

International
Labour
Organization

Έκθεση αξιολόγησης

για τις αναγκαίες τροποποιήσεις του νομικού πλαισίου σχετικά με τις επιθεωρήσεις στον κλάδο της γεωργίας και τις Συστάσεις για τροποποιήσεις σύμφωνα με τη Σύμβαση 129 του ILO.

Project
funded by the
EUROPEAN UNION

Ευχαριστίες

Αυτή η Έκθεση συντάχθηκε από τον κ. Pablo Paramo, διεθνή εμπειρογνώμονα της ΔΟΕ, υπό την τεχνική επίβλεψη του κ. Javier Barbero, από τη ΔΟΕ. Πολύτιμες υποδείξεις και προτάσεις δόθηκαν από την κα Αθηνά Μαλαγαρδή, Εθνική Συντονίστρια του Προγράμματος για την αδήλωτη εργασία. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στο προσωπικό του ΣΕΠΕ και τον Ειδικό του Γραμματέα, κ. Πάνο Κορφιάτη, για την υποστήριξη και τις πληροφορίες που παρείχαν για την εκπόνηση αυτής της Έκθεσης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή	10
Μεθοδολογία έρευνας	11
1. 1. Γενικές και άλλες συναφείς πληροφορίες	12
1.1.1 Η γεωργία στην Ελλάδα.....	12
1.1.2 Η προσέγγιση της επιθεώρησης εργασίας	15
1.2. Νομικό και διοικητικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένης της	
Επιθεώρησης Εργασίας και άλλων σχετικών Συμβάσεων ΔΟΕ	16
1.2.1 Εθνική νομοθεσία	16
1.2.2 Διεθνή πρότυπα ΔΟΕ	22
1.2.3 Θεσμικό πλαίσιο	25
2. Ανάλυση της εθνικής κατάστασης στο δίκαιο και στην πρακτική	
σχετικά με τη Σύμβαση 129	26
2.1 Εμβέλεια και κάλυψη της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία	
(άρθρα 3, 4 και 5 της Σύμβασης 129)	26
2.2 Εντολή και αρμοδιότητες της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία	29
2.2.1 Γενικές αρμοδιότητες	30
2.2.2 Κενά στις αρμοδιότητες της επιθεώρησης εργασίας στον	
τομέα της αδήλωτης εργασίας	31
2.2.3 Άλλες αρμοδιότητες οι οποίες πιθανόν να δημιουργήσουν	
προσκόμματα στα κύρια καθήκοντα της επιθεώρησης εργασίας	35
2.3 Δομή του συστήματος επιθεώρησης εργασίας	36
2.4. Προσωπικό της επιθεώρησης εργασίας: σύνθεση, καθεστώς,	
όροι υπηρεσίας και κανόνες συμπεριφοράς.....	40
2.4.1 Σύνθεση του προσωπικού της επιθεώρησης εργασίας, καθεστώς και όροι	
Υπηρεσίας	40
2.4.2 Κανόνες συμπεριφοράς των επιθεωρητών εργασίας	43
2.4.3 Τυπικά προσόντα των επιθεωρητών εργασίας και αρχική κατάρτιση	44
2.4.4 Κανονική κατάρτιση	45
2.4.5 Αριθμός επιθεωρητών	47
2.4.6 Περιφερειακές υπηρεσίες και τοπικά γραφεία.....	49
2.4.7 Άλλοι υλικοί πόροι	50
2.4.8 Κίνητρα σε επιθεωρητές εργασίας και άλλες ενέργειες	
για την προώθηση της επιθεώρησης εργασίας	50
2.4.9 Άλλοι υλικοί πόροι: υποδομή Τεχνολογίας των Πληροφοριών	51
2.5 Πόροι νομικών επιθεωρήσεων, διαθεσιμότητα των δεδομένων	

στον κλάδο της Γεωργίας.....	52
2.5.1 Πόροι νομικών επιθεωρήσεων	53
2.5.2 Ιδιωτική κατοικία του εργοδότη	54
2.5.3 Κοινοποίηση της παρουσίας του επιθεωρητή στον χώρο εργασίας στους εκπροσώπους των εργαζομένων	54
2.5.4 Διαθεσιμότητα των δεδομένων στον κλάδο της γεωργίας	55
2.6 Δίωξη και ποινές για την παραβίαση της νομοθεσίας	56
2.6.1 Νομικό πλαίσιο (άρθρα 23 και επόμενα του Νόμου 3996/2011)	58
2.6.2 Επάρκεια των εξουσιών επιβολής του νόμου	61
2.7 Αρμοδιότητες πρόληψης της επιθεώρησης εργασίας	61
2.7.1 Νομικό πλαίσιο	62
2.7.2 Προληπτικές ενέργειες στην πράξη	63
2.7.3 Σχεδιασμός επιθεωρήσεων	64
2.8. Εκθέσεις για το έργο της επιθεώρησης εργασίας	65
2.8.1 Είδη εκθέσεων	66
2.8.2 Υποβολή εκθέσεων και ρόλος της επιθεώρησης εργασίας σχετικά με τα εργατικά ατυχήματα	67
2.9 Συνδρομή και διοικητική υποστήριξη	69
2.10 Οδηγίες και προσανατολισμός	69
2.11 Συνεργασία με άλλους εμπλεκόμενους φορείς	71
2.11.1 Θεσμική συνεργασία	71
2.11.2 Άλλα θεσμικά όργανα	72
2.11.3 Άλλα θεσμικά όργανα	73
3. Ευρήματα: κενά στην αποτελεσματική επέκταση της επιθεώρησης εργασίας σε όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και ομάδες εργαζομένων	75
3.1 Αξιολόγηση της κείμενης νομοθεσίας: χωρίς μείζονα εμπόδια για την επικύρωση της Σύμβασης 129	75
3.2 Δομή του ΣΕΠΕ, προσωπικό και αριθμός επιθεωρητών.	75
3.3 Υλικοί πόροι.....	76
3.4 Συμφιλίωση και άλλες αρμοδιότητες.....	77
3.5 Κατάρτιση	78
3.6 Σχεδιασμός των δραστηριοτήτων επιθεώρησης.....	79
3.7 Ασφάλεια των επιθεωρητών εργασίας.....	79
3.8 Κενά που υπάρχουν σχετικά με την αδήλωτη εργασία και την εργασία των παράνομων μεταναστών	80
3.9 Κενά που υπάρχουν σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση στον κλάδο της γεωργίας.....	80
3.10 Σαφήνεια και διαφάνεια της νομοθεσίας	82

3.11 Συνεργασία με άλλα θεσμικά όργανα και εμπλεκόμενους φορείς	82
3.12 Πληροφορίες για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.....	83
3.13 Αντίληψη σχετικά με τους κοινωνικούς εταίρους	84
4. Συστάσεις.....	86
4.1 Αξιολόγηση της κείμενης νομοθεσίας: εμβέλεια και προσέγγιση των δράσεων της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία.....	86
4.2 Δομή του ΣΕΠΕ, προσωπικό, αριθμός επιθεωρητών και αριθμός επιθεωρήσεων	86
4.3 Υλικοί πόροι και μέσα μεταφοράς.....	89
4.4 Ολοκληρωμένο σύστημα Τεχνολογίας των Πληροφοριών	90
4.5 Συμφιλίωση και άλλες λειτουργίες, μείωση του αριθμού των μη παραδοσιακών Αρμοδιοτήτων.....	90
4.6 Κατάρτιση, οδηγίες και τεχνική συνδρομή στον επιθεωρητή εργασίας.....	92
4.7 Σχεδιασμός των δραστηριοτήτων επιθεώρησης και εκστρατείες ενημέρωσης	93
4.8 Σχεδιασμός επιθεωρήσεων και συστήματος Τεχνολογίας των Πληροφοριών	94
4.9 Κενά που παρατηρούνται σχετικά με την αδήλωτη εργασία και την εργασία παράνομων μεταναστών: επιθεώρηση, επιβολή του νόμου και πρόληψη	94
4.10 Ασφάλεια των επιθεωρητών εργασίας.....	96
4.11 Κενά που υπάρχουν σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση στον κλάδο της γεωργίας	97
4.12 Σαφήνεια και διαφάνεια της νομοθεσίας	99
4.13 Συνεργασία με άλλα θεσμικά όργανα και εμπλεκόμενους φορείς	99
4.14 Πληροφορίες για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.....	102
5. Συμπεράσματα.....	103
6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	106
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	105
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	106
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ.....	120

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΑΑΔΕ Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
ΑΜΚΑ, Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης
ΑΠΑ, Αναλυτική Περιοδική Δήλωση
ΑΣΕΠ, Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
ΑΥΕ Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία
CEACR, Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για την Εφαρμογή των Συμβάσεων και των
Συστάσεων
ΔΟΕ, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
ΕΕ, Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΡΓΑΝΗ, Πληροφοριακό Σύστημα Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων του Υπουργείου
Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
ΕΣΔΔ, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης
ΕΤΑΑ, Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων
ΕΥΠΕΑ, Ειδική Υπηρεσία Ελέγχου Ασφάλισης, τώρα Περιφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα
Ασφάλισης
ΕΦΚΑ, Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, πριν το ΕΦΚΑ)
ΚΝΥΑΕ, Κώδικας Νόμων για την Υγεία και την Ασφάλεια των Εργαζομένων
ΟΑΕΔ, Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΑΕΕ, Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών
ΟΓΑ, Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
ΟΟΣΑ, Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΠΕΚΕΠΕ, Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων
Προσανατολισμού και Εγγυήσεων
ΠΕΚΑ, Περιφερειακό Ελεγκτικό Κέντρο Ασφάλισης
ΠΕΚΕΕΕ, Περιφερειακή Επιτροπή Κοινωνικού Ελέγχου Επιθεώρησης Εργασίας
ΣΔΟΕ, Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος
ΣΕΠΕ, Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας
ΣΚΕΕΕ, Συμβούλιο Κοινωνικής Επιθεώρησης Εργασίας
SLIC, Επιτροπή Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας
ΤΔΠΣΔ Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριακών Συστημάτων και Δεδομένων
ΥΠΑΑΤ, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
ΥΠΕΚΑΑ, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
ΥΠΟΑΔΗΕ, Υπηρεσία Οικονομικού Εγκλήματος και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ο κλάδος της γεωργίας στην Ελλάδα δεν καλύπτεται από την επιθεώρηση εργασίας, με εξαίρεση την περιπτωσιακή διερεύνηση ορισμένων εργατικών ατυχημάτων ή τη διεξαγωγή συγκεκριμένων Ευρωπαϊκών εκστρατειών επιθεώρησης. Η παρούσα έκθεση αξιολόγησης, από τη μια πλευρά, καταγράφει την κατάσταση της επιθεώρησης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας και, από την άλλη πλευρά, παραθέτει συστάσεις για την επικύρωση της Σύμβασης 129 της ΔΟΕ και την επέκταση της κάλυψης της επιθεώρησης εργασίας σε όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και στους εργαζομένους σε αυτές. Η έκθεση, κατά πρώτο λόγο, περιγράφει τα κενά σημεία τα οποία παρατηρήθηκαν σχετικά με την αποτελεσματική επέκταση της επιθεώρησης εργασίας σε όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και ομάδες εργαζομένων και, καταλήγοντας, παρέχει ένα πακέτο συστάσεων για την επίλυση των δυσκολιών που υπάρχουν.

Η αξιολόγηση της κείμενης νομοθεσίας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχουν μείζονα νομικά εμπόδια για την επικύρωση της Σύμβασης 129 και ότι δεν χρειάζονται επίσης σημαντικές τροποποιήσεις του σχετικού νομικού πλαισίου. Αυτό που χρειάζεται ενδεχομένως είναι να γίνουν ορισμένες επίσημες αναφορές στη Σύμβαση αριθ. 129 στον βασικό νόμο περί επιθεώρησης εργασίας (Νόμος 3996/2011), ή κάποιες νομοθετικές αλλαγές για τη βελτίωση των λειτουργικών δυνατοτήτων του ΣΕΠΕ.

Σχετικά με τη δομή του ΣΕΠΕ, το προσωπικό και τον αριθμό των επιθεωρητών, το συμπέρασμα είναι ότι η δημιουργία ενός ειδικού τμήματος ή φορέα για την επιθεώρηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων δεν είναι ούτε απαραίτητη ούτε και ενδεδειγμένη. Τα περισσότερα συστήματα επιθεώρησης εργασίας ανά τον κόσμο δεν διαθέτουν ειδικά τμήματα ή φορείς επιθεωρήσεων, αλλά αναθέτουν κατά κύριο λόγο τα εκάστοτε συγκεκριμένα καθήκοντα σε εξειδικευμένους επιθεωρητές. Η τρέχουσα οργάνωση και δομή του ΣΕΠΕ είναι κατάλληλα επανδρωμένη και εξοπλισμένη τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, παρά το γεγονός ότι χρειάζεται η ενδυνάμωση ορισμένων Περιφερειακών Διευθύνσεων και τοπικών γραφείων του ΣΕΠΕ ώστε να υπάρχουν περισσότεροι ανθρωπinoι πόροι σε περιοχές όπου υπάρχει μεγαλύτερη συγκέντρωση της γεωργικής δραστηριότητας. Με τον ίδιο τρόπο, είναι ενδεδειγμένη και η σχετική αύξηση του αριθμού των επιθεωρητών λόγω του υψηλού ποσοστού αδήλων εργαζομένων και μεταναστών που απασχολούνται παράτυπα στον κλάδο της γεωργίας.

Από την άλλη πλευρά, έχουν διαπιστωθεί περιορισμοί σχετικά με τη χρήση των αυτοκινήτων για τις μετακινήσεις και/ή για την επιστροφή των εξόδων των επισκέψεων των επιθεωρητών, κάτι που αποτελεί αφορμή σημαντικού προβληματισμού. Μια αποτελεσματική επιθεώρηση γεωργικών εκμεταλλεύσεων (ορισμένες από τις οποίες δεν εξυπηρετούνται από δημόσιες συγκοινωνίες), απαιτεί τα κατάλληλα μέσα μεταφοράς και επαρκείς οικονομικούς πόρους για την επιστροφή των δαπανών που προκύπτουν από τις επισκέψεις των επιθεωρητών.

Ακόμα και αν τα συστήματα μηχανογράφησης των επιθεωρήσεων εργασίας διαθέτουν τα κατάλληλα εργαλεία για την επιθεώρηση, υπάρχει ακόμα περιθώριο ώστε το σύστημα να γίνει πιο φιλικό προς τον χρήστη και λιγότερο χρονοβόρο. Το σύστημα παρέχει πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων (ΕΡΓΑΝΗ) και οι επιθεωρητές έχουν μαζί τους φορητούς υπολογιστές και/ή ταμπλέτες κατά τις επισκέψεις τους. Αυτά τα δυο εργαλεία από μόνα τους είναι απολύτως αναγκαία αλλά όχι επαρκή για τη διεκπεραίωση των επιθεωρήσεων εργασίας στον κλάδο της γεωργίας. Εντούτοις, η διαλειτουργικότητα μεταξύ του ολοκληρωμένου συστήματος μηχανογράφησης του ΣΕΠΕ και άλλων

συναρμόδιων φορέων περιορίζεται στο ΕΡΓΑΝΗ και θα μπορούσε να ενισχυθεί ώστε να παρέχει δυνατότητα πρόσβασης και σε συστήματα μηχανογράφησης άλλων φορέων (ΑΜΚΑ), ή να υπάρχει τουλάχιστον πρόσβαση σε ειδικά δεδομένα άλλων συστημάτων μηχανογράφησης διάφορων φορέων (ΑΑΔΕ, ΟΠΕΚΕΠΕ), στα οποία υπάρχουν πολύτιμες πληροφορίες για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας.

Οι επιθεωρητές εργασίας στην Ελλάδα αναλαμβάνουν καθήκοντα διαμεσολάβησης και συμφιλίωσης, αφιερώνοντας μέρος του χρόνου εργασίας τους στην επίλυση εργασιακών συγκρούσεων και διαφορών. Τα συγκεκριμένα καθήκοντα αυξάνουν τελικά τον φόρτο εργασίας των επιθεωρητών εργασίας και αφαιρούν ανθρώπινο δυναμικό από τις επιτόπιες επιθεωρήσεις. Σύμφωνα με τη Σύσταση Επιθεώρησης Εργασίας για τη Γεωργία Αριθ. 133 και τις συστάσεις εκ μέρους της CEACR της ΔΟΕ, η συμμετοχή του ΣΕΠΕ σε καθήκοντα συμφιλίωσης πρέπει να αναθεωρηθεί προς τα κάτω, με σκοπό την ολοκληρωμένη κάλυψη όλων των κλάδων που αποτελούν αντικείμενο επιθεώρησης, συμπεριλαμβανομένου και του κλάδου της γεωργίας. Το ΥΠΕΚΑΑ θα πρέπει να καταβάλει προσπάθεια ώστε να αποδεσμεύσει τους επιθεωρητές εργασίας από τα συγκεκριμένα καθήκοντα συμφιλίωσης, αναθέτοντας τα καθήκοντα αυτά σε άλλες μονάδες, γραφεία ή φορείς.

Σχετικά με την κατάρτιση των επιθεωρητών, το ΣΕΠΕ διαθέτει τους κατάλληλους πόρους κατάρτισης όσον αφορά το πλαίσιο, τα θεσμικά όργανα, τα προγράμματα κατάρτισης, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες από άλλους φορείς του δημοσίου και τα κονδύλια του προϋπολογισμού. Παρόλα αυτά, η κάλυψη του κλάδου της γεωργίας από την επιθεώρηση εργασίας προϋποθέτει μια προσπάθεια ως προς τη διοργάνωση εστιασμένων και εξειδικευμένων δράσεων κατάρτισης και ειδικότερα στον τομέα της επαγγελματικής υγείας και σε ορισμένες πτυχές που σχετίζονται με τους μετανάστες εργαζομένους. Στην έκθεση αυτή παρατίθεται η βάση ενός ειδικού σχεδίου δράσης για την εξειδίκευση των επιθεωρητών όπου θα πρέπει να περιλαμβάνονται θεματολογίες όπως η εμπορία ανθρώπων, η νομοθεσία για τους μετανάστες εργαζομένους, η χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, τα γεωργικά μηχανήματα, τα θερμοκήπια, κλπ.

Το ΣΕΠΕ καταρτίζει ένα ετήσιο σχέδιο επιθεωρήσεων, και ο κλάδος της γεωργίας θα πρέπει να περιλαμβάνεται σε αυτό ως διακριτός κλάδος. Η επικύρωση της Σύμβασης 129 δεν αποτελεί πρόκληση για την επιθεώρηση εργασίας ως προς τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων επιθεώρησης, στο βαθμό κατά τον οποίο μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων αυτών είναι προδραστικό, αφήνοντας έτσι επαρκή περιθώρια σχεδιασμού εστιασμένων επιθεωρήσεων σε ένα νέο τομέα της οικονομίας όπως είναι η γεωργία.

Η ασφάλεια αποτελεί μια από τις βασικές ανησυχίες των επιθεωρητών εργασίας ως προς την επικύρωση της Σύμβασης 129. Η παρουσία ομάδων οργανωμένου εγκλήματος και ο φόβος της βίαιης παρεμπόδισης του έργου των επιθεωρητών αποτελεί σημαντική τροχοπέδη για την επέκταση της κάλυψης του ΣΕΠΕ στον γεωργικό κλάδο. Για να επιλυθούν τα συγκεκριμένα προβλήματα η συνεργασία του ΣΕΠΕ με την Ελληνική Αστυνομία είναι ζωτικής σημασίας για την εγγύηση της ασφάλειας των επιθεωρητών εργασίας.

Ένα άλλο θέμα στον κλάδο της γεωργίας είναι η αδήλωτη εργασία και η τάση προσφυγής στην άτυπη οικονομία. Η κάλυψη της γεωργίας θα έχει αντίκτυπο στην οργάνωση, στους στόχους και στους πόρους της επιθεώρησης εργασίας, στο βαθμό που ο άτυπος χαρακτήρας του γεωργικού κλάδου θα διαμορφώσει την ανάγκη μεγαλύτερης προσπάθειας επιθεώρησης και μιας καλά σχεδιασμένης στρατηγικής επιθεωρήσεων. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, μεγάλος αριθμός εργαζομένων στη γεωργία,

και ακόμα περισσότερο οι προσωρινοί εργαζόμενοι, απασχολούνται με βάση τα εργόσημα και δεν περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων ΕΡΓΑΝΗ, κάτι το οποίο συνεπάγεται επιπρόσθετες δυσκολίες για τους επιθεωρητές οι οποίοι θα πρέπει να ελέγχουν το κατά πόσο οι εργαζόμενοι που ήταν παρόντες σε μια επιθεώρηση είχαν προγενέστερα καταχωρηθεί σε καταλόγους κοινωνικής ασφάλισης. Η κατάσταση αυτή αποτελεί τροχοπέδη για την αποτελεσματική επίβλεψη της αδήλωτης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας. Στην παρούσα έκθεση επισημαίνονται διάφορες δυνατότητες και προτάσεις για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρουσιάζει η επιθεώρηση των εργαζομένων με κουπόνια εργασίας (εργόσημα) και, ως προς αυτό, η χρήση του συστήματος πληροφοριών ΕΡΓΑΝΗ στον γεωργικό κλάδο πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα για το ΥΠΕΚΑΑ. Εκτός αυτού, μαζί με τα παραπάνω αναφερόμενα μέτρα, σημαντική προστιθέμενη αξία για τον κλάδο της γεωργίας θα μπορούσε να προκύψει από τις δράσεις ευαισθητοποίησης και από τις ενημερωτικές εκστρατείες.

Σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ ΣΕΠΕ και άλλων εξωτερικών φορέων και υπουργείων, το ΣΕΠΕ θα μπορούσε να επωφεληθεί από σημαντικές πιθανές συνεργασίες των επιθεωρήσεων εργασίας στον κλάδο της γεωργίας. Υπάρχουν ήδη σημαντικοί δίαυλοι συνεργασίας με το ΣΔΟΕ και το ΕΦΚΑ, παρά το γεγονός ότι η συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων πρέπει να ενισχυθεί, ώστε να υπάρχει κοινοποίηση πληροφοριών και τεχνογνωσίας σε θέματα όπως είναι τα εργατικά ατυχήματα, οι άδειες γεωργικών μηχανημάτων, τα φυτοφάρμακα, οι εγκαταστάσεις και τα αγροκτήματα, κλπ. Με τον ίδιο τρόπο, οι ανταλλαγές δεδομένων και πληροφοριών, με την ΑΑΔΕ και τα ΟΠΕΚΕΠΕ θα μπορούσαν να παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες που θα βοηθούσαν πολύ στον σχεδιασμό των επιθεωρήσεων και στην ανίχνευση περιπτώσεων απάτης, ψευδούς αυτό-απασχόλησης και αδήλωτης εργασίας.

Καταλήγοντας, η διερεύνηση όλων των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών εκ μέρους της επιθεώρησης εργασίας προϋποθέτει μέτρα αποφυγής των ελλিপών αναφορών. Θα πρέπει επίσης να υιοθετηθούν νομοθετικές αλλαγές οι οποίες θα αποβλέπουν στην υποχρέωση όλων των εργοδοτών να δηλώνουν τα εργατικά ατυχήματα σε ένα ενιαίο φορέα (ΕΦΚΑ), συμπεριλαμβανομένης της νομικής υποχρέωσης του ΕΦΚΑ να προωθεί αντίγραφο όλων των εκθέσεων ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών στο ΣΕΠΕ, ώστε να αποφεύγεται απώλεια των πληροφοριών.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο του προγράμματος στήριξης της Ελλάδας από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (2015), η ΔΟΕ, σε συνεργασία με τις Ελληνικές αρχές, προώθησε ένα έργο το οποίο ονομάστηκε «Υποστήριξη της εφαρμογής του οδικού χάρτη για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας στην Ελλάδα»¹. Στο έργο αυτό, που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θεωρήθηκε δεδομένο ότι «οι Ελληνικοί ενδιαφερόμενοι φορείς έχουν ξεκάθαρη εικόνα και κατανόηση των απαιτούμενων αλλαγών στο νομικό πλαίσιο των επιθεωρήσεων στον κλάδο της γεωργίας ώστε να εξασφαλίζεται η συμβατότητα με τη Σύμβαση 129 της ΔΟΕ» (αποτέλεσμα αριθ.3).

Μετά την «διαγνωστική έκθεση για την αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα»², η ΔΟΕ πρότεινε τη διαμόρφωση ενός εθνικού οδικού χάρτη για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, ο οποίος έτυχε τριμερούς κύρωσης στην Ελλάδα. Λόγω της θέσπισης του οδικού χάρτη³ ψηφίστηκε ένας νέος νόμος, ο Νόμος 4468/2017, στις 28 Απριλίου, με τον οποίο δημιουργήθηκε η Τριμερής Επιτροπή, με ίση εκπροσώπηση υπό το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας, για να κατευθύνει και να παρακολουθεί τα θέματα εφαρμογής του οδικού χάρτη⁴.

Η ως άνω Διαγνωστική Έκθεση εκτίμησε ότι το επίπεδο της εποχικής εργασίας στην Ελλάδα ήταν υψηλό στον κλάδο της γεωργίας και επεσήμανε επίσης την έλλειψη κανονιστικών ρυθμίσεων, παρά τη θέσπιση ενός συστήματος κουπονιού εργασίας για τη βελτίωση της κατάστασης και την αύξηση της μετατροπής της αδήλωτης εργασίας σε κανονική απασχόληση, ενώ αναφέρθηκε επίσης και έλλειψη επιθεωρήσεων στον κλάδο της γεωργίας και, επομένως, στην απουσία νομικών υποχρεώσεων⁵. Μέσα σε αυτό το κλίμα έλλειψης κανονιστικών ρυθμίσεων, οι γεωργοί μπορεί να μη θεωρούν απαραίτητη τη δήλωση των εργαζομένων στις αρμόδιες αρχές ή τη συμμόρφωση με τους κανόνες επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας.

Το έγγραφο του 2015 Σύσταση για τη μετάβαση από την Άτυπη Οικονομία στην Επίσημη Οικονομία (αριθ.204)⁶ επεσήμανε τη σημασία «ενός κατάλληλου και ενδεδειγμένου συστήματος επιθεωρήσεων» και της επέκτασης της «κάλυψης των επιθεωρήσεων εργασίας σε όλους τους χώρους εργασίας της άτυπης οικονομίας με σκοπό την προστασία των εργαζομένων και την καθοδήγηση των αρχών επιβολής του νόμου».

Παραμένει παρόλα αυτά γεγονός ότι το φαινόμενο της άτυπης εργασίας εξακολουθεί να υπάρχει στον γεωργικό κλάδο στην Ελλάδα, κάτι που γίνεται ακόμα πιο ανησυχητικό τη στιγμή που η Σύμβαση 129 για τις «Επιθεωρήσεις Εργασίας στον γεωργικό κλάδο» δεν έχει ακόμα κυρωθεί από τη χώρα και παρά το γεγονός ότι η Ελληνική Κυβέρνηση

¹ Διαθέσιμο στο http://www.ilo.org/labadmin/news/WCMS_548605/lang--en/index.htm

² Διαθέσιμο στο http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/projectdocumentation/wcms_531548.pdf

³ Διαθέσιμο στο http://adilotiergasia.org/wp-content/uploads/2017/02/roadmap_EN_27_10.pdf

⁴ Αναφορά στο *Policy Brief Series Road Map for Fighting Undeclared Work in Greece (Road Map for Fighting Undeclared Work in Greece)* | No.2 | Οκτώβριος 2017, page 1; διαθέσιμη στο http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_582516.pdf

⁵ Βλ. Διαγνωστική Έκθεση, σελίδες 46 και 86, διαθέσιμη στο http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/49757/2_Diagnostic_Report_on_undeclared_work_in_Greece_eng.pdf

⁶ Διαθέσιμο στο http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R204

έχει αναλάβει τη δέσμευση κύρωσης της Σύμβασης πριν από το τέλος του Δεκεμβρίου 2018⁷.

Η παρούσα έκθεση αποβλέπει στην επισήμανση των βασικών κενών και των εμποδίων που υπάρχουν στην Ελληνική νομοθεσία και πρακτική σχετικά με την κύρωση και την εφαρμογή της Σύμβασης 129. Οι συστάσεις που υποβάλλονται προσεγγίζουν το θέμα παρουσιάζοντας τις περισσότερες κατά το δυνατόν εναλλακτικές προτάσεις και λύσεις, προτείνοντας βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης, σε συνάρτηση με τη σημαντικότητα ή τη δυσκολία των μέτρων που προτείνονται.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έκθεση αυτή αντλεί στοιχεία από δυο πηγές πληροφοριών: κατά πρώτο λόγο, πληροφορίες που συλλέγονται από συνεντεύξεις και συναντήσεις με τις αρμόδιες αρχές. Κατά δεύτερο λόγο, υπάρχουν οι διαδικασίες εξέτασης βάσει εγγράφων όπου μελετώνται τα διάφορα έγγραφα και η βιβλιογραφία η σχετική με το υπό εξέταση θέμα.

Για την επεξεργασία του ανά χείρας εγγράφου, ήταν ιδιαίτερα χρήσιμα τα εξής έγγραφα:

- Υποστήριξη της υλοποίησης του οδικού χάρτη για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας στην Ελλάδα / Διεθνής Οργάνωση Εργασίας / Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- Σύσταση για τη μετάβαση από την Άτυπη στην Επίσημη Οικονομία, 2015 (αριθ.204) / Διεθνής Οργάνωση Εργασίας.
- Διαγνωστική έκθεση για την αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα / Διεθνής Οργάνωση Εργασίας.
- Τεχνικό Υπόμνημα, Αξιολόγηση των Αναγκών Επιθεώρησης Εργασίας / Διεθνής Οργάνωση Εργασίας.
- Ελλάδα – Έκθεση Αξιολόγησης για τις Ανάγκες Διαχείρισης της Εργασίας / Διεθνής Οργάνωση Εργασίας.
- Ερωτηματολόγιο της ΔΟΕ στο οποίο απάντησε η Ελληνική Επιθεώρηση Εργασίας.
- Έκθεση Αξιολόγησης της Επιτροπής Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας (SLIC) για την Ελληνική Επιθεώρηση Εργασίας.

Οι πληροφορίες οι οποίες συγκεντρώθηκαν από τις συνεντεύξεις έχουν ληφθεί κατά την επίσκεψη μελέτης που έλαβε χώρα από 8-11 Μαΐου 2018. Είχαν τότε διεξαχθεί πολλές συναντήσεις με διάφορες αρχές και εκπροσώπους των Υπουργείων και των δημόσιων φορέων, όπως επίσης και με τους κοινωνικούς εταίρους (βλ. Παράρτημα Ι).

⁷ ILO, Policy Brief Series; No.3 | October 2017; *Strengthening labour inspection in combating undeclared work. ILO recommendations and the Greek case*; available at http://www.ilo.org/employment/units/emp-invest/WCMS_582517/lang--en/index.htm

1. 1. Γενικές και άλλες συναφείς πληροφορίες

1.1.1 Η γεωργία στην Ελλάδα

Η οικονομία της Ελλάδας αποτελείται κυρίως από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, σε ποσοστό 98,4% επί του συνολικού αριθμού επιχειρήσεων της χώρας⁸. Η γεωργία αποτελεί ένα μεγάλο κλάδο της οικονομίας⁹ και αποτελείται κατά κύριο λόγο από πολύ μικρές εκμεταλλεύσεις και από οικογενειακές μονάδες παραγωγής¹⁰. Το 2016, το εργατικό δυναμικό των οικογενειακών μονάδων στη γεωργία αντιπροσώπευε ποσοστό 40,5% του γεωργικού εργατικού δυναμικού και ποσοστό 82,3% του συνολικού αριθμού ημερών εργασίας¹¹. Ταυτόχρονα, το ποσοστό απλήρωτης εργασίας και εργασίας των νοικοκυριών είναι υψηλότερο από άλλες χώρες της ΕΕ¹². Ο συγκεκριμένος κλάδος είναι επομένως σχετικά σημαντικός για την Ελλάδα και χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία μικρών οικογενειακών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, μια που περίπου ποσοστό 76,7% των εκμεταλλεύσεων αυτών κατέχει έκταση μικρότερη από 5 εκτάρια και ο μέσος όρος μεγέθους των εκμεταλλεύσεων (6,8 εκτάρια) είναι πολύ μικρότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ των 28 κρατών μελών (16,1 εκτάρια). Από την άλλη πλευρά, η παραγωγικότητα ανά μονάδα εργασίας στον κλάδο της γεωργίας στην Ελλάδα (με όρους Καθαρής Προστιθέμενης Αξίας Εκμετάλλευσης) είναι παραδοσιακά χαμηλότερη από τον μέσο όρο των χωρών της ΕΕ.

Αλλα χαρακτηριστικά στοιχεία του κλάδου της γεωργίας στην Ελλάδα είναι:

- Είναι μικρότερο το ποσοστό των γυναικών ιδιοκτητών ή διαχειριστών γεωργικών εκμεταλλεύσεων

⁸Σύμφωνα με την έκθεση της Ελληνικής Κυβέρνησης που αναφέρεται στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκή Κοινωνική Χάρτα του 1961, Συμπεράσματα XXI-2 (2017), διαθέσιμα στο https://www.coe.int/en/web/turin-european-social-charter/overview/-/asset_publisher/8HVWSV70jqbb/content/the-european-committee-of-social-rights-publishes-its-conclusions-xxi-2-2017-in-respect-of-greece-iceland-and-luxembourg?inheritRedirect=false, σελίδα 8

⁹ 4% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) σε σύγκριση με άλλες χώρες με ισχυρή παρουσία του κλάδου της γεωργίας όπως η Πορτογαλία (2,2 %) ή η Ισπανία (2,9 %), σύμφωνα με πηγές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, διαθέσιμες στα: https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/statistics/factsheets/pdf/el_en.pdf, https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/statistics/factsheets/pdf/pt_en.pdf https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/statistics/factsheets/pdf/es_en.pdf

¹⁰Δημήτρης Καραντινός, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Απασχόλησης, Άρθρο για την Αδήλωτη Εργασία από Ανταποκριτή SYSDem (Επικαιροποίηση Επισκόπησης ΕΠΑ; Φθινόπωρο 2004), Μάιος 2007, σελίδα 3, διαθέσιμο στο <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ckvCStL1moAJ:ec.europa.eu/social/BlobServlet%3FdocId%3D12214%26langId%3Den+&cd=1&hl=es&ct=clnk&gl=es>

¹¹Ελληνική Στατιστική Αρχή, Δελτίο Τύπου, Έρευνα Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων 2016, Πειραιάς, Απρίλιος 2018, σελίδες 2,8,9 και 29 διαθέσιμο στο: <http://www.statistics.gr/en/statistics/-/publication/SPG12/->

¹² Aleksandra Figurek, Apostolos Polymeros "Farm Accounting Data Network; A first approach, 06/2014; available at http://www.minagric.gr/images/stories/agropol/En/Agro_pol/POLYMEROS/Apostolos_POLYMEROS_.pdf

- Οι γεωργοί έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, εργάζονται συνήθως σε οικογενειακές εκμεταλλεύσεις και συχνά εργάζονται αμισθί, κάτι που αποτελεί εμπόδιο στην πρόσβασή τους στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης
- Υπάρχει διακριτική μεταχείριση έναντι των γυναικών της υπαίθρου, με βάση συγκεκριμένα στερεότυπα¹³
- Ο κλάδος της γεωργίας στην Ελλάδα είναι πολυσυλλεκτικός¹⁴ με όρους ποικιλίας των προϊόντων
- Υπάρχει δυσμενές γεωμορφολογικό περιβάλλον
- Υπάρχει χαμηλός αριθμός συνεταιρισμών¹⁵

Σχετικά με την απασχόληση, ο γεωργικός κλάδος αποτελεί ποσοστό 13,6% επί της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα, σε σύγκριση με το 4,7% της ΕΕ των 28 κρατών μελών, κάτι που σημαίνει ότι το μεγάλο ειδικό βάρος του κλάδου είναι πολύ σημαντικό για την απασχόληση. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (2016) υπάρχουν 1.168.000 ιδιοκτήτες και/ή μέλη νοικοκυριών που εργάζονται στον γεωργικό κλάδο, 33.826 μόνιμοι εργαζόμενοι και 891.798 εποχικοί εργαζόμενοι¹⁶.

Ο συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων το 2016 ήταν 678.702 (με χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση)¹⁷. Ο αριθμός μόνιμων εργαζομένων αυξήθηκε κατά τα τελευταία χρόνια (κατά 35,2% το 2016 σε σύγκριση με το 2013) και οι ημέρες εργασίας των μόνιμων εργαζομένων κατά 43, 5%¹⁸.

Σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση και, σύμφωνα με ορισμένες άλλες πηγές,¹⁹ ο αριθμός των ασφαλισμένων εργαζομένων στον κλάδο της γεωργίας είναι πολύ χαμηλός και σχετικά σταθερός κατά τους μήνες κάθε ημερολογιακού έτους. Για παράδειγμα, στην πενταετία από 2012 έως 2016 υπήρχαν κατά μέσο όρο 48.910 ασφαλισμένοι εργαζόμενοι (54.972 για το 2016). Από την άλλη πλευρά, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ενημερώνει ότι σήμερα υπάρχουν 300.000 γεωργοί καταχωρημένοι στο Μητρώο του Υπουργείου και περίπου 700.000 γεωργοί οι οποίοι δηλώνουν τις γεωργικές τους δραστηριότητες στον ΟΠΕΚΕΠΕ (Οργανισμός Πληρωμών

¹³ FAO, Countries and Regions, Family Farming Knowledge Platform, Greece; data 2009 διαθέσιμα στο <http://www.fao.org/family-farming/countries/grc/en/>

¹⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Επενδύοντας στην Ελληνική Γεωργία 2014-2020», Ελλάδα, Η Κοινή Αγροτική Πολιτική στη χώρα σας, σελίδα 6. Διαθέσιμο στο:

https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/cap-in-your-country/pdf/el_en.pdf

https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/cap-in-your-country/pdf/el_en.pdf

¹⁵ Apostolos G. Papadopoulos & Loukia-Maria Fratsea; “*Temporary Migrant Workers in Greek Agriculture*”; published by Heinrich Böll Foundation, June 2017; ; page 19; διαθέσιμα στο:

https://www.boell.de/sites/default/files/e-paper_temporary-migrant-workers-in-greek-agriculture_1.pdf?dimension1=division_ip

¹⁶ Ελληνική Στατιστική Αρχή, Δελτίο Τύπου, Έρευνα Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων 2016, Πειραιάς, Απρίλιος 2018, σελίδες 2,8,9 και 29 διαθέσιμο στο: <http://www.statistics.gr/en/statistics/-/publication/SPG12/->

¹⁷ Ελληνική Στατιστική Αρχή, Δελτίο Τύπου, Έρευνα Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων 2016, Πειραιάς, Απρίλιος 2018, σελίδες 2,8,9 και 29 διαθέσιμο στο: <http://www.statistics.gr/en/statistics/-/publication/SPG12/->

¹⁸ Ελληνική Στατιστική Αρχή, Δελτίο Τύπου, Έρευνα Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων 2016, Πειραιάς, Απρίλιος 2018, σελίδες 2,8,9 και 29 διαθέσιμο στο: <http://www.statistics.gr/en/statistics/-/publication/SPG12/->

¹⁹ Σύμφωνα με πληροφορίες που δόθηκαν κατά τη συνέντευξη του Εθνικού Εισηγητή για την Εμπορία Ανθρώπων κατά τη διάρκεια της επίσκεψης μελέτης που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα τις 10 Μαΐου.

και Ελέγχου Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων²⁰) για να ζητούν την οικονομική ενίσχυση της ΕΕ, πηγή, η οποία είναι αξιόπιστη πηγή πληροφοριών σχετικά με τον πραγματικό αριθμό γεωργών που εργάζονται σε αρόσιμες γαίες και εκμεταλλεύονται γεωργικές επιχειρήσεις²¹.

Πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι στον κλάδο της γεωργίας, οι αριθμός των εργαζομένων σε παράτυπες καταστάσεις οι οποίοι προέρχονται από τρίτες χώρες είναι πολύ μεγάλος. Ένας σημαντικός αριθμός τέτοιων παράτυπα εργαζομένων προέρχεται, μεταξύ άλλων, από Αλβανία, Βουλγαρία και Πακιστάν. Εκτός αυτού, ο κλάδος έχει πιεστεί ακόμα περισσότερο προσφάτως από μετανάστες και πρόσφυγες που έρχονται από τις παραγμένες περιοχές της Συρίας²². Οι εν λόγω μετακινήσεις εργαζομένων και μεταναστών από το εξωτερικό ήταν ιδιαίτερα έντονες μεταξύ των ετών 2015 και 2017, και επομένως είναι δύσκολο να υπάρχει οριστικό συμπέρασμα για τον πραγματικό αριθμό εργαζομένων και την αναλογία αδήλωτης ή παράνομης απασχόλησης.

Παράλληλα με το αυξανόμενο ποσοστό των μεταναστών εργαζομένων έλαβε χώρα και μια βαθμιαία μείωση του Ελληνικού πληθυσμού της υπαίθρου λόγω της εξόδου προς τα αστικά κέντρα και της γήρανσης του πληθυσμού²³. Αλλά η αδήλωτη εργασία στον κλάδο της γεωργίας αποτελεί ακόμα κοινό τόπο και συνδέεται συνήθως με εποχικούς και μετανάστες εργαζομένους των οποίων τα δικαιώματα δεν προστατεύονται επαρκώς, οι μισθοί τους είναι χαμηλότεροι, και απασχολούνται με κακές συνθήκες εργασίας και με χειρότερους περιβαλλοντικούς όρους, ενώ πολλές φορές η επαγγελματική τους δραστηριότητα είναι υψηλού συνήθως κινδύνου για την υγεία τους και την ασφάλειά τους. Εκτός από τις συγκεκριμένες επισφαλείς συνθήκες εργασίας των μεταναστών εργαζομένων, οι περισσότερες εκτιμήσεις υποδεικνύουν την ύπαρξη και άλλων προβλημάτων όπως οι ανισότητες και οι διακρίσεις, ο εκφοβισμός, κακοί όροι διαβίωσης, αδήλωτη εργασία και παράνομη απασχόληση, εργασία ανηλίκων ή δύσκολη πρόσβαση στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης. Εκτός αυτού, υπάρχει και μεγαλύτερη εξάρτηση των εργαζομένων αυτών από τον εργοδότη τους μια που αυτός διαθέτει όχι μόνο τα μέσα παραγωγής αλλά και τις εγκαταστάσεις όπου ζουν ή πρέπει να ζουν οι εργαζόμενοι (κατοικία, παροχή νερού, κλπ). Την εικόνα έλλειψης προστασίας ολοκληρώνει το χαμηλότερο επίπεδο συμμετοχής σε συνδικαλιστικές ενώσεις και η μικρότερη παρουσία των συνδικάτων στην ύπαιθρο.

²⁰ Πληροφορίες διαθέσιμες στο <http://www.opecpe.gr/english/>

²¹ Σύμφωνα με πληροφορίες των εκπροσώπων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά την επίσκεψη στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

²² Ο αριθμός των συλλήψεων παράτυπων μεταναστών στην Ελλάδα (στα σύνορα και μέσα στη χώρα) υποδεικνύει ότι οι 5 βασικές εθνικές ομάδες κατά το χρονικό διάστημα 2011-2016 ήταν η Συρία (79.471), το Αφγανιστάν (41.222), το Ιράκ (25.781), το Πακιστάν (9.311) και η Αλβανία (6.129), σύμφωνα με την Άννα Τριανταφυλλίδου και τη Ρεγγίνα Μαντανίκα, Παγκόσμιο Πρόγραμμα Διακυβέρνησης, Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο, Μετανάστευση στην Ελλάδα: Πρόσφατες Εξελίξεις το 2016, Έκθεση για το Δίκτυο Διεθνών Εμπειρογνομώνων Μετανάστευσης του ΟΟΣΑ (σύμφωνα με τους συντάκτες, τα δεδομένα για το 2016 αναφέρονται στους πρώτους 9 μήνες του έτους και τα δεδομένα για τη Συρία αναφέρονται σε εκούσιες επιστροφές και όχι απελάσεις/ακούσιες επιστροφές), σελίδα 12, διαθέσιμο στο: <http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2014/10/2016.pdf>

²³ Μόνο ποσοστό 5,2% των Ελλήνων γεωργών είναι ηλικίας κάτω των 35 ετών, σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Επενδύοντας στην Ελληνική Γεωργία 2014 – 2020, Ελλάδα, η Κοινή Αγροτική Πολιτική στη χώρα σας. Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/cap-in-your-country/pdf/el_en.pdf
https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/cap-in-your-country/pdf/el_en.pdf

Από την άλλη πλευρά, ο κλάδος της γεωργίας έχει επίσης έμμεσα επηρεαστεί από τη γενική αύξηση ορισμένων μη τυπικών μορφών εργασίας (μερική απασχόληση και συμβάσεις κυκλικής εργασίας μειωμένου χρόνου), από την ευρύτατα διαδεδομένη αστάθεια της αγοράς εργασίας και από τα υψηλά ποσοστά αδήλωτης εργασίας, που οφείλονται από τη μία πλευρά στην οικονομική κρίση και από την άλλη στις αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν από το 2010 έως το 2014 στο πλαίσιο των επιχειρηματικών σχέσεων, στην απασχόληση και στην εργατική νομοθεσία.

1.1.2 Η προσέγγιση της επιθεώρησης εργασίας

Όλοι οι ως άνω παράγοντες, και ειδικότερα το είδος της εποχικής ή προσωρινής εργασίας, αποτελούν σημαντική πρόκληση για την επιθεώρηση εργασίας στην Ελλάδα και απαιτούν νέους τρόπους προσέγγισης της οργάνωσης των δράσεων της επιθεώρησης εργασίας. Είναι γεγονός ότι η δραστηριότητα των επιθεωρήσεων πρέπει να προσαρμοστεί και/ή να συγκεντρωθεί σε συγκεκριμένες περιόδους του έτους (για παράδειγμα από τον Ιανουάριο ως τον Απρίλιο) και να διεξάγεται σε συντονισμό με τις προσλήψεις μέσω «μετάκλησης» εργαζομένων, σύστημα με το οποίο οι αρχές ορίζουν μια μέγιστη ποσόστωση μεταναστών εργαζομένων που γίνονται δεκτοί ώστε να εργαστούν σε συγκεκριμένο κλάδο και περιφέρεια της χώρας που χρειάζονται μεγάλο εργατικό δυναμικό. Έτσι λοιπόν οι επιθεωρήσεις πρέπει να οργανώνονται με μια προσέγγιση δυο σταδίων: από τη μια πλευρά, οι επιθεωρητές πρέπει να ελέγχουν κατά πόσο οι εργοδότες συμμορφώνονται με τους κανονισμούς τους σχετικούς με τα καταλύματα, τις πληρωμές, τους μισθούς, την ασφάλεια και την υγεία και, από την άλλη πλευρά, θα πρέπει επίσης να ελέγχουν το κατά πόσο οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις που επιθεωρούνται έχουν δηλώσει όλους τους εργαζομένους. Από πρακτικής πλευράς, το τελευταίο αυτό καθήκον, καθίσταται πιο επείγον και απαραίτητο τη στιγμή που το ποσοστό αδήλωτης εργασίας είναι υψηλό στον κλάδο της γεωργίας. Για το συγκεκριμένο αυτό καθήκον θα χρειαστεί ενδεχομένως να συνεργαστούν με άλλα αρμόδια όργανα και να αντλήσουν όφελος από συνεργασίες με φορείς της Διοίκησης και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς.

Η επιθεώρηση εργασίας πρέπει επίσης να αξιολογήσει τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος με το οποίο δηλώνονται οι εργαζόμενοι στην κοινωνική ασφάλιση και είναι γνωστό ως «εργόσημο» και να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να πραγματοποιεί τις επιθεωρήσεις και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την αδήλωτη εργασία. Το σύστημα αυτό επεκτάθηκε στον κλάδο της γεωργίας το 2016 (τροποποίηση Νόμου 4251/2014) και επιτρέπει εκτός των άλλων στους εργοδότες την πρόσληψη παράτυπων μεταναστών με αγορά των αποκαλούμενων "κουπονιών εργασίας» στα οποία περιλαμβάνεται η καταβολή της μισθοδοσίας και η κοινωνική ασφάλιση. Η επιθεώρηση εργασίας πρέπει να είναι σε θέση να επισημαίνει τις αντιφάσεις και τις απάτες στη χρήση των συγκεκριμένων κουπονιών εργασίας, τα οποία θα πρέπει να αναδιαρθρωθούν ώστε να μπορεί η επιθεώρηση να φέρει εις πέρας το έργο της.

Είναι επίσης γεγονός ότι τα χαρακτηριστικά στοιχεία και οι ειδικοί κίνδυνοι για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων στον κλάδο της γεωργίας μπορεί να αποτελέσουν πρόκληση για το ΣΕΠΕ κατά την εφαρμογή της Σύμβασης 129 και την κάλυψη του συγκεκριμένου κλάδου από την επιθεώρηση εργασίας. Στη γεωργία, οι επιθεωρητές εργασίας πρέπει να ελέγχουν τους κινδύνους που προέρχονται από φυσικές ή οργανικές ύλες, το έδαφος, την οργανική σκόνη (για παράδειγμα, αλεύρι), τις

ουσίες ζωικής προέλευσης, τα είδη διατροφής, τα απόνερα (λύματα), κλπ. Ορισμένοι από τους συγκεκριμένους κινδύνους μπορεί να υπάρχουν και σε άλλους κλάδους (βιοτεχνολογία, βιομηχανία, φροντίδα υγείας, κλπ) αλλά άλλοι αφορούν αποκλειστικά τον κλάδο της γεωργίας²⁴ και απαιτούν συγκεκριμένη προσέγγιση κατά τις επιθεωρήσεις.

1.2. Νομικό και διοικητικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένης της Επιθεώρησης Εργασίας και άλλων σχετικών Συμβάσεων ΔΟΕ

1.2.1 Εθνική νομοθεσία

Στην Ελλάδα, ο Νόμος 2639/1998 αποτελούσε τη βασική νομοθετική πράξη πριν από την θέσπιση του Νόμου 3996/2011, που είναι ο βασικός ισχύων νόμος. Ο Νόμος 3996/2011 δημιούργησε μια νέα δομή για την επιθεώρηση εργασίας και ρύθμισε εκ νέου τις συμβατικές αρμοδιότητες και τις εξουσίες των επιθεωρητών εργασίας. Σε γενικές γραμμές, οι αρμοδιότητες αυτές αντιστοιχούν με εκείνες που περιλαμβάνονται στις Συμβάσεις 81 και 129. Για παράδειγμα, το Άρθρο 2 του Νόμου (παράγραφοι 1 και 2) περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων αρμοδιότητας της Ελληνικής Επιθεώρησης Εργασίας, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η εργατική νομοθεσία, ο χρόνος εργασίας, οι αμοιβές και άλλα επιδόματα, η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων, οι ειδικοί όροι και προϋποθέσεις για ευάλωτες ομάδες εργαζομένων. Παρόλα αυτά, στο Ελληνικό νομικό σύστημα, η επιθεώρηση εργασίας διατηρεί και επιπλέον αρμοδιότητες όπως για παράδειγμα τη συμμετοχή στη διευθέτηση εργατικών διαφορών οποιουδήποτε είδους μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων που προκύπτουν από τη σχέση εργασίας. Πράγματι, το άρθρο 2 (1) του Νόμου 3996/2011 αναφέρεται σε ενέργειες συμφιλίωσης και διαμεσολάβησης, ως μέρος των καθηκόντων των επιθεωρητών εργασίας. Εκτός αυτού, το Προεδρικό Διάταγμα 113/2014 ανέθεσε σε διάφορους διοικητικούς φορείς τη διαχείριση και την παρακολούθηση του συστήματος επίλυσης εργατικών διαφορών σε συνεργασία με την Επιθεώρηση Εργασίας. Πιο πρόσφατα, το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017²⁵ αναθέτει για μια ακόμη φορά στους επιθεωρητές εργασίας την αρμοδιότητα συμφιλίωσης μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων.

Ο Νόμος έχει επίσης επιφορτίσει τους επιθεωρητές εργασίας με αρμοδιότητες παρακολούθησης της τήρησης της αρχής των ίσων ευκαιριών και ίσης μεταχείρισης μεταξύ ανδρών και γυναικών κατά την απασχόληση. Για τον σκοπό αυτό, ο Νόμος προβλέπει διόδους επικοινωνίας και παροχής πληροφοριών μεταξύ του ΣΕΠΕ και άλλων θεσμικών οργάνων όπως είναι το Τμήμα Ισότητας των Φύλων – Γενική Διεύθυνση Εργασιακών Σχέσεων (Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εφεξής ΥΠΕΚΑΑ) και ο Συνήγορος του Πολίτη, παρά το γεγονός ότι η συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη (θεσπίστηκε με τον Νόμο 3488/2006) δεν έχει προωθηθεί περαιτέρω με συγκεκριμένους σχετικούς κανονισμούς.

Ο Νόμος 3996/2011 (σε συνδυασμό με τον Νόμο 3655/2010) ανέθεσε επίσης στο ΣΕΠΕ περαιτέρω αρμοδιότητες όπως τον έλεγχο της αδήλωσης εργασίας και της

²⁴Carmela Romana Natalina, Adele MAZZOTTA, Giuseppe LA TORRE and Maria DE GIUSTI; “*Biological Risk and Occupational Health*”; Department of Public Health and Infectious Diseases, “Sapienza” University of Rome, Italy; 2012, ©2012 National Institute of Occupational Safety and Health Industrial>; page 327; διαθέσιμο στο https://www.jniosh.go.jp/en/indu_hel/doc/IH_50_4_326.pdf

²⁵Το διάταγμα αυτό, αντικαθιστά το Προεδρικό Διάταγμα 113/2014.

παράτυπης απασχόλησης αλλοδαπών εργαζομένων από τρίτες (εκτός ΕΕ) χώρες. Μετά την έναρξη ισχύος του Νόμου 3996/2011, Η Ελλάδα υιοθέτησε και άλλα μέτρα για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας²⁶, ενώ άλλες νομοθετικές πρωτοβουλίες εστίασαν σε διάφορες πτυχές που επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα την Ελληνική επιθεώρηση εργασίας. Κατωτέρω παρατίθεται ένας συνοπτικός πίνακας.

Νομοθεσία	Νομικές διατάξεις
Νόμος 3863/2010	Ρύθμιση των ενσήμων και της υποχρέωσης ηλεκτρονικής πληρωμής της μισθοδοσίας μέσω τραπεζικού λογαριασμού. Το μέτρο αυτό βοηθά στην καταβολή των μισθών και των εισφορών της κοινωνικής ασφάλισης και συνεισφέρει στην μείωση της αδήλωτης εργασίας και της παράνομης απασχόλησης.
Νόμος. 4052/2012 (Εφημερίδα της Κυβέρνησης Α 41, 1-03-2012) περί «Κυρώσεων και μέτρων εναντίον Εργοδοτών Παράνομα Διαμενόντων Υπηκόων Τρίτων Χωρών για την καταπολέμηση της Παράνομης Μετανάστευσης»	- Εναρμόνιση της Ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2009/52/ΕΚ της ΕΕ. Ρυθμίζει θέματα ποινικών ευθυνών και κυρώσεων (φυλάκιση τουλάχιστον πέντε μηνών ή τουλάχιστον έξη μηνών εφόσον τα θύματα είναι ανήλικοι) σε εργοδότες που κρίνονται ένοχοι παρατεταμένων παραβάσεων όταν απασχολούν ταυτόχρονα ένα σημαντικό αριθμό παράνομα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών ή σε περίπτωση ιδιαίτερα καταχρηστικών όρων εργασίας, συμπεριλαμβανομένων και ανηλίκων εργαζομένων (άρθρα 87 και 88)²⁷. - Για τα θύματα ανάλογων πρακτικών μπορεί να εκδίδεται άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (άρθρο 89). - Προβλέπονται τακτικές και έκτακτες επιθεωρήσεις που οργανώνονται ανά κλάδο δραστηριότητας και με βάση μια αξιολόγηση κινδύνου. - Απαγορεύει την απασχόληση παράνομα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών και αναθέτει στους επιθεωρητές τα κατωτέρω καθήκοντα: - ο Τήρηση μητρώων των εργοδοτών στους οποίους έχουν επιβληθεί κυρώσεις λόγω παραβίασης της απαγόρευσης απασχόλησης παράνομα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, με καταχώρηση των δικαστικών αποφάσεων και έκδοση σχετικών πιστοποιητικών. - ο Διεξαγωγή τακτικών και έκτακτων επιθεωρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας με βάση μια αξιολόγηση κινδύνου και με σκοπό

²⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Κοινωνικής Ένταξης, «Ενημερωτικά Δελτία Κρατών Μελών και συγκεφαλαιωτική έκθεση», Ενημερωτικό Δελτίο για την Αδήλωτη Εργασία – ΕΛΛΑΔΑ, διαθέσιμο στο: <http://ec.europa.eu/social/search.jsp?mainCat=0&subCat=0&policyArea=0&policyAreaSub=0&year=0&country=0&city=0&refNo=&advSearchKey=factsheet+undeclared+work+greece&mode=advancedSubmit&langId=en&searchType=&order=>

²⁷ Ο Νόμος 3846/2010 προέβλεπε ότι, όταν οι επιθεωρητές του ΣΕΠΕ επισημαίνουν αποδεικτικά στοιχεία παράνομης απασχόλησης υπηκόων τρίτων χωρών, θα επιβάλλουν οι ίδιοι πρόστιμα στους εργοδότες.

	τον έλεγχο της απασχόλησης παράνομα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών. ο Κοινοποίηση στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης των επιθεωρήσεων που έλαβαν χώρα κατά τα προηγούμενα χρόνια και των αποτελεσμάτων των επιθεωρήσεων, τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο και σε ποσοστό των εργοδοτών για κάθε κλάδο (άρθρα 79(1) και 90).
Υπουργική Απόφαση 27397/122/19.8.2013	- Προβλέπεται ότι οι επιθεωρητές εργασίας υποχρεούνται να επιβάλλουν πρόστιμα χωρίς προγενέστερη πρόσκληση συμμόρφωσης με τον νόμο σε περιπτώσεις ανακάλυψης αδήλωτης εργασίας.
Υπουργική Απόφαση 29502/85/01-09-2014	Ρυθμίζει τα θέματα των ηλεκτρονικών εντύπων που πρέπει να υποβάλλονται στο ΣΕΠΕ και στον ΟΑΕΔ και τις διαδικασίες της μεταβατικής δια χειρός υποβολής στους ως άνω φορείς και τα διάφορα έντυπα και πράξεις που πρέπει να υποβάλλονται ηλεκτρονικά.
Νόμος 4144/2013 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Α 88 18.04.2013)	- Προβλέπονται περαιτέρω μέτρα για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης και στην αγορά εργασίας. - Πρόστιμα έως €3.000 για κάθε εργαζόμενο ο οποίος απασχολείται ενώ εισπράττει παράλληλα επίδομα ανεργίας (άρθρο 19) – υψηλότερα πρόστιμα (€5.000) σε περίπτωση κατά την οποία ο εργοδότης έχει προγενέστερα δηλώσει στις αρμόδιες αρχές την καταγγελία της σύμβασης απασχόλησης. - Συνεργασία μεταξύ του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), της Υπηρεσίας Οικονομικής Αστυνομίας και Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος (ΥΠΟΑΔΗΕ), του ΣΕΠΕ και της Ειδικής Υπηρεσίας Ελέγχου Ασφάλισης (ΕΥΠΕΑ, τώρα Περιφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα Ασφάλισης) – άρθρο 14. - Τα έγγραφα, τα βιβλία και τα πιστοποιητικά των εταιρειών πρέπει να τίθενται στη διάθεση των επιθεωρητών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (ΥΠΟΑΔΗΕ στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης, τώρα ΕΦΚΑ), των επιθεωρητών του ΣΕΠΕ και των επιθεωρητών του ΣΔΟΕ κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων που διεξάγουν.
Νόμος 4144/2013 (άρθρο 23) για τροποποίηση του άρθρου 24 του Νόμου 3996/2011	- Μείωση του ελάχιστου ποσού διοικητικών κυρώσεων από € 500 σε € 300 - Αποκλεισμός από την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων σε περίπτωση που έχουν ήδη επιβληθεί δυο ή περισσότερα πρόστιμα για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας και έχουν επιβληθεί μέσα σε χρονικό διάστημα 3 ετών πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής προσφοράς. - Μητρώο (τηρούμενο από το ΣΕΠΕ) σχετικά με τις παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας εκ μέρους των παρόχων υπηρεσιών (ειδικά για τις υπηρεσίες καθαριότητας και ασφάλειας).

	- Πιστοποίηση εκ μέρους του ΣΕΠΕ των προστίμων που επιβάλλονται στους παρόχους υπηρεσιών για τις Αναθέτουσες Αρχές τις υπεύθυνες για την εξέταση των προσφορών. - Ο Νόμος προβλέπει δυο είδη διαδικασίας συμφιλίωσης ενώπιον του ΣΕΠΕ (ο Νόμος τροποποιεί το άρθρο 3 του Νόμου 3996/2011): - ο Διαδικασία η οποία διεξάγεται σε εθνικό ή σε τοπικό επίπεδο για διαφορές ή διαφωνίες που αφορούν τη σχέση εργασίας, η οποία ξεκινά μετά από αίτηση που υποβάλλεται από τα συνδικαλιστικά όργανα του εργαζομένου ή του εργοδότη ή ατομικά από τον εργοδότη. - ο Διαδικασία η οποία διεξάγεται για διαφωνίες μεταξύ ενός ή περισσοτέρων εργαζομένων σχετικά με την τήρηση της εργατικής νομοθεσίας. - Αμφότερα τα μέρη (εργοδότης και εργαζόμενος ή εργαζόμενοι) υποβάλλουν αίτηση για διαμεσολάβηση ενός επιθεωρητή εργασιακών σχέσεων, ο οποίος διοργανώνει μια ακρόαση κατά την οποία πρέπει να παρίστανται αμφότερα τα μέρη, ενώ σε περίπτωση απουσίας ενός μέρους ο επιθεωρητής επιβάλει πρόστιμο. - Νέες κατηγορίες εργαζομένων και αυστηρότεροι όροι για τη χρήση του κουπονιού εργασίας (εργόσημο)²⁸. - Άλλες πτυχές σχετικές με το προσωπικό και την οργάνωση (η δυνατότητα αναστολής λειτουργίας τμημάτων επιθεώρησης εργασίας, επιστροφή δαπανών ταξιδίων σε επιθεωρητές εργασίας – από κοινού με Κοινή Υπουργική Απόφαση που δημοσιεύτηκε το 2014 -). Τώρα υπάρχει σχετική ρύθμιση στον Νόμο 4336/2015 (ΕΚ 94/Α) για τις «Δαπάνες ταξιδίων στο εσωτερικό και στο εξωτερικό».
Υπουργική Απόφαση 27397/122, Αύγουστος 2013	- Προβλέπει αυστηρές κυρώσεις για την αδήλωτη εργασία και για παραβάσεις του εργατικού κώδικα. - Οι επιθεωρητές εργασίας μπορούν να επιβάλλουν επιτόπου πρόστιμα για την αδήλωτη εργασία.²⁹.
Νόμος 4225/2014 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως 2/Α/31.12.13)	- Αύξηση των προστίμων (€10.500 – περίπου 18 φορές ο ελάχιστος μισθός). - Πρόστιμα που επιβάλλονται από την Ειδική Υπηρεσία Ελέγχου Ασφάλισης (ΕΥΠΕΑ, τώρα Περιφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα Ασφάλισης) – ανεξάρτητα από εκείνα που επιβάλλονται από τον

²⁸ Περίληψη διαθέσιμη στο:

http://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=es&p_isn=100435&p_count=86&p_classification=15, συμπληρωματικές πληροφορίες από Bahas, Gramatidis & Partners, *Labour Law Combating Delinquency in social Security and the Labour Market*; available at https://www.soulier-avocats.com/upload/documents/Bahas_Newsletter_April_2013_Labour_Law.pdf

²⁹ Παρατήρηση (CEACR) – υιοθέτηση το 2013, δημοσίευση στην 103^η σύνοδο της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (2014), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) - Ελλάδα Επικύρωση: 1955, διαθέσιμη στο http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3150657

	επιθεωρητή του ΣΕΠΕ – για εργοδότες οι οποίοι δεν δηλώνουν τους εργαζομένους στην Αναλυτική Περιοδική Δήλωση (ΑΠΔ) ή μέσω του «συστήματος πληροφοριών ΕΡΓΑΝΗ». - Κάθε εργοδότης ο οποίος απασχολεί ιδιώτες πρέπει να υποβάλλει ηλεκτρονικά τα σχετικά στοιχεία μέσω ΕΡΓΑΝΗ (σύστημα Τεχνολογιών της Πληροφορίας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης). - Έλεγχος πληρωμής των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. - Μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. - Ο εργοδότης δεν υποχρεούται πλέον να υποβάλλει το τροποποιημένο ωράριο εργασίας στην Επιθεώρηση Εργασίας. - Καταχώρηση των αλλαγών στις ώρες εργασίας των εργαζομένων μέσω του συστήματος πληροφοριών ΕΡΓΑΝΗ την ίδια ακριβώς ημέρα που λαμβάνουν χώρα οι αλλαγές. - Προβλέπεται για τον εργοδότη η νέα δυνατότητα καταχώρησης νεοπροσληθέντων εργαζομένων, απολύσεων ή εκουσίων αποχωρήσεων, κλπ μέσω του ΕΡΓΑΝΗ, σχετικά με την Υπουργική Απόφαση 5072/6/25-2-2013- - Ενδυνάμωση του ΣΕΠΕ (νέες περιφερειακές διευθύνσεις, νέα Διεύθυνση Επιθεώρησης στην περιοχή του Αιγαίου για την καλύτερη αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας στον κλάδο του τουρισμού). Επανασύσταση της Διεύθυνσης Υποστήριξης στο ΣΕΠΕ (υποστήριξη νομικών συστημάτων και μηχανογραφικών συστημάτων). Υλοποίηση εκστρατειών επιθεώρησης σε συγκεκριμένους κλάδους σε όλη τη χώρα (ειδικότερα για την αντιμετώπιση της εν μέρει αδήλωτης εργασίας, της πλασματικής μερικής απασχόλησης, κλπ ³⁰).
Προεδρικό Διάταγμα 134/2017	- Ενδυνάμωση του φορέα Επιθεώρησης Εργασίας και πρόβλεψη νέας δομής για το ΣΕΠΕ.
Νόμος 4488/2017 (ΕΚ. 13.09.2017)	- Ενίσχυση των εξουσιών των επιθεωρητών εργασίας (κλείσιμο της επιχείρησης για εργοδότες που έχουν υποπέσει σε παραβάσεις σε διάφορες επιθεωρήσεις που έχουν διεξαχθεί σε αλληπάλληλες χρονικές περιόδους (ειδικότερα σχετικά με την ΑΥΕ). - Ποινικές ευθύνες για τον εργοδότη ο οποίος δεν συμμορφώνεται με τις επιβληθείσες κυρώσεις και αποκλεισμός του από τις δημόσιες

³⁰ Αριστέα Κουκιαδάκη και Χαρά Κοκκίνου: *PRECARIR: η άνοδος της δυαδικής αγοράς εργασίας : Η καταπολέμηση της επισφαλούς απασχόλησης στα νέα κράτη μέλη μέσω των βιομηχανικών σχέσεων*, έργο. VS/2014/0534, σελίδα 10 διαθέσιμο στο https://www.dcu.ie/sites/default/files/dcubs/greece_national_report_precarir.pdf, πληροφορίες επίσης στο http://www.labourlawnetwork.eu/national_labour_law/national_legislation/legislative_developments/prm/109/v__detail/id__3984/category__14/index.html

	συμβάσεις σε περίπτωση σοβαρών και επανειλημμένων παραβάσεων. - Νέα εργαλεία³¹ με στόχο την καλύτερη αποτελεσματικότητα των επιθεωρήσεων: ✓ Η κοινοποίηση στο ΕΡΓΑΝΗ των υπερωριών / της υπερεργασίας ακριβώς την ίδια ημέρα των αλλαγών ή πριν από αυτές (παρά το ότι η έναρξη ισχύος του μέτρου αφήνεται στην έκδοση Υπουργικής Απόφασης). ✓ Η υποχρέωση για τους εργαζομένους που βρίσκονται στον χώρο της επιθεώρησης να επιδεικνύουν την ταυτότητά τους στους επιθεωρητές ή άλλο σχετικό έγγραφο προσωπικής αναγνώρισης. ✓ Διοικητικά πρόστιμα για εργοδότες ή τρίτους οι οποίοι παρεμποδίζουν την πρόσβαση των επιθεωρητών εργασίας στους χώρους εργασίας ή παρέχουν ανακριβείς πληροφορίες. ✓ Υποχρέωση του εργοδότη να παρέχει στους εργαζομένους ένα αντίγραφο του επίσημου καταλόγου προσωπικού σε περίπτωση που αυτοί εργάζονται εκτός του μονίμου χώρου εργασίας. ✓ Προβλέπεται η δυνατότητα για το ΣΕΠΕ, μετά από επισκέψεις της Οικονομικής Αστυνομίας ή της Υπηρεσίας καταπολέμησης του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος κατά τις οποίες βρέθηκαν ανασφάλιστοι εργαζόμενοι, να επιβάλλει πρόστιμα χωρίς να χρειάζεται μια δεύτερη επιτόπου επιθεώρηση από το ΣΕΠΕ. ✓ Προβλέπονται διατάξεις επίστευσης των διαδικασιών για τις περιπτώσεις εργατικών διαφορών.
Υπουργική Απόφαση της 11^{ης} Ιουνίου 2018 (32143/D1.11288)	- Ρυθμίζει περαιτέρω τους όρους και τις προθεσμίες της ηλεκτρονικής υποβολής στο ΕΡΓΑΝΗ των εντύπων³² τα οποία πρέπει να υποβάλλουν οι εργοδότες στο ΣΕΠΕ και στον ΟΑΕΔ. - Ρυθμίζει την πρόσβαση και τη διαχείριση του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ από το ΣΕΠΕ, το ΕΦΚΑ και τον ΟΑΕΔ.

³¹ Πληροφορίες διαθέσιμες στο Deloitte tax@hand; security laws, at <https://www.taxathand.com/article/7507/Greece/2017/Recent-changes-to-labour-and-social-security-laws>

³² Το άρθρο 2 και τα επόμενα ρυθμίζουν περαιτέρω τα έντυπα τα οποία πρέπει να υποβάλλουν οι εργοδότες σχετικά με τους εργαζομένους που απασχολούν όπως το έντυπο Ε3 (τυποποιημένο έντυπο για την αναφορά απασχόλησης, το οποίο πρέπει να αποστέλλεται την ίδια ημέρα της πρόσληψης και, σε κάθε περίπτωση, πριν από την ανάληψη υπηρεσίας από τον εργαζόμενο. Οι νέοι εργοδότες οι οποίοι προσλαμβάνουν εργαζομένους για πρώτη φορά, και οι εργοδότες που δημιουργούν παραρτήματα με νέες προσλήψεις εργαζομένων, μπορούν να υποβάλλουν το έντυπο Ε3 εντός τριών (3) ημερών στην αρμόδια υπηρεσία του ΕΦΚΑ).

Άλλα έντυπα είναι το Ε3.1 (ανακοίνωση έναρξης / μεταβολής απασχόλησης του αιτούντα με προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα), Ε3-2-3 (ανακοίνωση από εργοδότη ή πάροχο κατάρτισης της έναρξης ή των μεταβολών κατάρτισης σε συνδυασμό με την απασχόληση ή ανακοίνωση προγράμματος πρακτικής άσκησης και συμβάσεων μαθητείας), Ε4 (πίνακας προσωπικού), Ε5 (αναγγελία οικειοθελούς αποχώρησης μισθωτού), Ε6 (ανακοίνωση καταγγελίας σύμβασης αορίστου χρόνου), Ε7 (Υπεύθυνη δήλωση – Δήλωση εργοδότη για συμβάσεις ορισμένου χρόνου), Ε8 (ανακοίνωση νόμιμης υπερωριακής απασχόλησης), Ε9 (σύμβαση εργασίας μερικής απασχόλησης), Ε10 (Συλλογική σύμβαση εργασίας ή όμοια Απόφαση Διαιτησίας), Ε11 (γνωστοποίηση στοιχείων ετήσιας κανονικής άδειας). Το άρθρο 3 ρυθμίζει τις διαδικασίες και τις χρονικές προθεσμίες για την υποβολή των εντύπων (άρθρα 4 και 5) στο ΕΡΓΑΝΗ μόνο για τους εργοδότες που είναι καταχωρημένοι με ΑΜΚΑ. Το Διάταγμα επίσης προβλέπει ότι τα έντυπα Ε4 και Ε8 (πρόσθετες ώρες) μπορεί να υποβάλλονται με κινητό τηλέφωνο αποστέλλοντας ένα μήνυμα (άρθρο 4) (παρά το γεγονός ότι υπάρχουν διάφορες χρονικές προθεσμίες για την εφαρμογή).

	- Προβλέπει ότι η διαλειτουργικότητα του ΕΡΓΑΝΗ μπορεί να συνδέεται με άλλα συστήματα ΤΠΕ του ευρύτερου δημόσιου τομέα, εφαρμόζοντας το Πλαίσιο της Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. - Δημιουργεί μια ομάδα εργασίας στο Υπουργείο που αποτελείται από εκπροσώπους του Υπουργείου, του ΣΕΠΕ, του ΕΦΚΑ και του ΟΑΕΔ για την παρακολούθηση της ορθής λειτουργίας και της ανάλυσης των αναγκών του ΕΡΓΑΝΗ και ομάδες υποστήριξης για τη διοικητική και τεχνική λειτουργία. - Ρυθμίζει τη χρήση στατιστικών δεδομένων από τα μητρώα που τηρούνται (για παράδειγμα κυρώσεις για εργοδότες, κλπ).
Ο Νόμος 4554/2018 (ΕΚ 18/07/2018) θεσπίζει νέες διατάξεις, όπως:	- Προβλέπει εις ολόκληρον και αλληλέγγυα ευθύνη διάρκειας τριών ετών για τους αναθέτοντες εργοδότες σχετικά με τις υποχρεώσεις των εργολάβων και των υπεργολάβων για την καταβολή των μισθών, των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, και των αποζημιώσεων αποχώρησης. - Επικαιροποιεί τις κυρώσεις (ορισμένες επικαιροποιήσεις θα τεθούν σε ισχύ μετά την έκδοση σχετικής Υπουργικής Απόφασης). - Προβλέπει μια μείωση του προστίμου των 10.500 € (για κάθε αδήλωτο εργαζόμενο που θα διαπιστωθεί σε επιθεώρηση) εφόσον ο εργοδότης προσλάβει νόμιμα τους εν λόγω εργαζόμενους για τουλάχιστον 3 μήνες και εφόσον διατηρήσει τον αριθμό των εργαζομένων του. - Δημιουργεί ένα τεκμήριο εργασιακής σύμβασης διάρκειας τριών μηνών σε περίπτωση αδήλωτης εργασίας. - Ρυθμίζει την κοινοποίηση περιπτώσεων πρακτικής άσκησης μέσω του ΕΡΓΑΝΗ. - Δημιουργεί μια κοινοποίηση των διοικητικών πράξεων του ΣΕΠΕ στους εργοδότες με ηλεκτρονικά μέσα (μέσω www.sepenet.gr).

1.2.2 Διεθνή Πρότυπα ΔΟΕ

Η Ελλάδα έχει επικυρώσει 71 Συμβάσεις και 1 Πρωτόκολλο της ΔΟΕ, συμπεριλαμβανομένων της Σύμβασης 81 για την επιθεώρηση εργασίας (κυρώθηκε το 1955) και της Σύμβασης 150 για τη διαχείριση της εργασίας (κυρώθηκε το 1985), αμφοτέρων θεωρουμένων ως Συμβάσεων διακυβέρνησης. Η Ελλάδα έχει επίσης κυρώσει τη Σύμβαση Τριμερούς Διαβούλευσης 144 και τη Σύμβαση 11 για το Δικαίωμα του Συνεταιρίζεσθαι (Γεωργία).

Εντούτοις, η Ελλάδα δεν έχει ακόμα κυρώσει τη Σύμβαση 155 για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, τη Σύμβαση 184 για την Ασφάλεια και την Υγεία στη Γεωργία και τη Σύμβαση 129 για τις επιθεωρήσεις εργασίας στον κλάδο της γεωργίας.

Στον τομέα των επιθεωρήσεων εργασίας, η Επιτροπή Εμπειρογνομώνων για την Εφαρμογή των Συμβάσεων και των Συστάσεων (CEACR) έχει προβεί σε σχόλια για την εφαρμογή διαφόρων προτύπων, ειδικότερα δε για τη Σύμβαση 81 σχετικά με την Επιθεώρηση Εργασίας. Η Επιτροπή ζήτησε από την Ελληνική κυβέρνηση πληροφορίες για τον αριθμό των επιθεωρητών εργασίας και τις επιθεωρήσεις, όπως και για την κατανομή τους στο πλαίσιο των εδαφικών δομών και ζήτησε να μάθει κατά πόσο οι επιθεωρήσεις ΑΥΕ χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση της παράνομης εργασίας, κάτι που μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην προστασία της ασφάλειας και της

υγείας των εργαζομένων. Η Επιτροπή εξέφρασε ανησυχίες για τον ρόλο των επιθεωρητών εργασίας σχετικά με τους παράτυπους αλλοδαπούς εργαζομένους και για τον βαθμό κατά τον οποίο οι επιθεωρήσεις βοηθούν τους μετανάστες εργαζομένους να συμπληρώνουν υποβολές παραπόνων και να λαμβάνουν πληροφορίες για τα δικαιώματά τους, μεταξύ άλλων θεμάτων³³.

Η CEACR ζήτησε επίσης από την Ελληνική κυβέρνηση πληροφορίες και για άλλα θέματα σχετικά με την επιθεώρηση εργασίας, όπως:

- ✓ Τα όρια επιστροφής ταξιδιωτικών δαπανών για τον επιθεωρητή εργασίας (5 επισκέψεις για επιθεωρήσεις ανά μήνα και €20 ανά επίσκεψη επιθεώρησης, ενώ ο στόχος για κάθε επιθεωρητή είναι τουλάχιστον 24 επισκέψεις επιθεώρησης ανά μήνα³⁴).
- ✓ Τον προϋπολογισμό του ΣΕΠΕ³⁵.
- ✓ Την παροχή εξοπλισμού μέσων ατομικής προστασίας για τους επιθεωρητές εργασίας³⁶.
- ✓ Σε προηγούμενα χρόνια, (2013³⁷ and 2012³⁸) η CEACR έχει εξετάσει ή ζητήσει πληροφορίες και παρείχε ανατροφοδότηση στην Ελληνική κυβέρνηση για πολλά θέματα:
- ✓ Το Ειδικό Σχέδιο Δράσης (SPA) – 2013 - για την ενίσχυση της Ελληνικής Επιθεώρησης Εργασίας, όπως συνιστάται στο έγγραφο της ΔΟΕ «Αξιολόγηση των Αναγκών Επιθεωρήσεων Εργασίας» του 2012.
- ✓ Τη δημιουργία του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ) για τον έλεγχο σοβαρών περιπτώσεων αδήλωτης εργασίας.
- ✓ Τη δημιουργία κοινών ομάδων επιθεώρησης αποτελούμενων από μέλη του ΣΕΠΕ, του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ, τώρα ΕΦΚΑ) και του νεοσύστατου ΣΔΟΕ και της αστυνομίας.
- ✓ Την αυστηρότητα των κυρώσεων

³³Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2015, δημοσιεύτηκε στην σύνοδο 105 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, (2016), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3255320

³⁴Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2015, δημοσιεύτηκε στη σύνοδο 105 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, (2016), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3255320

³⁵Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2015, δημοσιεύτηκε στη σύνοδο 105 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, (2016), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3255320

³⁶Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2015, δημοσιεύτηκε στη σύνοδο 105 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, (2016), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3255320

³⁷ Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2013, δημοσιεύτηκε στη σύνοδο 103 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3150657

³⁸ Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2012, δημοσιεύτηκε στη σύνοδο 102 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3086753

- ✓ Εστιασμένες επιθεωρήσεις σε κλάδους που παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά αδήλωτης εργασίας³⁹;
- ✓ Τη δημιουργία του συστήματος Πληροφοριών ΕΡΓΑΝΗ⁴⁰;
- ✓ Λήψη υπόψη του ότι ο έλεγχος της παράτυπης απασχόλησης θα πρέπει να έχει ως επακόλουθο την αποκατάσταση των προβλεπόμενων από τον νόμο δικαιωμάτων των εργαζομένων⁴¹
- ✓ Τη έλλειψη ισορροπίας μεταξύ επιθεωρήσεων σε διάφορους τομείς και των ανθρώπινων και υλικών πόρων που μπορεί να απαιτεί ο έλεγχος παράτυπα εργαζομένων μεταναστών – σε βάρος των βασικών καθηκόντων της επιθεώρησης εργασίας.

Για το γεγονός ότι η σύνδεση της επιθεώρησης εργασίας με την αστυνομία και τις αρχές μετανάστευσης δεν βοηθά στη διαμόρφωση του κλίματος εμπιστοσύνης που είναι απαραίτητο στοιχείο για τη συνεργασία εργοδοτών και εργαζομένων με τους επιθεωρητές εργασίας.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή έχει συστήσει την προοδευτική αποσύνδεση μεταξύ της εφαρμογής της νομοθεσίας για τη μετανάστευση (παράνομη απασχόληση υπηκόων τρίτων χωρών) και της επίβλεψης της προστασίας των δικαιωμάτων στην εργασία (μισθοί, κλπ.⁴²).

Επίσης, σχετικά με την υποδομή Τεχνολογίας των Πληροφοριών, η Επιτροπή αναφέρθηκε (ως προς τη Σύμβαση 150) στο έργο Τεχνολογίας των Πληροφοριών που ξεκίνησε το Υπουργείο με σκοπό την ηλεκτρονική σύνδεση της βάσης δεδομένων του ΣΕΠΕ με τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) και το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ, τώρα ΕΦΚΑ), αλλά εξέφρασε τη λύπη της για τις δημοσιονομικές προσαρμογές που έλαβαν χώρα στο ΣΕΠΕ⁴³. Συνιστάται η δημιουργία κοινών ηλεκτρονικών πλατφορμών με σκοπό, από τη μια πλευρά, τη διασφάλιση της επικοινωνίας με τις επιχειρήσεις, τη διαχείριση και την καταχώρηση των πληροφοριών

³⁹ Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2013, δημοσιεύτηκε στη σύνοδο 103 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3150657

⁴⁰ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων (Συμβούλιο της Ευρώπης) επεσήμανε στα συμπεράσματά της (2017) για την Ελλάδα την διοικητική αναδιάρθρωση του ΣΕΠΕ που υλοποιήθηκε με βάση το Προεδρικό Διάταγμα. 113/2014 με την εισαγωγή του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ. Βλ *Σύστημα Πληροφοριών και ανάπτυξη του Ολοκληρωμένου Συστήματος Πληροφοριών του ΣΕΠΕ*, Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκή Κοινωνική Χάρτα, Συμπεράσματα XXI-2 (2017) διαθέσιμο στο https://www.coe.int/en/web/turin-european-social-charter/overview/-/asset_publisher/8HVWSV7ojqbb/content/the-european-committee-of-social-rights-publishes-its-conclusions-xxi-2-2017-in-respect-of-greece-iceland-and-luxembourg?inheritRedirect=false; σελίδα 8

⁴¹ Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2013, δημοσιεύτηκε στη σύνοδο 103 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3150657

⁴² Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2012, δημοσιεύτηκε στη σύνοδο 102 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3086753

⁴³ Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2012, δημοσιεύτηκε στη σύνοδο 102 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3086753

και των δεδομένων και, από την άλλη πλευρά, τη διευκόλυνση της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ των υπηρεσιών του ΣΕΠΕ, του ΟΑΕΔ και του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (τώρα ΕΦΚΑ), βελτιώνοντας έτσι τη συνεργασία μεταξύ των εν λόγω φορέων σχετικά με την τεχνογνωσία, τις μεθόδους και τα εργαλεία των επιθεωρήσεων. Η σύσταση αυτή ωστόσο δεν είναι πλέον απαραίτητη τη στιγμή που το ΣΕΠΕ, ο ΕΦΚΑ και ο ΟΑΕΔ διαθέτουν ο καθένας μια ηλεκτρονική πλατφόρμα και το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ λειτουργεί από τους ως άνω φορείς ως μια νέα κοινή ηλεκτρονική πλατφόρμα.

Όλα αυτά τα σχόλια και οι συστάσεις της CEACR παρέχουν μια γενική εικόνα της Ελληνικής επιθεώρησης εργασίας, του υπόβαθρου και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση ώστε να τεθούν επί τάπητος και σε συνολικό πλαίσιο όλα τα θέματα.

1.2.3 Θεσμικό πλαίσιο

Το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καλύπτει τους τέσσερις μεγάλους κλάδους της κοινωνικής πολιτικής: εργασιακές σχέσεις, απασχόληση, όροι εργασίας, κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική προστασία, εκτός από τις κοινές υπηρεσίες. Η δομή του Υπουργείου διέπεται από το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017, σύμφωνα με το οποίο το Υπουργείο περιλαμβάνει μια Γενική Γραμματεία Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Στην εν λόγω Γενική Γραμματεία περιλαμβάνονται διάφορες Διευθύνσεις (Διοικητικών Υπηρεσιών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών Υπηρεσιών, Εργασιακών Σχέσεων, Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία και Ένταξης στην Εργασία, Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, Τμήμα Νομοθετικών Πρωτοβουλιών, Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου, Τμήμα Πολιτικού Σχεδιασμού Έκτακτης Ανάγκης και Διεθνών Σχέσεων). Υπάρχει μια δεύτερη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης όπου περιλαμβάνεται μια Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης, μια Τρίτη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Ασφάλισης στην οποία λειτουργεί μια Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης και υπάρχει επίσης και μια τέταρτη Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών και άλλων Πόρων, καθώς και τρεις Ειδικές Γραμματείες: μια Ειδική Γραμματεία για την Επιθεώρηση Εργασίας, μια Ειδική Γραμματεία για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και μια Γενική Γραμματεία για την Ένταξη των Ρομά.

Στο πλαίσιο της δομής του Υπουργείου, το ΣΕΠΕ είναι το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας και υπάγεται ιεραρχικά απευθείας στον Υπουργό, διατηρώντας απόλυτα ανεξάρτητη θέση στο οργανόγραμμα του Υπουργείου. Το ΣΕΠΕ εκπροσωπείται από έναν Ειδικό Γραμματέα Επιθεώρησης Εργασίας, ο οποίος είναι επικεφαλής της υπηρεσίας σε εθνικό επίπεδο. Το ΣΕΠΕ παρέχει επίσης και λαμβάνει ενημέρωση και πληροφορίες από και προς άλλες διευθύνσεις του Υπουργείου όπως για παράδειγμα από και προς τη Διεύθυνση Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία επί θεμάτων σχετικών με την επιβολή του νόμου ή με την εθνική στρατηγική ΑΥΕ. Το ΣΕΠΕ συνεργάζεται επίσης με τη Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, η οποία παρέχει υποστήριξη σε όλες τις μονάδες των τμημάτων και με την Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών.

Για τη διαχείριση της κοινωνικής ασφάλισης αρμόδια είναι η Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης, σε συνεργασία με τον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), ο οποίος προέκυψε από την συγχώνευση όλων των βασικών ταμείων συνταξιοδότησης της Ελλάδας. Το παλαιό ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

– Εθνικό Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών), το οποίο διαχειριζόταν τα επιδόματα συντάξεων, ανεργίας, ασθένειας και μητρότητας, έχει ενσωματωθεί στο νέο ΕΦΚΑ. Στον κλάδο της γεωργίας, ο ΟΓΑ (Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων) ήταν το ταμείο διαχείρισης της κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων του κλάδου, ενώ σήμερα έχει επίσης ενσωματωθεί στον ΕΦΚΑ.

Μέχρι σήμερα, η ΕΥΠΕΑ (Ειδική Υπηρεσία Ελέγχου Ασφάλισης, τώρα αποκαλούμενη Περιφερειακά Ελεγκτικά Κέντρα Ασφάλισης) ήταν η εθνική υπηρεσία επιθεώρησης κοινωνικής ασφάλισης, με δυναμικό μόνο 40 επιθεωρητών. Οι επιθεωρητές αυτοί, ωστόσο, δεν επιθεωρούν γεωργικές εκμεταλλεύσεις λόγω έλλειψης προσωπικού. Τώρα, το ΕΦΚΑ προγραμματίζει τη λειτουργία των Περιφερειακών Ελεγκτικών Κέντρων Ασφάλισης (ΠΕΚΑ) με σκοπό να αυξήσει σε σημαντικό βαθμό τον αριθμό των επιθεωρητών (500 επιθεωρητές). Με αυτό τον αριθμό προσωπικού, οι επιθεωρήσεις θα μπορούσαν να επεκταθούν στον κλάδο της γεωργίας⁴⁴ και το γεγονός αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει ούκ ολίγα ζητήματα για τη συνεργασία με το ΣΕΠΕ.

Ο τομέας της απασχόλησης εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), ο οποίος είναι φορέας επιφορτισμένος με την εφαρμογή των κυβερνητικών πολιτικών απασχόλησης, την προώθηση της απασχόλησης, τη διαχείριση της αντιστοίχισης μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, τα επιδόματα ανεργίας, σε συνεργασία με την Διεύθυνση Ένταξης στην Εργασία.

2. Ανάλυση της εθνικής κατάστασης στο δίκαιο και στην πρακτική σχετικά με τη Σύμβαση 129

Η Σύμβαση 129 της ΔΟΕ ακολουθεί σε γενικές γραμμές τις διατάξεις της Σύμβασης 91 για τη Βιομηχανία και το Εμπόριο, αλλά προσθέτει ορισμένες διατάξεις οι οποίες αφορούν τον κλάδο της γεωργίας. Για τους σκοπούς της κύρωσης της Σύμβασης 129, η αξιολόγηση της κατάστασης στην Ελλάδα θα πρέπει να εστιάσει τόσο στην κείμενη νομοθεσία όσο και στην πρακτική. Είναι επομένως αναγκαία η ανάλυση της συμβατότητας μεταξύ νομοθεσίας και πρακτικής και της δυνατότητας εφαρμογής των διατάξεων της Σύμβασης στην Ελλάδα, ειδικότερα δε εκείνων που αφορούν τον κλάδο της γεωργίας.

2.1 Εμβέλεια και κάλυψη της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία (άρθρα 3,4 και 5 της Σύμβασης 129)

Σύμβαση 129

*(*με έντονα γράμματα οι ειδικές διατάξεις για τη γεωργία)*

Άρθρο 3

Κάθε Μέλος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για το οποίο ισχύει αυτή η σύμβαση πρέπει να έχει ένα σύστημα επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία.

⁴⁴ Σύμφωνα με πληροφορίες που προέρχονται από τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της επίσκεψης μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

Άρθρο 4

Το σύστημα επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία θα εφαρμόζεται στις γεωργικές επιχειρήσεις στις οποίες απασχολούνται μισθωτοί εργαζόμενοι ή μαθητευόμενοι, ανεξάρτητα από τον τρόπο αμοιβής τους και τον τύπο, τη μορφή ή τη διάρκεια της σύμβασής τους.

Article 5

- 1. Κάθε Μέλος που επικυρώνει αυτή τη σύμβαση μπορεί, με δήλωση που θα συνοδεύει την επικύρωσή του να δεσμευτεί να επεκτείνει το σύστημα επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία σε μια ή περισσότερες από τις παρακάτω κατηγορίες προσώπων που εργάζονται σε γεωργικές επιχειρήσεις :α) σε εκείνους που δεν χρησιμοποιούν εργατικό δυναμικό από το εξωτερικό, στους επίμορτους γεωργούς και ανάλογες κατηγορίες γεωργικών εργατών, β) στα πρόσωπα που μετέχουν στη διαχείριση συλλογικής επιχείρησης, όπως τα μέλη ενός συνεταιρισμού, γ) στα μέλη της οικογένειας του υπεύθυνου της εκμετάλλευσης, όπως καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία.**
- 2. Κάθε Μέλος που επικυρώνει αυτή τη σύμβαση μπορεί στη συνέχεια να κοινοποιεί στο Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας μια δήλωση με την οποία θα αναλαμβάνει την υποχρέωση να επεκτείνει το σύστημα της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία σε μία ή περισσότερες κατηγορίες προσώπων που απαριθμούνται στην προηγούμενη παράγραφο και δεν έχουν αναφερθεί σε προηγούμενη δήλωση.**
- 3. Κάθε Μέλος που επικυρώνει αυτή τη σύμβαση θα πρέπει να αναφέρει στις εκθέσεις που υποχρεώνεται να υποβάλλει σύμφωνα με το άρθρο 22 του Καταστατικού της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, μέχρι ποιο σημείο έδωσε ή έχει σκοπό να δώσει συνέχεια στις διατάξεις της σύμβασης όσον αφορά στις κατηγορίες προσώπων που απαριθμούνται στην παραπάνω παράγραφο 1 και οι οποίες δεν είχαν αποτελέσει αντικείμενο τέτοιων δηλώσεων.**

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου 3996/2011, το ΣΕΠΕ επιβλέπει και παρακολουθεί την εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας, αλλά επίσης και τις νομικές διατάξεις τις σχετικές με την κάλυψη της κοινωνικής ασφάλισης και της παράνομης απασχόλησης των εργαζομένων, όπως επεξηγείται ανωτέρω στο νομικό πλαίσιο. Το ΣΕΠΕ έχει επίσης αναλάβει ηγετικό ρόλο στις διαδικασίες συμφίλωσης και επίλυσης των διαφορών μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών.

Ως προς την εμβέλεια των χώρων εργασίας, το άρθρο 2 (παράγραφος 2) του Νόμου προβλέπει ότι οι επιθεωρητές εργασίας είναι υπεύθυνοι για την επιθεώρηση και τον έλεγχο των χώρων εργασίας στον πρωτογενή, στον δευτερογενή και στον τριτογενή τομέα. Η διάταξη αυτή σημαίνει ότι οι επιθεωρητές εργασίας έχουν επίσης την αρμοδιότητα ελέγχων στον κλάδο της γεωργίας.

Ο Κώδικας Νόμων για την Υγεία και την Ασφάλεια των Εργαζομένων (ΚΝΥΑΕ) ο οποίος επικυρώθηκε από τον Νόμο 3850/2010 (ΕΚ Α 84-) αναθέτει στην επιθεώρηση εργασίας (άρθρα 1 και 69) την αρμοδιότητα ελέγχων σε όλες τις επιχειρήσεις, λειτουργίες και δραστηριότητες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Το άρθρο 3 ορίζει την επιχείρηση ως κάθε επιχείρηση, εκμετάλλευση, εγκατάσταση και εργασία του ιδιωτικού

και του δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο κατατάσσεται.

Όσον αφορά την εργατική νομοθεσία που υπάγεται στην εποπτεία της επιθεώρησης εργασίας, ο Νόμος 1876/90 επέκτεινε την εφαρμογή των όρων της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας σε εργαζομένους που απασχολούνται στον κλάδο της γεωργίας και, σύμφωνα με τη νομολογία, οι γεωργικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων, εκτροφή, ζωοτεχνικές διαδικασίες, επίβλεψη αγροτικής γης, αποθεματοποίηση προϊόντων και συγκομιδή. Οι εργαζόμενοι στη γεωργία δικαιούνται τον κατώτατο νόμιμο μισθό (Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας – Απόφαση Υπουργού Εργασίας 11770/20/20.2.1984 (ΕΚ Β, 81)⁴⁵, - εκτός αν έχουν δικαίωμα στον κατώτατο μισθό όπως προβλέπεται στις Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας (εκείνοι που απασχολούνται από εργοδότες που ανήκουν σε συμβεβλημένες ενώσεις εργοδοτών). Για τους εργαζόμενους στη γεωργία ισχύουν επίσης οι νομικές διατάξεις (ή εκείνες που καθορίζονται σε συλλογικές συμβάσεις) για τα χρονικά όρια, τις προσαυξήσεις νυκτερινής εργασίας, υπερεργασίας, κλπ. Ο νόμος προβλέπει ειδικές περιπτώσεις για τους γεωργικούς εργάτες, όπως προσαυξήσεις μισθού εφόσον αυτοί εργάζονται τις Κυριακές και τις δημόσιες αργίες (Βασιλικό Διάταγμα 748/66). Οι γεωργικοί εργάτες, κατ' αρχήν, εξαιρούνται από τους κανονισμούς για την ετήσια άδεια - Νόμος 539/1945- με εξαίρεση τους μισθωτούς που απασχολούνται για συνεχές χρονικό διάστημα τουλάχιστον 12 μηνών, οι οποίοι έχουν δικαίωμα αδειας μετ' αποδοχών διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων (σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 88/1999 και το Προεδρικό Διάταγμα 76/2005). Οι διατάξεις για την προστασία των ανηλίκων στην εργασία (νόμος 1837/1989 -ΕΚ 85 Α-, ΠΔ 62/1998 -ΕΚ 67 Α-) ισχύουν επίσης για άτομα τα οποία απασχολούνται σε γεωργικές εργασίες⁴⁶.

Επομένως, σύμφωνα με αυτές τις διατάξεις, οι γεωργικές επιχειρήσεις δεν εξαιρούνται από την αρμοδιότητα της επιθεώρησης εργασίας. Προκύπτουν ωστόσο ορισμένες αμφιβολίες σχετικά με την πραγματική πρακτική της επιθεώρησης εργασίας στην Ελλάδα. Για παράδειγμα, μεγάλο μέρος των εργαζομένων στον κλάδο της γεωργίας είναι αυτοαπασχολούμενοι και ασφαλίζονται παραδοσιακά στο ταμείο κοινωνικής ασφάλισης ως εργοδότες (παλαιός ΟΓΑ). Οι αυτοαπασχολούμενοι περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Νόμου 3850/2010 (σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου 3850/2010), παρά το ότι όσοι εργάζονται στην πρωτογενή παραγωγή (καλλιέργειες, ζωοτεχνικές διαδικασίες, κλπ), δεν πέρασαν, πρακτικά, από επιθεωρήσεις και δεν είχαν συμπεριληφθεί στον ετήσιο προγραμματισμό επιθεωρήσεων εργασίας.

Παρά το γεγονός ότι ο Νόμος 3996/2011 αναθέτει στους επιθεωρητές εργασίας τον έλεγχο όλων των κλάδων της οικονομίας (και σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων⁴⁷), η δραστηριότητα της επιθεώρησης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας παρουσιάζει ορισμένες προκλήσεις. Εκτός από το ότι η γεωργία στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από τα υψηλά ποσοστά αδήλωτης εργασίας και την παράτυπη απασχόληση μεταναστών εργαζομένων με πολύ χαμηλές αμοιβές, εξακολουθεί να αποτελεί δραστηριότητα όπου ανήλικα παιδιά απασχολούνται σε οικογενειακές επιχειρήσεις, εκτεθειμένα συχνά στους

⁴⁵ Παρά το ότι ακολουθούνται οι κανόνες υπολογισμού κατώτατου μισθού βάσει του Νόμου 4093/2012 (ΕΚ 222/12-11)-,

⁴⁶ **Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ.129)**, τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά, 7 Ιουνίου).

⁴⁷ Πηγή: Διεθνές Γραφείο Εργασίας, *Διαγνωστική έκθεση για την αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα*, Τμήμα Απασχόλησης, Μονάδα Άτυπης Οικονομίας – Γενεύη: ILO, 2016; page 45

κινδύνους επικίνδυνων εργασιών. Ως προς αυτό, το άρθρο 2 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ότι η επιθεώρηση εργασίας είναι υπεύθυνη για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων και παραθέτει επίσης τους ειδικούς όρους εργασίας ευάλωτων ομάδων εργαζομένων όπως τα νεαρής ηλικίας άτομα, οι γυναίκες ή τα ανήλικα παιδιά. Ο Νόμος προβλέπει επίσης ότι η επιθεώρηση εργασίας ελέγχει την αδήλωτη εργασία και την παράνομη απασχόληση.

Στην πράξη ωστόσο, το ΣΕΠΕ δεν εποπτεύει τους όρους εργασίας των μισθωτών γεωργικών εργατών, εκτός από τις περιπτώσεις εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών. Στις περιπτώσεις αυτές, οι επιθεωρητές εργασίας διεξάγουν έρευνα, συντάσσουν μια έκθεση και, όπου χρειάζεται, λαμβάνουν μέτρα επιβολής του νόμου. Σε γενικές όμως γραμμές, οι όροι εργασίας στον κλάδο της γεωργίας δεν ελέγχονται καθόλου, παρά το γεγονός ότι η Ελληνική νομοθεσία επιτρέπει τις επιθεωρήσεις στη γεωργία και επιπλέον, δεν αποκλείει καμία κατηγορία εργαζομένων στον συγκεκριμένο κλάδο.

Δεν χρειάζονται επομένως μεταβολές στη νομοθεσία, παρά το ότι η κύρωση της Σύμβασης 129 μπορεί να συνοδεύεται από ορισμένες διατάξεις σχετικά με ορισμένους τύπους εργοδοτών και εργαζομένων που είναι εγγενείς στον κλάδο της γεωργίας (αγρομίσθωση, επίμορτοι αγρολήπτες, εργαζόμενοι σε οικογενειακές επιχειρήσεις). Θα ήταν ενδεδωμένη μια τροποποίηση της κείμενης νομοθεσίας από την Ελληνική κυβέρνηση ώστε να καθοριστούν λεπτομερώς οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις που θα εμπίπτουν στην αρμοδιότητα ελέγχου της επιθεώρησης εργασίας και να διαφοροποιηθούν οι ιδιοκτήτες γης ή επιχειρήσεων, οι γεωργικοί εργάτες που καταβάλλουν μίσθωμα και/ή αμείβονται με ένα μέρος της παραγωγής, οι αυτοπασχολούμενοι, οι εργαζόμενοι σε οικογενειακές επιχειρήσεις και εκείνοι οι οποίοι καλύπτονται από εθνικούς κανονισμούς για τους μισθωτούς (σύμφωνα με τη Σύσταση 132 της ΔΟΕ για τους εργαζόμενους υπό καθεστώς αγρομίσθωσης και τους επίμορτους αγρολήπτες⁴⁸).

Καταλήγοντας, πρέπει να αναφερθεί ότι η Ελληνική επιθεώρηση εργασίας είναι γενικής φύσεως φορέας επιθεώρησης, με ένα ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων και λειτουργιών σε διάφορους τομείς, σε αντίθεση με τα αποκαλούμενα εξειδικευμένα συστήματα ελέγχου, κατά τα οποία οι επιθεωρητές εργασίας χειρίζονται μόνο ή κυρίως θέματα ΑΥΕ. Το συγκεκριμένο αυτό προφίλ της Ελληνικής επιθεώρησης εργασίας διευκολύνει τον χειρισμό των ετερογενών σημείων και αντικειμένων επιθεώρησης στον κλάδο της γεωργίας.

⁴⁸ Διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R132

2.2 Εντολή και αρμοδιότητες της επιθεώρησης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας

Σύμβαση 129

Άρθρο 6

Το σύστημα επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία θα είναι επιφορτισμένο α) να διασφαλίζει την εφαρμογή των διατάξεων που αναφέρονται στις συνθήκες εργασίας και την προστασία των εργαζομένων κατά την άσκηση του επαγγέλματος τους, όπως είναι οι διατάξεις για τη διάρκεια της εργασίας, τον μισθό, την εβδομαδιαία ανάπαυση και τις άδειες με αποδοχές, την ασφάλεια, την υγιεινή και την καλή διαβίωση, την απασχόληση των γυναικών, των παιδιών και των ανηλίκων και άλλα παρόμοια θέματα, στο μέτρο που οι επιθεωρητές εργασίας είναι επιφορτισμένοι με τη διασφάλιση της εφαρμογής των διατάξεων αυτών.

2.2.1 Γενικές αρμοδιότητες

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι Έλληνες επιθεωρητές εργασίας έχουν την ευθύνη επιβολής του νόμου σε ένα ευρύ φάσμα θεματολογιών, συμπεριλαμβανομένου του χρόνου εργασίας, των μισθών ή των συμβάσεων εργασίας. Οι επιθεωρητές μπορούν επίσης να ελέγχουν την αδήλωτη εργασία και την παράνομη απασχόληση, την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, καθώς επίσης και τους όρους και προϋποθέσεις απασχόλησης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (ανηλίκων, γυναικών σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή λοχείας) και ειδικών κατηγοριών εργαζομένων (άρθρο 2 του Νόμου 3996/2011). Στον τομέα της υγείας και ασφάλειας στην εργασία, οι Έλληνες επιθεωρητές εργασίας είναι επίσης αρμόδιοι για τον έλεγχο της εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας για την απαγόρευση του καπνίσματος.

Το άρθρο 2 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει επίσης και άλλες αρμοδιότητες (οι οποίες αναφέρονται σε άλλα κεφάλαια της έκθεσης αυτής) όπως για παράδειγμα: α) την σύνταξη των εκθέσεων που υποβάλλονται στη ΔΟΕ (σύμφωνα με τη Σύμβαση 81 της ΔΟΕ), β) τη διερεύνηση των αιτίων και των περιστάσεων σοβαρών και μοιραίων εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών, γ) την υποβολή προτάσεων πρόληψης των ατυχημάτων και των ασθενειών αυτών, δ) την αναφορά και την επισήμανση παραβάσεων της εργατικής νομοθεσίας που οδήγησαν στα εν λόγω ατυχήματα και ασθένειες, ε) τη διεξαγωγή συστηματικής συλλογής και επεξεργασίας στατιστικών δεδομένων εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών, στ) τη συνεργασία και την ανταλλαγή δεδομένων και πληροφοριών με τα συναρμόδια τμήματα του Υπουργείου.

Η επιθεώρηση εργασίας παρακολουθεί επίσης τη συμμόρφωση των εργοδοτών με τη νομοθεσία περί ίσης μεταχείρισης για τα άτομα με αναπηρία και για την πρόσβαση και την παραμονή των ατόμων αυτών στην επιχείρηση όπου εργάζονται, συνεργαζόμενη στην υλοποίηση έργων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για τον εκσυγχρονισμό της εργασίας τους.

Ο Νόμος 4144/2013 ανέθεσε στους επιθεωρητές εργασίας αρμοδιότητες ελέγχου τήρησης της αρχής ίσων ευκαιριών και ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην εργασία (ανεξάρτητα από φυλετική ή εθνική καταγωγή, θρησκεία ή πεποιθήσεις,

αναπηρία ή σεξουαλικό προσανατολισμό, κλπ). Για τον σκοπό αυτό ο Νόμος προβλέπει διόδους ανταλλαγής πληροφοριών και συνεργασία μεταξύ του ΣΕΠΕ και διάφορων θεσμικών οργάνων όπως το Τμήμα Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του ΥΠΕΚΑΑ) και ο Συνήγορος του Πολίτη, συμπεριλαμβανομένης της καταχώρησης σχετικών στατιστικών δεδομένων, παρά το γεγονός ότι η συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη (που θεσπίστηκε με τον Νόμο 3488/2006) δεν έχει περαιτέρω προσδιοριστεί με ειδικούς σχετικούς κανονισμούς.

2.2.2 Κενά στις αρμοδιότητες της επιθεώρησης εργασίας στον τομέα της αδήλωσης εργασίας

Οι αρμοδιότητες οι σχετικές με την παράτυπη ή την αδήλωτη εργασία αξίζει να τύχουν ξεχωριστής μνείας με την έννοια ότι οι βασικές ανησυχίες για τις επιθεωρήσεις στον κλάδο της γεωργίας αφορούν ακριβώς την αδήλωτη εργασία. Ο Νόμος 3996/2011 επιφόρτισε τους επιθεωρητές εργασίας με τον έλεγχο της αδήλωσης εργασίας (άρθρο 2). Η αρμοδιότητα αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική, λαμβάνοντας υπόψη τις δυσκολίες των επιτόπου ελέγχων στον συγκεκριμένο κλάδο. Είναι αλήθεια ότι η κύρωση της Σύμβασης 129 θα οδηγήσει την Ελληνική επιθεώρηση εργασίας σε μια θέση γεμάτη προκλήσεις στο βαθμό που στη γεωργία το φαινόμενο της αδήλωσης εργασίας είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο, ειδικότερα δε σχετικά με τους υπηκόους τρίτων χωρών που εργάζονται παράτυπα. Παρόλα αυτά, η Ελληνική κυβέρνηση έχει λάβει νέα μέτρα διευκόλυνσης του έργου της επιθεώρησης εργασίας όπως για παράδειγμα εκείνα που περιλαμβάνονται στον Νόμο 4488/2017 (υποχρέωση προσκόμισης των στοιχείων ταυτότητας κατά τη διάρκεια μιας επιθεώρησης, κυρώσεις σε περιπτώσεις παρεμπόδισης του έργου των επιθεωρητών, κατάλογος προσωπικού για εργαζομένους που έχουν τοποθετηθεί σε άλλους χώρους εργασίας, κλπ). Για μια καλύτερη αντιμετώπιση της αδήλωσης εργασίας, έχει δημιουργηθεί ένα Τμήμα Καταπολέμησης της Αδήλωσης Εργασίας (Νόμος 4468/2017) με προσωπικό του Υπουργείου και του ΣΕΠΕ και με εκπροσώπους εργοδοτών και εργαζομένων. Το Τμήμα αυτό, μεταξύ άλλων, έχει αναλάβει καθήκοντα υποβολής προτάσεων αντιμετώπισης της αδήλωσης εργασίας στο ΥΠΕΚΑΑ, για την ανταλλαγή δεδομένων και Τεχνολογίας των Πληροφοριών και τη διαλειτουργικότητα μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών, όπως επίσης και για την αποτελεσματική εφαρμογή του Οδικού Χάρτη για την Αδήλωτη Εργασία 2017- 2019⁴⁹. Πριν από τον ανωτέρω αναφερόμενο Νόμο, είχαν ληφθεί άλλα νομοθετικά μέτρα που ακολουθούσαν την ίδια κατεύθυνση⁵⁰.

Το άρθρο 26 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει τον καθημερινό και σε πραγματικό χρόνο ωράριο εργασίας (προσέλευση και αποχώρηση των εργαζομένων) με χρήση κάρτας εργασίας σε ηλεκτρονικό ρολόι παρουσίας προσωπικού (ωρομέτρηση) στην

⁴⁹ Άρθρο 15 του Νόμου 3996/2011 και πληροφορίες από **Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129)**, τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά τις 7 Ιουνίου)

⁵⁰ Νόμος 4052/2012, περί χορήγησης άδειας διαμονής σε θύματα ιδιαίτερα καταχρηστικών όρων εργασίας για ανθρωπιστικούς λόγους, Νόμος 4251/2014, περί βελτίωσης της διαχείρισης των προσλήψεων υπηκόων τρίτων χωρών στην γεωργική οικονομία, κλπ, Νόμος 4225/2014 περί ρύθμισης της καταχώρησης νεοπροσλαμβανόμενων εργαζομένων, της απόλυσης ή της εκούσιας αποχώρησης εργαζομένων, μεταβολών του χρόνου εργασίας μέσω ΕΡΓΑΝΗ).

επιχείρηση. Οι σχετικές πληροφορίες διαβιβάζονται ηλεκτρονικά στις υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης. Η χρήση του ηλεκτρονικού συστήματος της κάρτας περιορίζεται ανά κλάδο, ανά είδος επιχείρησης και ανά γεωγραφικό τομέα με απόφαση του Υπουργού. Οι εταιρείες που έχουν υποχρέωση εγκατάστασης του συστήματος καρτών έχουν μια έκπτωση έως δέκα τοις εκατό (10%) επί των αντίστοιχων εισφορών κοινωνικής ασφάλισης. Ωστόσο, το σύστημα αυτό με την κάρτα δεν έχει εφαρμοστεί διότι το Προεδρικό Διάταγμα το οποίο θα ρυθμίζει το συγκεκριμένο θέμα δεν έχει ακόμα υπογραφεί. Υπάρχει μια νέα Υπουργική Απόφαση που έχει δημοσιευτεί για την ηλεκτρονική Δήλωση Υπερωριών. Η Υπουργική Απόφαση, με δημοσίευση τις 11 Ιουνίου 2018 (Αριθμός Πρωτοκόλλου 32143/Δ1.11288 / 11-6-2018), προβλέπει ένα έντυπο Ε8 για τις κοινοποιήσεις υπερωριακής εργασίας που θα πρέπει να υποβάλλει ο εργοδότης πριν την έναρξη της υπερωριακής εργασίας, παρά το ότι οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτή την κοινοποίηση μπορεί να αλλάζουν με νέα κοινοποίηση.

Θα μπορούσε επομένως να αναφερθεί ότι η Ελληνική νομοθεσία παρέχει, σε γενικές γραμμές, επαρκείς πόρους καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας, αλλά η απασχόληση και η κοινωνική ασφάλιση στη γεωργία παρουσιάζουν ορισμένες ιδιαιτερότητες, και ειδικότερα το μεγάλο ποσοστό εποχικών και προσωρινών εργαζομένων. Ως προς αυτό, οι εργοδότες μπορούν να προσλαμβάνουν προσωρινό ή εποχικό προσωπικό με δυο διαφορετικούς τρόπους:

α) Ο εργοδότης μπορεί να χρησιμοποιεί το σύστημα του εργόσημου (κουπόνια εργασίας). Το σύστημα αυτό χρησιμοποιείται γενικά για τους εργάτες γης, τόσο για τους γηγενείς όσο και για τους αλλοδαπούς εργαζόμενους. Βοηθά επίσης στην νομιμοποίηση των εργαζομένων και των μεταναστών σε κατ' εξοχήν γεωργικές περιοχές της υπαίθρου. Κάθε χρόνο, στην Ελλάδα ένας μέγιστος περίπου αριθμός 23.000 (κατά μέσον όρο για την περίοδο 2012-2017) εργαζομένων πληρώνεται με κουπόνι εργασίας κάθε χρόνο⁵¹. Πράγματι, εφόσον ο μετανάστης εργαζόμενος είναι σε θέση να αποδείξει ότι έχει πληρωθεί για 150 ημέρες, τότε λαμβάνει άδεια διαμονής. Τα κουπόνια εξαργυρώνονται στις τράπεζες και σε καταστήματα των ΕΛΤΑ, ένα μέρος τους χρησιμοποιείται για τον μισθό του εργαζομένου και ένα άλλο μέρος εισπράττεται ως εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (Νόμος 4387/16⁵²). Εντούτοις, ο Νόμος 4144/2013 θέσπισε αυστηρότερους όρους (αύξηση της εισφοράς κοινωνικής ασφάλισης, 25 ημέρες ασφάλισης ανά ημερολογιακό μήνα) στη χρήση του αποκαλούμενου κουπονιού εργασίας (εργόσημο)⁵³.

β) Ο εργοδότης μπορεί να χρησιμοποιεί «προσκεκλημένους» μετανάστες εργαζόμενους μέσω του συστήματος της «μετάκλησης». Ο Νόμος 4251/2014 προβλέπει

⁵¹ Πληροφορίες από τον εκπρόσωπο του ΕΦΚΑ στις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου. Ως στοιχείο αναφοράς, το 2012, ο αριθμός των εργαζομένων των απασχολούμενων με κουπόνια κατά τον Σεπτέμβριο 2012 ήταν περίπου 27.000 για το ΙΚΑ και 8.800 για τον ΟΓΑ, σύμφωνα με το EUROFOUND στο «*Νέες μορφές απασχόλησης: Εργασία με βάση τα κουπόνια εργασίας, Ελλάδα, Μελέτη Περίπτωσης 54: Ανάλυση πολιτικής, διαθέσιμο στο https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/page/field_ef_documents/54_-_ef1461_-_final_-_el_-_service_vouchers_-_service_vouchers_-_final.pdf*»

⁵² Σύμφωνα με πληροφορίες που δόθηκαν κατά τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

⁵³ Περίληψη διαθέσιμη στο:

http://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=es&p_isn=100435&p_count=86&p_classification=15, περαιτέρω πληροφορίες στο Bahas, Gramatidis & Partners, *Labour Law Combating Delinquency in social Security and the Labour Market*; available at https://www.soulier-avocats.com/upload/documents/Bahas_Newsletter_April_2013_Labour_Law.pdf

ότι οι εργοδότες μπορούν να απασχολούν αλλοδαπούς εργαζομένους από τρίτες χώρες σε ορισμένες περιοχές όπου η εποχική εργασία έχει πολύ μεγάλη σημασία, μετά από έγκριση των θέσεων εργασίας εκ μέρους των αρμόδιων διοικητικών αρχών. Η προσφορά εργασίας εκδίδεται από την Αποκεντρωμένη Αρχή Διοίκησης και οι εργαζόμενοι προσκαλούνται να εργαστούν στον κλάδο της γεωργίας μόνο για έξη μήνες. Με αυτό το σύστημα, ζητείται από τον εργοδότη η υποβολή δήλωσης μέσω ΑΠΔ (Αναλυτική Περιοδική Δήλωση), η οποία αποτελεί μηνιαία δήλωση των εργαζομένων (υποβάλλεται κάθε 10^η ημέρα του επόμενου μήνα στον ΕΦΚΑ). Σε αυτό το σύστημα, οι εργοδότες οφείλουν να τηρούν ένα «ημερολόγιο» (Ημερήσια Δελτία απασχολούμενου προσωπικού στη γεωργία και στην αλιεία) για την καταχώρηση προσωρινά εργαζομένων από τρίτες χώρες οι οποίοι προσκαλούνται από τους εργοδότες σε γεωργικές εργασίες (με ασφάλιση στο ΕΦΚΑ), και στην αλιεία με βάση σύμβαση απασχόλησης (άρθρο 109 του Νόμου 4485/2017 (ΕΚ 114 Α')). Το «ημερολόγιο» αυτό είναι το ισοδύναμο του Πίνακα Ωρών Εργασίας Προσωπικού που χρησιμοποιείται για το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ και πρέπει να τηρείται στον χώρο εργασίας και να προσκομίζεται στους αρμόδιους επιθεωρητές. Το βιβλίο πρέπει να συμπληρώνεται πριν από την έναρξη της απασχόλησης των εργαζομένων και, αν αυτό δεν συμβεί, το γεγονός αποτελεί παράβαση εκ μέρους του εργοδότη. Εκκρεμεί ακόμα μια λεπτομερής ρύθμιση των κανόνων λειτουργίας και της χρήσης του βιβλίου αυτού, εν αναμονή μιας μελλοντικής απόφασης του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Η εισαγωγή αυτής της διάταξης θεωρήθηκε αναγκαία λόγω των δυσκολιών που υπάρχουν για την τήρηση του Πίνακα Ωρών Εργασίας Προσωπικού στο ΕΡΓΑΝΗ αναφορικά με συγκεκριμένες δραστηριότητες⁵⁴.

Το σύστημα που περιγράφεται ανωτέρω είναι διαφορετικό από το σύστημα του εργόσημου, με την έννοια ότι οι εργαζόμενοι θεωρούνται εργαζόμενοι με εξηρημένη σχέση εργασίας βάσει σύμβασης και σύμφωνα με το εργατικό δίκαιο. Οι εργαζόμενοι δηλώνονταν προγενέστερα στον ΟΓΑ (το ταμείο ασφάλισης του κλάδου της γεωργίας όπου υπήρχαν κυρίως καταχωρημένοι οι αυτοαπασχολούμενοι), ο οποίος τώρα έχει συγχωνευθεί στον ΕΦΚΑ. Εκτιμάται ότι ο αριθμός των μετακλητών εργαζομένων κάθε χρόνο κυμαίνεται μεταξύ 50.000 and 60.000 εργαζομένων⁵⁵.

Υπάρχουν και άλλοι μισθωτοί γεωργικοί εργάτες για τους οποίους τα κουπόνια του εργόσημου δεν ισχύουν και οι οποίοι δηλώνονται αντίθετα στον γενικό ασφαλιστικό φορέα ΕΦΚΑ μέσω του ΕΡΓΑΝΗ: α) εργαζόμενοι στην ζωική παραγωγή (βουστάσια, εγκαταστάσεις παραγωγής χοίρων, πουλερικών, εκτροφεία γουνοφόρων ζώων, εκμετάλλευση αιγοπροβάτων κλπ), β) εργαζόμενοι στη φυτική παραγωγή (μανιτάρια, ζιζάνια), στην αλιεία και στην ιχθυοκαλλιέργεια, γ) διάφοροι εργαζόμενοι του πρωτογενή γεωργικού τομέα όπως ορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 52 του Νόμου 3518/2006.

Υπάρχουν επίσης και άλλες κατηγορίες εργαζομένων όπως οι αυτοαπασχολούμενοι που εργάζονται σε συνεταιρισμούς γεωργών, ειδικότερα στην δασική εκμετάλλευση. (δηλώνονται επίσης στον ΟΓΑ, τώρα ΕΦΚΑ). Εκτιμάται ότι υπάρχουν περίπου 1.000 συνεταιρισμοί με 10.000 εργαζομένους⁵⁶. Το ίδιο το Υπουργείο Περιβάλλοντος

⁵⁴ Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129), τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά τις 7 Ιουνίου)

⁵⁵ Πληροφορίες από τον εκπρόσωπο του ΕΦΚΑ στις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

⁵⁶ Πληροφορίες από τον εκπρόσωπο του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης στις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου

απασχολεί εργαζομένους από αυτούς τους συνεταιρισμούς σε δασικές εργασίες στα δημόσια δάση.

Στα τελευταία δυο συστήματα, η δήλωση των εργαζομένων πραγματοποιείται μέσω του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ, μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας που λειτουργεί on line και ισχύει επίσης για όλους τους εργαζομένους που απασχολούνται στον δευτερογενή τομέα (για παράδειγμα επιχειρήσεις συσκευασίας, μεταποίησης ζωικών προϊόντων, κλπ), παρά το ότι για την πρόσβαση στο ΕΡΓΑΝΗ οι εργοδότες χρειάζονται έναν αριθμό ταυτότητας εργοδότη.

Πολλοί από τους προσωρινούς εργαζόμενους στη γεωργία, προσλαμβάνονται ωστόσο μέσω κουπονιών εργασίας. Το σύστημα αυτό έχει ορισμένα πλεονεκτήματα για τον εργοδότη, όπως για παράδειγμα, ότι όταν ο καιρός γίνεται βροχερός, οι εργάτες δεν μπορούν να εργαστούν και ο εργοδότης έχει την ευελιξία να τους απασχολήσει ή όχι. Αποτελεί συνεπώς ένα πρακτικό και εύκολο σύστημα πρόσληψης και πληρωμής των εργαζομένων. Ωστόσο, το σύστημα αυτό παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα για τους επιθεωρητές εργασίας στο βαθμό που το κουπόνι εργασίας αγοράζεται πριν από την έναρξη της εργασίας και συμπληρώνεται μετά το τέλος της. Ορισμένοι από τους συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις κατά την επίσκεψη μελέτης δήλωσαν ότι πρακτικά πολλοί εργαζόμενοι πληρώνονται με «μαύρα» χρήματα και ότι τα κουπόνια εργασίας εκδίδονται από τον εργοδότη τον Δεκέμβριο, όταν αυτός θα πρέπει να δικαιολογήσει δαπάνες στην ετήσια φορολογική του δήλωση. Ορισμένοι από τους συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις δήλωσαν επίσης ότι μια συνηθισμένη απάτη είναι η έκδοση ενός κουπονιού για μια ώρα ενώ τελικά η εργασία διαρκεί περισσότερες ώρες. Σε κάθε περίπτωση, το σύστημα με τα κουπόνια εργασίας δημιουργεί πρόβλημα, ή, για μεγαλύτερη σαφήνεια, δεν επιτρέπει στους επιθεωρητές να ελέγχουν με τον τρόπο που πρέπει το κατά πόσο οι εργαζόμενοι δηλώνονται στην κοινωνική ασφάλιση στο βαθμό που η καταχώρηση δεν γίνεται πριν την έναρξη της εργασίας.

Το θέμα δεν είναι ήσσονος σημασίας διότι η δυνατότητα των επιθεωρητών για ολοκληρωμένο έλεγχο μπορεί να τεθεί υπό αίρεση. Οι εκπρόσωποι του ΣΕΠΕ, η Επιτροπή Κύρωσης και άλλοι συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις επεσήμαναν ότι η λύση θα μπορούσε να είναι ένα βιβλίο στο οποίο ο εργοδότης θα αναγράφει με το χέρι το ονοματεπώνυμο του εργαζομένου και τον χρόνο εργασίας. Το σύστημα αυτό θα επιτρέψει στους επιθεωρητές να ελέγχουν τους εργαζομένους, αλλά θα έχει έννοια μόνο σε προσωρινή βάση, μέχρι τη θέσπιση ενός ηλεκτρονικού συστήματος.

Κατά συνέπεια, είναι απαραίτητη η αντιμετώπιση του συγκεκριμένου θέματος στο βαθμό κατά τον οποίο η κύρωση της Σύμβασης 129 θα απαιτήσει εντατικοποίηση των ελέγχων από την επιθεώρηση εργασίας και την οργάνωση εκστρατειών επιθεώρησης. Σε κάθε περίπτωση, δεν χρειάζονται αλλαγές στη νομοθεσία σχετικά με τις αρμοδιότητες της επιθεώρησης εργασίας στην Ελλάδα, διότι σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, οι αρμοδιότητές της καλύπτουν σημαντική εμβέλεια θεμάτων και όλα τα σημεία που αναφέρονται στο άρθρο 6 της Σύμβασης. Είναι αληθές ότι το φάσμα καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των Ελλήνων επιθεωρητών εργασίας είναι τόσο ευρύ όσο και σε άλλα συστήματα επιθεώρησης εργασίας ανεπτυγμένων χωρών.

Σύμβαση 129

Άρθρο 6

Αν στους επιθεωρητές εργασίας στη γεωργία έχουν ανατεθεί άλλα καθήκοντα, αυτά δεν πρέπει να αποτελούν εμπόδιο στην άσκηση των κύριων καθηκόντων τους, ούτε να ζημιώνουν με οποιοδήποτε τρόπο το κύρος ή την αμεροληψία που είναι απαραίτητα στις σχέσεις των επιθεωρητών με τους εργοδότες και τους εργαζομένους

2.2.3 Άλλες αρμοδιότητες οι οποίες μπορεί να δημιουργήσουν προσκόμματα στα κύρια καθήκοντα της επιθεώρησης εργασίας

Το άρθρο 2 του Νόμου 3996/2011 ανέθεσε στους επιθεωρητές εργασίας καθήκοντα σχετικά με τη συμφιλίωση σε περιπτώσεις εργατικών διαφορών. Η εν λόγω διαδικασία συμφιλίωσης αναφέρεται στην εφαρμογή του εργατικού δικαίου, στους όρους των συλλογικών συμβάσεων ή των εργατικών κανονισμών, στους όρους των συμβάσεων απασχόλησης, στις διαφορές σχετικά με τους μισθούς, στη διάρκεια και το είδος των συμβάσεων απασχόλησης, στην ισότητα και στην ίση μεταχείριση, κλπ. Πρόκειται για μια βασική αρμοδιότητα της Ελληνικής επιθεώρησης εργασίας για την προώθηση της εργασιακής ειρήνης στους χώρους εργασίας.

Όπως φαίνεται και από τον ανωτέρω πίνακα, η νομοθεσία (Νόμος 4144/2013) προβλέπει δυο είδη διαδικασιών συμφιλίωσης: α) για διαφορές ή διαφωνίες που προέρχονται από τη σχέση εργασίας και ξεκινούν από έναν εργαζόμενο ή από ένα συνδικαλιστικό όργανο, β) για διαφορές που προέρχονται από διαφωνία μεταξύ ενός ή περισσότερων εργαζομένων σχετικά με την τήρηση της εργατικής νομοθεσίας. Αμφότερα τα μέρη (εργοδότης ή εργαζόμενος/εργαζόμενοι) μπορούν να ζητήσουν τη διαμεσολάβηση ενός επιθεωρητού εργασίας, ο οποίος τους προσκαλεί στη διαδικασία διαμεσολάβησης και μπορεί να επιβάλλει πρόστιμα εφόσον κάποιο από τα συμβαλλόμενα σε αυτή μέρη δεν παραστεί.

Μας έκαναν ιδιαίτερη εντύπωση τα συγκεκριμένα καθήκοντα συμφιλίωσης, καθώς επίσης και άλλες αρμοδιότητες των επιθεωρητών εργασίας όπως η έγκριση και η κύρωση των εσωτερικών επιχειρηματικών κανονισμών και, σε κάποιο βαθμό επίσης, ο τρόπος παροχής συμβουλών σε εργαζομένους και εργοδότες επί θεμάτων συλλογικών διαπραγματεύσεων και αποτελεσματικότερων μέτρων συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις. Η σημαντική εμπλοκή των Ελλήνων επιθεωρητών εργασίας με τα συγκεκριμένα καθήκοντα απαιτεί όχι μόνο μεγάλο μέρος του χρόνου τους, αλλά και μεγαλύτερη προσπάθεια, καθώς και τη συμμετοχή πολλών ανθρώπινων πόρων, γεγονός που μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες στην ελεγκτική δραστηριότητα του ΣΕΠΕ γενικότερα και, ειδικότερα, στον κλάδο της γεωργίας. Δεν υπάρχει αμφιβολία για το ότι η εμπλοκή της Ελληνικής επιθεώρησης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας θα δημιουργήσει ανάγκη για περισσότερους επιθεωρητές και περισσότερους ανθρώπινους πόρους γενικότερα.

Ως προς αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι το 2013 και το 2015 η CEACR ζήτησε πληροφορίες για την επίλυση των εργατικών διαφορών την οποία διαχειρίζεται το ΣΕΠΕ και ρώτησε για τον αριθμό των επιθεωρητών εργασίας στους οποίους έχουν ανατεθεί οι

συγκεκριμένες αρμοδιότητες⁵⁷. Η Επιτροπή ζήτησε επίσης από την Ελληνική κυβέρνηση να εξετάσει το ενδεχόμενο διαχωρισμού των αρμοδιοτήτων συμφιλίωσης από τις ελεγκτικές δραστηριότητες⁵⁸. Τα καθήκοντα συμφιλίωσης των επιθεωρητών εργασίας είναι πολύ σημαντικά και, για παράδειγμα, μόνο το 2012 το ΣΕΠΕ χειρίστηκε 21.520 περιπτώσεις εργατικών διαφορών⁵⁹. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης μελέτης που έλαβε χώρα την εβδομάδα από 8 – 11 Μαΐου, το ΣΕΠΕ εκτίμησε ότι με τις δραστηριότητες συμφιλίωσης ασχολούνταν 68 επιθεωρητές σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης. Αυτό είναι ένα μεγάλο μέρος του επιχειρησιακού προσωπικού της επιθεώρησης εργασίας. Επομένως, το ΣΕΠΕ πρέπει να αξιολογήσει τον χρόνο και το προσωπικό που απαιτείται για την εκτέλεση των καθηκόντων που ακολουθούν κατωτέρω με όρους Απασχόλησης που ισοδυναμεί με Πλήρη Απασχόληση⁶⁰.

α) Διαδικασίες συμφιλίωσης.

β) Κύρωση, έγκριση ή απόρριψη των εσωτερικών επιχειρηματικών και εργατικών κανονισμών ή επέκταση της υποχρέωσης κύρωσης κανονισμών εργασίας στις επιχειρήσεις με περισσότερους από σαράντα εργαζόμενους.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι το ΣΕΠΕ πρέπει να χρησιμοποιήσει την ευκαιρία (αντιμετώπιση της κάλυψης του κλάδου της γεωργίας) για τον σχεδιασμό μιας στρατηγικής συνδυασμού του έργου του και περιορισμού των μη παραδοσιακών καθηκόντων. Εκτός αυτού, τα καθήκοντα αυτά πρέπει προοδευτικά να παραπεμφθούν σε άλλους φορείς (για παράδειγμα τα καθήκοντα γενικών πληροφοριών στο κοινό μπορούν να αναληφθούν από υπηρεσίες γενικών πληροφοριών στο Υπουργείο ή από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις σε περιφερειακό επίπεδο) και τις αιτήσεις συμφιλίωσης των εργαζομένων θα μπορούσαν να χειρίζονται οι επιθεωρητές κατά τη διάρκεια των επιτόπου επισκέψεων ελέγχου ή ειδικοί επί τούτου διαμεσολαβητές (επιλεγμένοι από εθνικούς ή τοπικούς καταλόγους), ειδικότερα τα καθήκοντα που αφορούν ομαδικές αγωγές διαφορών.

2.3 Δομή του συστήματος επιθεώρησης εργασίας

Σύμβαση 129

Άρθρο 7

1. Στο μέτρο που αυτό συμβιβάζεται με τη διοικητική πρακτική του Κράτους - Μέλους, η επιθεώρηση εργασίας στη γεωργία θα τίθεται κάτω από την επίβλεψη και τον έλεγχο ενός κεντρικού οργάνου.

⁵⁷ Άμεσο Αίτημα (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2015, δημοσίευση στην σύνοδο 105 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (2016), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) - Ελλάδα (Κύρωση: 1955)

⁵⁸ Παρατήρηση (CEACR), υιοθετήθηκε στη σύνοδο 103 (2014) της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955), διαθέσιμο στο http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3150657

⁵⁹ Παρατήρηση (CEACR), υιοθετήθηκε στη σύνοδο 103 (2014) της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955), διαθέσιμο στο http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3150657

⁶⁰ Συνολικές ώρες εργασίας διαιρούμενες δια του μέσου ετήσιου αριθμού ωρών εργασίας σε θέσεις πλήρους απασχόλησης στην οικονομική επικράτεια.

2. Προκειμένου για ομοσπονδιακό κράτος, ο όρος “κεντρικό όργανο” μπορεί να σημαίνει ένα κεντρικό όργανο που έχει συσταθεί είτε σε ομοσπονδιακό επίπεδο είτε σε επίπεδο μιας ομοσπονδιακής μονάδας.
3. Η επιθεώρηση εργασίας στη γεωργία μπορεί να εξασφαλίζεται π.χ.- α) από ένα αποκλειστικό όργανο επιθεώρησης εργασίας αρμόδιο για κάθε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, β) από ένα αποκλειστικό όργανο επιθεώρησης εργασίας που να έχει λειτουργική ειδικευση η οποία θα εξασφαλίζεται με κατάλληλη εκπαίδευση των επιθεωρητών που είναι επιφορτισμένοι να ασκήσουν τα καθήκοντά τους στη γεωργία, γ) από ένα αποκλειστικό όργανο επιθεώρησης εργασίας, που να έχει επιτελική ειδικευση η οποία θα εξασφαλίζεται με τη σύσταση μιας τεχνικά ειδικευμένης υπηρεσίας οι υπάλληλοι της οποίας θα ασκούν τα καθήκοντά τους στη γεωργία, δ) από μια ειδικευμένη επιθεώρηση επιφορτισμένη να ασκεί το έργο της στη γεωργία, αλλά η δραστηριότητα της οποίας θα είναι κάτω από την επίβλεψη κεντρικού οργάνου που θα έχει τα ίδια αποκλειστικά δικαιώματα όσον αφορά στην επιθεώρηση εργασίας, σε άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, όπως η βιομηχανία, οι μεταφορές και το εμπόριο.

Η δομή του ΣΕΠΕ διαμορφώθηκε για πρώτη φορά με βάση το Προεδρικό Διάταγμα 136/99, παρά το ότι ο Νόμος 3996/2011 προέβλεπε νέα εσωτερική οργάνωση. Σήμερα, η οργάνωση και η δομή της Ελληνικής επιθεώρησης εργασίας έχουν διαμορφωθεί περαιτέρω από το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017. Ο Νόμος 4225/2014 ενίσχυσε το ΣΕΠΕ με νέες περιφερειακές μονάδες και με μια νέα Διεύθυνση στην περιοχή του Αιγαίου Πελάγους για την καλύτερη αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας στον κλάδο του τουρισμού. Ο Νόμος αυτός επανέφερε επίσης τη Διεύθυνση Υποστήριξης στο πλαίσιο του ΣΕΠΕ (υποστήριξη σε νομικά συστήματα και σε συστήματα μηχανογράφησης).

Η τρέχουσα δομή του ΣΕΠΕ περιλαμβάνει ένα κεντρικό και ένα περιφερειακό επίπεδο, όπως ακριβώς γίνεται και από πολλά άλλα συστήματα επιθεώρησης εργασίας ανά τον κόσμο. Επικεφαλής του ΣΕΠΕ είναι ο Ειδικός Γραμματέας, ο οποίος λογοδοτεί απευθείας στον Υπουργό. Το ΣΕΠΕ διαθέτει δικό του προϋπολογισμό στο πλαίσιο του Υπουργείου και μηχανισμό χρηματικών προκαταβολών για τις λειτουργικές δαπάνες (άρθρο 13 3996/2011). Το ΣΕΠΕ χαρακτηρίζεται ως ειδική μονάδα (στοιχείο 33/120) του Υπουργείου και ο προϋπολογισμός του ΣΕΠΕ για το τρέχον έτος 2018 είναι 22.107.500,00€⁶¹. Ο πίνακας που ακολουθεί απεικονίζει την πορεία του προϋπολογισμού επιθεωρήσεων εργασίας σε σύγκριση με εκείνον του Υπουργείου κατά τα τελευταία τρία χρόνια:

ΈΤΟΣ	ΣΕΠΕ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	%
2018	22.107.500,00	525.722.715,00	4,205164
2017	22.238.334,00	523.480.483,00	4,248169
2016	19.279.300,00	522.860.500,00	3,687274

⁶¹ Ο προϋπολογισμός του 2018 έχει καταρτιστεί με διαφορετικό τρόπο από τα προηγούμενα χρόνια. Ένα μέρος των δαπανών του ΣΕΠΕ έχει μεταφερθεί στον κεντρικό προϋπολογισμό του Υπουργείου, επομένως τα έτη δεν είναι συγκρίσιμα.

* Πηγή: Ερωτηματολόγιο που επεξεργάστηκε η Κεντρική Υπηρεσία ΣΕΠΕ⁶²

Σχετικά με τη δομή του ΣΕΠΕ, το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017 προβλέπει την κατωτέρω δομή με νέα τμήματα:

1. Κεντρική Υπηρεσία που αποτελείται από:

α) Η Υπηρεσία Ειδικών Επιθεωρητών Εργασίας.

β) Δύο Διευθύνσεις, η μια Προγραμματισμού και Συντονισμού Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων και η άλλη Προγραμματισμού και Συντονισμού Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία. Και οι δυο Διευθύνσεις διαθέτουν ειδικές μονάδες (Τμήμα Σχεδιασμού και Συντονισμού Ελέγχων, Τμήμα Επιμόρφωσης και Ανάπτυξης και μια Διεύθυνση Υποστήριξης). Και οι δυο Διευθύνσεις περιλαμβάνουν δυο επιμέρους τμήματα: ένα Τμήμα ΤΠΕ, Σχεδιασμού και Συντονισμού Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων και ένα Τμήμα Αξιοποίησης Δεδομένων, Επιμόρφωσης και Υποστήριξης του έργου των επιθεωρητών με διάφορες αρμοδιότητες υποστήριξης και παροχής οδηγιών⁶³.

γ) Υπάρχει επίσης μια Διεύθυνση Υποστήριξης η οποία είναι υπεύθυνη για την διοικητική, οικονομική, τεχνική και νομική υποστήριξη των υπόλοιπων υπηρεσιών, για τη διαχείριση των πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων ή τη διαχείριση του πολυμεσικού κέντρου Επικοινωνίας του ΣΕΠΕ. Στη Διεύθυνση αυτή υπάγεται ένα Τμήμα Νομικής Υποστήριξης (το οποίο επανασυστάθηκε), μέσω του οποίου η Διεύθυνση παρέχει νομικές συμβουλές και γνωμοδοτήσεις στις υπηρεσίες επιθεώρησης εργασίας σχετικά με τη βελτίωση νόμων και κανονισμών, συγκεντρώνει και μελετά τις δικαστικές αποφάσεις, παρέχει υποστήριξη στους επιθεωρητές σε δικαστικές υποθέσεις σχετικές με την διεκπεραίωση των καθηκόντων τους και υποστηρίζει τη διαχείριση διοικητικών προσφυγών.

Η περιφερειακή δομή υπάγεται απευθείας στον Ειδικό Γραμματέα και κάθε περιφερειακή επιθεώρηση αποτελείται από δυο τμήματα επιθεώρησης εργασίας: την επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων και την Επιθεώρηση ΑΥΕ. Η κατά τον Νόμο 3996/2011 περιφερειακή οργάνωση προβλέπει ότι όλες οι περιφερειακές επιθεωρήσεις (συνολικά 15) θα αποτελούνται και από τους δυο κλάδους επιθεωρήσεων. Όπως περιγράφεται στις σελίδες 39 και 40, το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017 εισήγαγε αλλαγές στη δομή και στον αριθμό των περιφερειακών διευθύνσεων.

Τα Περιφερειακά Γραφεία των νησιών έχουν συνήθως τη βάση τους σε ένα κεντρικό γραφείο μεγάλου νησιού από το οποίο καλύπτονται αλλά προσκείμενα νησιά. Για παράδειγμα, από τη Ρόδο καλύπτονται η Σύμη, η Κάρπαθος, η Κάσος, η Χάλκη, η Τήλος, και η Μεγίστη, ενώ από τη Νάξο καλύπτονται η Αμοργός, η Ηρακλεία, τα Κουφονήσια, η Δονούσα, η Σχοινούσα, η Θήρα, η Ίος, η Σίκινος, η Ανάφη, η Θηρασία και η Φολέγανδρος (άρθρο 49 ΠΔ 134/2017).

⁶² Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129), τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά τις 7 Ιουνίου).

⁶³ Τα συγκεκριμένα επιμέρους τμήματα αναλαμβάνουν καθήκοντα όπως για παράδειγμα είναι η έκδοση οδηγιών και εγκυκλίων, οι προτάσεις νομοθετικής βελτίωσης, οι βέλτιστες πρακτικές και η παροχή πληροφοριών στις περιφερειακές υπηρεσίες, η σύνταξη απαντήσεων σε περιπτώσεις επερωτήσεων κοινοβουλευτικού ελέγχου, η υποστήριξη της Διεύθυνσης Διεθνών Σχέσεων, η συλλογή δεδομένων και βέλτιστων πρακτικών, η σύνταξη των ετήσιων εκθέσεων, η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων επιθεώρησης εργασίας, η επεξεργασία δεδομένων σχετικών με τον κλάδο των μεταφορών, η αξιολόγηση των αναγκών επιμόρφωσης, η σύνταξη διάφορων εγχειριδίων, η διάχυση των πληροφοριών, των μετρήσεων και των εκθέσεων για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες (το τελευταίο αφορά μόνο τη Διεύθυνση ΑΥΕ).

Το νέο Προεδρικό Διάταγμα (άρθρο 46 και επόμενα) παραθέτει τις διάφορες αρμοδιότητες που αντιστοιχούν στις Περιφερειακές Διευθύνσεις⁶⁴.

Το έγγραφο Έκθεση Αξιολόγησης των Αναγκών Επιθεώρησης Εργασίας της 11^{ης} Απριλίου 2017 κατέληξε στο συμπέρασμα (σελίδα 43) ότι η Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης Εργασίας και οι Διευθύνσεις της διαθέτουν επαρκείς δομές και αποτελούν τη βάση για μια αποτελεσματική και σύγχρονη επιθεώρηση εργασίας. Η ανά χείρας έκθεση καταλήγει στο ίδιο συμπέρασμα. Πράγματι, η δομή του ΣΕΠΕ θα μπορούσε να αναλάβει μια επέκταση των αρμοδιοτήτων επιθεώρησης στον κλάδο της γεωργίας. Δεν υπάρχει ανάγκη δημιουργίας νέων τμημάτων και η γεωργία θα αποτελέσει έναν ακόμη κλάδο στον οποίο θα γίνονται επιθεωρήσεις, ακριβώς όπως ο βιομηχανικός και ο εμπορικός κλάδος και ο κλάδος των υπηρεσιών. Καθίσταται ωστόσο σαφές ότι, για την κύρωση της Σύμβασης 129, η οργάνωση ορισμένων περιφερειακών και τοπικών γραφείων πρέπει να ενισχυθεί ώστε να υπάρχει μια περισσότερο προδραστική προσέγγιση στις επιθεωρήσεις στον κλάδο της γεωργίας. Για παράδειγμα, τα περιφερειακά ή τοπικά γραφεία στη Δυτική Ελλάδα όπως στην Ηλεία (όπου βρίσκονται οι πεδιάδες της Μανωλάδας), στην Αχαΐα (καλλιέργειες φράουλας) ή στην Αιτωλοακαρνανία θα πρέπει να ενισχυθούν λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως η έκταση, η παραγωγή, η απασχολησιμότητα της απασχόλησης στην ύπαιθρο, η διαμόρφωση των ορεινών όγκων και η περισσότερο ή λιγότερο εντατική γεωργία. Τα γραφεία άλλων περιφερειών όπου η γεωργία αποτελεί σημαντικό κλάδο της οικονομίας και πηγή απασχόλησης (Κεντρική Μακεδονία και Θεσσαλονίκη, Κεντρική Ελλάδα, Πελοπόννησος και Κρήτη) θα πρέπει επίσης να ενισχυθούν.

Η επιθεώρηση του κλάδου της γεωργίας στην Ελλάδα μπορεί κατ' αρχήν να αφορά είτε την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία είτε τα εργασιακά θέματα ή την αδήλωτη εργασία. Όλες επομένως οι επιθεωρήσεις μπορεί να διεξάγονται από τον ένα από τους δυο κλάδους των περιφερειακών διευθύνσεων επιθεώρησης (ΑΥΕ ή εργασιακών σχέσεων) ή και από τους δυο κλάδους σε περιπτώσεις όπου οι παρεμβάσεις χρειάζεται να συνδυαστούν. Έτσι λοιπόν, οι επιθεωρήσεις εργασίας στη γεωργία μπορούν να πραγματοποιούνται από ένα τμήμα της επιθεώρησης εργασίας, με την επιφύλαξη της ανάπτυξης μιας εσωτερικής επιχειρησιακής εξειδίκευσης με κατάλληλα προγράμματα επιμόρφωσης των επιθεωρητών, και ειδικότερα εκείνων των διευθύνσεων που βρίσκονται πιο κοντά σε περιοχές τις υπαίθρου.

Κατά την άποψή μας, δεν υπάρχει ανάγκη να δημιουργηθεί, σε εθνικό ή σε περιφερειακό επίπεδο, μια ειδική τεχνική υπηρεσία ή μια εξειδικευμένη υπηρεσία γεωργικών επιθεωρήσεων, όπως αναφέρεται στο άρθρο 7, παράγραφος 3 και (δ) της

⁶⁴ 1. Οι αρμοδιότητες των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εργασιακών Σχέσεων: το αρμόδιο προσωπικό διεξάγει επιθεωρήσεις για τον έλεγχο της εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας σχετικά, μεταξύ άλλων, με τις συνθήκες και το ωράριο εργασίας, τις αμοιβές και άλλα επιδόματα, τις ευάλωτες ομάδες εργαζομένων, την αδήλωτη εργασία και την παράνομη απασχόληση των εργαζομένων. Παρεμβαίνει επίσης σε περιπτώσεις εργατικών διαφορών, προβαίνει σε δίωξη των παραβατών και επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις. 2. Αρμοδιότητες των Περιφερειακών Διευθύνσεων για την Υγεία και την Ασφάλεια: το αρμόδιο προσωπικό διεξάγει επιθεωρήσεις για τον έλεγχο της νομοθεσίας σχετικά με τις συνθήκες εργασίας ως προς την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, πραγματοποιεί έρευνες για τα αίτια σοβαρών και θανατηφόρων ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών, υποδεικνύει μέτρα πρόληψης των επαγγελματικών ασθενειών και μέτρα προστασίας και προώθησης της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, παρέχει στους εργαζομένους πληροφορίες και συμβουλές για τα συγκεκριμένα θέματα, προωθεί μια νοοτροπία πρόληψης στους χώρους εργασίας, προβαίνει σε δίωξη των παραβατών και επιβάλλει κυρώσεις.

Σύμβασης 129. Το συγκεκριμένο είδος ειδικής οργάνωσης ή ένα νέο τμήμα θα χρειαζόταν επενδύσεις σε ανθρώπινους και σε υλικούς πόρους χωρίς καμία εγγύηση ποιοτικής ή ποσοτικής αναβάθμισης των επιθεωρήσεων.

2.4. Προσωπικό της επιθεώρησης εργασίας: σύνθεση, καθεστώς, όροι υπηρεσίας και κανόνες συμπεριφοράς

Σύμβαση 129

Άρθρο 8

1. Το προσωπικό της επιθεώρησης εργασίας στη **γεωργία** πρέπει να αποτελείται από δημόσιους υπαλλήλους των οποίων το καταστατικό και οι συνθήκες υπηρεσίας τους εξασφαλίζουν τη μονιμότητα της απασχόλησής τους και τους κάνουν ανεξάρτητους από κάθε κυβερνητική αλλαγή και από κάθε επιζήμια εξωτερική επιρροή.
2. **Εφόσον αυτό συμβιβάζεται με την εθνική νομοθεσία, τους κανονισμούς ή την πρακτική σε εθνικό επίπεδο, τα Μέλη έχουν το δικαίωμα να περιλαμβάνουν στο σύστημα της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία υπαλλήλους ή εκπροσώπους των επαγγελματικών οργανώσεων η δραστηριότητα των οποίων θα συμπληρώνει αυτή των δημόσιων λειτουργών. Οι υπάλληλοι αυτοί ή οι αντιπρόσωποι πρέπει να απολαμβάνουν τις ίδιες εγγυήσεις σχετικά με τη σταθερότητα των καθηκόντων τους και να προστατεύονται από κάθε επιζήμια εξωτερική επιρροή.**

Άρθρο 9

1. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με την πρόσληψη των δημόσιων υπαλλήλων, οι επιθεωρητές εργασίας στη γεωργία θα προσλαμβάνονται με βάση την ικανότητα των υποψηφίων για την εκπλήρωση των καθηκόντων που πρόκειται να τους ανατεθούν.
2. Τα μέσα εξακρίβωσης αυτής της ικανότητας πρέπει να καθορίζονται από την αρμόδια αρχή.

2.4.1 Σύνθεση του προσωπικού της επιθεώρησης εργασίας, καθεστώς και όροι υπηρεσίας

Οι επιθεωρητές εργασίας είναι δημόσιοι υπάλληλοι και το προσωπικό της επιθεώρησης εργασίας αποτελείται κυρίως από υπαλλήλους του ΥΠΕΚΑΑ, παρά το ότι ο ΣΕΠΕ μπορεί επίσης να προσλαμβάνει προσωπικό. Οι επιθεωρητές εργασίας προσλαμβάνονται στην Ελλάδα σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στους γενικούς διοικητικούς κανονισμούς (Νόμος 3528/2007, για την κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων⁶⁵) η πρόσληψη των επιθεωρητών

⁶⁵ Πληροφορίες διαθέσιμες στο http://www.ilo.org/dyn/natlex/natlex4.detail?p_lang=en&p_isn=81308

εργασίας πραγματοποιείται μέσω του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) και της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης (ΕΣΔΔ)⁶⁶.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που ελήφθησαν από το ΣΕΠΕ κατά τη διάρκεια της επίσκεψης μελέτης, τον Μάιο 2018, υπήρχαν 251 ενεργοί επιθεωρητές ΑΥΕ⁶⁷ 290 επιθεωρητές εργασιακών σχέσεων, 34 επιθεωρητές Ειδικής Μονάδας (575 συνολικά), 66 επιθεωρητές οι οποίοι δεν πραγματοποιούν επισκέψεις επιθεώρησης (ασκούν διοικητικά καθήκοντα), 125 διοικητικοί υπάλληλοι / υπάλληλοι λογιστηρίου, 2 υπάλληλοι τεχνικών υπηρεσιών και 29 οδηγοί. Η τρέχουσα κατανομή προσωπικού ανάλογα με τις θέσεις εργασίας έχει ως εξής:

		Κεντρική Υπηρεσία	Τοπικές / Περιφερειακές Υπηρεσίες
Υπάλληλοι Επαγγελματικής Ασφάλειας και Υγείας	Διευθυντές	5	5
Επικεφαλής Τμημάτων	10	42	
Επιθεωρητές	27	218	
Υπάλληλοι Εργασιακών Σχέσεων	Διευθυντές	10	11
Επικεφαλής Τμημάτων	19	79	
Επιθεωρητές	42	331	
Σύνολο	Διευθυντές	15	16
Επικεφαλής Τμημάτων	29	121	
Επιθεωρητές	69	549	
Άλλοι	14	119	

* Πηγή: πίνακας που δόθηκε από το ΣΕΠΕ στις απαντήσεις του ερωτηματολογίου της ΔΟΕ.

Τα Άρθρα 27 έως 46 του Γενικού Νόμου 3528/2007 για τον Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων ρυθμίζουν τα γενικά καθήκοντα και τα δικαιώματα των δημοσίων υπαλλήλων, τον κώδικα συμπεριφοράς, την ελευθερία έκφρασης, τα θέματα εμπιστευτικότητας, τα επαγγελματικά προσόντα, και την αστική ευθύνη των υπαλλήλων, μεταξύ άλλων θεμάτων. Η Ελληνική Επιθεώρηση Εργασίας δεν διαθέτει δικό της κώδικα συμπεριφοράς, αλλά ακολουθεί τους κανόνες του «Οδηγού Αρμόζουσας Διοικητικής Συμπεριφοράς» που έχει συνταχθεί από το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και

⁶⁶ ΔΟΕ, σύμφωνα με το έγγραφο Ελλάδα, Έκθεση Αξιολόγησης Διοίκησης Εργασίας, έκδοση 11 Απριλίου 2017, σελίδα 81.

⁶⁷ Διεξάγοντας αποτελεσματικές επιθεωρήσεις.

Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης από κοινού με τον Συνήγορο του Πολίτη⁶⁸. Το ΣΕΠΕ έχει επίσης εκδώσει τις Αρχές Λειτουργίας για τους Επιθεωρητές Εργασίας που αφορούν τους κανόνες συμπεριφοράς των επιθεωρητών εργασίας. Από τη δική του πλευρά, ο Συνήγορος του Πολίτη, υιοθέτησε το 2012 ένα κώδικα καλής συμπεριφοράς για όλους του δημοσίου υπαλλήλους⁶⁹. Ο Νόμος 4369/2016 τροποποίησε τον Νόμο 3528/2007 προβλέποντας τον Κώδικα κατάστασης δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου⁷⁰).

Ο Νόμος 3996/2011 για την επιθεώρηση εργασίας προβλέπει ότι το προσωπικό του ΣΕΠΕ υπάγεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο Προσωπικού του ΥΠΕΚΑΑ. Ωστόσο, τα θέματα απόσπασης και οι μετακινήσεις του προσωπικού του ΣΕΠΕ ανήκουν στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου Υπηρεσίας, το οποίο δημιουργήθηκε από το Υπουργείο. Το Συμβούλιο Υπηρεσίας γνωμοδοτεί επί θεμάτων όπως η λειτουργική κινητικότητα δημοσίων υπαλλήλων προς το ΣΕΠΕ, η άδεια εργασίας στον ιδιωτικό τομέα, άδειες διάρκειας μεγαλύτερης του ενός μηνός, κλπ. Οι προτάσεις οι σχετικές με τη μετακίνηση προσωπικού που γίνονται από το Υπουργείο Εργασίας υποβάλλονται στο Συμβούλιο Υπηρεσίας και χρειάζονται τη θετική του γνωμοδότηση.

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017, στο Υπουργείο υπάρχει μια Διεύθυνση Ανθρώπινων Πόρων και Υπηρεσιών Υποστήριξης η οποία είναι αρμόδια για τους κανονισμούς προσωπικού, τη δια βίου κατάρτιση και τη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων. Στο πλαίσιο της Διεύθυνσης αυτής λειτουργεί ένα Τμήμα Διαχείρισης Ανθρώπινων Πόρων και μητρώου απογραφής, αξιολόγησης των αναγκών προσωπικού και εξειδίκευσης υπαλλήλων του Υπουργείου και του ΣΕΠΕ.

Το άρθρο 17 (παρ. 12) του Νόμου 3396/2011) προβλέπει ότι οι επιθεωρητές εργασίας του ΣΕΠΕ μπορούν, για τη διεκπεραίωση των καθηκόντων τους, να ζητήσουν τη συνεργασία ειδικών εμπειρογνομόνων οι οποίοι ορίζονται από τον επικεφαλής της αρμόδιας Περιφερειακής Διεύθυνσης μέσα από ένα ειδικό κατάλογο ο οποίος καταρτίζεται από τα επιστημονικά θεσμικά όργανα της χώρας.

Σε γενικές γραμμές, σύμφωνα με τον ισχύοντα κανονισμό προσωπικού και κατά την πρακτική εφαρμογή του, η Ελληνική επιθεώρηση εργασίας, πληροί τις προϋποθέσεις σταθερότητας και ανεξαρτησίας που προβλέπονται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 της Σύμβασης 129. Από την άλλη πλευρά, η Ελληνική επιθεώρηση εργασίας δεν φαίνεται να χρειάζεται συμπληρωματικές δραστηριότητες από άλλους επαγγελματικούς οργανισμούς, με την επιφύλαξη της αναζήτησης της συνεργασίας άλλων συμμετεχόντων στις διεργασίες του γεωργικού κλάδου ή ad hoc εμπειρογνομόνων για χώρους εργασίας που παρουσιάζουν ειδικούς ή περίπλοκους κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια

⁶⁸ Διαθέσιμο στο http://www.ydmed.gov.gr/wp-content/uploads/20120405_oods54_odigos_orthis_dioikitikis_siberiforas.pdf

⁶⁹ Έγγραφο 26761/06.12.11 της Ειδικής Γραμματείας του ΣΕΠΕ που αναφέρεται στο έγγραφο *Αξιολόγηση της Ελληνικής Επιθεώρησης Εργασίας* του ΔΟΕ, σελίδα 29.

⁷⁰ Ο νόμος αυτός καθορίζει επίσης τη δομή των θέσεων εργασίας, διακρίνοντας ειδική κατηγορία θέσεων (πρώτου και δεύτερου βαθμού), κατηγορίες πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, τεχνολογικής εκπαίδευσης ή δευτεροβάθμιας και υποχρεωτικής εκπαίδευσης (ομαδοποιημένες σε πέντε επίπεδα, Α, Β, Γ, Δ και Ε). Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει περίγραμμα θέσης εργασίας για το προσωπικό του ΣΕΠΕ, η προαγωγή για την κάλυψη κενών θέσεων δημοσιεύεται πάντα, συμπεριλαμβανομένου, για ορισμένες θέσεις, ενός ειδικού προφίλ θέσης εργασίας (για παράδειγμα, στο ΣΕΠΕ, εργάζονται περίπου 140 άτομα με διευθυντικό προφίλ θέσης εργασίας). Σύμφωνα με το έγγραφο της ΔΟΕ *Έκθεση Αξιολόγησης Διοίκησης Εργασίας*, η Ελληνική Διοίκηση εφαρμόζει ένα ενιαίο κώδικα δεοντολογίας για όλους τους δημοσίου υπαλλήλους (βλ. έκδοση 11^{ης} Απριλίου 2017, σελίδες 81 και 82).

των εργαζομένων (δυνατότητα που προβλέπεται στο άρθρο 17 του Νόμου 3996/2011, όπως αναφέρεται ανωτέρω).

Σύμβαση 129

Άρθρο 20

Με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που ενδεχόμενα προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία, οι επιθεωρητές εργασίας στη γεωργία :

α) δε δικαιούνται να έχουν οποιοδήποτε συμφέρον άμεσο ή έμμεσο, στις επιχειρήσεις που ελέγχονται απ' αυτούς,

β) είναι υποχρεωμένοι με απειλή ποινικών κυρώσεων ή κατάλληλων πειθαρχικών μέτρων, να μην αποκαλύπτουν, ακόμα και μετά την οριστική αποχώρηση από την υπηρεσία, τα μυστικά, τις μεθόδους κατασκευής και εμπορίου ή τις μεθόδους εκμετάλλευσης που μπορεί να έμαθαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,

γ) πρέπει να θεωρούν απόλυτα εμπιστευτική την πηγή κάθε καταγγελίας που τους αναφέρει κάποια παράλειψη, **κάποιον κίνδυνο στις μεθόδους εργασίας** ή κάποια παράβαση των διατάξεων των νόμων, και δεν πρέπει να αποκαλύπτουν στον εργοδότη ή στον αντιπρόσωπό του ότι η διενέργεια επιθεώρησης έγινε μετά από κάποια καταγγελία.

2.4.2 Κανόνες συμπεριφοράς των επιθεωρητών εργασίας

Η Ελληνική νομοθεσία για την επιθεώρηση εργασίας, πληροί επίσης του όρους της Σύμβασης 129 τους σχετικούς με τους επιθεωρητές εργασίας (εμπιστευτικότητα, καταχρηστική συμπεριφορά, κλπ). Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 17 του Νόμου 3996/2011, προβλέπει ότι οι επιθεωρητές δεν μπορεί να διώκονται για τις απόψεις τις οποίες εκφράζουν κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων τους εκτός αν έχουν υποπέσει σε καταχρηστική συμπεριφορά ή σε παραβίαση της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών τις οποίες λαμβάνουν κατά τη διάρκεια μιας επιθεώρησης, ακόμα και αφού έχουν αποχωρήσει από την επιθεώρηση εργασίας. Η παραβίαση του καθήκοντος εμπιστευτικότητας χαρακτηρίζεται ως πειθαρχικό αδίκημα όπως ορίζεται στον Νόμο 3528/2007. Ο Νόμος 3996/2011(άρθρο 17 παρ. 8) προβλέπει επίσης ότι το προσωπικό του ΣΕΠΕ πρέπει να τηρεί την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών και των δεδομένων που περιέρχονται στη γνώση του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του και θεσπίζει επίσης την εμπιστευτικότητα σχετικά με τις καταγγελίες που λαμβάνονται.

Σύμβαση 129

Άρθρο 9 (...)

Οι επιθεωρητές εργασίας στη γεωργία πρέπει να λαμβάνουν την απαραίτητη κατάρτιση, για την άσκηση των καθηκόντων τους. **Πρέπει επίσης να λαμβάνονται με τον κατάλληλο τρόπο, μέτρα για τη διασφάλιση της τελειοποίησής τους στη διάρκεια της απασχόλησής τους.**

Άρθρο 10

Οι γυναίκες, όπως και οι άνδρες, μπορούν να διορίζονται μέλη του προσωπικού των υπηρεσιών της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία. Σε περίπτωση ανάγκης, μπορούν να ανατίθενται ειδικά καθήκοντα στους επιθεωρητές και των δύο φύλων αντίστοιχα.

Άρθρο 11

Κάθε Μέλος πρέπει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίζεται ότι εμπειρογνώμονες και τεχνικοί κατάλληλα ειδικευμένοι **που μπορούν να προσφέρουν τη συνδρομή τους στην επίλυση των προβλημάτων** για τα οποία απαιτούνται τεχνικές γνώσεις, θα συνεργάζονται στη λειτουργία της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία, σύμφωνα με τις μεθόδους που κρίνονται πιο κατάλληλες για τις εθνικές συνθήκες.

2.4.3 Τυπικά προσόντα των επιθεωρητών εργασίας

Οι επιθεωρητές μπορεί να τοποθετούνται στο Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας σε οποιαδήποτε από τις επαγγελματικές κατηγορίες που συναποτελούν το ΣΕΠΕ. Το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017 (άρθρο 56) ρυθμίζει την κατανομή των θέσεων εργασίας μόνιμου προσωπικού ανά κατηγορία, ανά κλάδο και ανά ειδικότητα.

Σχετικά με την εμπειρία τους, οι επιθεωρητές εργασίας στην Ελλάδα διαθέτουν την τεχνική εξειδίκευση, με την έννοια ότι μπορούν να διαθέτουν τριών ειδών εκπαιδευτικό υπόβαθρο: α) πανεπιστημιακού επιπέδου εκπαίδευση (ΠΕ) στη νομική επιστήμη, στις πολυτεχνικές σχολές μηχανικών, αρχιτεκτόνων, στη διοίκηση επιχειρήσεων, στα οικονομικά, στην ιατρική, στη βιολογία, στη χημεία κλπ β) τεχνικού επιπέδου εκπαίδευση (ΤΕ) στη διοίκηση, στη φροντίδα υγείας, στην τοπογραφία, στη μαιευτική, σε σχολές μηχανικών και κοινωνικής εργασίας, γ) επιπέδου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΔΕ) – διοικητικό προσωπικό, οδηγοί και τεχνικοί. Πολλοί επιθεωρητές εργασίας έχουν εκπαιδευτικό υπόβαθρο στη Διοίκηση ή στις Οικονομικές Επιστήμες και υπάρχουν επίσης πολλοί με τεχνική πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Το Άρθρο 5 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ότι οι Επιθεωρητές Εργασιακών Σχέσεων θα είναι δημόσιοι υπάλληλοι σε έναν από τους εξής κλάδους: διοικητικό – οικονομικό, διοικητικό – λογιστικό, πτυχιούχοι πληροφορικής ή τεχνικοί πληροφορικής εφόσον διαθέτουν τα ειδικά προσόντα. Οι Επιθεωρητές Επαγγελματικής Ασφάλειας και Υγείας είναι επίσης δημόσιοι υπάλληλοι σε έναν από τους εξής κλάδους: μηχανικοί, πτυχιούχοι θετικών επιστημών, πληροφορικής, ιατροί, ιατροί ειδικοτήτων, ιατροί εργασίας και επίσης τεχνικοί μηχανικοί, τεχνικοί πληροφορικής ή τεχνικοί υγείας εφόσον διαθέτουν τα ειδικά προσόντα που καθορίζονται στους σχετικούς κανονισμούς.

Οι θέσεις μόνιμου προσωπικού είναι οκτακόσιες ενενήντα δυο (892) και κατανέμονται στην κατηγορία διοικητικού – οικονομικού (395), μηχανικοί (135), αρχιτέκτονες (10), και επίσης, μεταξύ άλλων, ηλεκτρολόγοι, χημικοί, μεταλλειολόγοι, ναυπηγοί, ιατροί εργασίας, βιολόγοι, βιοχημικοί.

2.4.4 Κατάρτιση

Το άρθρο 6 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει τις αρχές σχετικά με την κατάρτιση στην επιθεώρηση εργασίας, τόσο της αρχικής όσο και της δια βίου κατάρτισης. Σχετικά με την αρχική κατάρτιση, οι υποψήφιοι επιθεωρητές εργασίας υποχρεούνται, μετά την πρόσληψή τους, να παρακολουθήσουν μια ειδική εκπαίδευση μετά την ολοκλήρωση της οποίας αξιολογούνται και πιστοποιούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Οι νεοπροσλαμβανόμενοι υποψήφιοι παρακολουθούν μια περίοδο κατάρτισης διάρκειας τρεισήμισι μηνών, συμπεριλαμβανομένης θεωρητικής και πρακτικής κατάρτισης⁷¹ και υποχρεούνται να περάσουν από εξετάσεις μετά την αρχική τους κατάρτιση, μετά από τις οποίες αξιολογούνται και πιστοποιούνται ως ικανοί να αναλάβουν τα καθήκοντά τους. Το πρόγραμμα κατάρτισης (75 ώρες) καλύπτει τις εξής θεματολογίες: οργάνωση και λειτουργία της επιθεώρησης εργασίας, εργατικό δίκαιο και επιθεωρήσεις, συμβουλευτικό και ενημερωτικό έργο του ΣΕΠΕ (περιλαμβάνει διαδικασίες συμφιλίωσης, κυρώσεις και ενέργειες επιβολής του νόμου, κλπ)⁷². Οι υποψήφιοι οι οποίοι αποτυγχάνουν για δεύτερη φορά στην πιστοποίησή τους μπορεί να υποβάλλουν αιτήσεις μόνο για θέσεις διοικητικής υποστήριξης ή γραμματείας στο ΣΕΠΕ ή στο Υπουργείο (άρθρο 5 του Νόμου 3996/2011).

Σχετικά με την τακτική κατάρτιση, το ΣΕΠΕ, κατόπιν διαβούλευσης με το Υπουργείο, ακολουθεί ένα πρόγραμμα κατάρτισης που προσανατολίζεται στην εφαρμογή του λειτουργικού προγράμματος του ΣΕΠΕ. Υπάρχει διαβούλευση με το «Συμβούλιο Κοινωνικού Ελέγχου της Επιθεώρησης Εργασίας» (ΣΚΕΕΕ) και οποιαδήποτε αλλαγή του προγράμματος πρέπει να εγκρίνεται από το Υπουργείο. Στο πρόγραμμα κατάρτισης μπορεί να εμπλέκονται και άλλοι φορείς. Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, με τη «Διεύθυνση Επαγγελματικής Ασφάλειας και Υγείας» ή με το «Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης». Οι επιθεωρητές μπορούν επίσης να μεταβαίνουν σε σχολές κατάρτισης ή σε ιδιωτικά κέντρα επιμόρφωσης ή σε άλλους δημόσιους φορείς ανάλογα με τις εκάστοτε ειδικές ανάγκες (άρθρο 5 του Νόμου 3996/2011). Προβλέπονται επίσης πρωτοβουλίες για την κατάρτιση των επιθεωρητών εργασίας σε ειδικά θέματα, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης από εξωτερικούς φορείς⁷³ (για παράδειγμα, το 2013 το ΣΕΠΕ διοργάνωσε ένα εξειδικευμένο πρόγραμμα κατάρτισης). Τώρα, υπάρχει ένα εξειδικευμένο πρόγραμμα κατάρτισης για επιθεωρητές ΑΥΕ.

Στο Υπουργείο υπάρχει επίσης ένα Τμήμα Ποιότητας, Αποδοτικότητας και Επιμόρφωσης Ανθρώπινου Δυναμικού (Διεύθυνση Υποστήριξης Ανθρώπινου Δυναμικού και Υπηρεσιών). Το Τμήμα αυτό χειρίζεται τον σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων ειδικής επιμόρφωσης σχετικών με τους επιθεωρητές εργασιακών σχέσεων και τους επιθεωρητές ΑΥΕ σε συνεργασία με τις αρμόδιες διευθύνσεις Σχεδιασμού και Συντονισμού Επιθεώρησης Εργασίας και την Επιθεώρηση Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία, αντίστοιχα. Το πρόγραμμα επιμόρφωσης για την Επιθεώρηση Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία εκπονείται από την Επιθεώρηση Εργασίας με συμμετοχή ωστόσο της Γενικής Διεύθυνσης Εργασιακών σχέσεων, Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία και Ένταξης στην Εργασία.

⁷¹ Πηγή: «Αξιολόγηση Αναγκών της Επιθεώρησης Εργασίας», σελίδα 21.

⁷² Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129), τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά τις 7 Ιουνίου).

⁷³ Σύμφωνα με το έγγραφο «Έκθεση Αξιολόγησης της επιθεώρησης εργασίας» της ΔΟΕ, σελίδα 49.

Το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017 (άρθρο 44 και επόμενα) προβλέπει ότι και οι δυο κεντρικές Διευθύνσεις Σχεδιασμού και Συντονισμού της Επιθεώρησης Εργασίας και ΑΥΕ είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση της κατάρτισης των επιθεωρητών μέσω των δικών τους Τμημάτων Αξιοποίησης Δεδομένων, Επιμόρφωσης και Υποστήριξης του έργου των επιθεωρητών. Τα τμήματα αυτά αναλαμβάνουν την επισήμανση των αναγκών κατάρτισης και την επεξεργασία των προγραμμάτων κατάρτισης για τους επιθεωρητές, όπως επίσης και την οργάνωση της κατάρτισης σε συνεργασία με το Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριακών Συστημάτων και Δεδομένων (Διεύθυνση Υποστήριξης), η οποία παρακολουθεί την υλοποίηση και την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων κατάρτισης.

Συμπερασματικά, το ΣΕΠΕ διαθέτει πόρους κατάρτισης (το απαραίτητο υπόβαθρο, θεσμοθετημένα όργανα, προγράμματα κατάρτισης, συμβουλές από άλλα θεσμικά όργανα του δημοσίου και διαθέσιμα κονδύλια από τον προϋπολογισμό). Ωστόσο, η επέκταση της εμβέλειας των επιθεωρήσεων του ΣΕΠΕ στον κλάδο της γεωργίας θα δημιουργήσει την ανάγκη ειδικής κατάρτισης, ιδίως σε θέματα όπως η παράνομη απασχόληση, οι νεαρές ηλικίας εργαζόμενοι, οι εποχικοί εργαζόμενοι, τα καταλύματα διαμονής των εργαζομένων, οι άδειες εργασίας και τα θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία (χειρονακτικοί χειρισμοί, βαρέα μηχανήματα, μεταφορά φορτίων, χημικές ουσίες, παρασιτοκτόνα, θερμοκήπια, κλπ).

Σύμβαση 129

Άρθρο 14

Πρέπει να λαμβάνονται μέτρα ώστε ο αριθμός των επιθεωρητών εργασίας στη γεωργία να είναι επαρκής για να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων της υπηρεσίας επιθεώρησης, και να καθορίζεται, αφού ληφθούν υπόψη :
α) η σπουδαιότητα των καθηκόντων που θα αναλαμβάνουν οι επιθεωρητές, και ειδικότερα :

ο αριθμός, η φύση, η σοβαρότητα και η κατάσταση των αγροτικών επιχειρήσεων που ελέγχονται από την επιθεώρηση,

ο αριθμός και η ποικιλία των κατηγοριών προσώπων που απασχολούνται στις επιχειρήσεις αυτές,

ο αριθμός και ο πολύπλοκος χαρακτήρας των διατάξεων νόμων, των οποίων πρέπει να διασφαλίζεται η εφαρμογή,

β) τα υλικά μέσα που βρίσκονται στη διάθεση των επιθεωρητών, και

γ) οι πρακτικές συνθήκες σύμφωνα με τις οποίες πρέπει να διενεργούνται οι επισκέψεις για να είναι αποτελεσματικές.

Άρθρο 21

Οι γεωργικές επιχειρήσεις πρέπει να επιθεωρούνται, όσο συχνότερα και επιμελέστερα είναι αναγκαίο, για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των αρμοδίων διατάξεων των νόμων.

2.4.5 Αριθμός επιθεωρητών

Σύμφωνα με τις πληροφορίες από τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της επίσκεψης της εβδομάδας από 8 – 11 Μαΐου, στο ΣΕΠΕ υπάρχουν επί του παρόντος 575 ενεργοί επιθεωρητές εργασίας, μαζί με τους επιθεωρητές που υπηρετούν στην Ειδική Μονάδα. Σύμφωνα με το έγγραφο Ελλάδα, Έκθεση Αξιολόγησης Αναγκών της Διοίκησης Εργασίας⁷⁴, κατά τα έτη 2016-2017 υπήρχαν 571 επιθεωρητές μετακινούμενοι για επιτόπου επιθεωρήσεις.

Σύμφωνα με την προαναφερόμενη έκθεση, ο αριθμός των απασχολούμενων επαγγελματικά ατόμων στην Ελλάδα για το 2016 ήταν 3.687.465 (μαζί με αυτοαπασχολούμενους και δημόσιους υπαλλήλους) και η αναλογία εργαζόμενοι ανά επιθεωρητή 5.230 (για 705 επιθεωρητές εργασίας μετακινούμενοι για επιτόπου επιθεωρήσεις). Η αναλογία αυτή θα ήταν 6.412 αν ληφθεί υπόψη ο τρέχων αριθμός των 575 επιθεωρητών. Σε κάθε μια από τις δυο περιπτώσεις η αναλογία είναι υψηλή σε σύγκριση με τα δεδομένα άλλων χωρών της ΕΕ⁷⁵.

Η έρευνα “A mapping report on Labour Inspection Services in 15 European countries”⁷⁶ κατέταξε την Ελλάδα το 2012 με μια αναλογία 4.700, σε πολύ ευνοϊκή θέση ως προς την αναλογία εργαζομένων ανά επιθεωρητή. Κατά τα επόμενα χρόνια, τα στοιχεία δεν πρέπει να έχουν αλλάξει τόσο πολύ στην Ευρώπη, τη στιγμή που οι περισσότερες χώρες έχουν υποστεί πολιτικές λιτότητας και χαμηλής ανάπτυξης της απασχόλησης. Σύμφωνα με μια άλλη πρόσφατη μελέτη του ΟΟΣΑ⁷⁷ (2015), ο αριθμός των εργαζομένων ανά επιθεωρητή στην Ελλάδα βρίσκεται αρκετά χαμηλότερα από τον αντίστοιχο μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ.

Σύμφωνα ωστόσο με τις απαντήσεις τις οποίες έστειλε το ΣΕΠΕ απαντώντας στο ερωτηματολόγιο της ΔΟΕ, «η επιθεώρηση ΑΥΕ επιβαρύνεται από μεγάλο φόρτο εργασίας με πολλαπλές αρμοδιότητες και ευθύνες, αντιμετωπίζει σημαντικές ελλείψεις σε ανθρώπινους και υλικούς πόρους (υποστελέχωση) και είναι μόλις σε θέση να ανταποκριθεί στις τρέχουσες απαιτήσεις εργασίας. Η ανάθεση επιπλέον καθηκόντων στα περιφερειακά τμήματα της επιθεώρησης ΑΥΕ (με προσωπικό 2, 3 ή 4 εργαζομένων εξειδικευμένων σε τομείς που καμία σχέση δεν έχουν με τη γεωργία), σχετικά με ένα συστηματικό και συνολικό έλεγχο της γεωργικής δραστηριότητας, θα επιβαρύνει δραματικά τα περιφερειακά τμήματα από τη μία πλευρά, και από την άλλη θα καταλήξει σε αναποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας για την επαγγελματική υγεία και ασφάλεια στον κλάδο της γεωργίας. Εκτός αυτού, πρέπει να τονίσουμε ότι υπάρχουν

⁷⁴ Έκδοση 11 Απριλίου 2017, σελίδα 70, όπου ο αριθμός αναφέρεται στα δεδομένα τα οποία είχαν τότε δοθεί από το ΣΕΠΕ.

⁷⁵ Βλ. “A mapping report on Labour Inspection Services in 15 European countries, έκθεση SYNDEx για την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συνδικάτων Δημοσίων Υπηρεσιών (EPSU), 2012, διαθέσιμο στο https://www.epsu.org/sites/default/files/article/files/EPSU_Final_report_on_Labour_Inspection_Services.pdf

⁷⁶ Μια έκθεση SYNDEx για την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συνδικάτων Δημοσίων Υπηρεσιών (EPSU), 2012, σελίδα 10

⁷⁷ Έρευνες του ΟΟΣΑ για την Αγορά Εργασίας και τις Κοινωνικές Πολιτικές: Κολομβία 2016, Γράφημα 3.3 – Πρόσφατες προσλήψεις έφεραν τον αριθμό εργαζομένων ανά επιθεωρητή εργασίας πιο κοντά στα διεθνή πρότυπα, βλ. στο https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/oecd-reviews-of-labour-market-and-social-policies-colombia-2016/recent-hirings-have-brought-the-number-of-workers-per-labour-inspector-closer-to-international-standards_9789264244825-graph30-en#page1; Συμπληρωματικές πληροφορίες μπορούν να αναζητηθούν στο δελτίο τύπου της ΔΟΕ στο http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_077633/lang-en/index.htm

ολόκληρες περιφέρειες και νομαρχίες με έντονη γεωργική δραστηριότητα (για παράδειγμα Λακωνία, Αρκαδία, Δωδεκάνησος) οι οποίες δεν διαθέτουν τμήματα υγείας και ασφάλειας».

Ανεξάρτητα από την επιθυμητή αύξηση του αριθμού των επιθεωρητών, υπάρχει επίσης δυνατότητα προσθήκης ενός νέου κλάδου στην εμβέλεια των επιθεωρήσεων εργασίας, αυξάνοντας τον αριθμό επιθεωρήσεων ανά επιθεωρητή και ανά μήνα και με την προοδευτική και βαθμιαία αύξηση καλύτερα εστιασμένων και ορθολογικότερα προσανατολισμένων επιθεωρήσεων. Σύμφωνα με το έγγραφο Ελλάδα, Έκθεση Αξιολόγησης Αναγκών της Διοίκησης Εργασίας, ο μέσος όρος του απαιτούμενου αριθμού επιθεωρήσεων από επιθεωρητές εργασίας είναι τουλάχιστον 24 επιθεωρήσεις εργασίας ανά μήνα σε ομάδα δυο επιθεωρητών¹, που σημαίνει 12 επιθεωρήσεις ανά επιθεωρητή και 3 την εβδομάδα. Τα δεδομένα αυτά μετακινούν εν μέρει το πρόβλημα από τον αριθμό επιθεωρητών στον αριθμό των επιθεωρήσεων και οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου εργασίας των επιθεωρητών είναι χρόνος στο γραφείο και, επομένως πρέπει να καταβληθεί μια προσπάθεια λήψης λειτουργικών και νομοθετικών μέτρων ώστε η εργασία στο γραφείο να αντικατασταθεί από εργασία σε επιτόπου επιθεωρήσεις στις επιχειρήσεις. Εκτός αυτού, το ΣΕΠΕ εξασφαλίζει ότι οι περιφερειακές Διευθύνσεις και τα τοπικά γραφεία σε περιοχές με έντονη γεωργική δραστηριότητα είναι επαρκώς επανδρωμένα με εξειδικευμένους επιθεωρητές.

Φαίνεται ότι η υποστήριξη του διοικητικού προσωπικού είναι επαρκής σε ορισμένες επιθεωρήσεις εργασίας. Για παράδειγμα, στο τοπικό γραφείο της Παλλήνης εργάζονται δέκα διοικητικοί υπάλληλοι⁷⁸ για 22 επιθεωρητές, στοιχείο που υποδεικνύει πολύ ευνοϊκή αναλογία κοντά στο 1 x 2 στη σχέση διοικητικού – τεχνικού προσωπικού⁷⁹. Ωστόσο, η αναλογία αυτή μπορεί να μην εκτείνεται σε όλο το φάσμα του οργανισμού, με την έννοια ότι σύμφωνα με πηγές του ΣΕΠΕ υπάρχουν μόνο 125 υπάλληλοι διοικητικής ή λογιστικής κατηγορίας σε εθνικό επίπεδο. Επομένως, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε το ΣΕΠΕ, η αναλογία επιθεωρητές / διοικητικό προσωπικό είναι πολύ δυσμενής.

Σύμβαση 129

Άρθρο 15

1. Η αρμόδια αρχή πρέπει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για να θέτει στη διάθεση των επιθεωρητών εργασίας στη γεωργία :

α) τοπικά γραφεία επιθεώρησης προσαρμοσμένα με τον κατάλληλο τρόπο στις ανάγκες της υπηρεσίας, προσιτά, όσο είναι δυνατό, σε κάθε ενδιαφερόμενο, και τοποθετημένα σε χώρους επιλεγμένους σε συνάρτηση με τη γεωγραφική θέση των γεωργικών επιχειρήσεων και τις υπάρχουσες δυνατότητες επικοινωνίας,

β) τις αναγκαίες για την άσκηση των καθηκόντων τους διευκολύνσεις μετακίνησης, εφόσον δεν υπάρχουν οι κατάλληλες διευκολύνσεις δημόσιων μεταφορών.

⁷⁸ Σύμφωνα με πληροφορίες που δόθηκαν από το γραφείο Παλλήνης του ΣΕΠΕ, το διοικητικό προσωπικό ασκεί καθήκοντα που σχετίζονται με αιτήσεις παροχής πληροφοριών, με στατιστικά δεδομένα, με διαχείριση εγγράφων σε συνέχεια σχετικών αιτημάτων πολιτών, με την προετοιμασία φακέλων εργατικών διαφορών (για παράδειγμα αποστολή προσκλήσεων).

⁷⁹ Σύμφωνα με πληροφορίες που δόθηκαν από το γραφείο Παλλήνης του ΣΕΠΕ κατά τις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της επίσκεψης μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα 7 – 11 Μαΐου.

2. Η αρμόδια αρχή πρέπει να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να καταβάλλονται στους επιθεωρητές εργασίας στη γεωργία όλες οι δαπάνες μετακίνησης και όλα τα επιπλέον έξοδα που είναι απαραίτητα για την άσκηση των καθηκόντων τους.

2.4.6 Περιφερειακές υπηρεσίες και τοπικά γραφεία

Το άρθρο 17.10 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ότι οι υπηρεσίες επιθεώρησης θα στεγάζονται σε κτίρια δημόσιων φορέων, ενώ το ίδιο ισχύει και για τις περιφερειακές υπηρεσίες, σύμφωνα με μια Κοινή Απόφαση των Υπουργών Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και ΥΠΕΚΑΑ. Η νομοθεσία προβλέπει ότι οι υπηρεσίες του ΣΕΠΕ μπορεί επίσης να βρίσκονται σε μισθωμένα ιδιωτικά κτίρια. Το ΣΕΠΕ διαθέτει σήμερα 72 κτίρια σε όλη τη χώρα: 64 από αυτά μισθώνονται, ενώ 8 έχουν παρασχεθεί από άλλες υπηρεσίες του δημόσιου τομέα⁸⁰.

Το νέο Προεδρικό Διάταγμα 134/2017 προβλέπει τις εξής περιφερειακές υπηρεσίες:

1. Περιφερειακές Διευθύνσεις Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων:

Α. Αθήνας, με έδρα την Αθήνα. Β. Πειραιά και Δυτικής Αττικής, με έδρα τον Πειραιά. Γ. Ανατολικής Αττικής με έδρα στον Δήμο της Παλλήνης. Δ. Αιγαίου Πελάγους με έδρα στη Σύρο, Ε. Κεντρικής Μακεδονίας με έδρα στη Θεσσαλονίκη. ΣΤ. Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας με έδρα στα Ιωάννινα. Ζ. Κεντρικής Ελλάδας, με έδρα στη Λάρισα. Η. Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων, με έδρα στην Πάτρα. Θ. Πελοποννήσου, με έδρα στην Τρίπολη. Ι. Κρήτης, με έδρα στο Ηράκλειο, Κ. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, με έδρα στην Κομοτηνή.

2. Περιφερειακές Διευθύνσεις της Επιθεώρησης για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία:

Α. Αττικής και Κρήτης, με έδρα στην Αθήνα. Β. Πειραιά, με έδρα στον Πειραιά. Γ. Μακεδονίας, Θράκης, με έδρα στη Θεσσαλονίκη. Δ. Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων, με έδρα στην Πάτρα. Ε. Θεσσαλίας και Ηπειρωτικής Ελλάδας, με έδρα στη Λάρισα.

Υπάρχουν 11 Περιφερειακές Διευθύνσεις για την Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων και 5 για την επιθεώρηση ΑΥΕ. Τα τοπικά γραφεία του ΣΕΠΕ έχουν ευρεία κατανομή σε όλη την Ελληνική επικράτεια, παρά το γεγονός ότι κατά τα τελευταία χρόνια ορισμένα από τα τοπικά γραφεία έχουν κλείσει. Αν και με μια πρώτη ματιά ο αριθμός των περιφερειακών υπηρεσιών επιθεώρησης εργασίας φαίνεται ότι επαρκεί και ότι καλύπτει μεγάλο μέρος της Ελληνικής επικράτειας, το ΣΕΠΕ πρέπει να αξιολογήσει την ύπαρξη γραφείων και προσωπικού σε συνάρτηση με τις ανάγκες επιθεωρήσεων και με σκοπό την αντιμετώπιση των προτεραιοτήτων επιθεώρησης στον κλάδο της γεωργίας. Πηγές του ΣΕΠΕ⁸¹ επισημαίνουν για παράδειγμα ότι οι Περιφερειακές Διευθύνσεις και τα τοπικά γραφεία ορισμένων γεωγραφικών διαμερισμάτων διαθέτουν ελλιπή επάνδρωση με επιθεωρητές ΑΥΕ (για παράδειγμα η Λακωνία και η Αρκαδία στην Πελοπόννησο, η Δωδεκάνησος, κλπ).

⁸⁰Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129), τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά τις 7 Ιουνίου).

⁸¹Απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο.

2.4.7 Άλλοι υλικοί πόροι

Σχετικά με άλλους υλικούς πόρους (για παράδειγμα μέσα μεταφοράς), οι επιθεωρητές χρησιμοποιούν κυρίως τα αυτοκίνητα υπηρεσίας του ΣΕΠΕ, αλλά από τον Μάιο 2018 το ΣΕΠΕ εκτιμά ότι θα χρειαστούν επιπλέον 40 αυτοκίνητα⁸² σε περίπτωση που θα καλυφθεί ο κλάδος της γεωργίας.

Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι επιθεωρητές χρησιμοποιούν δικά τους αυτοκίνητα, οι δαπάνες ταξιδιού τις οποίες μπορούν να καταβάλλουν οι επιθεωρητές ρυθμίζονται από τον Νόμο 4336/2015 (ΕΚ 94/Α) περί «Δαπανών ταξιδίων στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό» και από μια Κοινή Υπουργική Απόφαση, αλλά η επιστροφή δαπανών περιορίζεται σε 5 επιθεωρήσεις ανά μήνα και σε €20 ανά επιθεώρηση⁸³. Έτσι λοιπόν, ούτε το Υπουργείο ούτε το ΣΕΠΕ δεν παρέχουν πλήρη επιστροφή δαπανών ταξιδίων για τους επιθεωρητές που ασκούν τα καθήκοντά τους.

Αυτά τα δυο μειονεκτήματα μπορεί να αποδυναμώσουν τις δυνατότητες των επιθεωρήσεων εργασίας και περιορίζουν ουσιαστικά τον αριθμό των επιθεωρήσεων που μπορούν να πραγματοποιούνται. Αποτελούν ένα σημαντικό κενό τη στιγμή που σκοπός είναι η διεύρυνση της εμβέλειας των επιθεωρήσεων εργασίας στην Ελλάδα και η κάλυψη του γεωργικού κλάδου στο σύνολό του. Εκτός αυτού, η χρήση των αυτοκινήτων στη γεωργία καθίσταται απαραίτητη, με την έννοια ότι τα μέσα μαζικής μεταφοράς δεν φτάνουν, τις περισσότερες φορές, σε όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Η δυνατότητα του ΣΕΠΕ για τον έλεγχο εκμεταλλεύσεων και φυτειών θα εξαρτηθεί από ειδικά επιχειρησιακά σχέδια και προγράμματα για τη διεκπεραίωση των οποίων θα χρειαστούν επαρκή μέσα μεταφοράς και συνδρομή αρμόδιων υπαλλήλων εξωτερικών φορέων.

2.4.8 Κίνητρα σε επιθεωρητές εργασίας και άλλες ενέργειες για την προώθηση της επιθεώρησης εργασίας

Στους επιθεωρητές παρέχονται κίνητρα με βάση τον αριθμό των επιθεωρήσεων που διεξάγουν. Ο Νόμος 3996/2011 (άρθρο 15) προβλέπει ότι στους επιθεωρητές μπορεί να χορηγείται συμπληρωματική αμοιβή σε συνάρτηση με την αποδοτικότητα εκτέλεσης των καθηκόντων τους. Με την τελευταία Υπουργική Απόφαση 46561/8369-2017, προβλέπεται ένα σύστημα επιπρόσθετης αμοιβής. Σύμφωνα με πηγές του ΣΕΠΕ, οι επιθεωρητές που πραγματοποιούν ελέγχους εισπράττουν € 30 ανά επιθεώρηση μέχρι του αριθμού των 7 επιθεωρήσεων ανά μήνα (μέγιστο ποσόν (7*3=210 μείκτα). Το διοικητικό προσωπικό ή οι επιθεωρητές που παρίστανται σε επιθεωρήσεις εισπράττουν € 30 ανά επιθεώρηση και μέχρι του αριθμού 5 επιθεωρήσεων ανά μήνα (μέγιστο ποσόν 5*3=150 μείκτα). Οι συγκεκριμένες συμπληρωματικές αμοιβές μπορεί να κινητροδοτήσουν τους επιθεωρητές να διεξάγουν περισσότερες επιθεωρήσεις, αλλά θα πρέπει να συνδέονται με επιτόπου επιθεωρήσεις. Εξάλλου, τα κατώτατα όρια θα πρέπει να αυξηθούν για την ενίσχυση των επιτόπου επιθεωρήσεων.

⁸² Σύμφωνα με πηγές του ΣΕΠΕ (συνέντευξη στον Ειδικό Γραμματέα τις 8 Μαΐου).

⁸³ Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2015, δημοσιεύτηκε στη σύνοδο 105 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955 διαθέσιμο στο

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_ID:3255320

Ποσοστό 20% των προστίμων που εισπράττονται, εγγράφεται ως έσοδο στον προϋπολογισμό του ΣΕΠΕ και κατευθύνεται στην ενίσχυση των δράσεων και στην προώθηση του έργου του, όπως επίσης και στην ενδυνάμωση της επικοινωνιακής του πολιτικής (εκστρατείες ενημέρωσης, δελτία, κλπ), στη χρηματοδότηση της πληρωμής των συμπληρωματικών δαπανών και στην κάλυψη των δαπανών κίνησης και μετακίνησης των επιθεωρητών (άρθρο 14 του Νόμου 3996/2011).

Σε κάθε περίπτωση, η νομοθεσία εξασφαλίζει επαρκή κίνητρα για τους επιτόπου ελέγχους προωθώντας πιο εντατικές και αποτελεσματικές επιθεωρήσεις. Εκτός αυτού, τα ποσά που συγκεντρώνονται από τα πρόστιμα μπορούν να συνδράμουν στην ενίσχυση των γενικών δράσεων της επιθεώρησης εργασίας. (για παράδειγμα χρηματοδότηση της κατάρτισης ή εκστρατείες ενημέρωσης), παρά το ότι, όπως ήδη αναφέρθηκε, η χρηματοδότηση του μπόνους για τους επιθεωρητές δεν πρέπει να συνδέεται με το ποσόν που συγκεντρώνεται από τα πρόστιμα. Ωστόσο, τα κίνητρα αυτά μπορεί να εφαρμοστούν προσωρινά για την προώθηση των επισκέψεων ελέγχου στον κλάδο της γεωργίας μετά την επικύρωση της Σύμβασης.

2.4.9 Άλλοι υλικοί πόροι: υποδομή Τεχνολογίας των Πληροφοριών

Η Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου είναι αρμόδια για την ανάπτυξη και τη διαλειτουργικότητα του δικτύου, για την εγκατάσταση και τη συντήρηση των απαραίτητων δομών Πληροφοριακών Συστημάτων και του εξοπλισμού επικοινωνιών, όπως επίσης και για την παρακολούθηση της λειτουργίας των συστημάτων. Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017, το ΣΕΠΕ περιλαμβάνει μια Διεύθυνση Υποστήριξης με ένα Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριακών Συστημάτων και Δεδομένων (εφεξής ΤΔΠΣΔ) το οποίο είναι αρμόδιο για τη διαχείριση του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος του ΣΕΠΕ, του Συστήματος Ελέγχου Οδικών Μεταφορών και οποιουδήποτε άλλου πληροφοριακού συστήματος αναπτυχθεί από το ΣΕΠΕ και λειτουργήσει στο μέλλον. Το ΤΔΠΣΔ συνεργάζεται με τη Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου για όλα τα θέματα τεχνικής υποστήριξης στο ΣΕΠΕ για τα πληροφοριακά συστήματα και τη διασύνδεση με το δίκτυο. Διαχειρίζεται το πολυμεσικό Κέντρο Επικοινωνιών, ως κεντρική βάση επικοινωνίας με τους πολίτες, παρακολουθεί την προστασία των προσωπικών και ευαίσθητων δεδομένων, αναλαμβάνει μελέτες, αναλύσεις και σχέδια ανταπόκρισης στις ανάγκες επέκτασης των πληροφοριακών συστημάτων και της διεπαφή τους με άλλα συστήματα πληροφοριών που βρίσκονται σε άλλες βάσεις δεδομένων σε φορείς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Ασχολείται επίσης με τις ανάγκες παροχής εξοπλισμού και με την ηλεκτρονική πύλη του ΣΕΠΕ και την ανανέωση του περιεχομένου της σε συνεργασία με άλλες συναρμόδιες υπηρεσίες του ΣΕΠΕ και του Υπουργείου. Το ΤΔΠΣΔ επιβλέπει και συνδράμει στην προμήθεια εκτυπωτών, ηλεκτρονικών υπολογιστών, ταμπλετών, εφαρμογών διαδικτυακών πυλών, στην πρόσβαση στο διαδίκτυο, διαλειτουργικότητας με το ολοκληρωμένο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ κλπ.

Πολλά χρόνια πριν, η υποδομή Τεχνολογίας των Πληροφοριών του ΣΕΠΕ ήταν ανεπαρκής και η διαλειτουργικότητα είναι ακόμα περιορισμένης εμβέλειας⁸⁴, αλλά η

⁸⁴ Σύμφωνα με το έγγραφο της ΔΟΕ «Έκθεση Αναγκών Επιθεώρησης Εργασίας», σελίδα 22. Από την Έκθεση Αξιολόγησης των Αναγκών της Διοίκησης Εργασίας, 11 Απριλίου 2017, προέκυψε ότι η έλλειψη διαλειτουργικότητας μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων της Διοίκησης Εργασίας αποτελούσε μείζον πρόβλημα, σελίδα 8.

Ελληνική επιθεώρηση εργασίας καταβάλλει κάθε προσπάθεια βελτίωσης και ανάπτυξης της χρήσης του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος του ΣΕΠΕ και της διαλειτουργικότητάς του με το ΕΡΓΑΝΗ⁸⁵. Σήμερα, το ΕΡΓΑΝΗ αποτελεί τη νέα ηλεκτρονική πλατφόρμα που καλύπτει την διαλειτουργικότητα μεταξύ ΕΦΚΑ, ΣΕΠΕ και ΟΑΕΔ. Όσο για τις συνέπειες της λειτουργίας του πληροφοριακού συστήματος στην καθημερινή εργασία των επιθεωρητών, κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στην περιφερειακή διεύθυνση Παλλήνης, οι συμμετέχοντες στη συνέντευξη ανέφεραν ότι οι επιθεωρητές χρησιμοποιούν φορητούς υπολογιστές με δυνατότητα πρόσβασης στο ΕΡΓΑΝΗ τόσο στο γραφείο τους όσο και κατά τις επιθεωρήσεις που διεξάγουν. Είναι επίσης σε θέση να βρίσκουν όλα τα στοιχεία που έχουν αποθηκευτεί στο σύστημα εισαγάγοντας το ΑΦΜ μιας εταιρείας, κάτι που διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό το έργο τους. Υπάρχει ωστόσο ένα θέμα προβληματισμού για τους επιθεωρητές, δηλαδή το ότι το ΕΡΓΑΝΗ περιλαμβάνει πληροφορίες για όλους τους ασφαλισμένους εργαζόμενους τους καταχωρημένους στον ΕΦΚΑ, αλλά μεγάλο μέρος των εργαζομένων στον κλάδο της γεωργίας, ειδικότερα όσοι απασχολούνται με κουπόνια εργασίας, δεν περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων του ΕΡΓΑΝΗ.

2.5 Πόροι νομικών επιθεωρήσεων, διαθεσιμότητα των δεδομένων στον κλάδο της γεωργίας

Σύμβαση 129

Άρθρο 16

1. Οι επιθεωρητές εργασίας στη **γεωργία**, εφοδιασμένοι με αποδεικτικά στοιχεία της ιδιότητάς τους πρέπει να είναι εξουσιοδοτημένοι:

α) να εισέρχονται ελεύθερα στους χώρους εργασίας που βρίσκονται κάτω από τον έλεγχό τους, χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση, κάθε ώρα της ημέρας και της νύχτας,

β) να εισέρχονται κατά τη διάρκεια της ημέρας σ' όλους τους χώρους για τους οποίους έχουν κάποιο λόγο να πιστεύουν ότι πρέπει να ελεγχθούν από την επιθεώρηση,

γ) να διενεργούν κάθε εξέταση, έλεγχο ή έρευνα που κρίνεται αναγκαία ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική τήρηση των διατάξεων νόμων, και ειδικότερα :

(i) να υποβάλουν ερωτήσεις, είτε μόνοι τους είτε με την παρουσία μαρτύρων, στον εργοδότη, στο προσωπικό της επιχείρησης ή σε κάθε άλλο πρόσωπο που βρίσκεται στην επιχείρηση, πάνω σ' όλα τα θέματα τα σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων νόμων,

(ii) να ζητούν, σύμφωνα μ' αυτά που καθορίζονται ενδεχομένως από την εθνική νομοθεσία, κοινοποίηση όλων των βιβλίων, καταλόγων και λοιπών στοιχείων των οποίων η τήρηση ορίζεται από τη νομοθεσία τη σχετική με τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης, για να εξακριβωθεί ότι αυτά είναι σύμφωνα με τις διατάξεις νόμων και να κρατούν αντίγραφο ή αποσπάσματα απ' αυτά,

(iii) να λαμβάνουν και να μεταφέρουν για ανάλυση δείγματα των προϊόντων, των υλών και ουσιών που χρησιμοποιούνται ή επεξεργάζονται, με τον όρο ότι ο εργοδότης ή ο αντιπρόσωπός του έχει ειδοποιηθεί ότι παρελήφθησαν και μεταφέρθηκαν για το σκοπό αυτό προϊόντα, ύλες και ουσίες.

⁸⁵Σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Κοινωνική Χάρτα 1961, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Συμπεράσματα XXI-2 (2017), Ελλάδα, Μάρτιος 2018.

2. Οι επιθεωρήσεις δεν μπορούν να εισέρχονται, όπως προβλέπουν τα εδάφια α' και β' της προηγούμενης παραγράφου, στην ιδιωτική κατοικία του εκμεταλλευτή γεωργικής επιχείρησης, εκτός εάν έχουν τη συγκατάθεσή του ή είναι εφοδιασμένοι με ειδική άδεια που έχει εκδοθεί από την αρμόδια αρχή.

3. Οι επιθεωρητές πρέπει με την ευκαιρία μιας επίσκεψης επιθεώρησης να πληροφορούν για την παρουσία τους τον εργοδότη ή τον αντιπρόσωπό του, καθώς και τους εργαζομένους ή τους αντιπροσώπους τους, εκτός εάν κρίνουν ότι τέτοια προειδοποίηση κινδυνεύει να βλάψει την αποτελεσματικότητα του ελέγχου

2.5.1 Πόροι νομικών επιθεωρήσεων

Οι έλεγχοι των επιθεωρητών εργασίας μπορούν να προκαλούνται από μια καταγγελία, από ένα εργατικό ατύχημα ή να ξεκινούν ex-officio στο πλαίσιο του τακτικού προγραμματισμού του έργου τους. Κατά το άρθρο 2 του Νόμου 3996/2011, οι επιθεωρητές εργασίας διαθέτουν τις δέουσες εξουσίες επιθεώρησης (εισερχόμενοι σε όλα τα είδη χώρων εργασίας, με πρόσβαση σε έγγραφα, αρχεία και μητρώα της εκάστοτε εταιρείας, επισήμανση νέων και αναδυόμενων κινδύνων που δημιουργούνται από τις νέες τεχνολογίες και τις μεταβολές στην οργάνωση της εργασίας).

Ειδικότερα οι επιθεωρητές:

- Μπορούν να εισέρχονται σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή της ημέρας ή της νύκτας, όταν είναι αναγκαίο, χωρίς προειδοποίηση στον εργοδότη, και να έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε βιβλία, μητρώα, έγγραφα, αρχεία και σε οποιαδήποτε άλλα δεδομένα.
- Μπορούν να λαμβάνουν και να αναλύουν δείγματα από το χώρο εργασίας, να φωτογραφίζουν ή να μαγνητοφωνούν και να πραγματοποιούν μετρήσεις επιζήμιων φυσικών, χημικών ή βιολογικών ουσιών στο περιβάλλον εργασίας, με σκοπό τη βελτίωση των όρων εργασίας και την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, όπως επίσης και την επισήμανση νέων και αναδυόμενων κινδύνων που δημιουργούνται από τις νέες τεχνολογίες και τις μεταβολές στην οργάνωση της εργασίας.
- Μπορούν να επεξεργάζονται οποιαδήποτε καταγγελία ή αίτημα και να επιθεωρούν σύμφωνα με αυτά τον χώρο εργασίας.
- Εργοδότες οι οποίοι απαγορεύουν την πρόσβαση στον επιθεωρητή εργασίας, αρνούνται την προσκόμιση δεδομένων ή πληροφοριών ή παρέχουν ανακριβείς πληροφορίες υπόκεινται στην επιβολή κυρώσεων.
- Ο Νόμος 4488/2017 έχει ενισχύσει σε σημαντικό βαθμό τις εξουσίες των επιθεωρητών εργασίας προβλέποντας τα εξής:
- Κλείσιμο του χώρου εργασίας για εργοδότες οι οποίοι έχουν περιπέσει σε επανειλημμένες παραβάσεις κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων σε διαδοχικές χρονικές περιόδους.
- Ποινικές ευθύνες για εργοδότες οι οποίοι δεν συμμορφώνονται με επιβληθείσες κυρώσεις και αποκλεισμός τους από δημόσιες συμβάσεις σε περιπτώσεις σοβαρών και επανειλημμένων παραβάσεων.
- Υποχρέωση των εργαζομένων να επιδεικνύουν τα στοιχεία της ταυτότητάς τους στον επιθεωρητή κατά τη διάρκεια μιας επιθεώρησης.

- Κυρώσεις για εργοδότες ή τρίτους οι οποίοι εμποδίζουν την πρόσβαση των επιθεωρητών εργασίας στους χώρους εργασίας ή παρέχουν ανακριβείς πληροφορίες.
- Υποχρέωση του εργοδότη να παρέχει στους εργαζομένους αντίγραφο του επίσημου καταλόγου προσωπικού σε περιπτώσεις εργασίας εκτός του μόνιμου χώρου εργασίας.
- Επιβολή προστίμων με βάση τα γεγονότα και τις παραβάσεις οι οποίες αναφέρονται από υπαλλήλους της Οικονομικής Αστυνομίας ή της Υπηρεσίας δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στις επιθεωρήσεις που πραγματοποιούν και σχετικά με την αδήλωτη εργασία.
- Όλες αυτές οι αλλαγές φαίνεται ότι πηγαίνουν προς τη σωστή κατεύθυνση για μια καλύτερη και αποτελεσματικότερη επιθεώρηση εργασίας και για τη σημαντική διευκόλυνση του έργου του επιθεωρητή εργασίας.

2.5.2 Ιδιωτική κατοικία του εργοδότη

Η Σύμβαση 129 αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στην ιδέα ότι οι επιθεωρητές εργασίας δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στην κατοικία του υπεύθυνου μιας επιχείρησης, παρά μόνο με τη συναίνεση του εν λόγω προσώπου ή με ειδική σχετική άδεια εκδιδόμενη από την αρμόδια αρχή. Ο λόγος ύπαρξης της συγκεκριμένης διάταξης είναι ότι στον κλάδο της γεωργίας η ιδιωτική κατοικία, σε πολλές περιπτώσεις, δεν διαχωρίζεται πλήρως από τον χώρο εργασίας. Σχετικά με το σημείο αυτό, ο Νόμος 3996/2011 θεσπίζει ότι οι επιθεωρητές εργασίας μπορούν να επιθεωρούν και να ελέγχουν οποιονδήποτε δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο εργασίας ή χώρους όπου εκτελούνται επαγγελματικές δραστηριότητες ή όπου είναι πιθανόν να απασχολούνται εργαζόμενοι (άρθρο 2). Ανάλογα με το κατά πόσο ο χώρος αποτελεί χώρο εργασίας ή ιδιωτική κατοικία, οι επιθεωρητές μπορούν να εισέρχονται ή όχι. Εφόσον ο χώρος που υπόκειται σε επιθεώρηση βρίσκεται στην ιδιωτική κατοικία του υπεύθυνου της εκμετάλλευσης, οι επιθεωρητές πρέπει να ζητούν την σχετική άδεια από την αρμόδια δικαστική αρχή.

2.5.3 Κοινοποίηση της παρουσίας του επιθεωρητή στον χώρο εργασίας στους εκπροσώπους των εργαζομένων

Σχετικά με την κοινοποίηση της επιθεώρησης στους εκπροσώπους των εργαζομένων, το άρθρο 17 (12) του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ότι οι εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων έχουν το δικαίωμα παράστασης στην επιθεώρηση εφόσον το επιθυμούν, ή κατόπιν πρόσκλησης των επιθεωρητών εργασίας. Ο συνήθης τρόπος έναρξης μιας επιθεώρησης είναι μια επίσκεψη στην επιχείρηση και μια αρχική εισαγωγική συνάντηση με τον εργοδότη ή τον/την εκπρόσωπό του και, όπου υπάρχει αυτή η δυνατότητα, με τους τεχνικούς εμπειρογνώμονες, όπως τον τεχνικό ασφαλείας και τον ιατρό εργασίας. Οι επιθεωρητές μπορεί να ελέγξουν θέματα εργατικού δικαίου, αδήλωτης εργασίας ή παράτυπης εργασίας, ανάλογα με την ειδικότητά τους, ενώ οι επιθεωρητές ΑΥΕ ελέγχουν θέματα σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, παρά το ότι μπορούν επίσης να ελέγξουν το κατά πόσο οι εργαζόμενοι είναι εγγεγραμμένοι στην κοινωνική ασφάλιση⁸⁶. Ο επιθεωρητής μπορεί να ζητήσει την

⁸⁶ Πηγή: «Αξιολόγηση Αναγκών Επιθεώρησης Εργασίας», σελίδα 30.

παρουσία εκπροσώπων των εργαζομένων οι οποίοι μπορούν να θέσουν τις απόψεις τους στον επιθεωρητή εργασίας. Σε γενικές γραμμές, οι επιθεωρητές εργασίας στην Ελλάδα, ζητούν την παρουσία εκπροσώπων των εργαζομένων ή μελών των επιτροπών εργαζομένων, όπου αυτές υπάρχουν⁸⁷.

Συμπερασματικά, η Ελληνική επιθεώρηση εργασίας, συμμορφώνεται συνήθως με τις διατάξεις του άρθρου 16 της Σύμβασης 129. Εντούτοις, κατά τη διάρκεια της επίσκεψης μελέτης στην Περιφερειακή Επιθεώρηση Εργασίας της Παλλήνης, οι επιθεωρητές ανέφεραν ότι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επισήμανση της θέσης και στην πρόσβαση σε ορισμένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις και καλλιέργειες, με την έννοια ότι αυτές βρίσκονται σε απομονωμένες και απομακρυσμένες περιοχές ή σε περιοχές με ελλιπή οδική σήμανση, δύσκολης πρόσβασης ή με κακοτράχαλους δρόμους, κλπ. Τα προβλήματα αυτά δεν είναι διαφορετικά από ανάλογα προβλήματα σε άλλες χώρες, παρά το ότι, ενόψει της επικύρωσης της Σύμβασης 129, το ΣΕΠΕ πρέπει να ενθαρρύνει τη συνεργασία με την Αστυνομία και με άλλους φορείς της υπαίθρου, όπως είναι η ειδική Επιθεώρηση Περιβάλλοντος (Υπουργείο Γεωργίας).

Ως προς αυτό το σημείο, το άρθρο 17 του Νόμου 3996/2011 θεσπίζει ότι οι διοικητικές αρχές, οι αρχές των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, οι δικαστικές υπηρεσίες, οι δημόσιες υπηρεσίες και οι δημοτικές αρχές υποχρεούνται να παρέχουν οποιαδήποτε συνδρομή ζητείται από το ΣΕΠΕ, τόσο σχετικά με δεδομένα και πληροφορίες, όσο και για τη διευκόλυνση της άσκησης των καθηκόντων των επιθεωρητών εργασίας. Οι διατάξεις αυτές διευκολύνουν τις εξουσίες επιθεώρησης για την πρόσβαση σε οποιονδήποτε χώρο εργασίας. Ενώ η συνεργασία αυτή προβλέπεται από τη νομοθεσία και η συνδρομή των κατά τα ανωτέρω φορέων είναι απαραίτητη για την επιτυχία μιας επιθεώρησης σε μια γεωργική εκμετάλλευση, είναι γεγονός ότι για την επιτυχία της χρειάζονται πρακτικές διευθετήσεις, και αυτό αποτελεί ένα σημαντικό θέμα. Η έλλειψη συνδρομής από τους συγκεκριμένους φορείς θα οδηγούσε σε αποθάρρυνση των επιθεωρητών εργασίας και θα τους απέτρεπε από επισκέψεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Το σημείο αυτό γίνεται ακόμα πιο σημαντικό σε περιπτώσεις που οι επιθεωρητές πρέπει να επισκεφτούν εκμεταλλεύσεις όπου υπάρχει υποψία για άσκηση βίας (οργανωμένο έγκλημα, καταχρηστικοί όροι εργασίας, εμπορία ανθρώπων, κλπ).

2.5.4 Διαθεσιμότητα των δεδομένων στον κλάδο της γεωργίας

Πρέπει πρώτα να σημειωθεί ότι οι υπηρεσίες επιθεώρησης του ΣΕΠΕ, του ΣΔΟΕ και του ΕΦΚΑ δεν διαθέτουν αμοιβαία πρόσβαση στα αρχεία επιθεωρήσεων ο ένας του άλλου, και δεν ανταλλάσσουν πληροφορίες βάσει εγγράφων. Η δυνατότητα διασταυρωμένων ελέγχων μεταξύ του ΣΕΠΕ και των άλλων παραπάνω φορέων δεν έχει πλήρως αναπτυχθεί.

Η διαλειτουργικότητα μεταξύ ΣΕΠΕ και ΕΦΚΑ μέσω του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ είναι ζωτικής σημασίας διότι το σύστημα παρέχει σημαντική βάση πληροφοριών σχετικά, μεταξύ άλλων, με νέους εργαζομένους, με καταλόγους ωρών εργασίας, με μεταβολές χρόνου εργασίας, με μισθούς ή πληρωμές, με καταγγελίες των συμβάσεων, με υπερωριακή εργασία, με άδειες εργαζομένων ή με εκπαιδευόμενους. Ωστόσο, τη στιγμή που το ΕΡΓΑΝΗ δεν περιλαμβάνει δεδομένα για τους εργαζόμενους με κουπόνια εργασίας ή για τους αυτοαπασχολούμενους (προγενέστερα καταχωρημένοι στον ΟΓΑ –

⁸⁷ Βλ. «Έκθεση Αξιολόγησης SLIC» σελίδες 27 και 36

Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων για Γεωργικούς Εργάτες και για Αυτοαπασχολούμενους)⁸⁸, οι επιθεωρητές εργασίας δεν διαθέτουν πρόσβαση στα συγκεκριμένα δεδομένα και αυτό εμποδίζει ταυτόχρονα το ΣΕΠΕ στην εκμετάλλευση σημαντικών πληροφοριών που είναι χρήσιμες για την προετοιμασία και τον προγραμματισμό των επιθεωρήσεων.

Σχετικά με τις πληροφορίες που τηρούνται στις βάσεις δεδομένων των φορολογικών αρχών, το άρθρο 17 (παράγραφος 3) του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ότι οι επιθεωρητές εργασίας μπορούν να ζητούν από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες πληροφορίες για τη δήλωση φόρου εισοδήματος και συμπληρωματικές πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των οριστικών δηλώσεων ελευθέρων επαγγελματιών και εργοδοτών και των περιουσιακών τους στοιχείων. Στην πράξη ωστόσο, δεν υπάρχει πλήρης διασταύρωση δεδομένων με την ΑΑΔΕ (Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων), τέτοια που να περιέχει οικονομικά δεδομένα σχετικά με όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, τα ετήσια εισοδήματα και τις δαπάνες, τη μηνιαία δήλωση ΦΠΑ, την ιδιοκτησία των εταιρειών, τις εισαγωγές και τις εξαγωγές, την απασχόληση, κλπ. Για παράδειγμα, η διασταύρωση δεδομένων μεταξύ εισοδημάτων αυτοαπασχολούμενων ή βάσης ΦΠΑ εργοδοτών και δυναμικού εργαζομένων θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ανίχνευση της αδήλωτης εργασίας. Εκτός αυτού, οι τακτικές πληρωμές ενός αυτοαπασχολούμενου από την ίδια εταιρεία θα μπορούσαν να επιτρέψουν την ανακάλυψη ψευδούς αυτοαπασχόλησης.

Παρά το ότι η διαλειτουργικότητα με άλλους εξωτερικούς φορείς μπορεί να μην είναι απαραίτητη, η Ελληνική επιθεώρηση εργασίας θα μπορούσε, σε κάθε περίπτωση, να αναζητήσει ανταλλαγές δεδομένων με άλλους θεσμικούς φορείς, για παράδειγμα με το Υπουργείο Ναυτιλίας, το οποίο μπορεί να παράσχει δεδομένα κίνησης των πλοίων, επισκευαστικών δραστηριοτήτων, ή ναυτολόγησης εργαζομένων. Θα ήταν επίσης ενδεδειγμένο για το ΣΕΠΕ να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες ή να ανταλλάσσει πληροφορίες με αρχές που έχουν αρμοδιότητα για τους αλλοδαπούς εργαζομένους, με δημοτικές αρχές, με το Λιμενικό Σώμα (για την επιθεώρηση αλιευτικών σκαφών), με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, τον ΟΠΕΚΕΠΕ ή τα ΚΕΠΠΥΕΛ (Κέντρα Ελέγχου και Πιστοποίησης Πολλαπλασιαστικού Υλικού και Ελέγχου Λιπασμάτων).

2.6 Δίωξη και ποινές για την παραβίαση της νομοθεσίας

Σύμβαση 129

Άρθρο 18

1. Οι επιθεωρητές εργασίας στη γεωργία πρέπει να είναι εξουσιοδοτημένοι να λαμβάνουν μέτρα που να αποσκοπούν στην κατάργηση των παραλείψεων που μπορεί να διαπιστωθούν σε κάποια εγκατάσταση, διαρρύθμιση χώρων εργασίας ή στις μεθόδους εργασίας των γεωργικών επιχειρήσεων, στις οποίες **περιλαμβάνεται και η χρησιμοποίηση βλαβερών ουσιών** για τις οποίες έχουν δικαιολογημένο λόγο να θεωρούν ότι συνιστούν απειλή κατά της υγείας και ασφάλειας.

⁸⁸ Μανώλης Τερροβίτης, Πληροφοριακά Συστήματα και Αδήλωτη Εργασία, σελίδα 8.

2. Για να μπορούν να λάβουν τέτοια μέτρα, οι επιθεωρητές έχουν το δικαίωμα να δίνουν εντολές, με την επιφύλαξη κάθε προσφυγής ενώπιον δικαστικής ή διοικητικής αρχής που ενδεχόμενα προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, για:

(α) να γίνονται μέσα σε ορισμένη προθεσμία **στις εγκαταστάσεις, στους χώρους, στα εργαλεία, στον εξοπλισμό ή στις συσκευές**, οι απαραίτητες τροποποιήσεις για την εξασφάλιση της αυστηρής εφαρμογής των διατάξεων των νόμων για την υγεία και ασφάλεια,

(β) να λαμβάνονται μέτρα άμεσης εφαρμογής, **που μπορούν να φτάσουν μέχρι τη διακοπή της εργασίας**, σε περίπτωση πιθανού κινδύνου για την υγεία και την ασφάλεια.

3. Αν η αναφερόμενη στην παραπάνω παράγραφο 2 διαδικασία δε συμβιβάζεται με τη διοικητική ή δικαστική πρακτική του Μέλους, οι επιθεωρητές έχουν δικαίωμα να απευθύνονται στην αρμόδια αρχή για έκδοση διαταγών ή λήψη μέτρων άμεσης εκτέλεσης.

4. Οι ελλείψεις που θα διαπιστωθούν κατά την επίσκεψη του επιθεωρητή στην επιχείρηση, καθώς και τα μέτρα τα οποία, σε εφαρμογή της παραγράφου 2, θα διαταχθούν ή αυτά που θα ζητηθούν να γίνουν σε εφαρμογή της παραγράφου 3, πρέπει να γνωστοποιούνται αμέσως στον εργοδότη και τους εργατικούς αντιπροσώπους.

Άρθρο 22

1. Τα πρόσωπα που παραβαίνουν ή αμελούν την τήρηση των διατάξεων των νόμων των οποίων η εφαρμογή ελέγχεται από τους επιθεωρητές εργασίας στη γεωργία, διώκονται αμέσως δικαστικά ή διοικητικά χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση. Παρ' όλα αυτά, η εθνική νομοθεσία μπορεί να προβλέπει εξαιρέσεις για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες πρέπει να προηγείται ειδοποίηση με σκοπό τη βελτίωση της κατάστασης ή τη λήψη προληπτικών μέτρων.

2. Αφήνεται στην ελεύθερη κρίση των επιθεωρητών εργασίας να προειδοποιούν ή να δίνουν οδηγίες αντί να διενεργούν ή να συστήνουν διώξεις.

Άρθρο 23

Αν οι επιθεωρητές εργασίας στη γεωργία δεν είναι εξουσιοδοτημένοι οι ίδιοι να ασκούν διώξεις, έχουν το δικαίωμα να αναθέτουν απευθείας στην εξουσιοδοτημένη γι' αυτό αρχή τη δυνατότητα να το κάνει μετά από γνωστοποίηση των παραβάσεων των νόμων που έγιναν.

Άρθρο 24

Σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων των νόμων των οποίων η εφαρμογή υποβάλλεται στον έλεγχο των επιθεωρητών εργασίας στη γεωργία, και σε περιπτώσεις παρεμπόδισης του έργου τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους θα προβλέπονται κατάλληλες κυρώσεις από την εθνική νομοθεσία και θα εφαρμόζονται αποτελεσματικά.

2.6.1 Νομικό πλαίσιο (άρθρα 23 και επόμενα του Νόμου 3996/2011)

Στην Ελλάδα, η επιθεώρηση εργασίας δύναται να αντιδρά με διάφορους τρόπους στις παραβάσεις που διαπράττουν οι εργοδότες. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης κάποιου εργοδότη με τη νομοθεσία, το άρθρο 23 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ότι ο επιθεωρητής δύναται να δώσει ένα χρονικό περιθώριο για συμμόρφωση (συμπεριλαμβανομένων τροποποιήσεων και μέτρων αποκατάστασης των ελλείψεων), να λάβει μέτρα άμεσης εφαρμογής, να επιβάλει οικονομικές κυρώσεις ή να παραπέμψει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο σε περίπτωση που υφίσταται αξιόποινη πράξη.

Σε περίπτωση πιθανού κινδύνου για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, οι επιθεωρητές εργασίας δύνανται να διακόπτουν προσωρινά τη λειτουργία της επιχείρησης ή μέρους αυτής. Το ίδιο μέτρο μπορεί να εφαρμοστεί σε περίπτωση που ο επιθεωρητής εργασίας θεωρήσει ότι τα εργασιακά δικαιώματα σημαντικού μέρους των εργαζομένων σε μια επιχείρηση βλάπτονται σοβαρά. Αυτή η προσωρινή διακοπή της λειτουργίας μπορεί να γίνει μόνιμη εάν ο εργοδότης εξακολουθήσει να διαπράττει την παράβαση.

Όσον αφορά τις διαδικασίες επιβολής που έχουν στη διάθεσή τους οι επιθεωρητές, το άρθρο 24 του Νόμου 3996/2011 περιλαμβάνει το παρακάτω σύνολο διατάξεων περί διοικητικών προστίμων:

Γεγονός	Μέτρο επιβολής	Προσαρμογή ποινής
Πρόταση επιθεώρησης εργασίας	Επιβολή διοικητικών προστίμων (€300 έως €50.000) από την αρμόδια αρχή (Επικεφαλής Τμήματος επιθεώρησης ή Περιφερειακής Διεύθυνσης)	Κριτήρια για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου: - οικονομικό όφελος του εργοδότη από την παράβαση - σοβαρότητα της παράβασης - υποτροπή - ειδοποίηση μη συμμόρφωσης/βελτίωσης - αριθμός επηρεαζόμενων εργαζομένων - μέγεθος της επιχείρησης κ.λπ.
Παραβίαση του εργατικού δικαίου, συλλογικής σύμβασης ή διαιτητικής απόφασης (π.χ. μη καταβολή μισθών, προσαυξήσεων για υπερωρίες, νυκτερινή εργασία, άλλων επιδομάτων κ.λπ.)	Πρόστιμα €300 έως €50.000 Πριν από την επιβολή διοικητικών κυρώσεων: προθεσμία για τη συμμόρφωση του εργοδότη, με δυνατότητα	- Μείωση 80%, αν ο εργοδότης καταβάλει τα ανεξόφλητα ποσά (π.χ. μισθούς) εντός 60 ημερών κατόπιν αιτήματος επιθεωρητή εργασίας - Εξαιρουμένων περιπτώσεων υποτροπής

	παράτασης μία φορά για έως δέκα ημέρες	στη διάπραξη παράβασης της
Αν ο εργοδότης καταβάλει το πρόστιμο εντός 15 ημερών από την ειδοποίηση	Διοικητικό πρόστιμο	Μειώσεις έως και 30% του προστίμου
Πιθανός κίνδυνος για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων ή τα εργασιακά δικαιώματα μεγάλου ποσοστού εργαζομένων πλήττονται σοβαρά λόγω παράβασης που διαπράττει ο εργοδότης	Εντολή προσωρινής διακοπής της δραστηριότητας της επιχείρησης, συγκεκριμένης διαδικασίας παραγωγής ή μέρους της επιχείρησης για έως και 3 ημέρες με αιτιολογημένη πράξη και κατόπιν προηγούμενης πρόσκλησης του εργοδότη για την παροχή εξηγήσεων (αρμόδιος επικεφαλής της Περιφερειακής Διεύθυνσης Επιθεώρησης) Εντολή διακοπής για πάνω από 3 ημέρες ή μόνιμης διακοπής κατόπιν πρότασης της επιθεώρησης εργασίας (Υπουργός) Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται από την αστυνομική αρχή	
Υποτροπή στην παράβαση	Αποκλεισμός από δημόσιες συμβάσεις	
Εταιρείες και εργαζόμενοι που δεν χρησιμοποιούν (ενώ είναι υποχρεωμένοι) το ηλεκτρονικό σύστημα κάρτας εργασίας (δεν εφαρμόζεται ακόμη), κατόπιν ελέγχων από επιθεωρητές εργασίας, τις υπηρεσίες επιθεώρησης του ΕΦΚΑ ή από κοινές ομάδες⁸⁹	Διοικητικά πρόστιμα	

⁸⁹Το άρθρο 25 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ότι οι επιθεωρητές εργασίας πρέπει να ελέγχουν τη συμμόρφωση με το ειδικό μητρώο για το προσληφθέν προσωπικό και την καταχώριση των εργαζομένων στο εν λόγω μητρώο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι επιθεωρητές συντάσσουν μια ειδοποίηση παράβασης και την αποστέλλουν στον ΕΦΚΑ για περαιτέρω νομικές ενέργειες για την επιβολή των κυρώσεων.

Η επιχείρηση δεν είναι εγγεγραμμένη σε κάποιον φορέα ασφάλισης ή διαπιστώνεται αδήλωτη εργασία του εργοδότη δύο φορές εντός δύο ετών	- Αναστολή της δραστηριότητας της επιχείρησης ή μέρους αυτής σε περιπτώσεις όπου (μέτρα που εφαρμόζονται μέχρι να ολοκληρωθεί δεόντως η εγγραφή των εργαζομένων) - Επιβολή κύρωσης από την αρμόδια αρχή του ΕΦΚΑ	
Τα γεγονότα θεωρούνται αξιόποινη πράξη	- Ο φάκελος προωθείται στην Εισαγγελία - Ποινικές κυρώσεις: φυλάκιση έως 6 μηνών ή χρηματικό πρόστιμο τουλάχιστον (900,00€) ή και τα δύο - Παράβαση εκ μέρους κατασκευαστή/παραγωγού των διατάξεων του εργατικού δικαίου περί υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων: φυλάκιση ή πρόστιμο τουλάχιστον €293,00 ή και τα δύο. - Σε περίπτωση παράβασης λόγω αμέλειας: φυλάκιση έως 1 έτους και πρόστιμο⁹⁰.	

Τέλος, ο Νόμος 3996/2011 περιγράφει τις διάφορες παραβάσεις και τη διαδικασία (προθεσμίες, προσφυγές κ.λπ.) επιβολής της κύρωσης, αν και η επιβολή της κύρωσης είναι άμεσα εκτελεστή (ο Νόμος αποδέχεται την αρχή «solve et repete»).

Άλλοι νόμοι, όπως ο Νόμος 4052/2012, ο Νόμος 4144/2013 και ο Νόμος 4225/2014 (βλ. ανωτέρω πίνακα) προβλέπουν επιπλέον κυρώσεις για τους εργοδότες σε περίπτωση παραβάσεων (ποινική ευθύνη για εργοδότες που κατ' εξακολούθηση προσλαμβάνουν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών, περιπτώσεις εργασιακής εκμετάλλευσης ή απασχόλησης ανηλίκων). Οι εργοδότες δύνανται επίσης

⁹⁰Κώδικας Νόμων για την Υγεία και την Ασφάλεια των Εργαζομένων (ΚΝΥΑΕ) ο οποίος επικυρώθηκε από τον Νόμο 3850/2010 (ΕΚ Α 84-)- Άρθρο 71-.)

να τιμωρούνται με πρόστιμα ύψους έως €3.000 ή € 5000 (αν η παράβαση διαπραχθεί μετά από καταγγελία σύμβασης) για κάθε εργαζόμενο που απασχολείται ενώ λαμβάνει επιδόματα ανεργίας και να υπόκεινται σε αποκλεισμό από την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων σε περίπτωση υποτροπής σε παραβάσεις υψηλής σημασίας. Ο Νόμος 4144/2013 προβλέπει επίσης τη δημιουργία μητρώου και πιστοποίησης στο ΣΕΠΕ για παραβάσεις που διαπράττονται από παρόχους υπηρεσιών. Ο Νόμος 4225/2014 προέβλεπε αύξηση προστίμων ύψους έως €10.500 προς επιβολή από την Ειδική Υπηρεσία Ελέγχου Ασφάλισης (Ε.ΥΠ.Ε.Α.) για εργοδότες που δεν καταχωρούν εργαζομένους στην Αναλυτική Περιοδική Δήλωση (ΑΠΔ). Η πιο πρόσφατη νομοθετική πρωτοβουλία έχει προβλέψει άλλα μέτρα επιβολής ή κυρώσεων, όπως κλείσιμο της επιχείρησης σε περίπτωση που οι εργοδότες έχουν υποπέσει σε παραβάσεις σε διάφορες επιθεωρήσεις που έχουν διεξαχθεί σε αλλητάλληλες χρονικές περιόδους (ειδικότερα σχετικά με την ΑΥΕ), ποινική ευθύνη των εργοδοτών που δεν συμμορφώνονται με κάποια κύρωση, αποκλεισμό από δημόσιες συμβάσεις σε περίπτωση σοβαρών ή επανειλημμένων παραβάσεων ή διοικητικά πρόστιμα για εργοδότες που παρεμποδίζουν την πρόσβαση των επιθεωρητών εργασίας στους χώρους εργασίας (Νόμος 4488/2017 (ΕΚ. 13.09.2017). Τέλος, ο πρόσφατος Νόμος 4554/2018 (ΕΚ. 18/07/2018) περιλαμβάνει νέες διατάξεις, όπως μείωση του προστίμου (10.500 για κάθε αδήλωτο εργαζόμενο που θα διαπιστωθεί σε επιθεώρηση) εφόσον ο εργοδότης προσλάβει νόμιμα τους εν λόγω εργαζομένους για τουλάχιστον 3 μήνες και εφόσον διατηρήσει τον αριθμό των εργαζομένων του. Προβλέπει επίσης τεκμήριο εργασιακής σύμβασης διάρκειας τριών μηνών σε περίπτωση διαπίστωσης αδήλωτης εργασίας εργαζομένου.

2.6.2 Επάρκεια των εξουσιών επιβολής του νόμου

Σύμφωνα με όλες τις εξουσίες και το φάσμα των εναλλακτικών επιβολής που περιγράφονται ανωτέρω, η ελληνική επιθεώρηση εργασίας διαθέτει όλες τις απαιτούμενες εξουσίες επιβολής του νόμου ώστε να εκτελεί τη δραστηριότητα των επιθεωρήσεων στον κλάδο της γεωργίας. Η ελληνική επιθεώρηση εργασίας διαθέτει επαρκή νομική ικανότητα ώστε να επιβάλλει τον νόμο, να πραγματοποιεί αποτελεσματικές επιθεωρήσεις σε χώρους εργασίας, να προλαμβάνει τυχόν κινδύνους για τους εργαζομένους, καθώς και να προστατεύει τους εργαζομένους από παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους.

2.7 Αρμοδιότητες πρόληψης της επιθεώρησης εργασίας

Σύμβαση 129

Άρθρο 6

(β) να παρέχει πληροφορίες και τεχνικές συμβουλές στους εργοδότες και στους εργαζομένους για τα πιο αποτελεσματικά μέσα τήρησης των διατάξεων των νόμων,
(γ) να εφιστά την προσοχή της αρμόδιας αρχής στις παραλείψεις ή τις καταχρήσεις που δεν καλύπτονται ειδικά από τις υπάρχουσες διατάξεις νόμων **και να της υποβάλλει προτάσεις για τη βελτίωση της νομοθεσίας.**

2. Η εθνική νομοθεσία μπορεί να εμπιστευθεί στους επιθεωρητές εργασίας στη γεωργία καθήκοντα βοήθειας ή ελέγχου, που αναφέρονται στην εφαρμογή των διατάξεων νόμων σχετικών με τις συνθήκες ζωής των εργαζομένων και της οικογένειάς τους.

Άρθρο 17

Οι υπηρεσίες επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία πρέπει να συνεργάζονται, κατά τις προβλεπόμενες από την αρμόδια αρχή περιπτώσεις και συνθήκες, στον προληπτικό έλεγχο των νέων εγκαταστάσεων, των νέων ουσιών και νέων μεθόδων επεξεργασίας ή μετασχηματισμού των προϊόντων οι οποίες μπορούν να αποτελούν απειλή για την υγεία ή την ασφάλεια.

2.7.1 Νομικό πλαίσιο

Το άρθρο 2 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ένα σύνολο αρμοδιοτήτων που επιτρέπουν την παροχή τεχνικών πληροφοριών και συμβουλών στους εργαζομένους και τους εργοδότες, καθώς και τη δυνατότητα επισήμανσης στις αρμόδιες αρχές τυχόν ελλείψεων της ισχύουσας νομοθεσίας. Για την ακρίβεια, ο Νόμος προβλέπει τις παρακάτω αρμοδιότητες για την επιθεώρηση εργασίας:

Καταγραφή και αναφορά στον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης τυχόν ελλείψεων ή ζητημάτων που δεν καλύπτονται από την υπάρχουσα εργατική νομοθεσία, καθώς και τυχόν προβλημάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή της νομοθεσίας.

Αξιολόγηση των δραστηριοτήτων επιθεώρησης, ενημέρωση σχετικά με τις ελλείψεις στη νομοθεσία ή την εφαρμογή της.

Επικύρωση, έγκριση ή απόρριψη των εσωτερικών κανονισμών εργασίας των επιχειρήσεων και επέκταση της υποχρέωσης επικύρωσης των εργασιακών κανονισμών σε επιχειρήσεις με περισσότερους από σαράντα εργαζομένους.

Υποστήριξη προς τους εργοδότες και τους εργαζομένους μέσω της παροχής πληροφοριών, συμβουλών και καθοδήγησης όσον αφορά τα πιο αποτελεσματικά μέτρα για τη συμμόρφωση με τις σχετικές διατάξεις.

Παροχή κατάλληλων συμβουλών στους εργαζομένους και τους εργοδότες για τη διεξαγωγή συλλογικών διαπραγματεύσεων και επίλυση συλλογικών και ατομικών εργατικών διαφορών.

Ο Νόμος 3996/2011 (άρθρο 2) προβλέπει την ανάθεση και ορισμένων άλλων αρμοδιοτήτων στην επιθεώρηση εργασίας, που επίσης εμπεριέχουν συγκεκριμένη προληπτική προσέγγιση. Στο ΣΕΠΕ, για παράδειγμα, έχει ανατεθεί η ανάπτυξη δράσεων όσον αφορά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης του ΥΠΕΚΑΑ, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες με σκοπό τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του, την αποτελεσματική υποστήριξη του έργου και την υποβοήθηση των εργοδοτών και των εργαζομένων.

Το ΣΕΠΕ παρέχει επίσης ανατροφοδότηση στο Υπουργείο όσον αφορά τα κενά της νομοθεσίας με βάση τις σχετικές εκθέσεις επιθεώρησης, τις εκθέσεις των περιφερειακών επιθεωρήσεων, τα ερωτήματα που υποβάλλουν οι πολίτες, μια διαδικασία συζήτησης-διαβούλευσης στο Συμβούλιο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΣΥΑΕ) και το Συμβούλιο Κοινωνικής Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΚΕΕ). Όλα αυτά τα ζητήματα εξετάζονται από τις Διευθύνσεις Σχεδιασμού και Συντονισμού και τη Διεύθυνση

Υποστήριξης στα Κεντρικά Γραφεία του ΣΕΠΕ πριν από την υποβολή συστάσεων στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου (άρθρο 44, 45, 46 ΠΔ 134/2017)⁹¹.

Το άρθρο 17 της Σύμβασης 129 αφορά τον προληπτικό έλεγχο των νέων εγκαταστάσεων, των νέων υλικών ή ουσιών και των νέων μεθόδων χειρισμού ή επεξεργασίας των προϊόντων που ενδέχεται να αποτελούν απειλή για την υγεία ή την ασφάλεια. Ως προς το θέμα αυτό, η επιθεώρηση εργασίας στην Ελλάδα καλύπτει όλους τους τύπους δημόσιων ή ιδιωτικών χώρων εργασίας και ούτε οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις εξαιρούνται ρητά ούτε οι νέες εγκαταστάσεις, τα νέα υλικά ή ουσίες και οι νέες μέθοδοι χειρισμού ή επεξεργασίας προϊόντων, κυρίως σε σχέση με κινδύνους που αφορούν την υγεία ή την ασφάλεια στην εργασία. Επιπλέον, ο Νόμος 3996/2011 ορίζει ότι οι επιθεωρητές είναι υπεύθυνοι για τον προσδιορισμό νέων και διαφαινόμενων κινδύνων που σχετίζονται με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και αλλαγών στην οργάνωση της εργασίας.

Η Σύμβαση 129 (άρθρο 6 παράγραφος 2), λαμβάνοντας υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά του κλάδου της γεωργίας (εργασία σε οικογενειακές επιχειρήσεις, γεωργία συντήρησης, εκμετάλλευση φυτειών από μικρές οικογενειακές μονάδες ή/και μέσω αγρομίσθωσης ή από επίμορτους αγρολήπτες), προβλέπει ότι ο νόμος μπορεί να αναθέτει στους επιθεωρητές εργασίας συμβουλευτικά καθήκοντα ή μέτρα επιβολής (εναλλακτικά) σε σχέση με τις διατάξεις νόμων που αφορούν τις συνθήκες ζωής των εργαζομένων και των οικογενειών τους. Οι νομικές διατάξεις που διέπουν την επιθεώρηση εργασίας στην Ελλάδα δεν ρυθμίζουν αυτή τη δυνατότητα, αλλά η Σύμβαση αφήνει τη συγκεκριμένη διάταξη ανοιχτή στα κράτη. Ωστόσο, θα ήταν ενδεδειγμένο η ελληνική κυβέρνηση να ρυθμίσει την προσέγγιση επιβολής, είτε συμβουλευτικά είτε μέσω κυρώσεων, ανάλογα με τον τύπο (οικογενειακή επιχείρηση ή όχι, αυτοαπασχόληση κ.λπ. ή όχι, ιδιωτική κατοικία εργοδότη ή συνδυασμός) και το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων. Η συμβουλευτική προσέγγιση που επιτρέπει η Σύμβαση 129 θα μπορούσε να εστιάζει σε αυτές τις ειδικές κατηγορίες γεωργικών εκμεταλλεύσεων (οικογενειακές επιχειρήσεις και αυτοαπασχόληση) των εργαζομένων, τουλάχιστον σε σχέση με συγκεκριμένα ζητήματα, όπως η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία και στον βαθμό που δεν χρησιμοποιείται εξωτερική βοήθεια από εργαζομένους που υπόκεινται στην εργατική νομοθεσία (και παρά το γεγονός ότι οι αυτοαπασχολούμενοι εργαζόμενοι καλύπτονται από τη νομοθεσία περί ΑΥΕ). Σε κάθε περίπτωση, η επιθεώρηση εργασίας ή οι υπηρεσίες επιθεώρησης του ΕΦΚΑ πρέπει να ελέγχουν εάν οι εν λόγω εργαζόμενοι καλύπτονται δεόντως από σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

2.7.2 Προληπτικές ενέργειες στην πράξη

Στην πράξη, το ΣΕΠΕ αναλαμβάνει διάφορες πρωτοβουλίες που μπορούν να θεωρηθούν προληπτικές προσεγγίσεις επιθεώρησης εργασίας. Όπως αναφέρεται στην «Αξιολόγηση των Αναγκών Επιθεώρησης Εργασίας» της ΔΟΕ (σελ. 31), η κύρια προληπτική προσέγγιση του ΣΕΠΕ εστιάζει στην υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, κυρίως μέσω εκστρατειών ενημέρωσης της SLIC⁹² της ΕΕ σχετικά με συγκεκριμένους τομείς, γραμμών παροχής βοήθειας μέσω τηλεφώνου ή e-mail, δημοσιεύσεων,

⁹¹Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129), τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά, 7 Ιουνίου).

⁹² Επιτροπή Ανώτερων Επιθεωρητών Εργασίας

σεμιναρίων, υλικού καθοδήγησης κ.λπ. Για παράδειγμα, υπάρχει Κέντρο πολυμέσων και η ανοικτή τηλεφωνική γραμμή 15512 στο ΣΕΠΕ, που χρησιμοποιείται για επώνυμες ή ανώνυμες καταγγελίες και όπου οι πολίτες (εργοδότες, συνδικαλιστικά όργανα, εργαζόμενοι κ.λπ.) μπορούν να υποβάλλουν ερωτήματα, γραπτά αιτήματα και αναφορές παραβάσεων. Οι πολίτες μπορούν επίσης να υποβάλλουν τα αιτήματα και τα ερωτήματά τους αυτοπροσώπως, στα τοπικά γραφεία του ΣΕΠΕ⁹³. Αυτές οι δυνατότητες επικοινωνίας που παρέχονται στους πολίτες, μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την επιθεώρηση εργασίας για την υιοθέτηση περισσότερο προληπτικής προσέγγισης επιθεώρησης.

Η έκθεση «Αξιολόγηση των Αναγκών Επιθεώρησης Εργασίας» της ΔΟΕ επισημαίνει επίσης και άλλες προληπτικές ενέργειες σε άλλους τομείς, όπως την αδήλωτη εργασία, την ισότητα και την απαγόρευση των διακρίσεων. Η λήψη προληπτικών μέτρων όσον αφορά την αδήλωτη εργασία θα ήταν απαραίτητη στον κλάδο της γεωργίας και θα πρέπει να ξεκινήσει παράλληλα με την επέκταση της επιθεώρησης εργασίας στον κλάδο. Όσον αφορά την αδήλωτη εργασία, η ενότητα 4 της εν λόγω έκθεσης περιλαμβάνει διάφορες συστάσεις σε σχέση με προληπτικές ενέργειες.

2.7.3 Σχεδιασμός επιθεωρήσεων

Το ΣΕΠΕ καταρτίζει ένα ετήσιο σχέδιο επιθεωρήσεων. Το σχέδιο αυτό προβλέπει ποιοτικούς και ποσοτικούς στόχους (π.χ. αριθμό επιθεωρήσεων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας) και συμφωνείται με κοινωνικούς εταίρους στο Συμβούλιο Κοινωνικής Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΚΕΕ). Για την κατάρτιση του σχεδίου επιθεωρήσεων, λαμβάνονται υπόψη τα στατιστικά δεδομένα από τις επιθεωρήσεις (π.χ. παραβάσεις, εργατικά ατυχήματα κ.λπ.) των προηγούμενων ετών. Το σχέδιο επιθεωρήσεων εξετάζει επίσης τις νέες μορφές απασχόλησης. Το Σχέδιο περιλαμβάνει επίσης στόχους όπως εποχικές επιχειρήσεις και έχει σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των επιθεωρήσεων και των κυρώσεων, καθώς και τη διεξαγωγή ειδικών εκστρατειών και κοινών δράσεων με άλλους φορείς (ΣΔΟΕ, Ελληνική Αστυνομία κ.λπ.). Επιθεωρήσεις στον κλάδο της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της αλιείας κ.λπ. πρέπει να περιλαμβάνονται στο ετήσιο σχέδιο του ΣΕΠΕ όπως κάθε άλλος οικονομικός κλάδος, ως μέρος των στόχων που έχουν οριστεί με βάση τον αριθμό των επιχειρήσεων σε λειτουργία, τον αριθμό των εργαζομένων, την εγκληματικότητα, τον αριθμό των εργατικών ατυχημάτων κ.λπ.⁹⁴.

Ο Νόμος 4225/2014 προέβλεπε εκστρατείες σε όλη τη χώρα για συγκεκριμένους κλάδους (κυρίως για την καταπολέμηση της εν μέρει αδήλωτης εργασίας, της πλασματικής μερικής απασχόλησης κ.λπ.⁹⁵). Για παράδειγμα, όσον αφορά τον κλάδο

⁹³Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129), τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά, 7 Ιουνίου).

⁹⁴Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129), τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά, 7 Ιουνίου).

⁹⁵Αριστεά Κουκιαδάκη και Χαρά Κοκκίνου: *PRECARIR: η άνοδος της δυαδικής αγοράς εργασίας: Η καταπολέμηση της επισφαλούς απασχόλησης στα νέα κράτη μέλη μέσω των βιομηχανικών σχέσεων*, έργο VS/2014/0534, σελίδα 10, διαθέσιμο στο https://www.dcu.ie/sites/default/files/dcubs/greece_national_report_precarir.pdf, πληροφορίες επίσης στο

της γεωργίας, το ΣΕΠΕ πρέπει να σχεδιάζει και να διεξάγει ετήσιες εκστρατείες επιθεώρησης σε αλιευτικά σκάφη για την επιθεώρηση της υγείας και της ασφάλειας και της αδήλωτης εργασίας. Οι επιθεωρήσεις αυτές θα μπορούσαν να πραγματοποιούνται με τη δημιουργία κοινών ομάδων με τη συμμετοχή επιθεωρητών εργασίας και εκπροσώπων του Ελληνικού Λιμενικού Σώματος.

2.8. Εκθέσεις για το έργο της επιθεώρησης εργασίας

Σύμβαση 129

Άρθρο 25

1. Οι επιθεωρητές εργασίας ή τα τοπικά γραφεία επιθεώρησης, ανάλογα με την περίπτωση, έχουν την υποχρέωση να υποβάλλουν στην κεντρική αρχή της επιθεώρησης, περιοδικές εκθέσεις για τα αποτελέσματα της δραστηριότητάς τους στη γεωργία.

2. Αυτές οι εκθέσεις θα συντάσσονται με τον τρόπο που ορίζεται από την κεντρική αρχή επιθεώρησης και θα αναφέρονται σε θέματα που υποδεικνύονται κατά διαστήματα από την αρχή αυτή. Οι εκθέσεις αυτές θα υποβάλλονται τόσο συχνά όσο καθορίζει η αρχή αυτή, αλλά και σε κάθε περίπτωση, τουλάχιστον μία φορά το χρόνο.

Άρθρο 26

1. Η κεντρική αρχή επιθεώρησης πρέπει να δημοσιεύει μια ετήσια έκθεση για τη δραστηριότητα των υπηρεσιών επιθεώρησης στη γεωργία, **είτε με τη μορφή ξεχωριστής έκθεσης, είτε με τη μορφή τμήματος της γενικής ετήσιας έκθεσής της.**

2. Οι ετήσιες αυτές εκθέσεις θα δημοσιεύονται σε εύλογη προθεσμία η οποία σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να ξεπερνά τους 12 μήνες από το τέλος του χρόνου στον οποίο αναφέρεται η έκθεση.

3. Αντίγραφα των ετήσιων εκθέσεων θα κοινοποιούνται στο Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας μέσα σε 3 μήνες προθεσμία από τη δημοσίευσή τους.

Άρθρο 27

Οι ετήσιες εκθέσεις που δημοσιεύονται από την αρμόδια αρχή θα αναφέρονται κυρίως στα παρακάτω θέματα, εφόσον βέβαια αυτά ελέγχονται από την αρχή αυτή:

(α) σε νόμους και κανονισμούς της αρμοδιότητας της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία,

(β) στο προσωπικό της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία,

(γ) στις στατιστικές των γεωργικών επιχειρήσεων που ελέγχονται από την επιθεώρηση και στον αριθμό των προσώπων που απασχολούνται σ' αυτές τις επιχειρήσεις,

(δ) στις στατιστικές των επισκέψεων επιθεώρησης,

(ε) στις στατιστικές των παραβάσεων που διαπράχθηκαν και των κυρώσεων που επιβλήθηκαν,

(στ) στις στατιστικές των εργατικών ατυχημάτων **και των αιτίων τους,**

(ζ) στις στατιστικές των επαγγελματικών ασθενειών **και των αιτίων τους.**

2.8.1 Είδη εκθέσεων

Το άρθρο 2 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ότι μία από τις αρμοδιότητες της επιθεώρησης εργασίας είναι η σύνταξη της ετήσιας έκθεσης σύμφωνα με τη Σύμβαση 81 της ΔΟΕ και η υποβολή της στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, προς υποβολή στη ΔΟΕ. Ο ανωτέρω Νόμος προβλέπει επίσης (άρθρο 22) ότι, κάθε έξι μήνες, οι περιφερειακές υπηρεσίες του φορέα επιθεώρησης εργασίας υποχρεούνται να αποστέλλουν στην αρμόδια Περιφερειακή Επιτροπή Κοινωνικού Ελέγχου Επιθεώρησης Εργασίας (ΠΕΚΕΕΕ) μια έκθεση αξιολόγησης όσον αφορά το έργο των Διευθύνσεων, καθώς και των Τμημάτων του ΣΕΠΕ στην περιφέρειά τους. Η ΠΕΚΕΕΕ πρέπει στη συνέχεια να αξιολογεί την έκθεση και να συντάσσει συμπεράσματα και, εντός δέκα ημερών, να αποστέλλει την έκθεση και τα συμπεράσματα στα Κεντρικά γραφεία του ΣΕΠΕ (Διεύθυνση ΑΥΕ και Διεύθυνση Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων) και το Συμβούλιο Κοινωνικής Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΚΕΕ).

Το ΣΚΕΕ, που συνεδριάζει τακτικά, καταγράφει τις πληροφορίες που λαμβάνονται και τα ευρήματα που παρέχονται από την ΠΕΚΕΕΕ. Ωστόσο, οι ΠΕΚΕΕΕ δεν λειτουργούν αυτή τη στιγμή, σύμφωνα με πηγές του ΣΕΠΕ. Στη συνέχεια, η Επιτροπή εγκρίνει την ετήσια έκθεση σχετικά με τις δραστηριότητες της επιθεώρησης εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της δράσης και του σχεδιασμού για το επόμενο έτος και όλα τα παραπάνω υποβάλλονται από το Υπουργείο στην Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων του Ελληνικού Κοινοβουλίου και, τέλος, δημοσιεύονται. Η έκθεση περιέχει ειδικό κεφάλαιο σχετικά με την εφαρμογή και την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξάρτητα από φυλετική ή εθνική καταγωγή, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, αναπηρίες, ηλικία ή σεξουαλικό προσανατολισμό στο πεδίο της εργασίας και απασχόλησης.

Η εν λόγω ετήσια έκθεση υποβάλλεται επίσης στις πιο αντιπροσωπευτικές ενώσεις εργοδοτών και εργαζομένων, τη ΔΟΕ και τον αρμόδιο φορέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (κυρίως τη SLIC). Σύμφωνα με την έκθεση Ελλάδα – Έκθεση Αξιολόγησης για τις Ανάγκες Διαχείρισης της Εργασίας (σελ. 10), το ΣΕΠΕ βασίζει τον σχεδιασμό της δράσης του στις πληροφορίες που συλλέγονται από προηγούμενες επιθεωρήσεις, αν και αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι το ΣΕΠΕ επισκέπτεται χώρους εργασίας που δεν έχουν υποβληθεί σε επιθεώρηση. Εξάλλου, η έκθεση συνιστά να αξιολογείται ο αντίκτυπος της δράσης της επιθεώρησης εργασίας όσον αφορά τον περιορισμό των παραβάσεων ή της αδήλωτης εργασίας.

Υπάρχει και άλλη, δευτερεύουσα δραστηριότητα υποβολής εκθέσεων όπως, για παράδειγμα, αυτή που προβλέπεται στον Νόμο 4052/2012 περί «Κυρώσεων και μέτρων κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης», που, πέραν της απαγόρευσης της απασχόλησης παράνομα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, αναθέτει στο ΣΕΠΕ την αρμοδιότητα να τηρεί μητρώα των εργοδοτών στους οποίους έχουν επιβληθεί κυρώσεις λόγω παραβίασης της απαγόρευσης απασχόλησης παράνομα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, με καταχώρηση των δικαστικών αποφάσεων και έκδοση σχετικών πιστοποιητικών. Ο Νόμος προβλέπει επίσης την υποβολή έκθεσης στο Υπουργείο σχετικά με τις επιθεωρήσεις που έλαβαν χώρα κατά τα προηγούμενα χρόνια και τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων, τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο και σε ποσοστό των εργοδοτών για κάθε κλάδο (άρθρα 79(1) και 90).

Τα στοιχεία για την ετήσια έκθεση επιθεώρησης εργασίας λαμβάνονται μέσω του ολοκληρωμένου συστήματος Τεχνολογίας των Πληροφοριών του ΣΕΠΕ, που συλλέγει όλα τα δεδομένα σχετικά με τις επιθεωρήσεις και τις επιχειρήσεις που υποβάλλονται σε επιθεώρηση. Επομένως, θεωρητικά η συγκέντρωση αυτών των δεδομένων σε μια κοινή έκθεση για τη Σύμβαση 81 και τη Σύμβαση 129 δεν θα πρέπει να παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες για το ΣΕΠΕ. Θα ήταν ενδεδειγμένη, ωστόσο, η τροποποίηση του άρθρου 2 παρ. 2, ν) ώστε να συμπεριληφθεί ρητή αναφορά στη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας 129.

Σύμβαση 129

Άρθρο 19

1. Η επιθεώρηση εργασίας στη γεωργία πρέπει να ενημερώνεται για τα εργατικά ατυχήματα και τις περιπτώσεις επαγγελματικών ασθενειών στον γεωργικό τομέα, σύμφωνα με όσα καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία.

2. Οι επιθεωρητές εργασίας πρέπει να συνεργάζονται στο μέτρο του δυνατού, σε κάθε επιτόπια έρευνα που αναφέρεται στα αίτια των πιο σοβαρών εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικών ασθενειών, κυρίως όταν πρόκειται για ατυχήματα ή ασθένειες που έχουν ως επακόλουθο το θάνατο ή προκαλούν ορισμένο αριθμό θυμάτων.

2.8.2 Υποβολή εκθέσεων και ρόλος της επιθεώρησης εργασίας σχετικά με τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες.

Το άρθρο 2 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ότι το ΣΕΠΕ είναι υπεύθυνο για τη διερεύνηση των αιτιών και των συνθηκών υπό τις οποίες λαμβάνουν χώρα τα σοβαρά και μοιραία εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες, την υποβολή προτάσεων για την πρόληψή τους, την αναφορά και την επισημάνση σχετικών παραβάσεων της εργατικής νομοθεσίας προς αποφυγή τυχόν επανάληψης και την υποβολή έκθεσης όταν προκύπτουν ευθύνες. Ο Νόμος ορίζει επίσης ότι το ΣΕΠΕ πρέπει να προβαίνει σε συστηματική συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων σχετικά με τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες, σε συνεργασία με άλλα αρμόδια θεσμικά όργανα ή τμήματα.

Ο Κώδικας Νόμων για την Υγεία και την Ασφάλεια των Εργαζομένων (ΚΝΥΑΕ) ο οποίος επικυρώθηκε από τον Νόμο 3850/2010 (ΕΚ Α 84)- προβλέπει στο άρθρο 43, παράγραφος 2 ότι οι εργοδότες οφείλουν να γνωστοποιούν, εντός 24 ωρών, όλα τα εργατικά ατυχήματα στην αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας, την πλησιέστερη αστυνομική αρχή και τις αρμόδιες υπηρεσίες του οργανισμού ασφαλίσεων που καλύπτει τον εργαζόμενο και, σε περίπτωση σοβαρού τραυματισμού ή θανάτου, να διατηρούν όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό της αιτίας του ατυχήματος. Το άρθρο 18 ορίζει ότι ο ιατρός εργασίας πρέπει να γνωστοποιεί στην Επιθεώρηση Εργασίας, μέσω του εργοδότη, κάθε ασθένεια των εργαζομένων που σχετίζεται με την εργασία.

Σε αυτό το σημείο, πρέπει να θυμίσουμε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων (Συμβούλιο της Ευρώπης) τόνισε πρόσφατα, στα συμπεράσματά της για την Ελλάδα το 2017, ότι τα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τις επαγγελματικές ασθένειες στην Ελλάδα δεν ελέγχονταν επαρκώς από τις ελληνικές αρχές, παρά το γεγονός ότι έχει καταρτιστεί κατάλογος των επαγγελματικών ασθενειών με το Προεδρικό Διάταγμα

41/2012. Η Επιτροπή υποστήριξε ότι ο αριθμός των αναφερθεισών επαγγελματικών ασθενειών, τόσο στην Επιθεώρηση Εργασίας (ΣΕΠΕ) όσο και στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ, τώρα ΕΦΚΑ), κατά την περίοδο 2012-2015, παραμένει σημαντικά χαμηλότερος από τον μέσο όρο της ΕΕ, πιθανώς λόγω έλλειψης αποτελεσματικών νομικών διαγνωστικών κριτηρίων.

Όσον αφορά τη συχνότητα των εργατικών ατυχημάτων, η ελληνική κυβέρνηση έχει αναφέρει στην προαναφερθείσα Επιτροπή ότι ο αριθμός των εργατικών ατυχημάτων (τουλάχιστον 4 ημέρες απουσίας από την εργασία) και η συχνότητά τους αυξήθηκε από το 2012 ως το 2015, ενώ η συχνότητα των θανατηφόρων ατυχημάτων παρέμεινε σταθερή κατά τη διάρκεια αυτών των ετών. Ωστόσο, η Επιτροπή έχει επισημάνει τις αποκλίσεις μεταξύ των αριθμητικών στοιχείων της EUROSTAT και των στοιχείων που έχουν προσκομίσει οι ελληνικές αρχές, καθώς και το γεγονός ότι ο δείκτης συχνότητας των θανατηφόρων και μη θανατηφόρων ατυχημάτων είναι πολύ χαμηλότερος από τον μέσο όρο των αριθμητικών στοιχείων της ΕΕ. Για αυτό, η Επιτροπή έχει ζητήσει από τις ελληνικές αρχές να λάβουν μέτρα για την καταπολέμηση των ελλিপών αναφορών, που μπορεί να αποτελούν συχνό φαινόμενο σε περιπτώσεις αδήλωτης εργασίας⁹⁶.

Λίγα ατυχήματα γνωστοποιούνται στον κλάδο της γεωργίας και δεν υπάρχει κανένας προσδιορισμός των συγκεκριμένων τομέων στους οποίους συμβαίνουν τα περισσότερα ατυχήματα (συνήθως τα θύματα είναι αυτοαπασχολούμενοι ή ιδιοκτήτες επιχειρήσεων) αλλά το φαινόμενο της ελλιπούς αναφοράς είναι πραγματικό. Για παράδειγμα, το 2017, πραγματοποιήθηκαν 139 επιθεωρήσεις στον κλάδο της γεωργίας και αναφέρθηκαν 35 ατυχήματα, 14 εκ των οποίων ήταν θανατηφόρα. Από τα θανατηφόρα ατυχήματα, 4 ήταν παθολογικής φύσεως⁹⁷.

Αυτές οι δυσκολίες ως προς την αναφορά και τα στατιστικά στοιχεία των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών ενδέχεται να δημιουργούν ένα επιπλέον κενό στον κλάδο της γεωργίας και όσον αφορά τη συμμόρφωση με το άρθρο 19 της Σύμβασης 129, εφόσον η αδήλωτη εργασία είναι πιο συχνό φαινόμενο στη γεωργία από ό,τι σε άλλους κλάδους. Στους κλάδους στους οποίους η αδήλωτη εργασία αποτελεί σοβαρό πρόβλημα, το ποσοστό ελλιπούς αναφοράς των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών είναι υψηλότερο. Η προαναφερθείσα Επιτροπή σύστησε στην ελληνική κυβέρνηση να εστιάσει τις επιθεωρήσεις εργασίας περισσότερο στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις⁹⁸, ένα βήμα που ίσως βοηθήσει στην αντιστάθμιση της ελλιπούς αναφοράς, καθώς η παρουσία επιθεώρησης εργασίας στα αγροκτήματα και τις φυτείες θα αυξήσει τις αναφορές εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών. Ως προς το θέμα αυτό, είναι σημαντική η συνεργασία με την ειδική υπηρεσία επιθεώρησης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων στον συγκεκριμένο

⁹⁶ Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκή Κοινωνική Χάρτα του 1961, Συμπεράσματα XXI-2 (2017), διαθέσιμο στο https://www.coe.int/en/web/turin-european-social-charter/overview/-/asset_publisher/8HVWSV7oigbb/content/the-european-committee-of-social-rights-publishes-its-conclusions-xxi-2-2017-in-respect-of-greece-iceland-and-luxembourg?inheritRedirect=false; page 7

⁹⁷ Απαντήσεις του ΣΕΠΕ στο Ερωτηματολόγιο της ΔΟΕ.

⁹⁸ Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκή Κοινωνική Χάρτα του 1961, Συμπεράσματα XXI-2 (2017), διαθέσιμο στο https://www.coe.int/en/web/turin-european-social-charter/overview/-/asset_publisher/8HVWSV7oigbb/content/the-european-committee-of-social-rights-publishes-its-conclusions-xxi-2-2017-in-respect-of-greece-iceland-and-luxembourg?inheritRedirect=false; page 8

τομέα και θα πρέπει να δημιουργούνται κατόπιν συμφωνίας κοινές ομάδες επιθεώρησης όταν απαιτείται διερεύνηση σοβαρών ατυχημάτων.

2.9 Συνδρομή και διοικητική υποστήριξη

Το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017 (άρθρο 46) ορίζει μια νέα μορφή οργάνωσης για την υποστήριξη της δομής του ΣΕΠΕ. Βάσει της ρύθμισης αυτής, δημιουργείται μια Διεύθυνση Υλικοτεχνικής Υποστήριξης, αρμόδια για την παροχή διοικητικής, οικονομικής, χρηματοδοτικής, τεχνικής και νομικής υποστήριξης στις υπηρεσίες του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας, καθώς και για τη διαχείριση και τη λειτουργία του Κέντρου πολυμέσων Επικοινωνίας του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας. Η Διεύθυνση αυτή παρέχει επίσης υποστήριξη στα Συστήματα Πληροφοριών και τη Διαχείριση Δεδομένων. Και οι δύο θεματικές Διευθύνσεις Επιθεώρησης Εργασίας και ΑΥΕ παρέχουν επίσης υποστήριξη στις περιφερειακές επιθεωρήσεις.

Η Διεύθυνση Υλικοτεχνικής Υποστήριξης, μέσω του Τμήματος Διοικητικής, Οικονομικής και Τεχνικής Συνδρομής, αναλαμβάνει καθήκοντα όπως, μεταξύ άλλων, την τήρηση του γενικού μητρώου και του πρωτοκόλλου εμπιστευτικότητας της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΣΕΠΕ, τη διαχείριση του καταλόγου του προσωπικού, την υποβολή συστάσεων σχετικά με τις ανάγκες προσωπικού και την παροχή υποστήριξης στο ΣΚΕΕ. Διαχειρίζεται επίσης τα συστήματα πληροφοριών και δεδομένων, παρακολουθεί τη λειτουργία τους και συντάσσει εγκυκλίους και οδηγίες που περιέχουν κανόνες σχετικά με τη λειτουργία και τη χρήση των συστημάτων Τεχνολογίας των Πληροφοριών. Παρέχει υποστήριξη στη δικτυακή πύλη του ΣΕΠΕ και αναλαμβάνει την ανανέωση του περιεχομένου της, σε συνεργασία με τα αρμόδια τμήματα του ΣΕΠΕ. Επίσης, συνεργάζεται με τη Διεύθυνση ηλεκτρονικής διακυβέρνησης του Υπουργείου.

Τέλος, παρέχει υποστήριξη στους επιθεωρητές σε όλα τα σχετικά νομικά ζητήματα, πληροφορίες σχετικά με νέους νόμους, συλλογή και έρευνες δικαστικών αποφάσεων σε σχέση με διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλει το ΣΕΠΕ, παρακολούθηση υποθέσεων που έχουν παραπεμφθεί στη δικαιοσύνη και ενδέχεται να έχουν σοβαρές επιπτώσεις για τη λειτουργία του ΣΕΠΕ, συστάσεις προς τον Ειδικό Γραμματέα σχετικά με την αποδοχή ή την απόρριψη διοικητικών προσφυγών, σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Σχεδιασμού και Συντονισμού κ.λπ.

Στην πράξη, και σύμφωνα με εκθέσεις⁹⁹, η έλλειψη ή η ανεπάρκεια διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού αναγκάζει τους επιθεωρητές εργασίας να αναλαμβάνουν διοικητικές αρμοδιότητες, όπως την παραλαβή και καταχώριση καταγγελιών και άλλων εγγράφων, τηλεφωνικές συνομιλίες κ.λπ. Η κατάσταση αυτή εμποδίζει την πλήρη άσκηση των καθηκόντων των επιθεωρητών εργασίας και θα προσθέσει επιπλέον πίεση στην επιθεώρηση του κλάδου της γεωργίας αν δεν ληφθούν μέτρα αποκατάστασης.

2.10 Οδηγίες και προσανατολισμός

Η έκθεση Αξιολόγηση των Αναγκών Επιθεώρησης Εργασίας της ΔΟΕ (σελ. 13) αναφέρει ότι και η Διεύθυνση Σχεδιασμού και Συντονισμού της επιθεώρησης ΑΥΕ και η Διεύθυνση Σχεδιασμού και Συντονισμού της επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων

⁹⁹ ΔΟΕ «Ελλάδα - Έκθεση Αξιολόγησης των Αναγκών Επιθεώρησης Εργασίας, σελ. 14, 17, 42, 43 και 48, Έκθεση Αξιολόγησης για τις Ανάγκες Διαχείρισης της Εργασίας, σελ. 22.

εκδίδουν εγκυκλίους και τεχνικές οδηγίες, διανέμουν ενημερωτικό υλικό, συντάσσουν εγκυκλίους για τη διευκρίνιση ζητημάτων και ενημερώνουν τους επικεφαλής των τμημάτων σχετικά με τη νέα νομοθεσία. Για την ακρίβεια, τα άρθρα 44 και 45 του Προεδρικού Διατάγματος 134/2017 αναθέτουν και στις δύο Διευθύνσεις τα καθήκοντα της έκδοσης εγκυκλίων και οδηγιών για τον συντονισμό και τη βελτίωση του τρόπου λειτουργίας των αντίστοιχων υπηρεσιών επιθεώρησης, της ενημέρωσης των περιφερειακών υπηρεσιών σχετικά με τις εξελίξεις, τις αλλαγές και τις πτυχές της εφαρμογής της νομοθεσίας, της αναζήτησης των βέλτιστων πρακτικών σε συστήματα Επιθεώρησης Εργασίας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, της σύνταξης εγχειριδίων και ενημερωτικού υλικού για τους επιθεωρητές κ.λπ. Για παράδειγμα, η Εγκύκλιος 26761/06-12-2011 του Ειδικού Γραμματέα ορίζει τις βασικές Αρχές Επιθεώρησης για τους Επιθεωρητές Εργασίας, με διατάξεις που αφορούν τον τρόπο διεξαγωγής των επιθεωρήσεων και αντιμετώπισης των προβλημάτων, τον έλεγχο των καταγγελιών, την εργασία των ομάδων επιθεώρησης και τη διαδικασία επιθεώρησης και επιβολής κυρώσεων.¹⁰⁰ Το ΣΕΠΕ γενικά ασχολείται με την ενιαία εφαρμογή του νόμου στις επιθεωρήσεις που πραγματοποιούνται και εκδίδει εγκυκλίους και οδηγίες για την επίτευξη αυτού του στόχου¹⁰¹.

Από την πλευρά της, η Ειδική Μονάδα Επιθεώρησης Εργασίας συντάσσει επίσης συστάσεις για τις υπηρεσίες επιθεώρησης που ελέγχονται (άρθρο 9 του Νόμου 3996/2011).

Σύμφωνα με την Έκθεση Αξιολόγησης της SLIC¹⁰², το ΣΕΠΕ έχει εκδώσει στο παρελθόν οδηγίες σχετικά με κανόνες και διαδικασίες για τους επιθεωρητές. Ωστόσο, οι αξιολογητές της SLIC το 2006 εντόπισαν ορισμένα κενά όσον αφορά την καθοδήγηση προς τους επιθεωρητές σε σχέση με συγκεκριμένα ζητήματα (συστήματα διαχείρισης ΑΥΕ, κυρώσεις και διαδικασίες επιβολής). Η έκθεση Ελλάδα – Έκθεση Αξιολόγησης για τις Ανάγκες Διαχείρισης της Εργασίας αναφέρει επίσης (σελ. 10) ότι υπάρχει έλλειψη κωδικοποίησης της νομοθεσίας και ότι το επίπεδο πολυπλοκότητας των νόμων ενδεχομένως απαιτεί επιπλέον χρόνο για τους επιθεωρητές (κατά προσέγγιση 1 ώρα την ημέρα x 737 επιθεωρητές ισούται με την εργασία 92 επιθεωρητών εργασίας). Έτσι, καθίσταται προφανές ότι η ανάληψη πλήρους κάλυψης όσον αφορά την επιθεώρηση στον κλάδο της γεωργίας απαιτεί την έκδοση και σύνταξη συγκεκριμένων οδηγιών όσον αφορά τα κεντρικά ζητήματα, όπως την αδήλωτη εργασία, ειδικά ζητήματα ΑΥΕ, την ασφάλιση των εργαζομένων στον ΕΦΚΑ, τους απασχολούμενους με κουπόνια εργασίας, τη νομοθεσία περί μεταναστών εργαζομένων, τους συνεταιρισμούς και τις μορφές κατοχής και εκμετάλλευσης γης.

Για την αντιμετώπιση όλων αυτών των δυσκολιών, είναι απαραίτητο να προωθηθεί η συστηματική κατάρτιση νομικών πηγών και να συνταχθούν χρήσιμες και πρακτικές οδηγίες για τη διευκόλυνση της καθημερινής εργασίας των επιθεωρητών. Η Σύσταση 133 της ΔΟΕ αναφέρει ότι «η κεντρική αρχή επιθεώρησης εργασίας πρέπει να δίνει στους επιθεωρητές εργασίας στον κλάδο της γεωργίας οδηγίες ώστε να διασφαλίζεται ότι εκτελούν τα καθήκοντά τους με ενιαίο τρόπο σε όλη τη χώρα». Επομένως, η

¹⁰⁰Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129), τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά, 7 Ιουνίου).

¹⁰¹Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129), τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά, 7 Ιουνίου).

¹⁰²Σελίδες 35 και 40

ενοποίηση των κριτηρίων πρέπει να είναι συνεκτική και προσανατολισμένη προς την εναρμόνιση των δράσεων επιθεώρησης στη γεωργία, στόχος στον οποίο πρέπει να συμμετέχουν τα κύρια αρμόδια τμήματα του υπουργείου (Διεύθυνση ΑΥΕ ή Απασχόλησης ή Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης). Αυτές οι οδηγίες και τα κριτήρια είναι βασικά για την επιθεώρηση των όρων εργασίας στον κλάδο της γεωργίας, δεδομένου ότι η δραστηριότητα της επιθεώρησης εργασίας δεν έχει ως τώρα καθιερωθεί συστηματικά στον συγκεκριμένο κλάδο. Ως προς αυτό, το Τμήμα Νομικής Υποστήριξης (Διεύθυνση Υλικοτεχνικής Υποστήριξης) του ΣΕΠΕ πρέπει να δημιουργήσει μια γενική «τράπεζα γνώσεων», με μια ολοκληρωμένη βάση δεδομένων που να περιλαμβάνει εσωτερικές πληροφορίες (εγκυκλίους, οδηγίες κ.λπ.), νομοθεσία και νομολογία σχετική με αποφάσεις επιθεώρησης εργασίας, καθώς και ειδική ενότητα για τη γεωργία και την αλιεία. Η δημιουργία αυτής της βάσης δεδομένων απαιτεί μια αρχική επένδυση και μια επένδυση για περιοδική συντήρηση, ωστόσο μεσοπρόθεσμα/μακροπρόθεσμα η επένδυση αναμφίβολα θα αποδώσει όσον αφορά την αποτελεσματικότητα.

2.11 Συνεργασία με άλλους εμπλεκόμενους φορείς

Σύμβαση 129

Άρθρο 12

1. Η αρμόδια αρχή πρέπει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για να διευκολύνεται η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία και των κυβερνητικών υπηρεσιών ή των δημόσιων ή εξουσιοδοτημένων ιδρυμάτων τα οποία μπορεί να κληθούν να ασκήσουν ανάλογες δραστηριότητες.

2. Αν το απαιτούν οι περιστάσεις, η αρμόδια αρχή μπορεί να αναθέσει, βοηθητικά, ορισμένα καθήκοντα επιθεώρησης, σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, σε κατάλληλες κυβερνητικές υπηρεσίες ή δημόσια ιδρύματα ή να συνεργαστεί με τέτοιες υπηρεσίες ή ιδρύματα, εφόσον δεν προσβάλλεται η εφαρμογή των αρχών που προβλέπονται απ' αυτή τη σύμβαση.

Άρθρο 13

Η αρμόδια αρχή πρέπει να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για τη διευκόλυνση της συνεργασίας, μεταξύ των υπαλλήλων της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία, των εργοδοτών και των εργαζομένων ή των οργανώσεών τους, εφόσον βέβαια υπάρχουν τέτοιες οργανώσεις.

2.11.1 Θεσμική συνεργασία.

Το ΣΕΠΕ θα πρέπει, γενικά, να αφήσει περιθώριο για μια στρατηγική επιθεώρησης του κλάδου της γεωργίας με βάση την εξωτερική συνεργασία άλλων φορέων, σε θέματα όπως η παράνομη απασχόληση και η αδήλωτη εργασία. Επίσης, το τμήμα ΑΥΕ της επιθεώρησης εργασίας απαιτεί τη συνεργασία άλλων εξειδικευμένων φορέων (π.χ. γεωπόνων, κτηνιάτρων κ.λπ.).

Ο Νόμος 3996/2011 (άρθρο 31)¹⁰³ προβλέπει συνεργασία μεταξύ του ΣΕΠΕ και άλλων θεσμικών οργάνων, ορίζοντας ότι ο συντονισμός, η υλοποίηση, ο έλεγχος και η

¹⁰³Τροποποιεί τον Νόμο 3655/2008 (άρθρο 151) και τον Νόμο 3296/2004 (άρθρο 30)

παρακολούθηση της δράσης των κοινών ομάδων επιθεώρησης θα πραγματοποιείται στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ του Ειδικού Γραμματέα του ΣΔΟΕ, του ΣΕΠΕ και του Διευθυντή ή εξουσιοδοτημένου υπαλλήλου του ΕΦΚΑ, ανεξάρτητα από τις αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί σε κάθε φορέα. Ο Νόμος 4133/2013 προβλέπει επίσης συνεργασία μεταξύ αυτών των υπηρεσιών (άρθρο 14) και ορίζει ότι τα έγγραφα, τα βιβλία και τα πιστοποιητικά των επιχειρήσεων πρέπει να τίθενται στη διάθεση των επιθεωρητών της ΕΥΠΕΑ, των επιθεωρητών του ΣΕΠΕ και των επιθεωρητών από το ΣΔΟΕ και την ΥΠΟΑΔΗΕ κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων. Υπάρχει θεσμοθετημένη συνεργασία με την Οικονομική Αστυνομία και το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), που αποτελεί σχετικά μικρού μεγέθους φορέα (30 εκπρόσωποι στην Αθήνα και 10 στη Θεσσαλονίκη). Μπορούν να πραγματοποιούν επιθεωρήσεις οπουδήποτε υπάρχουν υποψίες για οικονομική απάτη, ιδίως σε σχέση με πληρωμές χωρίς ΦΠΑ, τιμολόγια ή αποδείξεις. Στον κλάδο της γεωργίας δεν πραγματοποιούν επιθεωρήσεις σε φυτείες, αλλά μόνο σε επιχειρήσεις του δευτερογενούς τομέα (κυρίως μονάδες συσκευασίας).

Το άρθρο 17 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει επίσης συνεργασία με άλλους φορείς, όπως τις αρχές των Ενόπλων Δυνάμεων και των Δυνάμεων Ασφαλείας, τις δικαστικές υπηρεσίες, τις δημόσιες υπηρεσίες και τις υπηρεσίες τοπικής αυτοδιοίκησης, που οφείλουν να παρέχουν κάθε βοήθεια που ζητείται, κυρίως από το ΣΕΠΕ.

Σε σχέση με τη συνεργασία μεταξύ του ΣΕΠΕ και των οικονομικών αρχών, το άρθρο 17 του Νόμου 3996/2011 προβλέπει ότι οι επιθεωρητές Εργασιακών Σχέσεων δύνανται να λαμβάνουν, από τις κρατικές οικονομικές υπηρεσίες, πληροφορίες σχετικά με τη δήλωση φόρου εισοδήματος ή φόρου επί των μισθών που υποβάλλουν οι επαγγελματίες, καθώς και όλες τις συνοδευτικές πληροφορίες και πληροφορίες σχετικά με τις δηλώσεις φόρου ακινήτων και άλλης ακίνητης περιουσίας και περιουσιακών στοιχείων των εργοδοτών. Το άρθρο 30 του Νόμου προβλέπει ότι τα θεσμικά όργανα του φορέα δίωξης οικονομικού εγκλήματος δύνανται επίσης να συμμετέχουν στις κοινές μονάδες ελέγχου των επιχειρήσεων και των χώρων εργασίας, υπό τη συντονισμένη επίβλεψη του Ειδικού Γραμματέα της Δίωξης οικονομικού εγκλήματος, του Ειδικού Γραμματέα του ΣΕΠΕ και του διαχειριστή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (ΕΦΚΑ).

Τέλος, αν η επιθεώρηση αφορά εργαζομένους με αναπηρίες, οι επιθεωρητές δύνανται περιστασιακά να συνεργάζονται με εμπειρογνώμονες που ορίζει η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρίες.

2.11.2 Συνεργασία με κοινωνικούς εταίρους (άρθρο 17 Νόμος 3996/2011)

Το ΣΚΕΕ ιδρύθηκε με τον Νόμο 3996/2011 και αποτελείται από εκπροσώπους του ΣΕΠΕ και εκπροσώπους των ενώσεων εργοδοτών και εργαζομένων. Το Συμβούλιο αποτελεί συμβουλευτικό όργανο, που γνωμοδοτεί σχετικά με τη δράση, τον σχεδιασμό, το πρόγραμμα κατάρτισης και την ετήσια έκθεση της επιθεώρησης εργασίας και παρέχει συμβουλές και συστάσεις σχετικά με τη λειτουργία του ΣΕΠΕ. ~~Το ΣΚΕΕ συμμετέχει επίσης στο Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας, ένα τριμερές όργανο σε επίπεδο Υπουργείου για την κοινωνική πολιτική, καθώς και στο Συμβούλιο Υγείας και Ασφάλειας Εργαζομένων.~~

Στο επίπεδο των επιτόπιων επιθεωρήσεων, εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων δύνανται να παρακολουθούν και να είναι παρόντες κατά τις επιθεωρήσεις που διεξάγει το ΣΕΠΕ. Σε τομεακό επίπεδο, η συνεργασία οργανώνεται μέσω των λεγόμενων Επιτροπών Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (παλαιότερα καλούνταν

μεικτές επιτροπές παρακολούθησης της υγείας και της ασφάλειας και των όρων εργασίας, σύμφωνα με τον Νόμο 3850/2010). Οι επιτροπές αυτές λειτουργούν στον τομέα της ναυπήγησης και των επισκευών σε περιοχές του Πειραιά και στον κατασκευαστικό κλάδο. Υπάρχει μία από τις εν λόγω επιτροπές σε κάθε νομό, και αποτελούνται από εκπροσώπους της επιθεώρησης εργασίας, εκπροσώπους των εργοδοτών και των εργαζομένων και άλλους εκπροσώπους από άλλους φορείς (π.χ. Τεχνικό Επιμελητήριο, Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας κ.λπ.). Και οι δύο μεικτές επιτροπές επιθεωρούν χώρους εργασίας και προτείνουν μέτρα και μέσα αποκατάστασης στους εργοδότες μέσω της επιθεώρησης εργασίας και, γενικά, παρέχουν ενημέρωση στους τομείς και τους χώρους εργασίας που υπόκεινται σε εποπτεία. Η παρουσία συνδικαλιστικών οργάνων στον κλάδο της γεωργίας είναι πολύ πιο περιορισμένη, ωστόσο κρίνεται σκόπιμο να γίνει τουλάχιστον αξιολόγηση της πιθανότητας σύστασης ενός είδους μεικτών επιτροπών παρακολούθησης στον εν λόγω κλάδο, με σκοπό την καλύτερη εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος επιθεώρησης.

Όσον αφορά τον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία, το άρθρο 19 του Νόμου 3996/2011, με σκοπό την πιο αποτελεσματική ενίσχυση της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία, προβλέπει συνεργασία μεταξύ του ΣΕΠΕ και της Γενικής Διεύθυνσης Εργασιακών Σχέσεων, Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία και Ένταξης στην Εργασία¹⁰⁴. Η συνεργασία αυτή περιλαμβάνει τακτικές κοινές συνεδριάσεις των εν λόγω υπηρεσιών και του ΣΚΕΕ.

2.11.3 Άλλα θεσμικά όργανα

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος επιβλέπει τις δραστηριότητες δασικής εκμετάλλευσης. Οι υπηρεσίες επιθεώρησης του Υπουργείου ελέγχουν την ενημερότητα των εργοδοτών όσον αφορά την καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, την παράνομη δασική εκμετάλλευση, την άδεια μεταφοράς ξυλείας, την τεκμηρίωση, τη συμμόρφωση με τις προδιαγραφές δασικής εκμετάλλευσης (τύπος δένδρων), την υποχρεωτική κατάρτιση ΑΥΕ που πρέπει να παρέχουν οι συνεταιρισμοί, τους κανονισμούς περί συνεταιρισμών και την απαγόρευση των υπεργολαβιών. Υπάρχει επίσης Σώμα επιθεωρητών περιβάλλοντος που εργάζονται για το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Σε περίπτωση που συμβεί εργατικό ατύχημα, καταγράφεται αλλά δεν γνωστοποιείται στο ΣΕΠΕ. Ως προς αυτό το ζήτημα, δεν έχει γίνει καμία ρύθμιση για συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και το ΣΕΠΕ ως τώρα¹⁰⁵, παρόλο που υπάρχει κοινό πεδίο δραστηριότητας μεταξύ των δύο φορέων.

Από την άλλη πλευρά, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) είναι αρμόδιο για την καταχώριση γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αδειών γεωργικών μηχανημάτων, αδειών εγκαταστάσεων μεταποίησης ζωικών προϊόντων, αδειών για χειριστές ελκυστήρων και άλλου εξοπλισμού (Προεδρικό Διάταγμα 333/1977), καθώς και αδειών που εκδίδονται από τις περιφερειακές μονάδες της Διεύθυνσης Αγροτικής Οικονομίας (Προεδρικό Διάταγμα 57/2010, όπως τροποποιήθηκε από το Προεδρικό Διάταγμα 81/2011 (ΕΚΑ 197/Λ/2011)). Το ΥΠΑΑΤ μπορεί να υπολογίζει τις μονάδες εργασίας βάσει του μεγέθους, των εισοδημάτων των καλλιεργειών και των δαπανών των

¹⁰⁴Γενική Διεύθυνση Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας (ΓΔΣΥΕ) και Γενική Διεύθυνση Εργασίας (ΓΔΕ) πριν από το Προεδρικό Διάταγμα 134/2017.

¹⁰⁵ Σύμφωνα με πληροφορίες των εκπροσώπων του Υπουργείου Περιβάλλοντος στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

γεωργών από την εφαρμογή των παροχών της ΕΕ (διαχείριση μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, περιλαμβάνονται επιλέξιμες δαπάνες) ή του εντύπου Ε3 (φορολογικές δηλώσεις).

Το ΥΠΑΑΤ διαθέτει ειδικές υπηρεσίες επιθεώρησης και κτηνιατρικής, που συντονίζονται σε κεντρικό επίπεδο, αλλά λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο, διεξάγοντας επιτόπιες επιθεωρήσεις και ελέγχοντας τις άδειες, τα φυτοφάρμακα, τα λιπάσματα, τις ενισχύσεις της ΕΕ, τα μηχανήματα, τις εγκαταστάσεις (κυρίως τις μονάδες εκτροφής) και, γενικά, τη συμμόρφωση με το νομικό πλαίσιο.

Το Υπουργείο Εσωτερικών διαθέτει επίσης περιφερειακές Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας (ΔΑΟΚ), που συμμετέχουν στην έγκριση και την αδειοδότηση γεωργικού εξοπλισμού και φυτοφαρμάκων¹⁰⁶. Άλλος ένας αρμόδιος φορέας είναι ο ΟΠΕΚΕΠΕ, που δύναται να παρέχει στους γεωργούς μια υπηρεσία αίτησης για ενίσχυση από την ΕΕ μέσω εξωτερικών αναδόχων (έναντι πάγιου τέλους €200 ετησίως).

Η Σύσταση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία) Αριθ. 133 ορίζει ότι, όταν το επιτρέπουν οι εθνικές συνθήκες, οι αρμοδιότητες της επιθεώρησης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας πρέπει να διευρύνονται και να υπάρχει συνεργασία με τις αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες, ώστε να παρέχεται στήριξη στον αγρότη-παραγωγό για τη βελτίωση της επιχείρησής του, αλλά και των συνθηκών ζωής και εργασίας των ατόμων που εργάζονται σε αυτή. Συνιστά επίσης η επιθεώρηση εργασίας να συνεργάζεται, κατά τις ενέργειες επιβολής, όσον αφορά ζητήματα όπως η κατάρτιση των εργαζομένων, οι κοινωνικές υπηρεσίες στον κλάδο της γεωργίας, οι συνεταιρισμοί και η υποχρεωτική σχολική φοίτηση.

Αν και η κατάσταση σε ορισμένες ελληνικές εγκαταστάσεις είναι εξαιρετικά επισφαλής όσον αφορά τις συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών εργαζομένων, η ανάθεση περισσότερων αρμοδιοτήτων στους επιθεωρητές εργασίας, όπως της συνεργασίας με τις αρμόδιες υπηρεσίες για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των γεωργών ή την υποχρεωτική φοίτηση στο σχολείο για τα παιδιά, θα απαιτούσε πολλούς νέους ανθρώπινους πόρους. Ωστόσο, η ελληνική επιθεώρηση εργασίας θα μπορούσε να εξετάσει κατά πόσο είναι απαραίτητο να γίνει τροποποίηση της νομοθεσίας ώστε να δημιουργηθούν δίαυλοι τακτικής συνεργασίας με άλλους φορείς όπως ΜΚΟ, το Ινστιτούτο Κοινωνικής Οικονομίας ή Συνεταιριστικές Ενώσεις.

¹⁰⁶Ερωτηματολόγιο για τη Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας (Γεωργία), 1969 (Αριθ. 129), τελικές απαντήσεις (μετάφραση στα Αγγλικά, 7 Ιουνίου).

3. Ευρήματα: κενά στην αποτελεσματική επέκταση της επιθεώρησης εργασίας σε όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και ομάδες εργαζομένων

3.1 Αξιολόγηση της κείμενης νομοθεσίας: χωρίς μείζονα εμπόδια για την επικύρωση της Σύμβασης 129

- Καμία διάταξη της ελληνικής νομοθεσίας δεν εμποδίζει την πραγματοποίηση επιθεωρήσεων στον κλάδο της γεωργίας από την ελληνική επιθεώρηση εργασίας. Ο νόμος συμπεριλαμβάνει ρητώς τον πρωτογενή τομέα στο πεδίο αρμοδιότητας της επιθεώρησης εργασίας.
- Επιπλέον, σύμφωνα με πληροφορίες που συλλέχθηκαν κατά την επίσκεψη μελέτης που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα (8-11 Μαΐου), οι επιθεωρητές, στην πράξη, χειρίζονται καταγγελίες που υποβάλλονται από εργαζομένους στον κλάδο της γεωργίας σχετικά με οποιοδήποτε εργασιακό ζήτημα¹⁰⁷ ή με αδήλωτη εργασία, πραγματοποιούν επιθεωρήσεις σε σχέση με δραστηριότητες αλιείας και διερευνούν εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες στον κλάδο της γεωργίας.
- Οι επιθεωρητές εργασίας στην Ελλάδα πραγματοποιούν επίσης επιθεωρήσεις σε επιχειρήσεις του τομέα της μεταποίησης (π.χ. συσκευασία κ.λπ.), γνωρίζοντας τη δευτερογενή οικονομία του κλάδου της γεωργίας, που συχνά αντιμετωπίζει τους ίδιους κινδύνους (κάποιες επαγγελματικές ασθένειες, μηχανήματα, αδήλωτη εργασία κ.λπ.). Ως προς το θέμα αυτό, η κύρωση της Σύμβασης 129 δεν απαιτεί σημαντικές τροποποιήσεις της ελληνικής νομοθεσίας.

3.2 Δομή του ΣΕΠΕ, προσωπικό και αριθμός επιθεωρητών.

- Η τρέχουσα οργάνωση και δομή του ΣΕΠΕ είναι κατάλληλα επανδρωμένη και εξοπλισμένη τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Το ΣΕΠΕ υποστηρίζεται από το Υπουργείο, έχει δικό του προϋπολογισμό και περιλαμβάνει θεματικά τμήματα και διατομεακές μονάδες που παρέχουν υποστήριξη στις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες.
- Παρόλο που κάποιοι από τους ερωτηθέντες ανέφεραν την ανάγκη ύπαρξης ειδικού τμήματος για τον κλάδο της γεωργίας σε κεντρικό επίπεδο και σε κάθε περιφερειακή επιθεώρηση, η τρέχουσα δομή του ΣΕΠΕ είναι επαρκής για την επιθεώρηση του κλάδου της γεωργίας, αν και η κάλυψη του γεωργικού κλάδου ενδέχεται, σε κάποιο βαθμό, να απαιτήσει επιπλέον ανθρώπινο δυναμικό και, κατά συνέπεια, πρόσθετους οικονομικούς πόρους.
- Το υψηλό ποσοστό αδήλων εργαζομένων στον κλάδο της γεωργίας, σε συνδυασμό με τον σημαντικό αριθμό μεταναστών εργαζομένων, καθώς και τις

¹⁰⁷ Σύμφωνα με πληροφορίες από το γραφείο του ΣΕΠΕ στην Παλλήνη στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

κακές συνθήκες εργασίας τους, καθιστά ενδεδιγμένη την εξέταση του ενδεχομένου μέτριας αύξησης του προσωπικού.

- Όσον αφορά τους επιθεωρητές εργασίας, ο αριθμός των επιθεωρητών που πραγματοποιούν ενεργά επιθεωρήσεις (575 επιθεωρητές, συμπεριλαμβανομένης της Ειδικής Μονάδας Επιθεώρησης, απέχει πολύ από τον αριθμό που προβλέπει η νομοθεσία και είναι κατά 130 άτομα μικρότερος από τον αριθμό των επιθεωρητών το 2016¹⁰⁸, λόγω των οικονομικών περιορισμών στη Δημόσια Διοίκηση). Ωστόσο, η αναλογία εργαζομένων ανά επιθεωρητή στην Ελλάδα παραμένει ευνοϊκή σε σύγκριση με άλλες ανεπτυγμένες χώρες της ΕΕ και σύμφωνα με διάφορες έρευνες. Παρόλα αυτά, η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει (βλ. παρακάτω) ορισμένες συστάσεις ως προς αυτό το ζήτημα.
- Η έλλειψη ή η ανεπάρκεια διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού αναγκάζει τους επιθεωρητές εργασίας να αναλαμβάνουν διοικητικές αρμοδιότητες, περιορίζοντας ενδεχομένως την πλήρη άσκηση των καθηκόντων επιτόπιας επιθεώρησης. Αν και τα αριθμητικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση παρουσιάζουν μια επισφαλή κατάσταση όσον αφορά την παροχή διοικητικής υποστήριξης στους επιθεωρητές, αυτή η έλλειψη διοικητικού προσωπικού δεν αναμένεται να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ανάληψη επιθεωρήσεων στον κλάδο της γεωργίας από το ΣΕΠΕ, αν και μια αύξηση του διοικητικού προσωπικού κρίνεται απαραίτητη σε κάθε περίπτωση, ακόμη περισσότερο μετά την κύρωση της Σύμβασης 129.

3.3 Υλικοί πόροι

- Οι περιορισμοί σχετικά με τη χρήση αυτοκινήτων ή/και την επιστροφή των εξόδων των επισκέψεων των επιθεωρητών σε χώρους εργασίας αποτελούν επίσης αφορμή σημαντικού προβληματισμού. Οι επιθεωρητές εργασίας στην Ελλάδα δεν διαθέτουν τα απαραίτητα μεταφορικά μέσα ή επαρκείς οικονομικούς πόρους για την επιστροφή των εξόδων που πραγματοποιούν κατά τις επισκέψεις επιθεώρησης. Αυτό αποτελεί ένα σχετικό κενό εφόσον ο στόχος της διεύρυνσης του πεδίου αρμοδιότητας της επιθεώρησης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας θα παρουσιάσει πολύ περισσότερες δυσκολίες χωρίς επαρκή μέσα μεταφοράς. Πολλοί επιθεωρητές χρησιμοποιούν τα δικά τους αυτοκίνητα αλλά τα έξοδα επιστρέφονται μόνο αν η διανυθείσα απόσταση ξεπερνά τα 50 χιλιόμετρα. Επιπλέον, η επιστροφή των εξόδων περιορίζεται σε 5 επιθεωρήσεις τον μήνα και €20 ανά επιθεώρηση, πάντοτε με την επιφύλαξη των διαθέσιμων πόρων από τον προϋπολογισμό¹⁰⁹. Οι περιορισμοί όσον αφορά την επιστροφή των εξόδων, καθώς και ο περιορισμένος αριθμός υπηρεσιακών αυτοκινήτων, αποτελούν πραγματικό κώλυμα για την επιθεώρηση εργασίας στον κλάδο της γεωργίας, που απαιτεί επιτόπιες επιθεωρήσεις και οδήγηση σε δύσβατους δρόμους και απομονωμένες περιοχές.

¹⁰⁸Σύμφωνα με την Έκθεση για τις Ανάγκες Διαχείρισης της Εργασίας στην Ελλάδα.

¹⁰⁹Σύμφωνα με πληροφορίες από το γραφείο του ΣΕΠΕ στην Παλλήνη στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

- Το σύστημα Τεχνολογίας των Πληροφοριών της επιθεώρησης εργασίας, σε ορισμένες περιπτώσεις, θεωρείται από κάποιους επιθεωρητές εργασίας μη φιλικό προς τον χρήστη και χρονοβόρο, σύμφωνα με τους ερωτηθέντες που γνωρίζουν το ζήτημα. Ωστόσο, το σύστημα ανακτά τα δεδομένα των εργοδοτών εισάγοντας τον αριθμό φορολογικού μητρώου, γεγονός που διευκολύνει σημαντικά το έργο των επιθεωρητών. Επίσης, οι επιθεωρητές έχουν πρόσβαση στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ και μπορούν να μπαίνουν στο σύστημα ακόμη και μέσω του φορητού τους υπολογιστή κατά τις επισκέψεις επιθεώρησης αν χρειαστεί¹¹⁰. Αυτά τα δυο εργαλεία από μόνα τους είναι απολύτως αναγκαία αλλά όχι επαρκή για τη διεκπεραίωση των επιθεωρήσεων εργασίας στον κλάδο της γεωργίας.
- Η διαλειτουργικότητα μεταξύ του ολοκληρωμένου συστήματος Τεχνολογίας των Πληροφοριών του ΣΕΠΕ και άλλων φορέων περιορίζεται στο ΕΡΓΑΝΗ. Επιπλέον, το ΕΡΓΑΝΗ δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με τους αυτοαπασχολούμενους ή τους εργαζομένους με εργόσημα. Αυτές οι συνθήκες παρεμποδίζουν τη δυνατότητα των επιθεωρητών εργασίας να έχουν πρόσβαση σε αυτά τα δεδομένα μέσω του ΕΡΓΑΝΗ και δεν επιτρέπουν στο ΣΕΠΕ τη συστηματική λήψη πληροφοριών, που είναι εξαιρετικά χρήσιμη για τη δραστηριότητα και τον σχεδιασμό των επιθεωρήσεων. Ωστόσο, μια νέα Υπουργική Απόφαση της 11ης Ιουνίου 2018 (32143/Δ1.11288) ρυθμίζει περαιτέρω την πρόσβαση και τη διαχείριση του ΕΡΓΑΝΗ από το ΣΕΠΕ, τον ΕΦΚΑ και τον ΟΑΕΔ (άρθρο 7) και προβλέπει ότι η διαλειτουργικότητα του ΕΡΓΑΝΗ μπορεί να συνδέεται με άλλα συστήματα ΤΠΕ του ευρύτερου δημόσιου τομέα, εφαρμόζοντας το Πλαίσιο της Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (άρθρο 10), επομένως το νομικό πλαίσιο για την επέκταση της διαλειτουργικότητας σε άλλους φορείς είναι ανοικτό.
- Επίσης, δεν υπάρχει πρόσβαση στο Μητρώο ΑΜΚΑ, το σύστημα Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης της ΗΔΙΚΑ (Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης), στο οποίο καταχωρούνται όλα τα άτομα που διαθέτουν κοινωνική ασφάλιση και όσοι λαμβάνουν παροχές ή είναι δικαιούχοι του ελληνικού συστήματος υγείας. Επιπλέον, δεν υπάρχει διασταύρωση δεδομένων με άλλους σχετικούς φορείς όπως ο ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησης) ή η ΑΑΔΕ (Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων) που διαθέτουν πολύτιμες πληροφορίες όπως οικονομικά στοιχεία σχετικά με όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, ετήσια έσοδα και δαπάνες, μηνιαία δήλωση ΦΠΑ, ιδιοκτησία επιχειρήσεων, εισαγωγές και εξαγωγές, απασχόληση κ.λπ.

3.4 Συμφιλίωση και άλλες αρμοδιότητες

- Η διαμεσολάβηση και η συμφιλίωση αποτελούν σημαντικά καθήκοντα για την ελληνική επιθεώρηση εργασίας. Σύμφωνα με πηγές του ΣΕΠΕ, ένας επιθεωρητής αφιερώνει περίπου 1 ώρα του χρόνου εργασίας του/της

¹¹⁰Σύμφωνα με πληροφορίες από το γραφείο του ΣΕΠΕ στην Παλλήνη στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

ημερησίως (που αντιστοιχεί στο 12,5% του συνολικού χρόνου εργασίας¹¹¹) σε καθήκοντα συμφιλώσης. Δεν έχει καταστεί δυνατός ο προσδιορισμός του ακριβούς αριθμού των επιθεωρητών εργασίας στους οποίους ανατίθενται καθήκοντα συμφιλώσης, καθώς όλοι οι επιθεωρητές που πραγματοποιούν επιτόπιες επιθεωρήσεις δύνανται να αναλάβουν τέτοιου είδους καθήκοντα, αλλά σύμφωνα με πηγές του ΣΕΠΕ, εκτιμάται σε ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης 68 επιθεωρητών¹¹² (σχεδόν 12% του ενεργού δυναμικού της επιθεώρησης εργασίας). Τα συγκεκριμένα καθήκοντα αποτελούν επομένως υπολογίσιμο μέρος του συνολικού φόρτου εργασίας των επιθεωρητών εργασίας και αφαιρούν ανθρώπινο δυναμικό από τις επιτόπιες επιθεωρήσεις¹¹³.

- Εν κατακλείδι, τα καθήκοντα συμφιλώσης είναι χρονοβόρα και εξηγούν εν μέρει τον μειωμένο αριθμό επισκέψεων επιθεώρησης που πραγματοποιεί κατά μέσο όρο ένας επιθεωρητής (12 ανά εβδομάδα). Το ΣΕΠΕ αναλαμβάνει επίσης και άλλα καθήκοντα, όπως την έγκριση εσωτερικών κανονισμών επιχειρήσεων ή άλλα γενικά καθήκοντα πληροφόρησης, που επίσης απορροφούν τον χρόνο και την εμπειρογνωμοσύνη των επιθεωρητών.

3.5 Κατάρτιση

- Γενικά, το ΣΕΠΕ διαθέτει πόρους κατάρτισης όσον αφορά το πλαίσιο, τα θεσμικά όργανα, τα προγράμματα κατάρτισης, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες από άλλους φορείς του δημοσίου και τα κονδύλια του προϋπολογισμού. Αν και κάποιοι από τους ερωτηθέντες ανέφεραν την ανάγκη ύπαρξης πιο εξειδικευμένων επιθεωρητών για τον κλάδο της γεωργίας, πρέπει να σημειωθεί ότι το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των Ελλήνων επιθεωρητών εργασίας αρχικά πληροί τα απαιτούμενα επαγγελματικά προσόντα του κλάδου της γεωργίας.
- Αφενός, ο τομέας της αδήλωτης εργασίας δεν απαιτεί επιπλέον κατάρτιση, εφόσον το φαινόμενο αυτό υπάρχει σε κάθε κλάδο. Αντίθετα, ζητήματα όπως η εμπορία ανθρώπων και η νομοθεσία σχετικά με τους μετανάστες εργαζομένους από τρίτες χώρες απαιτούν πιο εξειδικευμένη κατάρτιση.
- Αφετέρου, όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, στον κλάδο της γεωργίας υπάρχουν συγκεκριμένοι κίνδυνοι για την υγεία που θα πρέπει επίσης να αποτελέσουν αντικείμενο ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης (χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, ορισμένοι τύποι μηχανημάτων, εργασία σε θερμοκήπια κ.λπ.).

¹¹¹ Σύμφωνα με πληροφορίες από το γραφείο του ΣΕΠΕ στην Παλλήνη στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

¹¹² Πηγή: κεντρικές υπηρεσίες του ΣΕΠΕ.

¹¹³ . Είναι ιδίως αξιοσημείωτο το γεγονός ότι υπάρχει δυνατότητα συμφιλώσης και για τις καταγγελίες, ακόμη και για αυτές που αφορούν περιπτώσεις αδήλωτης εργασίας. Αυτό σημαίνει ότι δεν επιβάλλονται κυρώσεις στις επιχειρήσεις σε περίπτωση που έχει κινηθεί η συγκεκριμένη διαδικασία. Σε περίπτωση διαφωνίας, ο εργαζόμενος δύναται να προσφύγει στα δικαστήρια.

3.6 Σχεδιασμός των δραστηριοτήτων επιθεώρησης

- Το ΣΕΠΕ υιοθετεί ένα ετήσιο σχέδιο επιθεωρήσεων που καταρτίζεται από τις κεντρικές υπηρεσίες και υποβάλλεται στο ΣΚΕΕ προς έγκριση. Οι περιφερειακές επιθεωρήσεις δύνανται να υποβάλλουν προτάσεις για εστιασμένες επιθεωρήσεις. Το ετήσιο σχέδιο περιλαμβάνει έναν αριθμό επιθεωρήσεων, καθώς και εστιασμένους στόχους σε διάφορους τομείς, όπως αδήλωτη εργασία, ΑΥΕ ή εργασιακές σχέσεις και σε διάφορους βιομηχανικούς και οικονομικούς κλάδους.
- Το ΣΕΠΕ έχει επίσης πραγματοποιήσει ειδικές εστιασμένες επιθεωρήσεις όπως το «Πιλοτικό πρόγραμμα στοχευμένων επιθεωρήσεων, με μικτά κλιμάκια, στο πλαίσιο του 3ετούς σχεδίου - οδικού χάρτη για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας 2017-2019», ένα πιλοτικό πρόγραμμα προς υλοποίηση στον Μητροπολιτικό Δήμο της Αθήνας στην περιφέρεια Αττικής, που περιλαμβάνει μια σειρά από επιλεγμένες επιχειρήσεις προς επιθεώρηση μέσω του ΠΣΔ ανάλυσης κινδύνου του ΣΕΠΕ.
- Σύμφωνα με πηγές από το ΣΕΠΕ, ο κλάδος της γεωργίας συμπεριλαμβάνεται στον ετήσιο σχεδιασμό, επομένως η κύρωση της Σύμβασης 129 δεν αποτελεί πρόκληση για την επιθεώρηση εργασίας ως προς τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων επιθεώρησης στον συγκεκριμένο κλάδο. Επίσης, η υπολογιζόμενη ισορροπία μεταξύ προδραστικών και αντιδραστικών επιθεωρήσεων είναι περίπου 60% προδραστική έναντι 40% αντιδραστικής επιθεώρησης¹¹⁴, που αφήνει μεγάλο περιθώριο για τον σχεδιασμό επιθεωρήσεων στον κλάδο της γεωργίας και για την πραγματοποίηση εστιασμένων επιθεωρήσεων στον εν λόγω κλάδο.

3.7 Ασφάλεια των επιθεωρητών εργασίας

- Ένας από τους βασικούς προβληματισμούς που προέκυψαν κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα (8-11 Μαΐου) αφορά την ασφάλεια των επιθεωρητών εργασίας στον κλάδο της γεωργίας, ένα ζήτημα που τους προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία. Υπάρχουν περιοχές τις οποίες εκμεταλλεύονται ομάδες οργανωμένου εγκλήματος, ενώ οι επιθεωρητές που ερωτήθηκαν δηλώνουν ότι υπάρχουν ορισμένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις τις οποίες δεν θα προσέγγιζαν χωρίς τη βοήθεια της αστυνομίας. Αυτό αποτελεί σοβαρό κώλυμα για την επέκταση της κάλυψης του ΣΕΠΕ στον γεωργικό κλάδο. Η ανάμνηση των γεγονότων της Μανωλάδας είναι ακόμη έντονη σε όλη την Ελλάδα και οι επιθεωρητές εργασίας αναπόφευκτα, όταν αναλαμβάνουν επιθεωρήσεις, εξετάζουν τους κινδύνους σε ορισμένες περιοχές όπου ομάδες

¹¹⁴ Σύμφωνα με πληροφορίες από το γραφείο του ΣΕΠΕ στην Παλλήνη στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου. Ωστόσο, τα στοιχεία αυτά διαφέρουν κατά πολύ από αυτά που περιλαμβάνει η «Έκθεση για τις Ανάγκες Διαχείρισης της Εργασίας»: «ένα τοπικό γραφείο επιθεώρησης εργασίας που ερωτήθηκε, υπολόγισε ότι το 70% των περιπτώσεων που αναλαμβάνει αφορά αντιδραστικές επιθεωρήσεις εργασίας, σημειώνοντας ότι ανταποκρίνεται σε όλες τις υποθέσεις που αναφέρονται, ενώ το 30% των περιπτώσεων αφορά προδραστικές επιθεωρήσεις εργασίας σε χώρους εργασίας που επιλέγει το ίδιο», σελ. 69.

οργανωμένου εγκλήματος εκμεταλλεύονται μετανάστες εργαζομένους, κυρίως από το Μπαγκλαντές και το Πακιστάν. Βασικό σημείο ως προς αυτό το ζήτημα είναι η ενδεδειγμένη συνεργασία του ΣΕΠΕ με την Ελληνική Αστυνομία. Η ασφάλεια των επιθεωρητών κατά την επιθεώρηση γεωργικών εγκαταστάσεων πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα για το ΣΕΠΕ και σοβαρές συστάσεις ως προς αυτό το θέμα παρουσιάζονται στη συνέχεια.

3.8 Κενά που υπάρχουν σχετικά με την αδήλωτη εργασία και την εργασία των παράνομων μεταναστών

- Άλλο ένα ζήτημα που προκαλεί προβληματισμό είναι το υψηλό ποσοστό αδήλωτης εργασίας στη γεωργία, που αποτελεί κλάδο με σημαντική τάση προσφυγής στην παραοικονομία¹¹⁵, υψηλά ποσοστά παράτυπης απασχόλησης (παραδοσιακά περίπου 13%), καθώς και αυτοαπασχόλησης και εργασίας σε οικογενειακές επιχειρήσεις¹¹⁶. Για να αναφέρουμε ένα μόνο παράδειγμα, από τις 15/09/2013 ως τις 31/12/2015 το ΣΕΠΕ επιθεώρησε 68.209 επιχειρήσεις, οι επιθεωρητές εντόπισαν αδήλωτους εργαζομένους σε 9.966 επιχειρήσεις και κατά τις επιθεωρήσεις εντοπίστηκαν 17.058 αδήλωτοι εργαζόμενοι¹¹⁷. Τα στοιχεία αυτά αντιστοιχούν σε ποσοστό εμφάνισης αδήλωτης εργασίας 14,6% ανά επιθεωρηθείσα επιχείρηση και 1,7 αδήλωτο εργαζόμενο για κάθε επιχείρηση στην οποία διαπιστώθηκε παράβαση.
- Επομένως, η ύπαρξη υψηλών ποσοστών αδήλωτης εργασίας και απασχόλησης σε οικογενειακές επιχειρήσεις στον κλάδο της γεωργίας απαιτεί μεγαλύτερη προσπάθεια επιθεώρησης και μια καλά σχεδιασμένη στρατηγική επιθεωρήσεων, συνεπώς η ανάληψη δραστηριοτήτων επιθεώρησης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας από το ΣΕΠΕ θα έχει αντίκτυπο στην οργάνωση, τους στόχους και τους πόρους του.

3.9 Κενά που υπάρχουν σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση στον κλάδο της γεωργίας

Η συντριπτική πλειονότητα των εργαζομένων στον κλάδο της γεωργίας, κυρίως οι προσωρινοί εργαζόμενοι, πληρώνεται μέσω κουπονιών εργασίας και ένα μέρος του ποσού του κουπονιού εισπράττεται ως εισφορά κοινωνικής ασφάλισης μέσω του συστήματος του «εργόσημου». Ωστόσο, οι εργαζόμενοι αυτοί δεν περιλαμβάνονται στη

¹¹⁵ Διαγνωστική έκθεση για την αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα / Διεθνές Γραφείο Εργασίας, Τμήμα Απασχόλησης, Μονάδα Άτυπης Οικονομίας. – Γενεύη: ΔΟΕ, 2016, σελ. 26, διαθέσιμο στο http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/projectdocumentation/wcms_531548.pdf

¹¹⁶ Η αδήλωτη εργασία στον κλάδο της γεωργίας υπολογίζεται στο 12,9%, η αυτοαπασχόληση και η απασχόληση σε οικογενειακές επιχειρήσεις υπολογίζεται σχεδόν σε 90% σύμφωνα με κάποιες μελέτες: Δημήτρης Καραντινός, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Απασχόλησης, Άρθρο για την Αδήλωτη Εργασία από Ανταποκριτή SYSDem (Επικαιροποίηση Επισκόπησης ΕΠΑ: Φθινόπωρο 2004), Ελλάδα, Μάιος 2007, σελίδα 3 και 4

¹¹⁷ Πηγή: ΣΕΠΕ, παρουσίαση Μίχου Ανδρέα, Προϊσταμένου Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας Λάρισας.

βάση δεδομένων ΕΡΓΑΝΗ. Επομένως, οι συνθήκες αυτές καθιστούν αδύνατο για τους επιθεωρητές εργασίας τον έλεγχο του κατά πόσο οι εργαζόμενοι που είναι παρόντες σε μια επιθεώρηση έχουν προγενέστερα καταχωρηθεί σε καταλόγους κοινωνικής ασφάλισης στον βαθμό που το κουπόνι εργασίας αγοράζεται πριν από την έναρξη της εργασίας αλλά συμπληρώνεται μετά το τέλος της. Η κατάσταση αυτή αποτελεί σημαντικό περιορισμό και πρόσθετη δυσκολία για την επίβλεψη της αδήλωτης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας από τους επιθεωρητές εργασίας. Το κενό αυτό ισχύει και για την επιθεώρηση της παράτυπης απασχόλησης μεταναστών από τρίτες χώρες εφόσον και αυτοί δύνανται να απασχολούνται με κουπόνια εργασίας.

- Το σύστημα των κουπονιών εργασίας στον κλάδο της γεωργίας χρησιμοποιείται ευρέως για τους προσωρινούς εργαζομένους ή για οποιοδήποτε είδος εργασιακής σχέσης ορισμένου χρόνου, ενώ οι εποχικοί προσκεκλημένοι εργαζόμενοι καταχωρούνται στο ΕΡΓΑΝΗ ως εξαρτώμενοι εργαζόμενοι. Ως προς αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι η χρήση του συστήματος των κουπονιών εργασίας συνήθως περιορίζεται σε συγκεκριμένες περιστασιακές εργασίες και η επέκτασή του σε έναν ολόκληρο κλάδο δεν αποτελεί τον γενικό κανόνα στην Ευρώπη. Στις χώρες της ΕΕ που εφαρμόζουν σύστημα με κουπόνια εργασίας για συμβάσεις απασχόλησης, η χρήση του σε γενικές γραμμές περιορίζεται σε ημεδαπούς εργαζομένους ή πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις περιστασιακής απασχόλησης. Η Ιταλία, για παράδειγμα, πρόσφατα (2017) αναθεώρησε το σύστημά της ως προς τα κουπόνια εργασίας για τον κλάδο της γεωργίας και το περιόρισε σε λίγες περιπτώσεις¹¹⁸.
- Από την άλλη πλευρά, το ανωτέρω περιγραφόμενο πρόβλημα για την επιθεώρηση εργασίας μπορεί να επιλυθεί με την επέκταση του ηλεκτρονικού συστήματος καταχώρισης ΕΡΓΑΝΗ σε όλους τους γεωργούς. Ωστόσο, η δυνατότητα αυτή μπορεί να ενέχει κάποιες δυσκολίες που σχετίζονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του γεωργικού κλάδου. Για παράδειγμα, το μορφωτικό επίπεδο στον κλάδο της γεωργίας είναι χαμηλό¹¹⁹ και οι γεωργοί δεν είναι πάντα εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες και τους πόρους ΤΠ, κυρίως όσοι είναι μεγάλης ηλικίας. Επιπλέον, πολλοί γεωργοί δεν υποβάλλουν τις αιτήσεις για παροχές της ΕΕ ηλεκτρονικά και, αντί αυτού, πληρώνουν ιδιωτικές εταιρείες συμβούλων για την παροχή υπηρεσιών υποβολής αιτήσεων. Αυτό αποτελεί εμπόδιο για την επέκταση σε όλους τους γεωργούς της υποχρεωτικής χρήσης του ΕΡΓΑΝΗ για τη δήλωση των εργαζομένων. Ωστόσο, αυτή η δυσκολία σταδιακά θα ξεπεραστεί κατά τα επόμενα χρόνια,

¹¹⁸ Η Ιταλία έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την κατάργηση του παλιού συστήματος κουπονιών (που χρησιμοποιείται και στον κλάδο της γεωργίας) και την αντικατάστασή του από ένα νέο σύστημα βάσει του οποίου τα κουπόνια εργασίας περιορίζονται σε εργοδότες με λιγότερους από 5 εργαζομένους ή σε ορισμένο ποσό (μισθός συν εισφορές κοινωνικής ασφάλισης) και τη δημιουργία μιας on-line πλατφόρμας Κοινωνικής Ασφάλισης στην οποία ο εργοδότης χρεώνει το ποσό προς καταβολή από το Ιταλικό Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (INPS), για περισσότερες πληροφορίες βλ. Reuters, 17 Μαρτίου, διαθέσιμο στο <https://www.reuters.com/article/us-italy-employment-reform-idUSKBN16O1TW> και L&E Global Knowledge Center, *Italy: a new "Voucher" System*, διαθέσιμο στο <http://knowledge.leglobal.org/italy-a-new-voucher-system/>.

¹¹⁹ Σύμφωνα με πληροφορίες από τους εκπροσώπους των εργοδοτών στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

εφόσον οι νέες γενιές γεωργών θα είναι πιο εξοικειωμένες με τις έξυπνες τεχνολογίες.

3.10 Σαφήνεια και διαφάνεια της νομοθεσίας

- Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης μελέτης, η γενική αντίληψη ήταν ότι οι νομικές υποχρεώσεις δεν είναι πάντοτε σαφείς. Κάποιοι από τους ερωτηθέντες εξέφρασαν διαφορετικές ερμηνείες σχετικά με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας. Για παράδειγμα, οι εξηγήσεις όσον αφορά την καταχώριση σε καταλόγους κοινωνικής ασφάλισης ή την προηγούμενη δήλωση των εργαζομένων στο ΣΕΠΕ δεν συνέπιπταν καθόλου και μερικές φορές ήταν αντικρουόμενες.
- Ειδικότερα, το πρόβλημα εστιάζεται στην υποχρεωτική εκ των προτέρων γνωστοποίηση των εργαζομένων με κουπόνια εργασίας στο ΣΕΠΕ. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν κατά την επίσκεψη μελέτης, η υποχρέωση προηγούμενης δήλωσης στο ΣΕΠΕ των εργαζομένων με κουπόνια εργασίας θα έπρεπε να περιλαμβάνεται στη νομοθεσία (άρθρο 16 του Νόμου 2874/2000). Ωστόσο η συγκεκριμένη νομική διάταξη δεν περιλαμβάνει κάποια τέτοιου είδους υποχρέωση¹²⁰, επομένως το βασικό ζήτημα του κατά πόσο υφίσταται υποχρέωση δήλωσης όλων των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων με κουπόνια εργασίας, πριν από την έναρξη της εργασίας παραμένει ανεπίλυτο. Άλλο ένα σημείο που παραμένει ασαφές, για παράδειγμα, είναι το κατά πόσο οι εργοδότες που δεν έχουν αναγνωριστικό χρήστη και κωδικό πρόσβασης για το ΕΡΓΑΝΗ είναι υποχρεωμένοι να δηλώνουν τους εργαζομένους με διαφορετικό τρόπο ή το εάν οι εργοδότες είναι υποχρεωμένοι να ζητούν αριθμό ταυτότητας για το ΕΡΓΑΝΗ για τους εργαζομένους με κουπόνια εργασίας ή μόνο για τους εργαζομένους με εξηρητημένη σχέση εργασίας.
- Γενικά, η νομοθεσία δεν φαίνεται να είναι σαφής για τους επιθεωρητές εργασίας, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά την εκ των προτέρων δήλωση των εργαζομένων με κουπόνια εργασίας στην κοινωνική ασφάλιση. Αυτή η έλλειψη σαφήνειας αφορά και την κύρωση της Σύμβασης 129 εφόσον η αδήλωτη εργασία αποτελεί εξαιρετικά ανησυχητικό ζήτημα.
- Από την άλλη πλευρά, υπάρχει έλλειψη κωδικοποίησης της νομοθεσίας, νομολογία και εγκύκλιοι που απορροφούν τον χρόνο των επιθεωρητών, απαιτώντας περισσότερη δουλειά γραφείου και μειώνοντας την επιτόπια εργασία των επιθεωρητών.

3.11 Συνεργασία με άλλα θεσμικά όργανα και εμπλεκόμενους φορείς

- Όσον αφορά τους εξωτερικούς φορείς και τα άλλα Υπουργεία, υπάρχουν σημαντικές δυνατότητες συνεργασίας από τις οποίες θα μπορούσε να

¹²⁰Ορίζει ότι ο εργοδότης οφείλει να υποβάλλει μία φορά τον χρόνο, κατά την περίοδο από τις 15 Σεπτεμβρίου ως τις 15 Νοεμβρίου, καταλόγους προσωπικού στο ΣΕΠΕ. Το άρθρο ορίζει επίσης ότι ο εργοδότης πρέπει να γνωστοποιεί τους νέους εργαζομένους της επιχείρησης ή της γεωργικής εκμετάλλευσης εντός 15 ημερών από την πρόσληψή τους και προβλέπει επίσης τη σύνταξη έκθεσης κάθε έξι μήνες σχετικά με τις βάρδιες, συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, καθώς και ότι η εν λόγω έκθεση θα τίθεται στη διάθεση των επιθεωρητών στον χώρο εργασίας.

επωφεληθεί το ΣΕΠΕ για τη διαχείριση της επιθεώρησης του κλάδου της γεωργίας (και οι οποίες προς το παρόν δεν αξιοποιούνται επαρκώς).

- Για παράδειγμα, το Υπουργείο Περιβάλλοντος τηρεί αρχείο των εργατικών ατυχημάτων που συμβαίνουν στον κλάδο των δασικών εκμεταλλεύσεων και ελέγχει τη συμμόρφωση των δασοκομικών συνεταιρισμών με τη νομοθεσία. Το Υπουργείο διαθέτει επίσης υπηρεσία περιβαλλοντικής επιθεώρησης. Ωστόσο, δεν υπάρχει καμία συνεργασία ανάμεσα στο ΣΕΠΕ και το Υπουργείο, ούτε καν για τη συστηματική γνωστοποίηση στο ΣΕΠΕ όλων των εργατικών ατυχημάτων που καταχωρούνται στο κεντρικό μητρώο του Υπουργείου.
- Ομοίως, η υπηρεσία επιθεώρησης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) θα μπορούσε να συνεργαστεί με το ΣΕΠΕ στην επιθεώρηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Επιπλέον, σε περιπτώσεις όπου οι επιθεωρητές εργασίας ερευνούν ατυχήματα που έχουν προκληθεί από κινητά γεωργικά μηχανήματα (π.χ. ελκυστήρες), οι πληροφορίες της άδειας χειρισμού μπορούν να ανακτώνται από το ΥΠΑΑΤ αν θεμελιωθεί σταθερή συνεργασία. Πέρα από την επιθεώρηση αδειών χρήσης μηχανημάτων και φυτοφαρμάκων, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων επιβλέπει, μέσω των ειδικών υπηρεσιών επιθεώρησης που διαθέτει, εγκαταστάσεις και γεωργικές εκμεταλλεύσεις και ελέγχει τη γενική συμμόρφωση με το νομικό πλαίσιο. Ωστόσο, δεν υπάρχει συνεργασία μεταξύ των δύο φορέων σε τακτική βάση, αλλά μόνο περιστασιακά.
- Ομοίως, ο ΟΠΕΚΕΠΕ (Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων) είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που εποπτεύεται από το ΥΠΑΑΤ. Διαχειρίζεται αιτήσεις και καταβολές ενισχύσεων και πόρων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Ο συγκεκριμένος φορέας διαθέτει αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα των γεωργών, τα έσοδα, τις δαπάνες, τις τοποθεσίες τους κ.λπ. Ωστόσο, το ΣΕΠΕ δεν έχει πρόσβαση σε κανένα μέρος των δεδομένων που έχει στην κατοχή του ο ΟΠΕΚΕΠΕ, ούτε υφίσταται κάποια συμφωνία για την ανταλλαγή πληροφοριών.
- Άλλη μια αδυναμία είναι η απουσία ενός πλαισίου μόνιμης συνεργασίας με την Ελληνική Αστυνομία ή το Υπουργείο Εσωτερικών, ενώ στην πράξη, δεν υπάρχει επίσημη συνεργασία ούτε με τη δημοτική αστυνομία. Ωστόσο, υπάρχει ήδη συνεργασία μεταξύ της Ελληνικής Αστυνομίας και του ΣΕΠΕ, αν και είναι απαραίτητη η θέσπιση ενός πρωτοκόλλου συνεργασίας.
- Αν και δεν επείγει ιδιαίτερα, δεν υπάρχει θεσμοθετημένη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του ΣΕΠΕ και του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (με δεδομένα σχετικά με την κίνηση και την απασχόληση πλοίων) ή των αρχών με αρμοδιότητες όσον αφορά τους αλλοδαπούς εργαζομένους. Η ελληνική επιθεώρηση εργασίας δεν συνεργάζεται στενά με το ελληνικό λιμενικό σώμα για την επιθεώρηση αλιευτικών σκαφών. Οι δύο φορείς συνήθως δεν οργανώνουν κοινές επισκέψεις στα αλιευτικά σκάφη, ούτε καν στο πλαίσιο ειδικών εκστρατειών. Τέτοιου είδους εκστρατείες θα ήταν χρήσιμες για την επιθεώρηση κυρίως της υγείας και της ασφάλειας και τον έλεγχο της αδήλωτης εργασίας στα αλιευτικά σκάφη.
- Αντίθετα, όσον αφορά άλλες υπηρεσίες επιθεώρησης (υπηρεσίες επιθεώρησης ΣΔΟΕ και ΕΦΚΑ), η συνεργασία προβλέπεται από τη νομοθεσία

και εφαρμόζεται τακτικά στην πράξη, αν και δεν υπάρχει διαλειτουργικότητα ανάμεσα στις βάσεις δεδομένων ούτε δυνατότητα αμοιβαίας πρόσβασης στα αρχεία επιθεώρησης. Ωστόσο, το ΣΔΟΕ έχει υπογράψει υπόμνημα συνεργασίας με το ΣΕΠΕ για την πραγματοποίηση κοινών επιθεωρήσεων στο πλαίσιο ενός πιλοτικού έργου για την αδήλωτη εργασία και την απάτη στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων και της φορολογίας. Βάσει της νομοθεσίας, προβλέπεται επίσης η δυνατότητα για το ΣΕΠΕ, μετά από επισκέψεις της Οικονομικής Αστυνομίας ή της Υπηρεσίας καταπολέμησης του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος κατά τις οποίες βρέθηκαν ανασφάλιστοι εργαζόμενοι, να επιβάλλει πρόστιμα χωρίς να χρειάζεται μια δεύτερη επιτόπου επιθεώρηση από το ΣΕΠΕ. Επομένως, υπάρχει μόνιμη συνεργασία με το ΣΕΠΕ για την καταπολέμηση ορισμένων ειδικών μορφών απάτης, συμπεριλαμβανομένης της αδήλωτης ή εν μέρει αδήλωτης εργασίας. Η συνεργασία μεταξύ του ΣΕΠΕ και των ειδικών υπηρεσιών επιθεώρησης του ΕΦΚΑ (ΕΥΠΕΑ) προβλέπεται επίσης από τον νόμο, ενώ η νομοθεσία προβλέπει και επισκέψεις επιθεώρησης από μεικτά κλιμάκια.

- Τέλος, όσον αφορά την εσωτερική οργάνωση του ΣΕΠΕ, οι κοινές επιθεωρήσεις από επιθεωρητές εργασιακών σχέσεων και ΑΥΕ δεν είναι τακτικές και πραγματοποιούνται μόνο περιστασιακά (π.χ. καταγγελία, πρωτοβουλία οποιασδήποτε εκ των δύο επιθεωρήσεων)¹²¹.

3.12 Πληροφορίες για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες

- Στην Ελλάδα, τα στατιστικά στοιχεία όσον αφορά τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες είναι κάτω του μέσου όρου της ΕΕ λόγω του υψηλού ποσοστού ελλιπούς αναφοράς, ενός προβλήματος που ενδεχομένως επιδεινώνεται λόγω της υψηλής συχνότητας εμφάνισης περιπτώσεων αδήλωτης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας.
- Γενικά, τα εργατικά ατυχήματα και οι επαγγελματικές ασθένειες μπορούν να δηλώνονται τόσο στο ΣΕΠΕ όσο και στον ΕΦΚΑ. Είναι ωστόσο γεγονός, ότι το ΣΕΠΕ δεν συλλέγει πλήρη στοιχεία σχετικά με τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες όταν ο εργοδότης υποβάλλει τη δήλωση μόνο στον ΕΦΚΑ. Δεν υπάρχει κανένας διάυλος επικοινωνίας μεταξύ του ΣΕΠΕ και του ΕΦΚΑ για τη γνωστοποίηση εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών. Αυτό επηρεάζει και τον κλάδο της γεωργίας και μπορεί να εμποδίσει τους επιθεωρητές εργασίας από το να ερευνήσουν όλα τα ατυχήματα ή τις επαγγελματικές ασθένειες που εμφανίζονται στον κλάδο της γεωργικής δραστηριότητας.

3.13 Αντίληψη των κοινωνικών εταίρων

- Οι εκπρόσωποι των οργανώσεων των εργαζομένων και των εργοδοτών έχουν διαφορετικές απόψεις όσον αφορά το ζήτημα της Κύρωσης της Σύμβασης 129 που υποδεικνύουν κάποια όρια στην επιθεώρηση εργασίας για τη σωστή

¹²¹ Σύμφωνα με πληροφορίες από το γραφείο του ΣΕΠΕ στην Παλλήνη στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

κάλυψη των επιθεωρήσεων στον κλάδο της γεωργίας. Η οργάνωση των εργαζομένων, για παράδειγμα, είναι υπέρ του χειρισμού ενός τέτοιου ζητήματος στο τριμερές Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας. Υποστηρίζει την ενίσχυση της επιθεώρησης εργασίας, την αποσαφήνιση του νομικού πλαισίου και τη συμμετοχή των τοπικών αρχών. Προτείνει επίσης την εφαρμογή ενός πιλοτικού προγράμματος για τη χρήση του ΕΡΓΑΝΗ στον κλάδο της γεωργίας, κυρίως όσον αφορά την καταχώριση των εργαζομένων με κουπόνια εργασίας και τον καλύτερο προσδιορισμό των εργαζομένων, και εφιστά την προσοχή στο ανεπιθύμητο αποτέλεσμα της χρήσης του συστήματος των κουπονιών εργασίας, που καθιστά τους εργαζομένους «αόρατους». Τέλος, υπενθυμίζει τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν λόγω των μεταναστευτικών ροών ορισμένα νησιά όπως η Λέσβος, όπου οι εργαζόμενοι απασχολούνται με πολύ χαμηλούς μισθούς και χωρίς οποιαδήποτε μορφή δήλωσης.

- Οι εκπρόσωποι των οργανώσεων των εργοδοτών αναφέρονται στους δαπανηρούς διοικητικούς πόρους που αφιερώνονται στη διαχείριση του τεράστιου αριθμού μετακινήσεων εργαζομένων στις επιχειρήσεις (προσλήψεις νέων εργαζομένων και καταγγελία συμβάσεων). Προτείνουν άλλους τρόπους δήλωσης των προσληφθέντων εργαζομένων στα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης, όπως μηνύματα SMS και τονίζουν το χαμηλό πολιτιστικό επίπεδο του γεωργικού κλάδου (κυρίως όσον αφορά τους ηλικιωμένους) που εμποδίζει τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας. Αναφέρουν ότι η χρήση ενός μη ηλεκτρονικού βιβλίου θα ήταν μια λύση και τονίζουν την ανάγκη επέκτασης των ψηφιακών δεξιοτήτων στον κλάδο της γεωργίας. Εκφράζουν την άποψη ότι η ενίσχυση του ΣΕΠΕ θα βοηθούσε την επιθεώρηση του κλάδου της γεωργίας, αν και αρμόδια να αποφασίσει είναι η επιθεώρηση εργασίας. Τέλος, επισημαίνουν την ανάγκη χαρτογράφησης της τρέχουσας κατάστασης και καταγραφής όλων των παραγόντων, καθώς και των δυσκολιών που ενέχει το ΕΡΓΑΝΗ (ανάγκη πρόσληψης λογιστών σε πολλές επιχειρήσεις). Τέλος, εκφράζουν την ανάγκη πραγματοποίησης συνεδριάσεων με τις οργανώσεις των γεωργών, σύνταξης έκθεσης σχετικά με τα κουπόνια εργασίας και προώθησης της βελτίωσης του μορφωτικού επιπέδου των γεωργών¹²².

¹²² Σύμφωνα με πληροφορίες από τους εκπροσώπους των εργοδοτών και των εργαζομένων στις συνεντεύξεις που έλαβαν χώρα κατά την επίσκεψη μελέτης στην Ελλάδα την εβδομάδα από 7 έως 11 Μαΐου.

4. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ¹²³

4.1 Αξιολόγηση της κείμενης νομοθεσίας: εμβέλεια και προσέγγιση των δράσεων της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία

- Η νομοθεσία περιλαμβάνει ρητώς τον πρωτογενή τομέα στο πεδίο αρμοδιότητας της επιθεώρησης εργασίας, ωστόσο η ελληνική κυβέρνηση θα μπορούσε να επωφεληθεί από μελλοντικές τροποποιήσεις του Νόμου 3996/2011 ώστε να ορίσει αναλυτικά τις γεωργικές επιχειρήσεις που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας της επιθεώρησης εργασίας (γεωργοί με μισθωτούς εργαζομένους και αυτοαπασχολούμενοι -αγρομίσθωση και επίμορτοι αγρολήπτες- με εργαζομένους σε οικογενειακές επιχειρήσεις) και την προσέγγιση, βοήθειας ή ελέγχου, που δύνανται να ακολουθούν οι επιθεωρητές ανάλογα με τον τύπο των εκμεταλλεύσεων, με μισθωτούς εργαζομένους ή οικογενειακές επιχειρήσεις.
- Όσον αφορά τις υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων βάσει των διεθνών προτύπων, θα ήταν ενδεδειγμένη η τροποποίηση του άρθρου 2 παρ. 2, ν) ώστε να συμπεριληφθεί ρητή αναφορά στη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας 129.
- Η επιθεώρηση εργασίας θα πρέπει να αναλαμβάνει συμβουλευτική προσέγγιση (π.χ. όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία) απέναντι στους αυτοαπασχολούμενους με εργαζομένους σε οικογενειακές επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από τη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις κοινωνικής ασφάλισης.
- Αν και, όπως αναφέρεται πολλές φορές στην παρούσα έκθεση, η κύρωση της Σύμβασης 129 δεν θα απαιτούσε σημαντικές τροποποιήσεις της ελληνικής νομοθεσίας, ορισμένες από τις παρακάτω συστάσεις προτείνουν κάποιες αλλαγές ή τροποποιήσεις στο τρέχον νομικό πλαίσιο, με σκοπό τη βελτίωση του ρόλου των επιθεωρητών εργασίας στον κλάδο της γεωργίας.

4.2 Δομή του ΣΕΠΕ, προσωπικό, αριθμός επιθεωρητών και αριθμός επιθεωρήσεων

- Πριν εξεταστεί οποιαδήποτε προσέγγιση ενίσχυσης του ΣΕΠΕ, θα πρέπει να σημειωθεί ότι για τη διαχείριση της επιθεώρησης εργασίας στον κλάδο της

¹²³ Τα περισσότερα από αυτά τα μέτρα βασίζονται σε ορθές πρακτικές. Είναι διαθέσιμα στο «*Good Practices in Labour Inspection. The rural sector with special attention to agriculture (Ορθές πρακτικές επιθεώρησης εργασίας. Ο αγροτικός τομέας με έμφαση στη γεωργία)*» (https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---lab_admin/documents/instructionalmaterial/wcms_183022.pdf) της ΔΟΕ και στο «*Labour Inspection and Undeclared Work in the EU (Επιθεώρηση εργασίας και αδήλωτη εργασία στην ΕΕ)*» (https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---lab_admin/documents/publication/wcms_220021.pdf) της ΔΟΕ, που χρησιμοποιήθηκαν ως υλικό αναφοράς στο εργαστήριο που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 26-27 Μαΐου 2016 και είναι διαθέσιμα και στα ελληνικά.

γεωργίας, οι τοπικές υπηρεσίες επιθεώρησης εργασίας πρέπει να είναι αποτελεσματικές. Αυτό απαιτεί ελαχιστοποίηση της γραφειοκρατίας και της γραφειοκρατικής δουλειάς.

- Αρχικά, και τα δύο τμήματα του ΣΕΠΕ, η επιθεώρηση εργασιακών σχέσεων και η επιθεώρηση ΑΥΕ, πρέπει να συνεργάζονται στενότερα και να πραγματοποιούν κοινές επιθεωρήσεις χώρων εργασίας πιο συχνά. Ένα πεδίο κοινών ζητημάτων πρέπει να υπόκειται στη δράση οποιασδήποτε εκ των επιθεωρήσεων ή και των δύο από κοινού, ανεξάρτητα από το εάν πιο ειδικά ζητήματα παραπέμπονται σε εξειδικευμένους επιθεωρητές. Στην πράξη, οι επιθεωρητές ΑΥΕ αυτή τη στιγμή πραγματοποιούν ελέγχους αδήλωτης εργασίας ενώ παράλληλα ερευνούν εργατικά ατυχήματα, αν και αυτή η εργασία δεν πρέπει να τους αποσπά από τα βασικά καθήκοντά τους ούτε να απορροφά πολύ από τον χρόνο τους¹²⁴. Η επικρατούσα τάση στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες είναι η συγχώνευση των δομών της επιθεώρησης σε μια «ενιαία επιθεώρηση» και μια «ενιαία διαχείριση», ώστε να αποφεύγεται η αλληλοεπικάλυψη, αλλά διατηρώντας εξειδικευμένους τομείς επιθεώρησης¹²⁵. Το ΣΕΠΕ πληροί τις προϋποθέσεις, καθώς περιλαμβάνει ενιαία επιθεώρηση και ενιαία διαχείριση, ωστόσο η δράση των δύο τμημάτων θα πρέπει να είναι πολύ πιο συντονισμένη στην πράξη.
- Επομένως, το ΣΕΠΕ θα πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσο η τρέχουσα κατανομή των επιθεωρητών στα τοπικά γραφεία συνάδει με τις αγροτικές περιοχές που συγκεντρώνουν περισσότερη γεωργική δραστηριότητα. Λαμβάνοντας υπόψη τα στατιστικά στοιχεία όσον αφορά τον αριθμό των εποχικών εργαζομένων, των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και των γεωργών, το ΣΕΠΕ πρέπει να ενισχύσει με περισσότερους επιθεωρητές τα γραφεία που βρίσκονται σε περιοχές με πιο έντονη γεωργική δραστηριότητα και κυρίως στις παρακάτω:
 - ο Κεντρική Μακεδονία και Θεσσαλονίκη και Κεντρική Ελλάδα
 - ο Πελοπόννησο
 - ο Δυτική Ελλάδα (κυρίως Ηλεία, Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία)
 - ο Κρήτη
 - ο Ιδιαίτερα Λακωνία, Αρκαδία, Δωδεκάνησα.
- Όσον αφορά τα νησιά, αυτά που έχουν περισσότερους μετανάστες, όπως η Λέσβος, θα πρέπει επίσης να ενισχυθούν, με αύξηση τόσο του αριθμού των επιθεωρήσεων όσο και του αριθμού των επιθεωρητών. Το ΣΕΠΕ θα πρέπει επίσης να αξιολογήσει κατά πόσο απαιτείται τοποθέτηση περισσότερου μόνιμου προσωπικού επιθεώρησης σε συγκεκριμένα νησιά αντί της

¹²⁴ International Labor Organization. (2013). *Labour inspection and undeclared work in the EU* (LAB/ADMIN, Working Document No. 29). Geneva; page 13, διαθέσιμο στο: <https://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=http://www.google.com/url?sa=t&ct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=14&ved=0ahUKEwjNwfXH49TaAhWLGewKHx2MDMcQFgh5MA0&url=http%3A%2F%2Fdigitalcommons.ilr.cornell.edu%2Fcgi%2Fviewcontent.cgi%3Farticle%3D1280%26context%3Dintl&usq=AOvVaw3V--JaTQ2r9mWj49180eUn&httpsredir=1&article=1280&context=intl>

¹²⁵ ΟΟΣΑ, Better Policies for Better Lives, Public Consultation on Best Practice Principles for improving Regulatory Enforcement and Inspections, υποβολή προσχεδίου στο κοινό, προθεσμία: 31 Αυγούστου 2013, inspections.comment@oecd.org, Σελ. 17

οργάνωσης των επιθεωρήσεων μέσω της Ειδικής Μονάδας στα Κεντρικά Γραφεία. Το νέο προσωπικό που προσλαμβάνεται ή οι εργαζόμενοι που προέρχονται από άλλες διοικητικές υπηρεσίες μπορούν να τοποθετούνται κατά προτίμηση σε αυτά τα τοπικά γραφεία. Επιπλέον, μπορούν να πραγματοποιούνται σε ετήσια βάση ad-hoc εποχικές εκστρατείες τριών εβδομάδων δύο φορές τον χρόνο, που θα οργανώνονται με επιθεωρητές από άλλες περιφερειακές επιθεωρήσεις, για την υποστήριξη των περιοχών που χρειάζονται περισσότερες επιθεωρήσεις και των νησιών.

- Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του γεωργικού κλάδου, κυρίως σε σχέση με την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, υποδεικνύουν ότι ενδείκνυται να ληφθούν υπόψη διάφοροι τομείς εμπειρογνωμοσύνης, όπως γεωπόνοι ή κτηνίατροι, στις επόμενες διαδικασίες πρόσληψης. Ουσιαστικά, η επιθεώρηση ΑΥΕ θα πρέπει να ενισχυθεί, στον βαθμό που το επιτρέπουν οι δυνατότητες του προϋπολογισμού, με πιο εξειδικευμένους επιθεωρητές για την αντιμετώπιση των ειδικών κινδύνων ως προς την υγιεινή ή τις επαγγελματικές ασθένειες.
- Παράλληλα με αυτές τις ενέργειες, θα πρέπει να αυξηθεί και ο αριθμός των επιθεωρήσεων. Η τρέχουσα αναλογία εργαζομένων ανά επιθεωρητή είναι 6.412 αν λάβουμε υπόψη ότι υπάρχουν 575 ενεργοί επιθεωρητές¹²⁶. Αυτή η αναλογία είναι ικανοποιητική σε σύγκριση με άλλες χώρες¹²⁷, επομένως το ερώτημα είναι κατά πόσο οι Έλληνες επιθεωρητές πραγματοποιούν επαρκή αριθμό επιθεωρήσεων (έως τώρα 24 επιθεωρήσεις ανά μήνα σε ομάδες δύο επιθεωρητών ή 12 επιθεωρήσεις ανά επιθεωρητή ανά μήνα και 3 ανά εβδομάδα). Ο αριθμός των επιθεωρήσεων είναι χαμηλός και πρέπει να αυξηθεί τουλάχιστον σε 4 επιθεωρήσεις ανά ομάδα ανά εβδομάδα (4 επιθεωρήσεις ανά επιθεωρητή). Αυτή η αύξηση κατά πάνω από 26.000 επιπλέον επιθεωρήσεις ετησίως (48 εβδομάδες x 541 ενεργούς επιθεωρητές

¹²⁶ Η αναλογία αυτή είναι υψηλή τα τελευταία χρόνια σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ. Σύμφωνα με το έγγραφο «Ελλάδα – Έκθεση Αξιολόγησης για τις Ανάγκες Διαχείρισης της Εργασίας», ο αριθμός των απασχολούμενων ατόμων στην Ελλάδα το 2016 ήταν 3.687.465 και η αναλογία εργαζομένων ανά επιθεωρητή ήταν 5.230 (για 705 επιθεωρητές εργασίας που πραγματοποιούσαν επιτόπιες επιθεωρήσεις). Σύμφωνα με άλλη έρευνα, ο αριθμός των εργαζομένων ανά επιθεωρητή στην Ελλάδα (4.700) ήταν το 2012 ο πιο ικανοποιητικός μεταξύ των 15 χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα («A mapping report on Labour Inspection Services in 15 European countries; A SYNDEX report for the European Federation of Public Service Unions (EPSU), 2012, διαθέσιμο στο

https://www.epsu.org/sites/default/files/article/files/EPSU_Final_report_on_Labour_Inspection_Services.pdf

¹²⁷ Σύμφωνα με μελέτη που πραγματοποίησε ο ΟΟΣΑ (2015) ο αριθμός των εργαζομένων ανά επιθεωρητή στην Ελλάδα είναι αρκετά χαμηλότερος από τη μέση αναλογία των χωρών του ΟΟΣΑ και το σημείο αναφοράς της ΔΟΕ. Ακόμη και εάν η αναλογία αυτή έχει επιδεινωθεί σήμερα, παραμένει πιο ικανοποιητική σε σχέση με τον μέσο όρο των ανεπτυγμένων χωρών. Επιπλέον, η ΔΟΕ εκφράζει ανησυχία μόνο σε περίπτωση που η σχέση υπερβεί τον έναν επιθεωρητή ανά 10.000 εργαζομένους στις βιομηχανικές οικονομίες της αγοράς. Πληροφορίες διαθέσιμες στο:

https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/oecd-reviews-of-labour-market-and-social-policies-colombia-2016/recent-hirings-have-brought-the-number-of-workers-per-labour-inspector-closer-to-international-standards_9789264244825-graph30-en, βλ. επίσης Δελτίο Τύπου ΔΟΕ, διαθέσιμο στο:

http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_077633/lang--en/index.htm

–εξαιρουμένης της Ειδικής Μονάδας Επιθεώρησης-) θα εξασφάλιζε επαρκή αριθμό επιθεωρήσεων για την έναρξη της κάλυψης του κλάδου της γεωργίας.

- Όσον αφορά τον αριθμό των επιθεωρητών, το ΣΕΠΕ διαθέτει επαρκείς επιθεωρητές για την ανάληψη της επιθεώρησης γεωργικών επιχειρήσεων και την ενσωμάτωση αυτού του νέου κλάδου στο πεδίο αρμοδιότητάς του. Όπως προαναφέρθηκε, η αναλογία εργαζομένων ανά επιθεωρητή στην Ελλάδα δεν είναι υψηλότερη από ό,τι σε άλλες χώρες της ΕΕ με οικονομίες με ισχυρό γεωργικό κλάδο. Ωστόσο, για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας μπορεί να απαιτηθεί αύξηση του προσωπικού επιθεώρησης στις περιοχές όπου απασχολούνται περισσότεροι μετανάστες και μισθωτοί εργαζόμενοι. Υπολογίζεται ότι κατά τα επόμενα πέντε έτη θα χρειαστεί να προσληφθούν περίπου 120 επιπλέον επιθεωρητές, (αν και ο αριθμός αυτός θα πρέπει να επανεξεταστεί ανάλογα με την αύξηση των επιθεωρητών του ΕΦΚΑ). Ο αριθμός αυτός δεν έχει προκύψει τυχαία, αλλά λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης 678.702 γεωργικών εκμεταλλεύσεων με χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση (δεδομένα 2016 από την Ελληνική Στατιστική Αρχή). Με περίπου 27.600 επιπλέον επιθεωρήσεις (4 ανά εβδομάδα ανά επιθεωρητή αντί 3 x 575 ενεργούς επιθεωρητές) συν 23.040 επιθεωρήσεις από 120 νέους επιθεωρητές, το ΣΕΠΕ θα μπορούσε να φτάσει τις 50.640 επιπλέον επιθεωρήσεις. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί σε επιθεώρηση περίπου του 7,5% των εκμεταλλεύσεων κάθε χρόνο. Σε πέντε χρόνια, μπορεί να γίνει επιθεώρηση του 37,5% του συνόλου των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που θα αποτελούσε εξαιρετικά ικανοποιητικό περιθώριο όσον αφορά τον στόχο της επίτευξης κάλυψης του κλάδου της γεωργίας από την επιθεώρηση εργασίας. Ο αριθμός των 120 νέων επιθεωρητών προς πρόσληψη θα μπορούσε να μειωθεί αν οι επιθεωρήσεις ανά εβδομάδα που ανατίθενται σε κάθε επιθεωρητή αυξάνονταν σε πάνω από 4 την εβδομάδα.

4.3 Υλικοί πόροι και μέσα μεταφοράς

- Η πλήρης κάλυψη του κλάδου της γεωργίας από την επιθεώρηση εργασίας απαιτεί επιχειρησιακή υποστήριξη όσον αφορά τα μέσα μεταφοράς. Δεδομένου ότι οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις συχνά είναι απομονωμένες ή δύσκολα εντοπίσιμες, η χρήση υπηρεσιακών αυτοκινήτων πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα για τον κλάδο της γεωργίας έναντι των άλλων κλάδων. Μεσοπρόθεσμα, το ΣΕΠΕ θα μπορούσε επίσης να εξετάσει το ενδεχόμενο αγοράς νέων εργαλείων ΤΠ, όπως drones, για τον εντοπισμό εγκαταστάσεων και φυτειών όπου υπάρχουν εργαζόμενοι, ώστε να διευκολύνεται ο εντοπισμός και η μεταφορά στις εκμεταλλεύσεις.
- Σε κάθε περίπτωση, η επιθεώρηση του κλάδου της γεωργίας απαιτεί αύξηση του προϋπολογισμού του ΣΕΠΕ όσον αφορά την επιστροφή των εξόδων των επισκέψεων των επιθεωρητών, ώστε να καλύπτονται όλες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται. Επίσης, το ΣΕΠΕ θα πρέπει να διαθέτει περισσότερα υπηρεσιακά αυτοκίνητα. Επιπλέον, η αύξηση του αριθμού των επιθεωρήσεων θα πρέπει να συνοδεύει από την πρόβλεψη μεγαλύτερου κονδυλίου του προϋπολογισμού για έξοδα μετακίνησης. Τα έξοδα που δύνανται να πραγματοποιούν οι επιθεωρητές αυτή τη στιγμή ρυθμίζονται από τον Νόμο

4336/2015 (ΕΚ 94/Α) για τις «Δαπάνες ταξιδίων στο εσωτερικό και στο εξωτερικό» και μια Κοινή Υπουργική Απόφαση, αλλά η επιστροφή των εξόδων στην πράξη περιορίζεται σε 5 επιθεωρήσεις τον μήνα και €20 ανά επιθεώρηση. Αυτό αποτελεί σημαντικό κενό, εφόσον οι επιθεωρητές δεν θα μπορούσαν ούτε καν να αναλάβουν τις βασικές 24 επισκέψεις επιθεώρησης μηνιαίως, πόσω μάλλον να ξεπεράσουν αυτό το σημείο αναφοράς¹²⁸. Το ζήτημα αυτό πρέπει να αντιμετωπιστεί επείγοντως με νέα Κοινή Υπουργική Απόφαση που θα προβλέπει αύξηση του ποσού προς επιστροφή όσον αφορά τα έξοδα των επισκέψεων των επιθεωρητών.

4.4 Ολοκληρωμένο σύστημα Τεχνολογίας των Πληροφοριών

- Όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα Τεχνολογίας των Πληροφοριών της επιθεώρησης εργασίας και τη διαλειτουργικότητα με ή/και την πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων άλλων θεσμικών οργάνων, το ΣΕΠΕ πρέπει να αναπτύξει τη διαλειτουργικότητα και να δημιουργήσει συνδέσεις με υπάρχουσες βάσεις δεδομένων πέραν του ΕΡΓΑΝΗ και του ΕΦΚΑ. Το ΣΕΠΕ πρέπει να δημιουργήσει δυνατότητες για την ανταλλαγή πληροφοριών με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και για την άντληση δεδομένων από τον ΟΠΕΚΕΠΕ και την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ). Επίσης, το ΣΕΠΕ πρέπει να έχει πρόσβαση στη βάση δεδομένων του ΑΜΚΑ (Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης), που περιέχει πλήρη στοιχεία σχετικά με την ταυτότητα κάθε ασφαλισμένου στα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης, δικαιούχου συντάξεων ή παροχών, εγγεγραμμένου στο ελληνικό σύστημα υγείας ή απασχολούμενου στην Ελλάδα.
- Το ΣΕΠΕ πρέπει, επομένως, να καταρτίσει ένα σχέδιο δράσης και να συνάψει συμφωνίες με τους ανωτέρω φορείς ώστε να δώσει στους επιθεωρητές δυνατότητα πρόσβασης στο μητρώο του ΑΜΚΑ και να δημιουργήσει συνδέσεις με το ΥΠΑΑΤ, την ΑΑΔΕ και τον ΟΠΕΚΕΠΕ.
- Η πρόσληψη περισσότερου τεχνικού προσωπικού για εργασία στο σύστημα Τεχνολογίας των Πληροφοριών είναι αναπόφευκτη για τη βελτίωση της διαλειτουργικότητας με τα συστήματα ΤΠ άλλων φορέων και την ανάπτυξη της αναλυτικής πλατφόρμας.

4.5 Συμφιλίωση και άλλες λειτουργίες, μείωση του αριθμού των μη παραδοσιακών αρμοδιοτήτων

- Η CEACR της ΔΟΕ έχει ήδη ζητήσει από την ελληνική κυβέρνηση τη δημιουργία ξεχωριστής μονάδας με υπαλλήλους εξειδικευμένους στην επίλυση διαφορών¹²⁹. Η μείωση του χρόνου που καταναλώνεται ή

¹²⁸Σύμφωνα με την Παρατήρηση (CEACR) – υιοθετήθηκε το 2015, δημοσιεύτηκε στην σύνοδο 105 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, (2016), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) – Ελλάδα (Κύρωση: 1955), διαθέσιμο στο: http://www.ilo.ch/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO::P13100_COMMENT_ID,P13100_LANG_COD E:3255320,es:NO

¹²⁹Σύμφωνα με το *Απευθείας Αίτημα* (CEACR) - Υιοθετήθηκε το 2015, Δημοσιεύτηκε: στην σύνοδο 105 της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας, (2016), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81) –

αφιερώνεται σε διαδικασίες συμφιλίωσης που δεν εμπίπτουν ουσιαστικά στα καθήκοντα επιθεώρησης των επιθεωρητών εργασίας είναι απαραίτητη και το μεγαλύτερο μέρος του δυναμικού του ΣΕΠΕ πρέπει να αναλαμβάνει δραστηριότητες επιτόπιας επιθεώρησης. Επίσης, η Σύσταση Επιθεώρησης Εργασίας για τη Γεωργία Αριθ. 133 (καθώς και η Σύσταση Αριθ. 81) ορίζει (3) ότι «κανονικά, οι αρμοδιότητες των επιθεωρητών εργασίας στη γεωργία δεν πρέπει να περιλαμβάνουν καθήκοντα συμφιλίωσης ή διαμεσολάβησης σε διαδικασίες που αφορούν εργατικές διαφορές. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν ειδικοί φορείς για αυτόν τον σκοπό στον κλάδο της γεωργίας, οι επιθεωρητές εργασίας του γεωργικού κλάδου δύνανται να κληθούν, ως προσωρινό μέτρο, να αναλάβουν ρόλο διαμεσολαβητή. Στην περίπτωση που προβλέπεται στο εδάφιο (2) της παρούσας Παραγράφου, η αρμόδια αρχή πρέπει να λάβει μέτρα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και συμβατά με τους πόρους του υπουργείου εργασίας της αντίστοιχης χώρας, για τη σταδιακή απαλλαγή των επιθεωρητών εργασίας από τα εν λόγω καθήκοντα, ώστε να μπορούν να αφοσιωθούν περισσότερο στην ουσιαστική επιθεώρηση των επιχειρήσεων.

- Ωστόσο, οι διαδικασίες συμφιλίωσης και διαμεσολάβησης που εμποττεύονται από τη Διοίκηση εξακολουθούν να αποτελούν μέρος των στρατηγικών στόχων του Υπουργείου. Για την ακρίβεια, οι «Στρατηγικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι για το 2017»¹³⁰, ορίζουν ως μία εκ των προτεραιοτήτων τη βελτίωση «των διαδικασιών συμφιλίωσης και διαμεσολάβησης για την αντιμετώπιση των καταχρήσεων που διαπράττουν οι εργοδότες στον χώρο εργασίας», γεγονός που τοποθετεί το ζήτημα στην πρώτη γραμμή των προτεραιοτήτων που επηρεάζουν έμμεσα την επιθεώρηση εργασίας.
- Οι διαδικασίες συμφιλίωσης μπορεί να αποτελούν μέρος των στρατηγικών στόχων του Υπουργείου, ωστόσο η επιθεώρηση εργασίας πρέπει εν μέρει να απαλλαγεί από αυτά τα καθήκοντα, κυρίως όταν αφορούν διαδικασίες διαμεσολάβησης που σχετίζονται με ατομικές αιτήσεις. Το ΣΕΠΕ πρέπει να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για τη μείωση του αριθμού των μη παραδοσιακών καθηκόντων επιθεώρησης (συμφιλίωση, επίβλεψη εσωτερικών κανονισμών επιχειρήσεων), με σκοπό την παροχή ευρείας και καλύτερης κάλυψης σε όλους τους τομείς που υπόκεινται σε επιθεώρηση, συμπεριλαμβανομένου του κλάδου της γεωργίας. Όσον αφορά τις διαδικασίες συμφιλίωσης, μπορούν να ληφθούν νομοθετικά μέτρα για την ανάθεση των εν λόγω καθηκόντων συμφιλίωσης σε άλλους υπαλλήλους ή σε καταλόγους διαμεσολαβητών που ορίζονται από διμερή συμβούλια. Οι επιθεωρητές εργασίας ενδέχεται και πάλι να ασχολούνται με μεγάλο μέρος αυτών των αρμοδιοτήτων διαμεσολάβησης (κυρίως σε ατομική βάση) κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων που πραγματοποιούν.
- Τα καθήκοντα που αναλαμβάνουν οι επιθεωρητές σε σχέση με την παροχή συμβουλών ή/και ενημέρωσης στους πολίτες, κυρίως στους εργαζομένους, μπορούν σταδιακά να μεταβιβαστούν σε ειδικά γραφεία πληροφόρησης για

Ελλάδα (Κύρωση: 1955), διαθέσιμο στο: http://www.ilo.org/dyn/normlex/es/f?p=1000:13100:0::NO::P13100_COMMENT_ID,P13100_LANG_CODE:3255324,en:NO

¹³⁰ Αξιολόγηση Διαχείρισης της Εργασίας στην Ελλάδα, σελ. 66

θέματα εργασίας (π.χ. αποκεντρωμένες διοικητικές υπηρεσίες), σε διαδικτυακές υπηρεσίες παροχής βοήθειας όπως το ΙΡΙΣ¹³¹ ή στα γραφεία συνδικαλιστικών οργανώσεων. Ομοίως, η επιθεώρηση εργασίας πρέπει να περιορίσει και άλλα χρονοβόρα καθήκοντα, όπως η επικύρωση, έγκριση ή απόρριψη εσωτερικών κανονισμών εργασίας επιχειρήσεων (Νομοθετικό Διάταγμα 3789/1957). Η επιθεώρηση εργασίας δεν πρέπει να παρεμβαίνει στους εσωτερικούς κανονισμούς εργασίας (επικύρωση, έγκριση ή απόρριψη των εσωτερικών κανονισμών εργασίας –άρθρο 2, 2, Κ Νόμος 3996/2011-), αφήνοντας την παρακολούθησή τους στους εργοδότες ή σε συμφωνίες μεταξύ εκπροσώπων των εργοδοτών και των εργαζομένων ή σε δικαστικές αρχές, αν χρειαστεί. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να εξεταστεί η νομοθετική τροποποίηση του άρθρου 2 του Νόμου 3996/2011.

4.6 Κατάρτιση, οδηγίες και τεχνική συνδρομή στον επιθεωρητή εργασίας

- Η επέκταση του πεδίου αρμοδιότητας του ΣΕΠΕ στον κλάδο της γεωργίας απαιτεί ειδική κατάρτιση όσον αφορά ζητήματα όπως η παράνομη απασχόληση, οι νεαρής ηλικίας εργαζόμενοι, οι συνεταιρισμοί, οι μορφές κατοχής και εκμετάλλευσης γης, οι εποχικοί εργαζόμενοι, τα καταλύματα, οι άδειες εργασίας και η ασφάλεια και υγεία στην εργασία (π.χ. χειρωνακτικός χειρισμός, βαριά μηχανήματα, μεταφορά φορτίων, χημικά, φυτοφάρμακα, θερμοκήπια κ.λπ.).
- Για την κάλυψη του κλάδου της γεωργίας, η παρούσα έκθεση αποδέχεται τη γενική άποψη των ερωτηθέντων στις συνεντεύξεις ότι το ΣΕΠΕ θα χρειαστεί ειδικό πρόγραμμα κατάρτισης μετά την κύρωση της Σύμβασης 129. Θα πρέπει να εφαρμοστεί ένα εναρκτήριο πρόγραμμα κατάρτισης, που θα συμπληρώνεται με τακτική ετήσια κατάρτιση για όλους τους επιθεωρητές, ιδιαίτερα για όσους τοποθετούνται σε γραφεία που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές, σχετικά με τα εξής ζητήματα:
 - Ενημέρωση της νομοθεσίας σχετικά με την απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση (τουλάχιστον 10 ώρες αρχικής κατάρτισης, κυρίως για τους επιθεωρητές εργασιακών σχέσεων)
 - Εμπορία ανθρώπων, καταναγκαστική εργασία και εργασιακή εκμετάλλευση (τουλάχιστον 5 ώρες αρχικής κατάρτισης, κυρίως για τους επιθεωρητές εργασιακών σχέσεων)
 - Κίνδυνοι για την υγεία και την ασφάλεια στον κλάδο της γεωργίας: φυτοφάρμακα, λιπάσματα, βιολογικοί κίνδυνοι, μηχανήματα και κινητός εξοπλισμός, θερμοκήπια, περιορισμένοι χώροι (τουλάχιστον 15 ώρες αρχικής κατάρτισης, κυρίως για τους επιθεωρητές ΑΥΕ).
- Σε συνδυασμό με το πρόγραμμα κατάρτισης, ένα χρήσιμο συμπληρωματικό μέτρο θα ήταν και η υιοθέτηση ειδικών οδηγιών σχετικών με τον κλάδο της γεωργίας για την ενίσχυση των επιθεωρητών κατά την καθημερινή τους εργασία και τη διασφάλιση μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας και συνέπειας στις δραστηριότητες και διαδικασίες επιθεώρησης. Η ανάληψη δραστηριοτήτων

¹³¹Sec. «Ελλάδα – Έκθεση Αξιολόγησης για τις Ανάγκες Διαχείρισης της Εργασίας» Έκδοση 11ης Απριλίου 2017, σελ. 25

επιθεώρησης εργασίας στον κλάδο της γεωργίας απαιτεί την έκδοση και κατάρτιση συγκεκριμένων οδηγιών σχετικά με τα ανωτέρω κεντρικά ζητήματα.

- Αν η επιθεώρηση εργασίας διαθέτει καλά οργανωμένη τεχνική και νομική υποστήριξη, θα είναι δύο φορές πιο αποτελεσματική από ό,τι χωρίς αυτούς τους πόρους. Το ΣΕΠΕ θα πρέπει να προσπαθήσει να βελτιστοποιήσει τη νομική βάση δεδομένων, ώστε οι επιθεωρητές να μπορούν να εντοπίζουν γρήγορα νόμους ή νομολογία μέσω μιας ισχυρής μηχανής αναζήτησης και αποτελεσματικής κωδικοποίησης. Το ΣΕΠΕ θα πρέπει να δημιουργήσει μια «τράπεζα γνώσεων», με ολοκληρωμένη βάση δεδομένων που να περιλαμβάνει εσωτερικές πληροφορίες (εγκυκλίους, οδηγίες κ.λπ.), νομοθεσία και νομολογία σχετική με αποφάσεις της επιθεώρησης εργασίας.

4.7 Σχεδιασμός των δραστηριοτήτων επιθεώρησης και εκστρατείες ενημέρωσης

- Το ΣΕΠΕ πρέπει να συνεχίσει να πραγματοποιεί ανάλυση κινδύνου, να θέτει σαφείς στόχους, να ορίζει προτεραιότητες και να απορρίπτει μη συναφείς δραστηριότητες επιθεώρησης σε τομείς ή δραστηριότητες με χαμηλά ποσοστά ατυχημάτων ή ασήμαντα αποτελέσματα όσον αφορά των εντοπισμό περιπτώσεων αδήλωτης εργασίας. Η επιθεώρηση εργασίας πρέπει να εστιάζει σε τομείς όπου υπάρχει γενική έλλειψη ενημέρωσης και κατάρτισης, υψηλό ποσοστό εργατικών ατυχημάτων ή/και υψηλή συχνότητα εμφάνισης περιπτώσεων παράνομης ή αδήλωτης ή εν μέρει αδήλωτης εργασίας. Αν και ο κλάδος της γεωργίας σαφώς πληροί όλα αυτά τα χαρακτηριστικά, δεν είναι απαραίτητο να καλυφθούν όλες οι αγροτικές περιοχές με πολλούς επιθεωρητές, αλλά να οργανώνονται ετήσιες στοχευμένες επιθεωρήσεις βάσει αξιολόγησης κινδύνου, κατόπιν ανάλυσης των εργατικών ατυχημάτων και των ποσοστών αδήλωτης εργασίας και παράτυπης απασχόλησης μεταναστών εργαζομένων. Για τον σκοπό αυτό, η ανταλλαγή δεδομένων με άλλες σχετικές πηγές πληροφοριών (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Εθνικός Εισηγητής για την Εμπορία Ανθρώπων, ΣΔΟΕ ή ΕΦΚΑ) είναι εξαιρετικά χρήσιμη για την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού σχεδίου επιθεωρήσεων με στοχευμένες δράσεις και σημαντικά αποτρεπτικά αποτελέσματα.
- Στον τομέα της αλιείας, απαιτούνται ετήσιες εκστρατείες επιθεώρησης σε αλιευτικά σκάφη, για τον έλεγχο των συνθηκών υγείας και ασφάλειας και της αδήλωτης εργασίας. Οι επιθεωρήσεις αυτές θα μπορούσαν να πραγματοποιούνται από μεικτές ομάδες με τη συμμετοχή επιθεωρητών εργασίας και εκπροσώπων του Ελληνικού Λιμενικού Σώματος.
- Είναι επομένως απαραίτητο, για τη διεύρυνση του πεδίου της επιθεώρησης χωρίς την αύξηση πολλών πόρων, να:
 - βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα με την υιοθέτηση ενός επιχειρησιακού σχεδίου επιθεωρήσεων βάσει αξιολόγησης κινδύνου,
 - πραγματοποιείται διαρκής αξιολόγηση και παρακολούθηση των δεικτών επιδόσεων,
 - αναβαθμιστεί η διαχείριση υπηρεσιών όπως το τηλεφωνικό κέντρο 15512, ώστε να γίνουν πιο αποτελεσματικές.

4.8 Σχεδιασμός επιθεωρήσεων και συστήματος Τεχνολογίας των Πληροφοριών.

- Κατά τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων επιθεώρησης από το ΣΕΠΕ, μπορεί να γίνει αξιοποίηση και συνδυασμένη χρήση αρχείων επιθεώρησης του ίδιου του ΣΕΠΕ (π.χ. μητρώα κυρώσεων) και δεδομένων από άλλες πηγές (π.χ. ΕΡΓΑΝΗ). Υπάρχει η δυνατότητα εξέτασης των δεδομένων που περιλαμβάνονται στο σύστημα Τεχνολογίας των Πληροφοριών, όπως αιτήσεις διευθέτησης εργατικών διαφορών και διαφορών που σχετίζονται με το ωράριο εργασίας, αιτήσεις για την εργασία σε δημόσιες αργίες, αρχεία επιθεώρησης και μητρώα κυρώσεων, δηλώσεις εργατικών ατυχημάτων και εκθέσεις για τη συμμόρφωση με το εργατικό δίκαιο. Η συνδυασμένη διαχείριση των δύο πηγών δεδομένων εξασφαλίζει τη δημιουργία προφίλ εργοδοτών και μπορεί, στα επόμενα χρόνια, να αποτελέσει τη βάση για πιο στοχευμένες επιθεωρήσεις στον γεωργικό κλάδο. Η πρόσφατη Υπουργική Απόφαση της 11ης Ιουνίου 2018 (32143/Δ1.11288) ανοίγει τον δρόμο για την καλύτερη χρήση των αρχείων επιθεώρησης, καθώς καθιστά δυνατή την καταγραφή του χρόνου έναρξης των ελέγχων που διενεργούνται από το ΣΕΠΕ, τον ΕΦΚΑ ή τον ΟΑΕΔ (άρθρο 6) και τη χρήση στατιστικών στοιχείων από τα μητρώα και τις κυρώσεις που έχουν επιβληθεί στους εργοδότες (άρθρα 11 και επόμενα).

Επιπλέον, η πλήρης πρόσβαση του ΣΕΠΕ σε δεδομένα γεωργών και εργαζομένων (πρώην ΟΓΑ) και η δυνατότητα λήψης δεδομένων από εξωτερικές βάσεις δεδομένων (π.χ. Αρχή Δημοσίων Εσόδων και ΟΠΕΚΕΠΕ) θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανάπτυξη μιας αναλυτικής πλατφόρμας στο πλαίσιο του ολοκληρωμένου συστήματος Τεχνολογίας των Πληροφοριών για την επιθεώρηση εργασίας, με στόχο την ενίσχυση της αποδοτικότητας στην επιλογή στόχων σε ζητήματα υγείας και ασφάλειας και αδήλωτης εργασίας. Αυτή η πλατφόρμα, που θα βασίζεται σε δεδομένα συλλεχθέντα από διαφορετικές πηγές, θα διαθέτει ικανότητες ανάλυσης (επεξεργασία μεγάλου όγκου δεδομένων, διαχωρισμός, περιγραφή υποθέσεων, πρότυπα και προφίλ που έχουν καθοριστεί προγενέστερα, κλάδοι δραστηριοτήτων, γεωγραφικές περιοχές, τύποι απάτης κ.λπ.).

4.9 Κενά που παρατηρούνται σχετικά με την αδήλωτη εργασία και την εργασία παράνομων μεταναστών: επιθεώρηση, επιβολή του νόμου και πρόληψη

- Μετά την κύρωση της Σύμβασης 129, για να είναι αποδοτική η επιθεώρηση εργασίας στον γεωργικό κλάδο, θα απαιτείται μια πιο διεξοδική και στοχευμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας στον γεωργικό κλάδο, η οποία θα περιλαμβάνει έναν συνδυασμό πολιτικών βασισμένο σε προσεγγίσεις προσανατολισμένες στα κίνητρα καθώς και προσεγγίσεις που βασίζονται στην επιθεώρηση/επιβολή του νόμου.
- Μαζί με τις ενέργειες επιθεώρησης και επιβολής του νόμου, θα μπορούσε να προκύψει προστιθέμενη αξία για τον κλάδο της γεωργίας από τις δράσεις ευαισθητοποίησης και από τις ενημερωτικές εκστρατείες. Πρέπει να γίνει μια

προσπάθεια ευαισθητοποίησης των εμπλεκόμενων φορέων του γεωργικού κλάδου και διάδοσης πληροφοριών και πολιτικών σε γεωργούς και εργαζομένους στον κλάδο της γεωργίας. Για τον σκοπό αυτόν, θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και την προώθηση της υγείας και στην ασφάλειας στην εργασία στον γεωργικό κλάδο. Αυτές οι εκστρατείες μπορούν να περιλαμβάνουν τη χρήση σλόγκαν, να πραγματοποιηθούν μέσω των κοινωνικών δικτύων (τηλεόραση, ραδιόφωνο, Τύπος κ.λπ.) και να υπόκεινται σε στενή παρακολούθηση. Οι εκστρατείες πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες προς τους γεωργούς σχετικά με τα βήματα που υποχρεούνται να ακολουθούν για την ασφάλιση των εργαζομένων (ανάλογα με τον τύπο εργαζομένου), και να τους βοηθούν στη δήλωση των εργαζομένων με εξαρτημένη σχέση εργασίας. Πρέπει να πραγματοποιηθούν οι ακόλουθες ενέργειες:

- Μετάδοση τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού σποτ (σύντομη διαφήμιση που αποσκοπεί στη διάδοση πληροφοριών για τις οικονομικές και κοινωνικές επιδράσεις της αδήλωτης εργασίας). Πρέπει να εξεταστεί και το ενδεχόμενο χρήσης των κοινωνικών δικτύων για τη διάδοση της διαφήμισης.
- Έκδοση και διανομή ενημερωτικών εγγράφων, όπως φέιγ βολάν ή ενημερωτικά φυλλάδια για τις ομάδες στόχους των γεωργών
- Οργάνωση και διεξαγωγή συναντήσεων/συζητήσεων στρογγυλής τραπέζης με εκπροσώπους γεωργικών ενώσεων, συνεταιρισμών και της τοπικής διοίκησης
- Επίσης, θα μπορούσαν να παρασχεθούν πληροφορίες στους γεωργούς μέσω του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) και του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.
- Το ΣΕΠΕ θα μπορούσε επίσης να διαμορφώσει έναν δικτυακό τόπο για την ανώνυμη υποβολή αναφορών για περιπτώσεις αδήλωτης εργασίας (ηλεκτρονική θυρίδα για απάτες/αδήλωτη εργασία) και να εξερευνήσει τις δυνατότητες και το κόστος της σύνδεσης μιας δωρεάν εφαρμογής για κινητά, Snap@service, (η λήψη της οποίας θα γίνεται από το App Store ή το Google Play) με την ηλεκτρονική θυρίδα, ώστε κάθε πολίτης ή εμπλεκόμενος φορέας να έχει τη δυνατότητα να αποστείλει εύκολα και γρήγορα πληροφορίες για εικαζόμενη περίπτωση αδήλωτης εργασίας ή εργασιακής εκμετάλλευσης.
- Τέλος, θα μπορούσαν να υλοποιηθούν επιπρόσθετα συστήματα για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης, όπως προγράμματα αυτοαξιολόγησης. Η εφαρμογή πολιτικών που βασίζονται σε προγράμματα αυτοαξιολόγησης και προγράμματα οικειοθελούς συμμόρφωσης για επιλεγμένες εταιρείες ή κλάδους, συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας (π.χ. δραστηριότητες με μικρό βαθμό επίδρασης της αδήλωτης εργασίας ή της παράνομης απασχόλησης, κλάδοι με υψηλό βαθμό συμμόρφωσης ή χαμηλό ποσοστό εργατικών ατυχημάτων), θα μπορούσε να μειώσει τον φόρτο εργασίας των επιθεωρητών και να αποδεσμεύσει ανθρώπινους πόρους. Παράλληλα, κάτι τέτοιο θα αποτελούσε έναν συνδυασμό παραδοσιακών μεθόδων επιθεώρησης και επιβολής του νόμου και πρωτοβουλιών ευρείας προώθησης της συμμόρφωσης. Το ΣΕΠΕ θα πρέπει να αναπτύξει μια μελέτη ανάλυσης προκειμένου να εξετάσει την ακρίβεια, τη δυνατότητα και την ευκολία εφαρμογής προγραμμάτων οικειοθελούς συμμόρφωσης και

αυτοαξιολόγησης. Συγκεκριμένα, η μελέτη θα αναλύσει τον φόρτο εργασίας των επιθεωρητών εργασίας που θα μειωθεί και θα εστιάσει στους κλάδους και στον τύπο και το μέγεθος των εταιρειών που πιθανόν να υπαχθούν ή να συμμετάσχουν στα εν λόγω προγράμματα. Ένα πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση γίνεται με το «Πιλοτικό πρόγραμμα στοχευμένων επιθεωρήσεων, με κοινές ομάδες επιθεώρησης, στο πλαίσιο του τριετούς σχεδίου - οδικού χάρτη για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας 2017-2019», που προβλέπει την ενίσχυση της οικειοθελούς συμμόρφωσης των επιχειρήσεων.

4.10 Ασφάλεια των επιθεωρητών εργασίας

- Στις επιθεωρήσεις εργασίας, απαιτείται συχνά η υποστήριξη της Αστυνομίας σε ορισμένες επισκέψεις, όπου αναμένονται απειλές, άσκηση βίας, δυσκολία εντοπισμού, αριθμός εργαζομένων ή παρουσία μεταναστών εργαζομένων χωρίς άδεια. Η κύρωση της Σύμβασης 129 συνεπάγεται την αύξηση των επιθεωρήσεων στον κλάδο της γεωργίας, ο οποίος έχει ιδιαιτερότητες που σχετίζονται άμεσα με τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά των γεωργών. Δεν αποτελεί καθαρή σύμπτωση το γεγονός ότι σε πολλές χώρες, οι πιο σοβαρές περιπτώσεις παρεμπόδισης επιθεωρήσεων εργασίας έχουν σημειωθεί στον γεωργικό κλάδο. Στην πραγματικότητα, αυτό αποτελεί ατυχία για τους επιθεωρητές εργασίας, οι οποίοι μπορεί να έρθουν αντιμέτωποι με δυσκολίες κατά τις επιθεωρήσεις σε γεωργικές εγκαταστάσεις, κυρίως εκείνες τις οποίες εκμεταλλεύεται το λεγόμενο «οργανωμένο έγκλημα».
- Η συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία προβλέπεται από τον νόμο και είναι χρήσιμη κατά κύριο λόγο στις επισκέψεις σε φυτείες και γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ιδίως σε περιπτώσεις όπου η ενδεχόμενη ένταση μπορεί να δυσχεράνει την επιθεώρηση. Η βαρύτητα αυτού του ζητήματος αυξάνεται σε περίπτωση που οι επιθεωρητές καλούνται να επισκεφτούν γεωργικές εκμεταλλεύσεις όπου υπάρχει ο φόβος άσκησης βίας (οργανωμένο έγκλημα, εργασιακή εκμετάλλευση, εμπορία ανθρώπων κ.λπ.). Η απουσία βοήθειας από αυτούς τους φορείς θα αποθαρρύνει τους επιθεωρητές εργασίας κατά τη διενέργεια των επιθεωρήσεων. Σε αυτό το σημείο, η υποστήριξη της αστυνομίας είναι ουσιαστικής σημασίας και το ΣΕΠΕ θα πρέπει να υπογράψει Πρωτόκολλο συνεργασίας με το Υπουργείο Εσωτερικών (Αστυνομία). Αυτό το Πρωτόκολλο πρέπει να εξασφαλίζει τη βοήθεια και παρουσία της αστυνομίας επιτόπου (χωρίς να απαιτούνται επίσημες ενέργειες εκ των προτέρων), όποτε οι δραστηριότητες επιθεώρησης πραγματοποιούνται σε εγκαταστάσεις που παρουσιάζουν οποιονδήποτε κίνδυνο άσκησης βίας κατά των επιθεωρητών. Το Πρωτόκολλο πρέπει να προβλέπει ενέργειες για τα ακόλουθα ζητήματα:
 - ο Προστασία των επιθεωρητών κατά τη διενέργεια των επιθεωρήσεων
 - ο Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του ΣΕΠΕ και της Ελληνικής Αστυνομίας
 - ο Επιθεώρηση της αδήλωτης εργασίας σε κάθε κλάδο ή δραστηριότητα
 - ο Εμπορία ανθρώπων
 - ο Κοινές εκστρατείες επιθεώρησης σε γεωργικές εγκαταστάσεις κατά την περίοδο συγκομιδής.

- Αυτή η συνεργασία προϋποθέτει τον διορισμό δύο εθνικών συντονιστών, ενός από κάθε εμπλεκόμενο φορέα, καθώς και μια διαδικασία για την οργάνωση των κοινών δράσεων.
- Για τον σκοπό αυτόν, πρέπει να εξεταστούν ακόμα δύο πτυχές: από τη μια πλευρά, η αρμόδια μονάδα του ΣΕΠΕ πρέπει να καταρτίσει μια αξιολόγηση του κινδύνου άσκησης βίας κατά των επιθεωρητών εργασίας στη γεωργία και από την άλλη πλευρά, πρέπει να εξασφαλιστεί νομική συνδρομή στους επιθεωρητές εργασίας όταν πρέπει να παραστούν ενώπιον του δικαστηρίου (πράγμα που έχει μεγάλη σημασία δεδομένων των ιδιαιτεροτήτων του γεωργικού κλάδου). Το Άρθρο 12 του Νόμου 3996/2011 αναφέρει ότι οι δαπάνες στις οποίες υποβάλλονται οι επιθεωρητές εργασίας, προς υπεράσπισή τους ενώπιον των Δικαστηρίων, για ενέργειές τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, όταν παρίστανται ενώπιον των δικαστηρίων, από έγκλημα που διαπράχθηκε σε βάρος τους, βαρύνουν τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης. Ωστόσο, το σύστημα δεν φαίνεται να λειτουργεί σωστά¹³² και, για τον λόγο αυτόν, το ΣΕΠΕ θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο παροχής ευρείας ασφαλιστικής κάλυψης των επιθεωρητών, για την αντιμετώπιση ψευδών κατηγοριών, καθώς και περιστατικών απειλών ή βίας. Η εν λόγω ασφάλιση των επιθεωρητών εργασίας είναι ουσιαστικής σημασίας για να εξασφαλίσουν στους επιθεωρητές ένα αίσθημα ασφάλειας και να εξαλείψουν τυχόν φόβους ότι θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσουν τα δικά τους χρήματα σε περίπτωση που το Υπουργείο αντιμετωπίσει οικονομικό πρόβλημα.

4.11 Κενά που υπάρχουν σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση στον κλάδο της γεωργίας

- Άλλο ένα μείζον ζήτημα είναι το νομικό πλαίσιο της Ελλάδας για τα κουπόνια εργασίας. Το σύστημα των κουπονιών εργασίας χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο στους περιστασιακά απασχολούμενους (π.χ. στους κατ' οίκον εργαζομένους, ως ένας πρακτικός και απλός τρόπος δήλωσής τους). Το σύστημα των κουπονιών εργασίας εκτίθεται σε διάφορες μορφές εύκολης απάτης (περισσότερες ώρες εργασίες από όσες αντιστοιχούν στο κουπόνι, παροχή του κουπονιού μόνο σε περίπτωση ή κατόπιν επιθεώρησης, αλλαγή ημερομηνιών ή παροχή κουπονιού με αθέμιτο τρόπο ή μόνο για τη λήψη άδειας παραμονής κ.λπ.). Η επέκταση του συστήματος των κουπονιών εργασίας σε έναν τόσο μεγάλο κλάδο, όπως η γεωργία, απαιτεί οπωσδήποτε τη διενέργεια ελέγχου, από πλευράς αξιολόγησης του συστήματος αυτού καθεαυτού και υιοθέτησης επιπρόσθετων μέτρων ελέγχου με στόχο την αποφυγή της αδήλωτης εργασίας και της εξαπάτησης.
- Επιπλέον, όπως περιγράφηκε ήδη, οι εργάτες γης και ειδικότερα όσοι πληρώνονται με κουπόνια, δεν περιλαμβάνονται στη βάση δεδομένων ΕΡΓΑΝΗ. Αυτό το γεγονός δυσχεραίνει την επεξεργασία και τη διασταύρωση πληροφοριών για τους εργάτες γης και ειδικότερα τους μετανάστες

¹³² Βλ. «Αξιολόγηση Αναγκών της Επιθεώρησης Εργασίας», σελίδα 21.

εργαζομένους. Αναφέρθηκε ήδη ότι οι εργοδότες θα πρέπει να είναι σε θέση να καταχωρούν τους εργαζομένους τους μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος ΕΡΓΑΝΗ. Παρότι αυτό το μέτρο μπορεί να εφαρμοστεί μεσοπρόθεσμα, η ασφάλιση των εργαζομένων με κουπόνια πρέπει να διευθετείται πριν από την έναρξη της εργασίας. Ειδικά, οι δραστηριότητες επιθεώρησης καθίστανται αναποτελεσματικές και η αδήλωτη εργασία καθίσταται εύκολη με τους εργοδότες να παραμένουν ατιμώρητοι. Σε αυτό το σημείο, υπάρχουν πολλές εναλλακτικές λύσεις, αλλά όλες βασίζονται στο ότι το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ πρέπει να εφαρμόζεται για όλους τους εργαζομένους της γεωργίας ανεξαιρέτως:

Α) Η αναφερθείσα από το ΣΕΠΕ πρωτοβουλία για τη χρήση ενός βιβλίου στο οποίο ο εργοδότης θα μπορεί να καταχωρεί χειρόγραφα τους εργαζομένους που πληρώνονται με κουπόνια, μπορεί να εφαρμοστεί μόνο σε προσωρινή ή μεταβατική βάση. Κατά τη διάρκεια αυτής της μεταβατικής περιόδου (5 έτη κατά μέγιστο), οι γεωργοί που δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε ηλεκτρονικά μέσα μπορούν να χρησιμοποιούν ένα βιβλίο χειρόγραφης καταχώρησης. Συνεπώς, θα πρέπει να υιοθετηθεί ένας νέος κανονισμός που θα περιλαμβάνει αυτές τις νέες υποχρεώσεις των γεωργών και τις προθεσμίες υποβολής στο ΕΡΓΑΝΗ. Προβλέπεται η έναρξη μιας πιλοτικής φάσης για τη χρήση του βιβλίου χειρόγραφης καταχώρησης το 2019, μετά την κύρωση της Σύμβασης 129. Θα οριστεί μια μεταβατική περίοδος για το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ.

Β) Το ΣΕΠΕ θα μπορούσε επίσης να διερευνήσει εναλλακτικούς τρόπους δήλωσης των εργαζομένων, όπως, για παράδειγμα, μέσω μηνυμάτων κινητού τηλεφώνου ή μέσω εύχρηστης εφαρμογής, την οποία οι γεωργοί θα μπορούν να εγκαταστήσουν στα κινητά τους τηλέφωνα. Από πλευράς τους, οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις (ή τα τοπικά γραφεία του ΣΕΠΕ και του ΕΦΚΑ) θα μπορούσαν να παρέχουν υποστήριξη στους γεωργούς (άμεση συνδρομή, πληροφόρηση κ.λπ.) και να τους βοηθήσουν στη χρήση της εν λόγω εφαρμογής. Αυτό το σύστημα θα επιτρέπει τη συνεχή χρήση κουπονιών εργασίας παρότι, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να ασφαλίζονται πριν από την έναρξη της εργασίας τους.

Γ) Οι γεωργοί είναι υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούν το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ για όλους τους εργαζομένους υπό καθεστώς εξαρτημένης εργασίας. Ωστόσο, δεδομένου ότι ο κλάδος της γεωργίας χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένες ιδιαιτερότητες (π.χ. αιφνίδιες αλλαγές του καιρού, που θέτουν εμπόδια στις γεωργικές εργασίες), άλλη μία επιλογή θα ήταν να θεσπιστούν επιπρόσθετοι κανονισμοί όσον αφορά το πώς και το πότε πρέπει να δηλώνονται οι εργαζόμενοι. Για παράδειγμα, η προθεσμία για την καταχώρηση των εργαζομένων από τον γεωργό θα μπορούσε να είναι στις 12 μ.μ., ανεξάρτητα από την πραγματική ώρα έναρξης της εργασίας. Με αυτόν τον τρόπο, ο εργοδότης δύναται:

- α Να αναστείλει την εργασία πριν από τις 12 μ.μ. σε περίπτωση που ο καιρός γίνει βροχερός
- β Να αντικαταστήσει τους εργαζομένους που δεν εμφανίστηκαν
- γ Να απασχολήσει μεγαλύτερο αριθμό εργαζομένων από τον αναμενόμενο, λόγω κλιματολογικών συνθηκών

Εάν ο εργαζόμενος απαλλαγεί των καθηκόντων του πριν από τις 12:00, ο εργοδότης υποχρεούται να του παράσχει κουπόνι για τις ώρες που εργάστηκε μέχρι το

συγκεκριμένο χρονικό όριο. Εάν οι εργαζόμενοι εξακολουθήσουν να εργάζονται μετά τις 12 μ.μ., ο εργοδότης υποχρεούται να τους καταχωρήσει στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ. Αυτή η εναλλακτική επιτρέπει τη συνεχή χρήση του συστήματος κουπονιών από τη μία πλευρά και την εφαρμογή του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ από την άλλη πλευρά, αλλά μετά από μια μεταβατική περίοδο.

Δ) Μια τέταρτη εναλλακτική θα μπορούσε να είναι η θέσπιση ενός νέου κανονισμού, βάσει του οποίου οι εργοδότες θα είναι υποχρεωμένοι να συμπληρώσουν τα ακόλουθα πεδία στο κουπόνι εργασίας προτού ο εργαζόμενος ξεκινήσει την εργασία του: ημερομηνία έναρξης απασχόλησης, ακριβή ώρα έναρξης της εργασίας και όνομα/αριθμό ταυτότητας εργαζομένου. Με αυτόν τον τρόπο, οι επιθεωρητές θα μπορούν ανά πάσα στιγμή να ελέγξουν εάν τα στοιχεία των εργαζομένων έχουν συμπληρωθεί στα κουπόνια εργασίας. Με αυτό το σύστημα, εξαλείφεται η ανάγκη βιβλίου χειρόγραφης καταχώρησης.

Οποιαδήποτε εναλλακτική και αν εφαρμοστεί, τα κουπόνια εργασίας θα πρέπει να αποπληρώνονται πριν από τέλος κάθε μήνα. Επί του παρόντος, η πρακτική που εφαρμόζεται είναι η εξής: η προσκόμιση των κουπονιών στην τράπεζα γίνεται στο τέλος του χρόνου, με συγκέντρωση του συνολικού διαστήματος εργασίας σε ένα μόνο κουπόνι. Αυτή η πρακτική δυσχεραίνει σε μεγάλο βαθμό τον έλεγχο του πραγματικού εργατικού δυναμικού που χρησιμοποιείται στη γεωργία.

4.12 Σαφήνεια και διαφάνεια της νομοθεσίας

- Το ΣΕΠΕ θα πρέπει να καλύψει το ζήτημα των επιθεωρήσεων στη γεωργία με την κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών που θα παρέχουν οδηγίες και κριτήρια στους επιθεωρητές όσον αφορά τα ακόλουθα ζητήματα:
 - Κουπόνια εργασίας και καταχώρηση στην κοινωνική ασφάλιση: υποχρεώσεις εργοδοτών και κυρώσεις.
 - Εποχική απασχόληση μέσω του συστήματος της μετάκλησης («προσκεκλημένοι εργαζόμενοι») κατόπιν συμφωνίας ενδεχόμενης σύμβασης: υποχρεώσεις εργοδοτών και κυρώσεις
 - Συνεταιρισμοί
 - Μέτρα επιβολής του νόμου

4.13 Συνεργασία με άλλα θεσμικά όργανα και εμπλεκόμενους φορείς

- Πέραν της Αστυνομίας, το ΣΕΠΕ δύναται να ζητήσει τη συνεργασία άλλων θεσμικών οργάνων και φορέων, όπως ο ΕΦΚΑ και το ΣΔΟΕ, τις υπηρεσίες επιθεώρησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος ή τις υπηρεσίες ειδικής επιθεώρησης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.
- Συνεργασία με τον ΕΦΚΑ και το ΣΔΟΕ.
 - Στην Ελλάδα, υπάρχουν δύο κύριες υπηρεσίες επιθεώρησης που εποπτεύουν και καταπολεμούν την αδήλωτη εργασία: Το ΣΕΠΕ και η Ειδική Υπηρεσία Ελέγχου Ασφάλισης του Ταμείου Κοινωνικής Ασφάλισης (πρώην ΙΚΑ-ΕΥΠΕΑ). Ως προς αυτό, ο Νόμος 4144/2013 (άρθρο 14) αναφέρεται σε «μεικτές ομάδες επιθεώρησης», που μπορεί να περιλαμβάνουν επιθεωρητές

και από τους δύο φορείς. Αυτές οι δύο υπηρεσίες επιθεώρησης έχουν παρεμφερή καθήκοντα, όπως η διενέργεια επιθεωρήσεων για αδήλωτη εργασία (π.χ. εργαζόμενοι με μερική απασχόληση που στην πραγματικότητα εργάζονται με πλήρες ωράριο). Κατά συνέπεια, και οι δύο υπηρεσίες θα μπορούσαν να καταστούν πιο αποτελεσματικές ενισχύοντας τον συντονισμό, τον κοινό σχεδιασμό και τις κοινές επιθεωρήσεις τους.

- ο Πρέπει να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με έναν εκπρόσωπο του ΕΦΚΑ (που έδωσε συνέντευξη την εβδομάδα 8-11 Μαΐου), η ΕΥΠΕΑ σκοπεύει να προλάβει 500 νέους επιθεωρητές τα επόμενα χρόνια. Συνεπώς, ο εν λόγω συντονισμός θα είναι ακόμα πιο απαραίτητος και θα πρέπει να διενεργηθεί μια συνολική αξιολόγηση των πόρων, ούτως ώστε να αποφευχθεί ο διπλός έλεγχος ή η αλληλεπικάλυψη ελέγχων της αδήλωτης εργασίας.
- ο Το ΣΕΠΕ συνεργάζεται επίσης με το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), αλλά μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις. Για να λειτουργήσει πιο αποτελεσματικά το έργο της καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας, αυτή η συνεργασία (στο πλαίσιο της οποίας υπάλληλοι του ΣΔΟΕ συνοδεύουν τους επιθεωρητές εργασίας) θα πρέπει επίσης να ενισχυθεί και να επεκταθεί σε περισσότερες περιπτώσεις¹³³.

- Συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ)

- ο Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης στην Ελλάδα (8-11 Μαΐου), οι εκπρόσωποι του ΥΠΑΑΤ επέδειξαν εξαιρετική διάθεση βελτίωσης της συνεργασίας με το ΣΕΠΕ. Αυτή η συνεργασία είναι βασική, δεδομένου ότι το ΥΠΑΑΤ έχει στη διάθεσή της πολύτιμες πληροφορίες για την ταυτότητα των γεωργών, μέσω του κεντρικού Μητρώου γεωργών. Το ΥΠΑΑΤ θα μπορούσε να παράσχει δεδομένα και πληροφορίες σχετικά με τα σημεία όπου απαιτείται επιθεώρηση και θα μπορούσε επίσης να αξιοποιήσει τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στα φορολογικά μητρώα, όπου οι γεωργοί υποβάλλουν τα έσοδα και τα έξοδά τους (καθώς και τις απολαβές των εργαζομένων) προκειμένου να μειώσουν τη φορολογία τους. Αυτές οι πληροφορίες καθιστούν δυνατή την εκτίμηση των όγκων παραγωγής και, κατά συνέπεια, τον απαραίτητο χρόνο εργασίας ετησίως ώστε να καλυφθεί ο εκάστοτε όγκος παραγωγής (ο αριθμός των μονάδων εργασίας που αντιστοιχεί σε έναν εργαζόμενο πλήρους απασχόλησης) μιας γεωργικής εκμετάλλευσης. Η προαναφερθείσα πηγή πληροφοριών θα έδινε τη δυνατότητα στο ΣΕΠΕ:
- ✓ Να προγραμματίζει στοχευμένες επιθεωρήσεις
- ✓ Να διασταυρώνει δεδομένα με τις εισφορές των κουπονιών εργασίας που καταβάλλονται μέσω τράπεζας
- ✓ Να διασταυρώνει δεδομένα με τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις όταν υποβάλλεται αίτημα αλλοδαπών εργαζομένων μέσω του συστήματος της μετάκλησης

¹³³Βλ. ανάδοχο FRANET: Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου (ΚΕΣΔ), Συντάκτης: Εμπειρογνώμονας επί κοινωνικών θεμάτων στην ποιοτική έρευνα πεδίου: Ξένια Χρυσοχόου, Νομικός Εμπειρογνώμονας: Αποστόλης Καψάλης, Εμπειρογνώμονες/Ερευνητές επί κοινωνικών θεμάτων: Άρτεμις Γρίβα, Χρήστος Ηλιάδης, Κωνσταντίνος Μαρκίδης, Σπυριδούλα Ντάνη, Ελένη Τάκου, Φιλύρα Βλάστου, *Κοινωνική έρευνα πεδίου (FRANET), «Severe forms of Labour Exploitation; Supporting victims of severe forms of labour exploitation in having access to justice in EU Member States; Greece, 2014»* σελίδα 16

- ✓ Να οργανώνει επιθεωρήσεις σε εργοδότες που δηλώνουν μικρότερο αριθμό αλλοδαπών εργαζομένων από τον εκτιμώμενο σύμφωνα με τις προαναφερθείσες πηγές.
- Κατά συνέπεια, το ΣΕΠΕ και το ΥΠΑΑΤ θα πρέπει να καταλήξουν σε μια συμφωνία συνεργασίας, έτσι ώστε:
 - ✓ Από τη μια πλευρά, να συνδέσουν τις υπηρεσίες επιθεώρησης του ΥΠΑΑΤ με την επιθεώρηση εργασίας (άρθρο 11 της Σύμβασης) σε περιπτώσεις επιθεωρήσεων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, φυτείες και δασικές εκτάσεις, στις οποίες απαιτείται τεχνική εξειδίκευση¹³⁴, και από την άλλη πλευρά, να συνδέσουν τους επιθεωρητές εργασίας με τις υπηρεσίες επιθεώρησης του ΥΠΑΑΤ σε περιπτώσεις επιθεώρησης νέων μονάδων παραγωγής (δυνάμει του άρθρου 17 της Σύμβασης 129 της ΔΟΕ)
 - ✓ Να ανταλλάσσουν δεδομένα που αφορούν τους γεωργούς (από το μητρώο του ΥΠΑΑΤ), καθώς και εκτιμήσεις για τις ώρες εργασίας που υπολογίζονται βάσει του μεγέθους και του τύπου της καλλιέργειας, των εσόδων και των εξόδων που δηλώνουν οι γεωργοί
 - ✓ Να ανταλλάσσουν δεδομένα και πληροφορίες που περιέχονται στις βάσεις δεδομένων του ΟΠΕΚΕΠΕ που σχετίζονται με προγράμματα ενίσχυσης της ΕΕ
 - ✓ Να οργανώνουν κοινές δράσεις και να εξασφαλίσουν μόνιμη ενδοεπικοινωνία μεταξύ των δύο αυτών περιφερειακών υπηρεσιών επιθεώρησης
 - ✓ Να γίνεται γενικά ανταλλαγή τεχνογνωσίας μεταξύ αυτών των δύο φορέων και μεταβίβαση γνώσεων από το ΥΠΑΑΤ προς το σώμα επιθεώρησης εργασίας σε σχέση με φυτοφάρμακα και λιπάσματα, χρήση μηχανημάτων και άλλους κινδύνους που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων.
- Αυτό το πλαίσιο συνεργασίας θα μπορούσε να συμπεριληφθεί σε μια τροποποίηση του Νόμου 3996/2011 (ειδικότερα του άρθρου 2 παρ. 2 ιε) στον βαθμό που η ένταξή του στον νόμο διασφαλίζει μια μόνιμη και σταθερή συνεργασία.
- Συνεργασία με άλλα θεσμικά όργανα.
 - Το ΣΕΠΕ θα πρέπει επίσης να καταλήξει σε συμφωνία συνεργασίας με τον Εθνικό Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, η οποία θα προβλέπει τη στενή συνεργασία με επαγγελματίες του συγκεκριμένου φορέα. Η συνεργασία μεταξύ του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων θα οδηγήσει, κατά πάσα πιθανότητα, σε περισσότερες κοινές δράσεις με την Ελληνική Αστυνομία.
 - Τέλος, θα πρέπει να διαμορφωθούν διάυλοι συνεργασίας μεταξύ του ΣΕΠΕ και άλλων θεσμικών οργάνων όπως το ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (ερευνητικό ίδρυμα της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργαζομένων), καθώς και μη κυβερνητικών

¹³⁴Για παράδειγμα, θα ήταν χρήσιμο η Επιθεώρηση ΑΥΕ να ζητούσε τη συνεργασία εξειδικευμένων επιθεωρητών (π.χ. αγρονόμων, κτηνιάτρων κ.λπ.) από τις υπηρεσίες επιθεώρησης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

οργανώσεων όπως η ΑΡΣΙΣ¹³⁵ ή η PRAXIS,¹³⁶ ή του Ινστιτούτου Κοινωνικής Οικονομίας.

4.14 Πληροφορίες για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες

Ο αριθμός εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών που διερευνά το ΣΕΠΕ στον γεωργικό κλάδο είναι πολύ χαμηλός, γεγονός που οφείλεται στο πρόβλημα των ελλιπών αναφορών. Η παρουσία επιθεώρησης εργασίας σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και φυτείες θα οδηγήσει σε αύξηση των εκθέσεων εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών στον γεωργικό κλάδο. Ως προς αυτό, το ΣΕΠΕ θα πρέπει να επικεντρώσει τις δραστηριότητες επιθεώρησης σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, στις οποίες η ελλιπής υποβολή αναφορών μπορεί να είναι πιο αξιοσημείωτη.

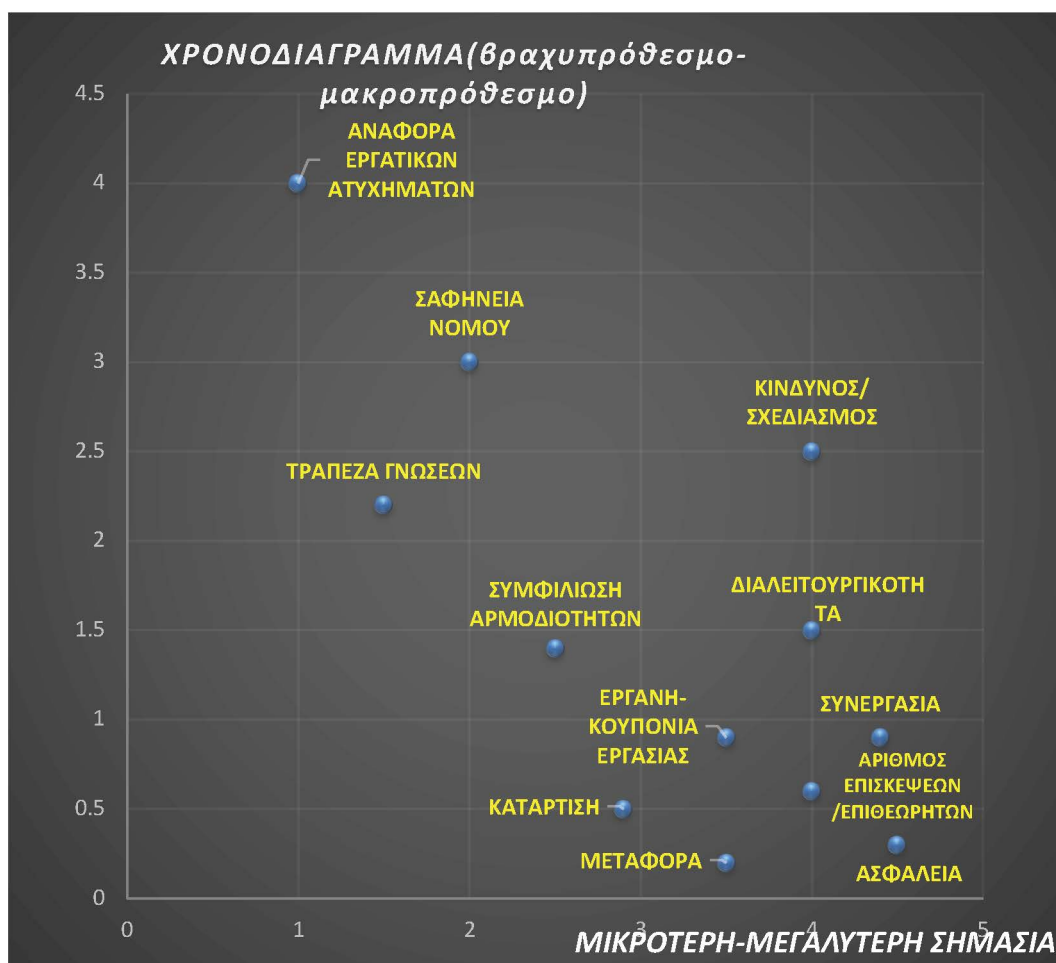
Επί του παρόντος, η δήλωση εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών γίνεται μέσω του ΕΦΚΑ και του ΣΕΠΕ. Θα πρέπει να υιοθετηθούν νομοθετικές τροποποιήσεις οι οποίες θα αποβλέπουν στη δήλωση ατυχημάτων σε έναν μόνο ενιαίο φορέα (ΣΕΠΕ ή ΕΦΚΑ) και στην αποφυγή της απώλειας πληροφοριών σε περίπτωση που οι εργοδότες δηλώνουν το ατύχημα μόνο σε έναν από τους δύο εν λόγω φορείς. Αυτή η νομοθετική τροποποίηση θα πρέπει να προβλέπει την υποχρέωση των εργοδοτών να αναφέρουν όλα τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες στον ΕΦΚΑ, καθώς και ρητή νομική υποχρέωση του ΕΦΚΑ να προωθεί αντίγραφο όλων των εκθέσεων ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών στο ΣΕΠΕ, με ηλεκτρονικά μέσα.

¹³⁵ <http://arsis.gr/en/arsis-is/>

¹³⁶ <https://www.praxis.gr/el/>

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η κύρωση της Σύμβασης 129 από την Ελλάδα θα συμβάλει στη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της επιθεώρησης εργασίας στη χώρα και θα οδηγήσει αναμφίβολα στην ενίσχυση και αύξηση των δυνατοτήτων του ΣΕΠΕ. Για να επιτευχθεί ο στόχος της ανάληψης της κάλυψης του γεωργικού κλάδου, η Ελληνική επιθεώρηση εργασίας θα πρέπει να τηρήσει μια σειρά προτεραιοτήτων, όπως υποδεικνύει το παρακάτω διάγραμμα:

Η μήτρα παρουσιάζει ένα σύνολο πτυχών που πρέπει να ληφθούν υπόψη από τον φορέα επιθεώρησης εργασίας της Ελλάδας από πλευράς σημασίας και επείγοντος χαρακτήρα. Το κάτω δεξιό τμήμα της μήτρας περιλαμβάνει τα πιο επείγοντα και απαραίτητα ζητήματα για την αντιμετώπιση της κάλυψης του γεωργικού κλάδου από τον φορέα επιθεώρησης εργασίας με βιώσιμο τρόπο. Για παράδειγμα, η ασφάλεια των επιθεωρητών, ο αριθμός των επισκέψεων επιθεώρησης ανά επιθεωρητή, τα μέσα μεταφοράς ή η συνεργασία είναι ζητήματα που φαίνεται να είναι πιο σημαντικά και επείγοντα, ενώ ο κίνδυνος/σχεδιασμός, η τράπεζα γνώσεων ή η δήλωση εργατικών ατυχημάτων είναι μεν αναγκαία ζητήματα αλλά μπορεί να μην απαιτούν βραχυπρόθεσμη εφαρμογή.

Δεδομένου ότι οι επιθεωρητές δεν μπορούν να βρίσκονται παντού και να διαχειρίζονται τα πάντα, θα πρέπει να εφαρμοστούν άλλα μέσα που θα συμβάλουν στην επίτευξη αυτών των στόχων. Πρέπει να θεσπιστούν κριτήρια που θα καθορίζουν το πού και το πότε θα διενεργούνται επιθεωρήσεις. Τα βασικά κριτήρια που πρέπει να εξεταστούν, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, είναι τα εξής:

1. Συμπεριφορά εταιρειών και ανταμοιβή για προσπάθειες συμμόρφωσης
2. Συντονισμός ώστε να αποφεύγεται η διπλή διαχείριση και η αλληλεπικάλυψη των εργασιών και να επιτυγχάνεται η βέλτιστη χρήση των δημόσιων πόρων
3. Ελαχιστοποίηση φόρτου και μεγιστοποίηση αποτελεσματικότητας
4. Διαφάνεια, επαγγελματισμός και ανεξαρτησία από πολιτικές επιρροές
5. Εστίαση στη διαχείριση κινδύνου μέσω τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών
6. Σαφείς κανόνες, δικαιώματα και υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων φορέων και συνεκτική νομοθεσία
7. Καθοδήγηση, εργαλειοθήκες και λίστες ελέγχου.

Οι Αρχές Βέλτιστης Πρακτικής για τη Βελτίωση της Κανονιστικής Εφαρμογής και των Επιθεωρήσεων¹³⁷ του ΟΟΣΑ αποτελούν ένα καλό παράδειγμα στρατηγικής κατεύθυνσης βασισμένης στους κινδύνους και στις μετρήσεις

Η κύρωση της Σύμβασης 129 της ΔΟΕ δεν θα οδηγήσει την Ελληνική Επιθεώρηση Εργασίας σε δυσανάλογη προσπάθεια. Αντί αυτού, η Ελληνική Επιθεώρηση Εργασίας θα πρέπει να προσαρμόσει τη συχνότητα διενέργειας επιθεωρήσεων και τους στόχους τους με βάση τους πόρους που διαθέτει και την αξιολόγηση κινδύνου, με την επιφύλαξη όλων των συστάσεων που αναφέρονται στην παρούσα έκθεση.

¹³⁷ OECD, Public Consultation; *Best Practice Principles for Improving Regulatory Enforcement and Inspections; Draft Report Submitted to the Public for Comments; deadline August, 31, 2013; page 5*

6. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΚΥΡΙΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΙΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ

Στο πλαίσιο του έργου «Υποστήριξη της εφαρμογής του οδικού χάρτη για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας στην Ελλάδα», το αποτέλεσμα 3 αποσκοπεί στη διασφάλιση της συμβατότητας με τη Σύμβαση 129 της ΔΟΕ.

Στις 8-11 Μαΐου 2018, πραγματοποιήθηκε μια επίσκεψη μελέτης, στο πλαίσιο της οποία διεξήχθησαν οι ακόλουθες συναντήσεις:

Τρίτη, 8 Μαΐου:

- Ειδικός Γραμματέας του ΣΕΠΕ
- Επιτροπή Κύρωσης της Σύμβασης 129.
- Εκπρόσωποι του ΕΦΚΑ

Τετάρτη, 9 Μαΐου:

- Εκπρόσωποι του Υπουργείου Περιβάλλοντος
- Εκπρόσωποι του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- Εκπρόσωποι της Οικονομικής Αστυνομίας (ΣΔΟΕ)

Πέμπτη, 10 Μαΐου:

- Κοινωνικοί εταίροι (ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΒΕΕ, ΣΕΤΕ, ΕΣΕΕ)

Εργοδότες:

- Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
- Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ)
- Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου & Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ)
- Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ)

Εργαζόμενοι:

- Γενική Συνομοσπονδία Εργαζομένων Ελλάδος (ΓΣΕΕ)
- Εθνικός Εισηγητής για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων

Παρασκευή, 11 Μαΐου:

- Επίσκεψη στην Περιφερειακή Διεύθυνση της Παλλήνης και συνάντηση με τους Επικεφαλής της Διεύθυνσης και με επιθεωρητές εργασιακών σχέσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΤΟΜΕΙΣ/ΚΕΝΑ	ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ (1 ΕΤΟΣ)	ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ (3 ΕΤΗ)	ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ (5 ΕΤΗ)
1. Αξιολόγηση της κείμενης νομοθεσίας: εμβέλεια και προσέγγιση των δράσεων της επιθεώρησης εργασίας στη γεωργία		Τροποποίηση του άρθρου 2, παρ 2 (ιδ) του Νόμου 3996/2011 που περιλαμβάνει ρητή αναφορά στη Διεθνή Σύμβαση Εργασίας 129.	Εκμετάλλευση των μελλοντικών τροποποιήσεων του Νόμου 3996/2011 από το ΣΕΠΕ, προκειμένου: - Να προσδιορίσει τους τύπους γεωργικών επιχειρήσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των επιθεωρήσεων εργασίας (γεωργοί με μισθωτούς υπαλλήλους και αυτοαπασχολούμενοι με οικογενειακές επιχειρήσεις) - Να προβλέψει συμβουλευτικές λειτουργίες στο πλαίσιο της επιθεώρησης εργασίας για τους αυτοαπασχολούμενους και τους εργαζομένους σε οικογενειακές επιχειρήσεις σχετικά με

			τις υποχρεώσεις τους (ΑΥΕ) - Λειτουργίες επιβολής του νόμου για αυτοαπασχολούμενους και εργαζομένους σε οικογενειακές επιχειρήσεις, σχετικά με τις υποχρεώσεις κοινωνικής ασφάλισης
--	--	--	---

2. Δομή του ΣΕΠΕ, προσωπικό, αριθμός επιθεωρητών και επιθεωρήσεων.	Αξιολόγηση του κατά πόσο η τρέχουσα κατανομή των επιθεωρητών στα τοπικά γραφεία των αγροτικών περιοχών είναι κατάλληλη, δεδομένου ότι οι εν λόγω περιοχές συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος της γεωργικής δραστηριότητας. Το ΣΕΠΕ αυξάνει τον αριθμό των επιθεωρητών κατά τουλάχιστον 8 επιθεωρήσεις ανά ομάδα ανά εβδομάδα (4 επιθεωρήσεις ανά επιθεωρητή). Στόχος είναι να διενεργούνται περίπου 26.000 επιπρόσθετες επιθεωρήσεις ετησίως (48 εβδομάδες x 541 ενεργοί επιθεωρητές, εξαιρουμένης της Ειδικής Μονάδας Επιθεώρησης) προκειμένου να καλυφθεί ο γεωργικός κλάδος. Απαιτείται αξιολόγηση των αναγκών προσωπικού στα νησιά (μόνιμο προσωπικό επιθεώρησης ή ενίσχυση των επιθεωρήσεων μέσω της Ειδικής Μονάδας της Κεντρικής Υπηρεσίας).	Ενίσχυση των γραφείων σε περιοχές με μεγαλύτερη γεωργική δραστηριότητα, με <u>120 νέους</u> (νεοπροσληφθέντες) επιθεωρητές και συγκεκριμένα στην Κεντρική Μακεδονία στη Θεσσαλονίκη, στην Κεντρική Ελλάδα, στην Πελοπόννησο, στη Δυτική Ελλάδα (Ηλεία, Αχαΐα, Αιτωλοακαρνανία), στην Κρήτη, στη Λακωνία, στην Αρκαδία και στα Δωδεκάνησα. [Αυτός ο αριθμός θα πρέπει να αναθεωρηθεί λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση των επιθεωρητών από τον ΕΦΚΑ] Θα πρέπει να γίνουν νέες προσλήψεις ή μεταφορές προσωπικού από άλλα διοικητικά τμήματα, κατά προτίμηση στα εν λόγω τοπικά γραφεία. Οργάνωση εποχικών εκστρατειών διάρκειας τριών εβδομάδων, δύο φορές ετησίως, με συμμετοχή επιθεωρητών από άλλες περιφερειακές διευθύνσεις	Στις επερχόμενες διαδικασίες πρόσληψης, το ΣΕΠΕ θα πρέπει να προσλάβει πιο εξειδικευμένους επιθεωρητές όπως αγρονόμους ή κτηνιάτρους.
3. Υλικοί πόροι	Υιοθέτηση νέας Κοινής Υπουργικής Απόφασης που θα αποβλέπει στην αύξηση του ποσού που διατίθεται για την επιστροφή δαπανών που		

	απορρέουν από τις επισκέψεις των επιθεωρητών (τουλάχιστον 8 επιθεωρήσεις ανά ομάδα και ανά εβδομάδα) ή την αύξηση του αριθμού των υπηρεσιακών οχημάτων.		
4. Ολοκληρωμένο σύστημα Τεχνολογίας των Πληροφοριών και διαλειτουργικότητα		Πρόσβαση στη βάση δεδομένων ΑΜΚΑ (βάση δεδομένων Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης) και στον Οργανισμό Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΕΦΚΑ-ΟΑΕΕ) Πρωτόκολλα συμφωνίας ή συνεργασίας για την ανταλλαγή δεδομένων με τους εξής φορείς: - ΕΦΚΑ, Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (νέες συμφωνίες) - ΑΑΔΕ (Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων) - Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) - ΟΠΕΚΕΠΕ - Υπουργείο Περιβάλλοντος (υπηρεσίες επιθεώρησης)	Σχεδιασμός αναλυτικής πλατφόρμας με δυνατότητα άντλησης δεδομένων από: ΑΜΚΑ, ΥΠΑΑΤ, ΟΑΕΔ, ΑΑΔΕ, ΟΠΕΚΕΠΕ και ΕΦΚΑ
5. Συμφιλίωση και άλλες λειτουργίες, μείωση του αριθμού		Νομοθετική τροποποίηση που θα αποβλέπει στην αφαίρεση της έγκρισης των εσωτερικών	Με στόχο την ελάφρυνση του φόρτου εργασίας των επιθεωρητών εργασίας,

των μη παραδοσιακών αρμοδιοτήτων		κανονισμών εργασίας των εταιρειών από τις αρμοδιότητες των επιθεωρητών εργασίας, ώστε το εν λόγω ζήτημα να ρυθμίζεται από τους εργοδότες ή με συμφωνίες μεταξύ εργοδοτών και εκπροσώπων των εργαζομένων.	απαιτείται μια νομοθετική τροποποίηση που θα αποβλέπει στην ανάθεση καθηκόντων συμφιλώσης ή στην κοινή ανάληψη αυτών των αρμοδιοτήτων με: - Μεσολαβητές επιλεγμένους από εθνικές ή/και τοπικές λίστες φορέων συμφιλώσης που έχουν οριστεί από διμερή συμβούλια - Δημιουργία μιας ξεχωριστής μονάδας στο Υπουργείο, με υπαλλήλους που θα ειδικεύονται στην επίλυση διαφορών Η νομοθετική τροποποίηση μπορεί να προβλέπει ότι η διαχείριση μέρους των αιτήσεων συμφιλώσης (ειδικότερα σε ό,τι αφορά ατομικές διαφορές) θα γίνεται από τους επιθεωρητές κατά τη διάρκεια των τακτικών επιθεωρήσεών τους.
6. Κατάρτιση και τεχνική υποστήριξη στους επιθεωρητές εργασίας	Έκθεση ανάλυσης αναγκών κατάρτισης (TNA) Ειδικό εισαγωγικό πρόγραμμα κατάρτισης σε σχέση με τη γεωργία:	Διαμόρφωση «τράπεζας γνώσεων», με ενσωματωμένη βάση δεδομένων που περιλαμβάνει εσωτερικές πληροφορίες (εγκυκλίους, κατευθυντήριες γραμμές κ.λπ.),	

	- Ενημέρωση της νομοθεσίας για την απασχόληση και την κοινωνική ασφάλιση (τουλάχιστον 10 ώρες, ιδίως για τους επιθεωρητές εργασιακών σχέσεων) - Εμπορία ανθρώπων, καταναγκαστική εργασία και εργασιακή εκμετάλλευση (τουλάχιστον 5 ώρες, ιδίως για τους επιθεωρητές εργασιακών σχέσεων) - Κίνδυνοι για την υγεία και στην ασφάλεια στη γεωργία: φυτοφάρμακα, λιπάσματα, βιολογικοί κίνδυνοι, μηχανήματα και κινητός εξοπλισμός, θερμοκήπια, περιορισμένοι χώροι (τουλάχιστον 15 ώρες, ιδίως για τους επιθεωρητές ΑΥΕ). Θέσπιση ενός πρόσθετου τακτικού προγράμματος εκπαίδευσης του εκπαιδευτή	νομοθεσία και νομολογία περί αποφάσεων επιθεωρήσεων εργασίας.	
7. Σχεδιασμός των δραστηριοτήτων επιθεώρησης και εκστρατείες ενημέρωσης.	Θέσπιση ενός βασισμένου στην αξιολόγηση κινδύνου λειτουργικού σχεδίου επιθεωρήσεων για τη		Διαμόρφωση προφίλ εργοδοτών από την αναλυτική πλατφόρμα στο ολοκληρωμένο σύστημα Τεχνολογίας των Πληροφοριών, με δυνατότητα άντλησης

	γεωργία, στο πλαίσιο του ετήσιου γενικού σχεδιασμού Ετήσιες εκστρατείες επιθεώρησης σε αλιευτικά σκάφη, με θέμα την υγεία, την ασφάλεια και την αδήλωτη εργασία. Δημιουργία κοινών ομάδων αποτελούμενων από επιθεωρητές εργασίας και αντιπροσώπους της Ελληνικής Ακτοφυλακής.		δεδομένων από: ΑΜΚΑ, ΟΑΕΔ, ΑΑΔΕ, ΥΠΑΑΤ, Υπουργείο Περιβάλλοντος, ΟΠΕΚΕΠΕ και ΕΦΚΑ Ανάλυση εναλλακτικών πολιτικών που βασίζονται σε προγράμματα αυτοαξιολόγησης και προγράμματα οικειοθελούς συμμόρφωσης για επιλεγμένες εταιρείες ή κλάδους. Πιλοτική εμπειρία σε έναν συγκεκριμένο κλάδο ή βιομηχανικό τομέα.
Ασφάλεια των επιθεωρητών εργασίας		Υιοθέτηση Πρωτοκόλλου συνεργασίας με το Υπουργείο Εσωτερικών (Ελληνική Αστυνομία). Αυτό το Πρωτόκολλο πρέπει να προβλέπει τα εξής: - Διορισμός δύο εθνικών συντονιστών - Διαδικασία συνεργασίας και οργάνωσης κοινών δράσεων - Υποστήριξη από την αστυνομία για την επιθεώρηση εγκαταστάσεων όπου υπάρχει κίνδυνος	Παροχή ευρείας κάλυψης ή ασφάλισης στους επιθεωρητές εργασίας για την αντιμετώπιση ψευδών κατηγοριών, καθώς και περιστατικών απειλών ή βίας. Ανάπτυξη αξιολόγησης κινδύνου άσκησης βίας κατά των επιθεωρητών εργασίας στη γεωργία και διαμόρφωση σχεδίου εφαρμογής προληπτικών μέτρων

		άσκησης βίας κατά των επιθεωρητών (κοινές επισκέψεις) - Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του ΣΕΠΕ και της Αστυνομίας - Επιθεώρηση της αδήλωτης εργασίας σε κάθε κλάδο ή δραστηριότητα - Εμπορία ανθρώπων - Κοινές ομάδες επιθεώρησης για γεωργικές εγκαταστάσεις κατά την περίοδο συγκομιδής.	
Κενά που υπάρχουν σχετικά με την αδήλωτη εργασία στον κλάδο της γεωργίας		Πραγματοποίηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και την προώθηση της υγείας και στην ασφάλειας στην εργασία στον γεωργικό κλάδο.	Ανάπτυξη δικτυακού τόπου για την ανώνυμη υποβολή αναφορών για περιπτώσεις αδήλωτης εργασίας (ηλεκτρονική θυρίδα για απάτες/αδήλωτη εργασία) Εξερεύνηση των δυνατοτήτων και του κόστους της σύνδεσης μιας δωρεάν εφαρμογής για κινητά τηλέφωνα Snap@service με την ηλεκτρονική θυρίδα για απάτες/αδήλωτη εργασία, ώστε

			κάθε πολίτης να μπορεί να αποστέλλει εύκολα και γρήγορα πληροφορίες για περιπτώσεις μη συμμόρφωσης που σχετίζονται με την αδήλωτη εργασία
<i>Κενά που υπάρχουν σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση στον κλάδο της γεωργίας</i>	<u>Εναλλακτική Α):</u> υιοθέτηση κανονισμού που θα αποβλέπει στην καθιέρωση του βιβλίου χειρόγραφης καταχώρησης για όλους τους γεωργούς. [Κανονισμός μεταβατικής περιόδου για αυτή τη νέα υποχρέωση] [Εναρξη πιλοτικής φάσης για τη χρήση του βιβλίου χειρόγραφης καταχώρησης το 2019]		<u>Εναλλακτική Α):</u> Υιοθέτηση κανονισμού που θα αποβλέπει στην διεύρυνση του ΕΡΓΑΝΗ ώστε να περιλαμβάνει όλους τους εργαζομένους (και τους εργαζομένους που πληρώνονται με κουπόνια): καθορισμός συγκεκριμένης <u>προθεσμίας</u> για τη δήλωση από πλευράς των γεωργών.
	<u>Εναλλακτική Β):</u> Το σύστημα των κουπονιών εργασίας εξακολουθεί να χρησιμοποιείται	<u>Εναλλακτική Β):</u> δημιουργία συστήματος μηνυμάτων κινητού τηλεφώνου ή εφαρμογής για κινητά τηλέφωνα, με στόχο τις εκ των προτέρων κοινοποιήσεις των στοιχείων των εργαζομένων στον ΕΦΚΑ. Υποστήριξη από τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις ή τον ΕΦΚΑ και τα γραφεία του ΣΕΠΕ [Κανονισμός μεταβατικής περιόδου για αυτή τη νέα υποχρέωση]	

		[Έναρξη πιλοτικής φάσης για τη χρήση του συστήματος μηνυμάτων κινητού τηλεφώνου το 2020]	
		<u>Εναλλακτική Γ</u>: υιοθέτηση νέου κανονισμού που θα θέσει την ώρα 12 μ.μ. ως το χρονικό όριο καταχώρησης των εργαζομένων στον ΕΦΚΑ μέσω του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ. Πριν από αυτήν την ώρα, οι εργαζόμενοι πληρώνονται με κουπόνια εργασίας. [Κανονισμός μεταβατικής περιόδου για αυτή τη νέα υποχρέωση] [Έναρξη πιλοτικής φάσης για αυτή τη νέα υποχρέωση το 2020]	
		<u>Εναλλακτική Δ</u>: Υιοθέτηση νέου κανονισμού που θα προβλέπει το εξής: - Ο εκάστοτε εργοδότης θα είναι υποχρεωμένος να συμπληρώσει τα ακόλουθα πεδία στο κουπόνι εργασίας προτού ο εργαζόμενος ξεκινήσει την εργασία του: ημερομηνία έναρξης απασχόλησης, ακριβή ώρα έναρξης της εργασίας και	

		όνομα/αριθμό ταυτότητας εργαζομένου. [Κανονισμός μεταβατικής περιόδου για αυτή τη νέα υποχρέωση] [Έναρξη πιλοτικής φάσης για αυτή τη νέα υποχρέωση το 2020]	
Σαφήνεια και διαφάνεια της νομοθεσίας	Το ΣΕΠΕ κατάρτιζε κατευθυντήριες γραμμές που παρέχουν σαφείς οδηγίες και κριτήρια στους επιθεωρητές όσον αφορά τα ακόλουθα ζητήματα: - Κουπόνια εργασίας και καταχώρηση στην κοινωνική ασφάλιση: υποχρεώσεις εργοδοτών και κυρώσεις. - Εποχική απασχόληση μέσω του συστήματος της μετάκλησης («προσκεκλημένοι εργαζόμενοι»): υποχρεώσεις εργοδοτών και κυρώσεις - Συνεταιρισμοί - Μέτρα επιβολής του νόμου		
Συνεργασία με τον ΕΦΚΑ (ΕΥΠΕΑ) και το ΣΔΟΕ	Συμφωνία ενίσχυσης του συντονισμού, του σχεδιασμού και		

	της οργάνωσης κοινών επιθεωρήσεων μεταξύ ΣΕΠΕ, ΕΥΠΕΑ και ΣΔΟΕ. Κοινή αξιολόγηση/οργάνωση (ΣΕΠΕ/ΕΦΚΑ) για να αποφευχθεί ο διπλός έλεγχος ή η αλληλοεπικάλυψη των ελέγχων της αδήλωτης εργασίας. Επέκταση της συνεργασίας στο πλαίσιο της οποίας υπάλληλοι του ΣΔΟΕ συνοδεύουν τους επιθεωρητές εργασίας		
Συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	Συμφωνία συνεργασίας με το ΥΠΑΑΤ που αποσκοπεί στα εξής: - Σύνδεση των υπηρεσιών επιθεώρησης του ΥΠΑΑΤ με την επιθεώρηση εργασίας σε περιπτώσεις επιθεωρήσεων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, φυτείες και δασικές εκτάσεις, στις οποίες απαιτείται τεχνική εξειδίκευση. - Σύνδεση των επιθεωρητών εργασίας με τις υπηρεσίες επιθεώρησης του ΥΠΑΑΤ σε	Συμφωνία συνεργασίας με το ΥΠΑΑΤ που αποσκοπεί στα εξής: - Ανταλλαγή δεδομένων και πληροφοριών που περιέχονται στις βάσεις δεδομένων του ΟΠΕΚΕΠΕ που σχετίζονται με προγράμματα ενίσχυσης της ΕΕ. Δυνατότητες: τακτική ανταλλαγή δεδομένων, άντληση δεδομένων ηλεκτρονικά από τον ΟΠΕΚΕΠΕ για το ΣΕΠΕ - Ανταλλαγή δεδομένων που αφορούν τους γεωργούς	Πρόβλεψη αυτών των δίαυλων συνεργασίας στο πλαίσιο τροποποίησης του Νόμου 3996/2011 στον βαθμό που η ένταξή τους στον νόμο διασφαλίζει μια μόνιμη και σταθερή συνεργασία

	περιπτώσεις επιθεώρησης νέων μονάδων παραγωγής - Οργάνωση κοινών δράσεων και εξασφάλιση μόνιμης επικοινωνίας μεταξύ των δύο αυτών περιφερειακών υπηρεσιών επιθεώρησης. - Ανταλλαγή τεχνογνωσία μεταξύ των δύο φορέων και μεταβίβαση γνώσεων από το ΥΠΑΑΤ στο ΣΕΠΕ σχετικά με φυτοφάρμακα, λιπάσματα και ειδικά μηχανήματα.	(από το μητρώο του ΥΠΑΑΤ), καθώς και εκτιμήσεις για τις ώρες εργασίας που υπολογίζονται βάσει του μεγέθους και του τύπου της καλλιέργειας, των εσόδων και των εξόδων που δηλώνουν οι γεωργοί.	
Συνεργασία με άλλα θεσμικά όργανα.	Συμφωνία συνεργασίας με τον Εθνικό Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, η οποία θα αποβλέπει σε μια στενή συνεργασία με επαγγελματίες που εργάζονται για τον συγκεκριμένο φορέα καθώς και στην κατάρτιση των επιθεωρητών εργασίας. Συμφωνίες συνεργασίας με τους εξής φορείς: - ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (ερευνητικό ίδρυμα της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργαζομένων) - ΜΚΟ (ΑΡΣΙΣ ή PRAXIS) - Ινστιτούτο Κοινωνικής Οικονομίας.		

Πληροφορίες για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.	Το ετήσιο πρόγραμμα επιθεωρήσεων θα πρέπει να περιλαμβάνει την ιεράρχηση προτεραιοτήτων σε σχέση με την επιθεώρηση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.		Νομοθετική τροποποίηση που θα περιλαμβάνει την υποχρέωση των εργοδοτών να αναφέρουν όλα τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες στον ΕΦΚΑ, καθώς και ρητή νομική υποχρέωση του ΕΦΚΑ να προωθεί αντίγραφο όλων των εκθέσεων ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών στο ΣΕΠΕ, με ηλεκτρονικά μέσα.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Aleksandra Figurek, Apostolos Polymeros “Farm Accounting Data Network; A first approach”, 06/2014;

[http://www.minagric.gr/images/stories/agropol/En/Agro_pol/POLYMEROS/Apostolos_POLYMEROS .pdf](http://www.minagric.gr/images/stories/agropol/En/Agro_pol/POLYMEROS/Apostolos_POLYMEROS.pdf)

Anna Triandafyllidou and Regina Mantanika; Global Governance Programme; European University Institute; “Migration in Greece: Recent Developments in 2016”; Report prepared for the OECD Network of International Migration Experts;

<http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/2014/10/2016.pdf>

Apostolos G. Papadopoulos & Loukia-Maria Fratsea; “Temporary Migrant Workers in Greek Agriculture”; published by Heinrich Böll Foundation, June 2017;

https://www.boell.de/sites/default/files/e-paper_temporary-migrant-workers-in-greek-agriculture_1.pdf?dimension1=division_ip

Αριστέα Κουκιαδάκη και Χαρά Κοκκίνου: PRECARIR: «Η άνοδος της δυαδικής αγοράς εργασίας: Η καταπολέμηση της επισφαλούς απασχόλησης στα νέα κράτη μέλη μέσω των βιομηχανικών σχέσεων, έργο αρ. VS/2014/0534»,

https://www.dcu.ie/sites/default/files/dcubs/greece_national_report_precarir.pdf;

Athina Malagardi, ILO National Program Officer; “Working together for employment, employability and decent work; Fight against undeclared work at a tripartite Level in Greece: A good practice for the social dialogue in the time of crisis”; High- Level Working Group on Employment and Labour of the Union for the Mediterranean; Barcelona, 29 March 2017 (παρουσίαση, δεν έχει δημοσιευτεί)

Bahas, Gramatidis & Partners, «Labour Law Combating Delinquency in social Security and the Labour Market»

https://www.soulier-avocats.com/upload/documents/Bahas_Newsletter_April_2013_Labour_Law.pdf

Carmela Romana Natalina, Adele MAZZOTTA, Giuseppe LA TORRE and Maria DE GIUSTI; “Biological Risk and Occupational Health”; Department of Public Health and Infectious Diseases”, “Sapienza” University of Rome, Italy; 2012, ©2012 National Institute of Occupational Safety and Health Industrial>;

https://www.jniosh.go.jp/en/indu_hel/doc/IH_50_4_326.pdf

Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκή Κοινωνική Χάρτα 1961, «Συμπεράσματα XXI-2» (2017)

https://www.coe.int/en/web/turin-european-social-charter/overview/-/asset_publisher/8HVWSV7ojqbb/content/the-european-committee-of-social-rights-publishes-its-conclusions-xxi-2-2017-in-respect-of-greece-iceland-and-luxembourg?inheritRedirect=false;

Συμβούλιο της Ευρώπης, «Σύστημα Πληροφοριών και ανάπτυξη του Ολοκληρωμένου Συστήματος Πληροφοριών του ΣΕΠΕ», Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκή Κοινωνική Χάρτα 1961, Συμπεράσματα XXI-2 (2017)

https://www.coe.int/en/web/turin-european-social-charter/overview/-/asset_publisher/8HVWSV7ojqbb/content/the-european-committee-of-social-rights-publishes-its-conclusions-xxi-2-2017-in-respect-of-greece-iceland-and-luxembourg?inheritRedirect=false;

Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Κοινωνική Χάρτα 1961, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Συμπεράσματα XXI-2 (2017), Ελλάδα, Μάρτιος 2018

https://www.coe.int/en/web/turin-european-social-charter/overview/-/asset_publisher/8HVWSV7ojqbb/content/the-european-committee-of-social-rights-publishes-its-conclusions-xxi-2-2017-in-respect-of-greece-iceland-and-luxembourg?inheritRedirect=false;

Deloitte, “Tax@hand; security laws”;

<https://www.taxathand.com/article/7507/Greece/2017/Recent-changes-to-labour-and-social-security-laws>

Δημήτρης Καραντινός, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Απασχόλησης, Άρθρο για την «Αδήλωτη Εργασία από Ανταποκριτή SYSDÉM», (Επικαιροποίηση Επισκόπησης ΕΠΑ: Φθινόπωρο 2004), Μάιος 2007

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ckvCStL1moAJ:ec.europa.eu/social/BlobServlet%3FdocId%3D12214%26langId%3Den+&cd=1&hl=es&ct=clnk&gl=es>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή «Επενδύοντας στην Ελληνική Γεωργία 2014-2020», Ελλάδα, Η Κοινή Αγροτική Πολιτική στη χώρα σας

https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/cap-in-your-country/pdf/el_en.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Κοινωνικής Ένταξης, «Ενημερωτικά Δελτία Κρατών Μελών και συγκεφαλαιωτική έκθεση, Ενημερωτικό Δελτίο για την Αδήλωτη Εργασία – ΕΛΛΑΔΑ»

<http://ec.europa.eu/social/search.jsp?mainCat=0&subCat=0&policyArea=0&policyAreaSub=0&year=0&country=0&city=0&refNo=&advSearchKey=factsheet+undeclared+work+greece&mode=advancedSubmit&langId=en&searchType=&order=>

Eurofound (European Observatory of Working Life): “Radical reform of public sector employment”;

<https://www.eurofound.europa.eu/sr/observatories/eurwork/articles/other-working-conditions/radical-reform-of-public-sector-employment>

European Labour Law Network, “Prevention of undeclared and uninsured employment” (press release)

http://www.labourlawnetwork.eu/national_labour_law/national_legislation/legislative_developments/prm/109/v_detail/id_3984/category_14/index.html

FAO, Countries and Regions, “Family Farming Knowledge Platform, Greece”;

<http://www.fao.org/family-farming/countries/grc/en/>

Ανάδοχος FRANET: Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου (ΚΕΣΔ), Συντάκτης: Εμπειρογνώμονας επί κοινωνικών θεμάτων στην ποιοτική έρευνα πεδίου: Ξένια Χρυσόχοου, Νομικός Εμπειρογνώμονας: Αποστόλης Καψάλης, Εμπειρογνώμονες/Ερευνητές επί κοινωνικών θεμάτων: Άρτεμις Γρίβα, Χρήστος Ηλιάδης, Κωνσταντίνος Μαρκίδης, Σπυριδούλα Ντάνη, Ελένη Τάκου, Φιλύρα Βλάστου, Κοινωνική έρευνα πεδίου (FRANET), «Severe forms of Labour Exploitation; Supporting victims of severe forms of labour exploitation in having access to justice in EU Member States; Greece, 2014»

<https://ec.europa.eu/migrant-integration/librarydoc/supporting-victims-of-severe-forms-of-labour-exploitation-in-having-access-to-justice-in-eu-member-states-greece-2014>

Geopa-Copa/Institut der deutschen Wirtschaft Köln; “Employment in European Agriculture: Labour Costs, Flexibility and Contractual Aspects”; Project Report on behalf of Geopa-Copa (represented by Mr Pekka Pesonen; Cologne, 16 October 20. November 2014 (διαθέσιμο σε μορφή Word μέσω διαδικτύου)

Ελληνική Στατιστική Αρχή, Δελτίο Τύπου, «Έρευνα γεωργικών εκμεταλλεύσεων 2016», Πειραιάς, Απρίλιος 2018

<http://www.statistics.gr/en/statistics/-/publication/SPG12/->

ΔΟΕ, Σειρά Συνοπτικών Εκθέσεων Πολιτικής, «Οδικός Χάρτης Καταπολέμησης της Αδήλωτης Εργασίας στην Ελλάδα | No. 2 | Οκτώβριος 2017

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_582516.pdf

ΔΟΕ, «Διαγνωστική έκθεση για την αδήλωτη εργασία στην Ελλάδα, Τμήμα Απασχόλησης», Μονάδα Άτυπης Οικονομίας. - Γενεύη: ΔΟΕ, 2016

http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/49757/2_Diagnostic_Report_on_undeclared_work_in_Greece_eng.pdf

ΔΟΕ, Σειρά Συνοπτικών Εκθέσεων Πολιτικής, No. 3 | Οκτώβριος 2017, «Ενίσχυση της επιθεώρησης εργασίας στην καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας. Συστάσεις της ΔΟΕ και η υπόθεση της Ελλάδας»

http://www.ilo.org/employment/units/emp-invest/WCMS_582517/lang--en/index.htm

ΔΟΕ, «Παρατήρηση (CEACR) – υιοθέτηση το 2013, δημοσίευση στην 103η σύνοδο της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (2014), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81)» - Ελλάδα (Κύρωση: 1955)

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_I D:3150657

ΔΟΕ, «Παρατήρηση (CEACR) – υιοθέτηση το 2015, δημοσίευση στην 105η σύνοδο της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (2016), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81)» - Ελλάδα (Κύρωση: 1955)

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_I D:3255320

ΔΟΕ, «Παρατήρηση (CEACR) – υιοθέτηση το 2012, δημοσίευση στην 102η σύνοδο της Διεθνούς Συνδιάσκεψης Εργασίας (2013), Σύμβαση Επιθεώρησης Εργασίας, 1947 (Αριθ. 81)» - Ελλάδα (Κύρωση: 1955)

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:13100:0::NO:13100:P13100_COMMENT_I D:3086753

ILO, Recommendation No. 132 - Tenants and Share-croppers Recommendation, 1968 (No. 132)

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R132

ΔΟΕ, Ελλάδα, Έκθεση Αξιολόγησης Διοίκησης Εργασίας, έκδοση 11 Απριλίου 2017

ΔΟΕ, Αξιολόγηση Αναγκών της Επιθεώρησης Εργασίας

ΔΟΕ (2013), «Επιθεώρηση Εργασίας και Αδήλωτη Εργασία στην ΕΕ (LAB/ADMIN, Έγγραφο Εργασίας Αριθμός 29)». Γενεύη

http://www.ilo.org/labadmin/info/pubs/WCMS_220021/lang--en/index.htm

L&E Global Knowledge Center; “Italy: a new “Voucher” System”;

<http://knowledge.leglobal.org/italy-a-new-voucher-system/>

Manolis Terrovitis; “Information Systems and Undeclared Work”; September, 2016 (δεν έχει δημοσιευτεί και δεν είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο)

Manuel Carbajo Amigo; “Review of the document and Information systems and undeclared work; Proposals for improvement in fraud detection”; November 2016 (δεν έχει δημοσιευτεί και δεν είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο)

Michos Andreas, Head of Department of Larissa Labour Inspectorate, “Labour Inspection Strategies and Methods against undeclared work in Greece”; 27/05/2016 (παρουσίαση, δεν έχει δημοσιευτεί)

OECD, “Better Policies for Better Lives, Public Consultation on Best Practice Principles for improving Regulatory Enforcement and Inspections, Draft submitted to the public, deadline: 31 August 2013”;

<http://www.oecd.org/gov/regulatory-enforcement-and-inspections-9789264208117-en.htm>

Reuters, March 17 (press release);

<https://www.reuters.com/article/us-italy-employment-reform-idUSKBN16O1TW>

Senior Labour Inspectors Committee; “SLIC Evaluation Report of Greek labour inspectorate” (2006);

SYNDEX, “ A mapping report on Labour Inspection Services in 15 European countries; A SYNDEX report for the European Federation of Public Service Unions (EPSU), 2012”;

https://www.epsu.org/sites/default/files/article/files/EPSU_Final_report_on_Labour_Inspection_Services.pdf

International
Labour
Organization

ISBN 978-92-2-133238-1